

การทอองเทียวแหงประเทศไทย

การดีกษาเบืองตันเพือการพัฒนา
การทอองเทียว ขลบุรี จะเขิงเทธา
และสมุทธปรากการ

โดย

สำนักบริการวิชาการ
จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย

การศึกษาเบื้องต้นเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยว
ชลบุรี ฉะเชิงเทรา และสมุทรปราการ

เสนอ

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

โดย

สำนักบริการวิชาการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กันยายน 2534

รายนามคณะกรรมการโครงการ

1. ผู้ว่าการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย	ประธานกรรมการ
2. รองผู้ว่าการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
ฝ่ายวางแผนและพัฒนา	รองประธานกรรมการ
3. ผู้อำนวยการกองวางแผนโครงการ	กรรมการ
4. นายจรูญรัตน์ ปาณานนท์
ผู้แทนกองสถิติและวิจัย	กรรมการ
5. ผู้อำนวยการสำนักงาน ททท. พัทยา	กรรมการ
6. นายสมพงษ์ จันทร์โสภา
ผู้แทนกองกิจกรรมการท่องเที่ยว	กรรมการ
7. นางนวลจันทร์ ประสพทวีชัย
ผู้แทนกองพัฒนาการตลาด	กรรมการ
8. นางสาวชลารมณ ลีจิตวินกุล
ผู้แทนกองแผนงาน	กรรมการ
9. นายวิโชค อ่างมณี	กรรมการและเลขานุการ
10. นายสมชาย สันเมือง	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำนำ

จังหวัดชลบุรี ฉะเชิงเทรา และสมุทรปราการเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ต่อเนื่องกัน และตั้ง
ประชิดด้านทิศตะวันออกของกรุงเทพมหานคร ในรัศมีการเดินทางเพียง 1-2 ชั่วโมง ภายในพื้นที่
จังหวัดทั้งสาม ประกอบด้วยสถานที่ท่องเที่ยว และขนบธรรมเนียมประเพณีที่น่าสนใจ อันเป็น
เอกลักษณ์เฉพาะตน

แม้ว่า จังหวัดทั้งสามจะมีสิ่งที่น่าสนใจอยู่ไม่น้อย แต่ก็ยังมิได้มีการศึกษาเพื่อวางแผน
พัฒนาการท่องเที่ยวแต่อย่างใด นอกจากการศึกษาและวางแผนพัฒนาเฉพาะสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ
คือ นักเขาและบางแสน ในระยะเวลาที่ผ่านมา สภาพการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม
ของพื้นที่จังหวัดทั้งสาม มีการเติบโตอย่างรวดเร็ว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจึงเห็นสมควร
จัดให้มีการศึกษาเบื้องต้น เพื่อขยายศักยภาพของการพัฒนาการท่องเที่ยว อันจะเป็นพื้นฐานให้แก่
การพิจารณาจัดทำแผนแม่บทพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ดังกล่าวลำดับต่อไป โดยมอบหมายให้
สำนักบริการวิชาการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นผู้ทำการศึกษา

ในการศึกษาดังนี้ คณะผู้ศึกษาได้ขอขอบพระคุณการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยที่ได้
ให้การสนับสนุนการดำเนินงาน และขอขอบพระคุณหน่วยราชการ รัฐวิสาหกิจ ทั้งในส่วนกลาง
ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น เมืองโบราณ ฟาร์มจระเข้และสวนสัตว์สมุทรปราการ และผู้เกี่ยวข้องที่ได้
ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูล ตลอดจนข้อคิดเห็นต่าง ๆ ซึ่งคณะผู้ศึกษาได้นำมาใช้อย่างมีประ-
โยชน์ยิ่ง สุดท้ายนี้ คณะผู้ศึกษาหวังว่าผลการศึกษานี้จะสามารถนำไปสู่การพัฒนาที่ดีต่อไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
คณะผู้ศึกษา
กันยายน 2534

สารบัญเรื่อง

	หน้า
บทที่ 1 บทนำ	1-1
1.1 การพัฒนาการท่องเที่ยวในระยะแผนพัฒนา ฉบับที่ 6 และฉบับที่ 7	1-1
1.2 ความเป็นมาและความสำคัญของโครงการ	1-3
1.3 วัตถุประสงค์	1-3
1.4 หน้าที่ศึกษา	1-4
1.5 ขอบเขตและวิธีการศึกษาโดยส่วนรวม	1-4
1.6 คำนิยาม	1-4
1.7 กำหนดการศึกษาและวิเคราะห์	1-4
1.8 การเสนอรายงาน	1-8
บทที่ 2 สภาพทั่วไปของพื้นที่ศึกษา	2-1
2.1 ที่ตั้งและเขตการปกครอง	2-1
2.2 สภาพทางกายภาพ	2-2
2.3 สภาพทางเศรษฐกิจ	2-8
2.4 สภาพทางสังคม	2-11
2.5 ลักษณะประชากร	2-15
2.6 การพัฒนาเมือง	2-18
2.7 โครงสร้างพื้นฐาน	2-20
2.8 การพัฒนาที่สำคัญภาครัฐบาล	2-31
2.9 การพัฒนาที่สำคัญภาคเอกชน	2-35
บทที่ 3 ตลาดการท่องเที่ยว	3-1
3.1 ส่วนแบ่งการตลาด	3-2
3.2 ฤดูกาลท่องเที่ยว	3-3
3.3 การสำรวจตลาดท่องเที่ยวต้นทาง	3-7
3.4 ลักษณะพฤติกรรมและความต้องการของผู้เยี่ยมชมชาวไทย ในพื้นที่จังหวัดชลบุรี ฉะเชิงเทรา และสมุทรปราการ	3-19
3.5 ลักษณะพฤติกรรมและความต้องการของผู้เยี่ยมชมชาวต่างประเทศ ในจังหวัดชลบุรี ฉะเชิงเทรา และสมุทรปราการ	3-41

	หน้า	
3.6	สรุปภาพรวมตลาดการท่องเที่ยว	3-64
3.7	การคาดประมาณจำนวนผู้เยี่ยมชมและความต้องการ ห้องพักของจังหวัดชลบุรี ฉะเชิงเทรา และสมุทรปราการ	3-67
3.8	แนวทางพัฒนาตลาด	3-62
บทที่ 4	อุปถัมภ์การท่องเที่ยว	4-1
4.1	สถานที่ท่องเที่ยว	4-1
4.2	เทศกาลและงานประเพณี	4-64
4.3	กิจกรรมกีฬา	4-59
4.4	ของที่ระลึกและสินค้าพื้นเมือง	4-61
4.5	ที่พัก	4-64
4.6	สิ่งอำนวยความสะดวกและบริการนักท่องเที่ยว	4-67
4.7	การประเมินทรัพยากรการท่องเที่ยว	4-70
บทที่ 5	แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยว	5-1
5.1	พื้นที่ศึกษากับการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยส่วนรวม	5-1
5.2	แนวความคิดในการพัฒนา โดยส่วนรวม	5-3
5.3	สรุปการพัฒนา โดยส่วนรวม	5-6
5.4	การพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดชลบุรี	5-5
5.6	การพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดฉะเชิงเทรา	5-20
5.6	การพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดสมุทรปราการ	5-24
5.7	การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมเบื้องต้น	5-29
บทที่ 6	ร่างข้อกำหนดเพื่อการศึกษาแม่บทหลักพัฒนาการท่องเที่ยว จังหวัดชลบุรี ฉะเชิงเทรา และสมุทรปราการ	6-1
6.1	ความเป็นมา	6-1
6.2	วัตถุประสงค์	6-1
6.3	พื้นที่ศึกษา	6-2
6.4	ขอบเขตของการศึกษา	6-2

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2.1	การใช้ที่ดินของพื้นที่ศึกษา	2-7
2.2	การเติบโตทางเศรษฐกิจของพื้นที่ศึกษา พ.ศ.2527-2531 ณ. ราคาคงที่ พ.ศ. 25258262	2-9
2.3	โครงสร้างการผลิต พ.ศ.2531 ณ. ราคาคงที่ พ.ศ.2525	2-10
2.4	ประชากรและการเปลี่ยนแปลงระหว่าง พ.ศ. 2527-2532	2-16
2.5	สภาพภาพปัจจุบันการผังเมืองในพื้นที่ศึกษา	2-19
2.6	จำนวนผู้ใช้ไฟฟ้า พ.ศ. 2532	2-25
2.7	หน่วยจำหน่ายกระแสไฟฟ้า พ.ศ. 2532	2-26
2.8	การประปาภายใต้การดำเนินงานของการประปาสวนภูมิภาค พ.ศ.2531	2-28
2.9	สถิติโทรศัพท์ พ.ศ.2531	2-29
2.10	โครงการนิคมและสวนอุตสาหกรรมในพื้นที่ศึกษา	2-35
3.1	ส่วนแบ่งการตลาดของผู้เยี่ยมชมเยือนในจังหวัดชลบุรี ฉะเชิงเทรา และสมุทรปราการ เฉลี่ยระหว่าง พ.ศ. 2530-2532	3-3
3.2	ร้อยละของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชลบุรี ฉะเชิงเทรา และสมุทรปราการ จำแนกเป็นรายเดือน พ.ศ. 2533	3-5
3.3	ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ตลาดต้นทาง จำแนกตามเพศ อายุ และระดับการศึกษา	3-8
3.4	ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ตลาดต้นทาง จำแนกตามกลุ่มอาชีพและรายได้	3-9
3.5	ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ตลาดต้นทาง จำแนกตามพฤติกรรมการเดินทาง	3-10
3.6	ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ตลาดต้นทาง จำแนกตามลักษณะการเดินทาง	3-12
3.7	ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ตลาดต้นทางที่ทราบข้อมูลการท่องเที่ยวจาก แหล่งข้อมูลประเภทต่าง ๆ	3-13
3.8	ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ตลาดต้นทาง ที่สนใจแหล่งท่องเที่ยวประเภทต่าง ๆ	3-14
3.9	ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ตลาดต้นทางที่สนใจกิจกรรมท่องเที่ยวต่าง ๆ	3-15
3.10	ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ตลาดต้นทางต่อแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดต่าง ๆ	3-16
3.11	ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ตลาดต้นทางที่ให้ความเห็นต่อสาเหตุต่าง ๆ ที่ ทำให้สนใจแหล่งท่องเที่ยว	3-18
3.12	ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ตลาดต้นทางที่สนใจที่นักประเภทต่าง ๆ ที่ทำให้สนใจแหล่งท่องเที่ยว	3-19
3.13	ร้อยละของผู้เยี่ยมชมเยือนชาวไทย จำแนกตามที่อยู่ปัจจุบัน	3-21

ตารางที่		หน้า
3.14	ร้อยละของผู้เยี่ยมชมเยือนชาวไทย จำแนกตามเพศ อายุ และระดับการศึกษา	3-23
3.15	ร้อยละของผู้เยี่ยมชมเยือนชาวไทย จำแนกตามกลุ่มอาชีพ และรายได้	3-25
3.16	ร้อยละของผู้เยี่ยมชมเยือนชาวไทย จำแนกตามพฤติกรรมการเดินทาง	3-27
3.17	ร้อยละของผู้เยี่ยมชมเยือนชาวไทย จำแนกตามประเภทแหล่งข้อมูล ที่ตั้งใจให้เดินทาง	3-29
3.18	ร้อยละของผู้เยี่ยมชมเยือนชาวไทย จำแนกตามจุดประสงค์ในการเดินทาง	3-30
3.19	ร้อยละของผู้เยี่ยมชมเยือนชาวไทย จำแนกตามพฤติกรรมการพักผ่อน	3-32
3.20	ร้อยละของผู้เยี่ยมชมเยือนชาวไทย จำแนกตามประเภทของแหล่งท่องเที่ยวที่สนใจ	3-35
3.21	ร้อยละของผู้เยี่ยมชมเยือนชาวไทย จำแนกตามกิจกรรมที่สนใจ	3-35
3.22	ร้อยละของผู้เยี่ยมชมเยือนชาวไทย ในจังหวัดชลบุรี ฉะเชิงเทรา และสมุทรปราการ ที่แวะชมแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ในพื้นที่	3-36
3.23	ร้อยละของผู้เยี่ยมชมเยือนชาวไทย จำแนกตามเหตุจูงใจ และความต้องการกลับมาเที่ยวอีก	3-38
3.24	ร้อยละของค่าใช้จ่ายประเภทต่าง ๆ ของผู้เยี่ยมชมเยือนชาวไทย จังหวัดชลบุรี ฉะเชิงเทรา และสมุทรปราการ	3-40
3.25	ร้อยละของผู้เยี่ยมชมเยือนชาวต่างประเทศ จำแนกตามแหล่งที่มา พ.ศ. 2533	3-42
3.26	ร้อยละของผู้เยี่ยมชมเยือนชาวต่างประเทศ จังหวัดชลบุรี และสมุทรปราการ จำแนกเป็นรายเดือน	3-43
3.27	ร้อยละของผู้เยี่ยมชมเยือนชาวต่างประเทศ จำแนกตามเพศ อายุ และการศึกษา	3-45
3.28	ร้อยละของผู้เยี่ยมชมเยือนชาวต่างประเทศ จำแนกตามกลุ่มอาชีพและรายได้	3-46
3.29	ร้อยละของผู้เยี่ยมชมเยือนชาวต่างประเทศ จำแนกตามแหล่งข้อมูล และวัตถุประสงค์ในการเดินทาง	3-47
3.30	ร้อยละของผู้เยี่ยมชมเยือนชาวต่างประเทศ จำแนกตามพฤติกรรมการเดินทาง	3-49
3.31	ร้อยละของผู้เยี่ยมชมเยือนชาวต่างประเทศ จำแนกตามแบบแผนการพักผ่อน	3-50
3.32	ร้อยละของผู้เยี่ยมชมเยือนชาวต่างประเทศ จำแนกตามประเภทแหล่งท่องเที่ยวที่สนใจ	3-51
3.33	ร้อยละของผู้เยี่ยมชมเยือนชาวต่างประเทศ ที่ให้ความสนใจต่อแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ	3-52
3.34	ร้อยละของค่าใช้จ่ายของผู้เยี่ยมชมเยือนชาวต่างประเทศ จำแนกตามประเภทค่าใช้จ่าย	3-54

ตารางที่		หน้า
3.35	การคาดประมาณผู้เยี่ยมชมเขื่อนจังหวัดชลบุรี ฉะเชิงเทรา และสมุทรปราการ พ.ศ. 2534-2549	3-59
3.36	การเปลี่ยนแปลงส่วนแบ่งการตลาดผู้เยี่ยมชม เขื่อนจังหวัดชลบุรี ฉะเชิงเทรา และสมุทรปราการ พ.ศ. 2534-2549	3-60
3.37	การคาดประมาณความต้องการห้องนัก	3-62
4.1	สถานที่ท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษา	4-1
4.2	สนามกอล์ฟในพื้นที่ศึกษา	4-60
4.3	จำนวนที่นักและห้องนักในพื้นที่ศึกษา	4-64
4.4	การก่อสร้างคอนกรีตมีเนียบและคอนกรีตเคลือบวิเวศวิทยา-นาจอมเทียน พ.ศ. 2524-2534	4-66
4.5	จำนวนภัตตาคารและร้านอาหาร	4-67
4.6	จำนวนผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยว	4-68
4.7	สถานพยาบาลแผนปัจจุบันของรัฐและเอกชนที่มีเตียงรับผู้ป่วยไว้ค้างคืน จังหวัดสมุทรปราการ ฉะเชิงเทรา และชลบุรี พ.ศ. 2531	4-69
4.8	การประเมินทรัพยากรท่องเที่ยว	4-72
5.1	การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมเบื้องต้น โครงการพัฒนาการท่องเที่ยว จังหวัดชลบุรี กลุ่มบางแสน -ศรีราชา	5-31
5.2	การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมเบื้องต้น โครงการพัฒนาการท่องเที่ยว จังหวัดชลบุรี กลุ่มพัทยา-สัตหีบ	5-33
5.3	การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมเบื้องต้น โครงการพัฒนาการท่องเที่ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา	5-34
5.4	การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมเบื้องต้น โครงการพัฒนาการท่องเที่ยว จังหวัดสมุทรปราการ	5-36

สารบัญแนกภูมิ

แนกภูมิที่		หน้า
1.1	กรอภการวิเคราะห์	1-6
1.2	การดำเนินงานศึกษาเบื้องต้นเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวชลบุรี/ฉะเชิงเทรา/สมุทรปราการ	1-7
3.1	สัคส่วนของนักท่องเทียวในจังหวัด ชลบุรี ฉะเชิงเทรา และสมุทรปราการ จำแนกเป็นรายเดือน พ.ศ. 2533	3-5
4.1	เทศกาลงานประเพณีในพื้นที่ศึกษา	4-55
5.1	กลยุทธ์การพัฒนาวงจรการท่องเที่ยว	5-2
5.2	แนวความคิดในการพัฒนาการท่องเทียว จังหวัดชลบุรี ฉะเชิงเทรา และสมุทรปราการ	5-2
5.3	โครงสร้างสำรูปการท่องเทียว จังหวัดชลบุรี ฉะเชิงเทรา สมุทรปราการ และพื้นที่ข้างเคียง	5-4

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแนบที่

แนบที่		หน้า
1.1	พื้นที่ศึกษา	1-5
2.1	แสดงชั้นความสูง	2-3
2.2	โครงข่ายคมนาคมและขนส่งที่สำคัญ	2-21
2.3	โครงการพัฒนาที่สำคัญ	2-33
4.1	แหล่งท่องเที่ยวจังหวัดชลบุรี	4-4
4.2	แหล่งท่องเที่ยวจังหวัดฉะเชิงเทรา	4-25
4.3	แหล่งท่องเที่ยวจังหวัดสมุทรปราการ	4-38
6.1	ข้อเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวบางแสน-ศรีราชา	6-11
6.2	ข้อเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยววิเศษ-สัตหีบ	6-13
6.3	ข้อเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวบางแสน	6-15
6.4	ข้อเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเกาะสีชัง	6-18
6.5	เขตการใช้ที่ดินเพื่อกำหนดเป็นผังแม่บทเบื้องต้น	6-19
6.6	ข้อเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดฉะเชิงเทรา	6-23
6.7	ข้อเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดสมุทรปราการ	6-27

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1 บทนำ

1.1 การพัฒนาการท่องเที่ยวในระยะแผนพัฒนา ฯ ฉบับที่ 6 และฉบับที่ 7

ในระยะแผนพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 พ.ศ. 2530-2534 อุตสาหกรรมท่องเที่ยว นับว่ามีบทบาทสำคัญในระบอบเศรษฐกิจของประเทศ ทั้งในแง่การนำมาซึ่งรายได้ เงินตราต่างประเทศ และการสร้างงาน จากการประมาณการของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ใน พ.ศ. 2534 ซึ่งเป็นปีสุดท้ายของแผนพัฒนา ฯ ฉบับที่ 6 นั้น นักท่องเที่ยวจากต่างประเทศจะเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนกว่า 3.7 ล้านคน และประมาณว่าการขยายตัวของนักท่องเที่ยวต่างประเทศและในประเทศ จะสามารถสร้างงานได้เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า 150,000 คน

แต่ผลจากการดำเนินโครงการปีท่องเที่ยวไทย ใน พ.ศ. 2530 ต่อเนื่องด้วยโครงการปีศิลปะหัตถกรรมไทย พ.ศ. 2531-2532 ได้ทำให้นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเยือนประเทศไทยเพิ่มขึ้นจาก 2.81 ล้านคน ใน พ.ศ. 2529 เป็น 3.48 ล้านคน ใน พ.ศ. 2530 และ 4.2 ล้านคน ใน พ.ศ. 2531 ตามลำดับ เพิ่มขึ้นในอัตราเฉลี่ยร้อยละ 20 ต่อปี เป็นอัตราการขยายตัวที่เพิ่มสูงกว่าการขยายตัวในช่วงก่อน ๆ ในรอบ 10 ปี ที่ผ่านมา ซึ่งมีการขยายตัวเฉลี่ยเพียงร้อยละ 10 ต่อปี ใน พ.ศ. 2534 นี้ ได้มีการคาดการณ์ไว้ว่าจะมีนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเดินทางเข้ามาถึงประเทศไทย ประมาณ 6 ล้านคน คิดเป็นอัตราเพิ่มร้อยละ 12 และถ้านักท่องเที่ยว นักประมาณ 8 วัน และมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 3,000 บาทต่อคนต่อวัน จะทำให้รายได้จากการท่องเที่ยวเป็น 144,000 ล้านบาท นอกจากนี้ยังได้มีเป้าหมายที่จะเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยให้เป็น 35.5 ล้านคน คิดเป็นอัตราเพิ่มร้อยละ 6

แม้ว่าสงครามอ่าวเปอร์เซียที่เกิดขึ้นเมื่อตอนต้นปี พ.ศ. 2534 จะส่งผลให้จำนวนนักท่องเที่ยวลดลงก็ตาม แต่คาดว่าสถานการณ์ท่องเที่ยวจะเริ่มฟื้นตัวเข้าสู่สภาวะปกติในช่วงปลายปี การที่ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพการประชุมธนาคารโลก ในปลายปี พ.ศ. 2534 และเจ้าภาพการประชุมโรงแรมนานาชาติ ใน พ.ศ. 2535 จะช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศในปีต่อ ๆ ไป การขยายตัวของปริมาณการท่องเที่ยวก่อให้เกิดความแออัดและความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว ทำให้รัฐบาลหันมาให้ความสนใจการอนุรักษ์ และคงสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวมากขึ้น

แผนพัฒนาการท่องเที่ยวในระยะแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 พ.ศ. 2535-2539 ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการพัฒนาไว้ ดังนี้

- 1) เพิ่มรายได้ที่เป็นเงินตราต่างประเทศจากการท่องเที่ยว
- 2) เน้นการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว และมาตรการควบคุมผลกระทบที่เกิดขึ้น
- 3) กระจายการพัฒนา และบริการการท่องเที่ยว เพื่อกระตุ้นการลงทุนและการจ้างงาน
- 4) เน้นการบูรณะและบริหารทรัพยากรการท่องเที่ยว เพื่อรักษาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว

โดยมีกลยุทธ์สำคัญในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว คือ

- 1) รักษาคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยว ให้สามารถรองรับการขยายตัวด้านการตลาดได้ในระยะยาว
- 2) ผลักดันให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวในภูมิภาคอาเซียน (ASEAN) และอินโดจีน
- 3) ปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารราชการ และกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องให้เอื้อต่อการพัฒนา และส่งเสริมการท่องเที่ยว
- 4) พัฒนา กระจาย และใช้ประโยชน์จากการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อการท่องเที่ยวในลักษณะเครือข่าย
- 5) พัฒนาและยกระดับคุณภาพบุคลากรทางด้านการท่องเที่ยว

การพัฒนาปรับปรุง และอนุรักษ์สถานที่ท่องเที่ยว นับเป็นกลยุทธ์หลักที่สำคัญของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ในปัจจุบันเพื่อให้แหล่งท่องเที่ยวเหล่านั้นได้รับการพัฒนาอย่างมีระเบียบแบบแผน และกลมกลืนเข้ากับสภาพธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งมีคุณค่าทางการท่องเที่ยวสูงเพิ่มขึ้น พร้อมทั้งจะดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวและพำนักอยู่ยาวนานขึ้นด้วยความประทับใจ ตลอดจนมีค่าใช้จ่ายระหว่างการเดินทางในประเทศไทย เพิ่มขึ้นในด้านที่พัก อาหาร พาหนะ การซื้อสินค้าของที่ระลึก การบันเทิง และอื่น ๆ ซึ่งจะส่งผลดีทำให้เกิดการลงทุนทางธุรกิจ ในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเหล่านั้น นับเป็นการส่งเสริมรายได้สู่สาขาการท่องเที่ยว การเพิ่มทุนรายได้สู่เศรษฐกิจของประเทศ และพัฒนาความเจริญไปสู่ท้องถิ่นในภูมิภาคต่างๆ ได้โดยตรง

1.2 ความเป็ยมาและความสำคัญของโครงการ

จังหวัดชลบุรี ฉะเชิงเทรา และสมุทรปราการ เป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ต่อเนื่องกัน และตั้งประชิดด้านตะวันออกของกรุงเทพมหานคร ในรัศมีการเดินทางเพียง 1-2 ชั่วโมง ภายในพื้นที่จังหวัดทั้งสามประกอบด้วยสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจถึง 31 แห่ง เป็นสถานที่ท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ 13 แห่ง ประวัติศาสตร์ 4 แห่ง และวัฒนธรรม 12 แห่ง สถานที่ท่องเที่ยวที่เป็นที่รู้จักกันแพร่หลาย ได้แก่ ชายหาดนันทา และชายหาดบางแสนในจังหวัดชลบุรี วัดโสธรวราราม-วรวิหารในจังหวัดฉะเชิงเทรา และพระสมุทรเจดีย์ ฟาร์มจระเข้ เมืองโบราณ กับสถานตากอากาศบางปูในจังหวัดสมุทรปราการ

นอกจากนี้ยังมีชนบทธรรมชาติที่สวยงามได้แก่ประเพณีวิ่งควาย และเทศกาลนันทา ของจังหวัดชลบุรี งานนมัสการหลวงพ่อบุญฤทธิ์โสธรของจังหวัดฉะเชิงเทรา และงานนมัสการพระสมุทรเจดีย์ กับประเพณีสงกรานต์พระประแดง ของจังหวัดสมุทรปราการ เป็นต้น

แม้ว่าจังหวัดทั้งสามจะมีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจอยู่มากมาย แต่ก็ยังมีได้มีการศึกษาเพื่อวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแต่อย่างใด นอกจากการศึกษาและวางแผนพัฒนาเฉพาะสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ คือ นันทา และบางแสน ในระยะเวลาที่ผ่านมาสภาพการพัฒนาศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่สามจังหวัด มีการเติบโตอย่างรวดเร็วจึงสมควรจัดให้มีการศึกษาเบื้องต้น เพื่อชยาศึกษาภาพของการพัฒนาการท่องเที่ยวอันจะเป็นพื้นฐานให้แก่การนิจารณาจัดทำแผนแม่บทพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ดังกล่าวในลำดับต่อไป

1.3 วัตถุประสงค์

โครงการศึกษาเบื้องต้นเพื่อวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดชลบุรี ฉะเชิงเทรา และสมุทรปราการ นี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ

3.1 สสำรวจ ศึกษา รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวในพื้นที่เป้าหมาย 3 จังหวัด โดยจะทำการศึกษาข้อมูลในด้านเศรษฐกิจ สังคม ด้านศึกษาภาพ และด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

3.2 วิเคราะห์ให้เห็นถึงศึกษาภาพของพื้นที่เป้าหมายในระดับรวม (MACRO) และในระดับจังหวัด (MICRO) ที่สามารถพัฒนาให้เป็นทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีคุณภาพได้ ตลอดจนบ่งชี้ให้เห็นปัญหาและข้อจำกัดในการพัฒนา รวมทั้งการแก้ไขปัญหาอุปสรรคและมาตรการที่เหมาะสม

3.3 เสนอแนะนโยบาย (Policy) แผนงาน (Program) และโครงการปฏิบัติ (Action Project) หรือกิจกรรม (Activities) ต่าง ๆ เพื่อใช้ประโยชน์ในการดำเนินงานพัฒนาการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่เป้าหมายอย่างเป็นระบบและครบวงจร

1.4 พื้นที่ศึกษา

พื้นที่ซึ่งจะทำการศึกษา ประกอบด้วย พื้นที่จังหวัดชลบุรี จะเชิงเทรา และสมุทรปราการ รวมทั้งสิ้นประมาณ 10,787 ตารางกิโลเมตร (แผนที่ 1.1)

1.5 ขอบเขตและวิธีการศึกษาโดยส่วนรวม

ขอบเขตและวิธีการศึกษาโครงการศึกษาเบื้องต้น เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวชลบุรี จะเชิงเทรา และสมุทรปราการ แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ การรวบรวมและประมวลผล การวิเคราะห์และเสนอแผนและโครงการ ประกอบด้วย กิจกรรมศึกษา 9 กิจกรรม (แผนภูมิที่ 1.1) ได้แก่ การศึกษาและรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของ พื้นที่การศึกษาและรวบรวมด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว การศึกษาตลาดการท่องเที่ยว การศึกษาผลกระทบ การศึกษาด้านความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยว การวิเคราะห์ และกำหนดสาารูปในการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยว การศึกษาศักยภาพ ข้อจำกัดและทางเลือกการพัฒนา ข้อเสนอแนะและโครงการทั้งในระยะสั้นและระยะยาว และการประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเบื้องต้น

1.6 คำนิยาม

คำนิยาม ที่ใช้ในการศึกษานี้ใช้ตามคำนิยามของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ที่สำคัญได้แก่

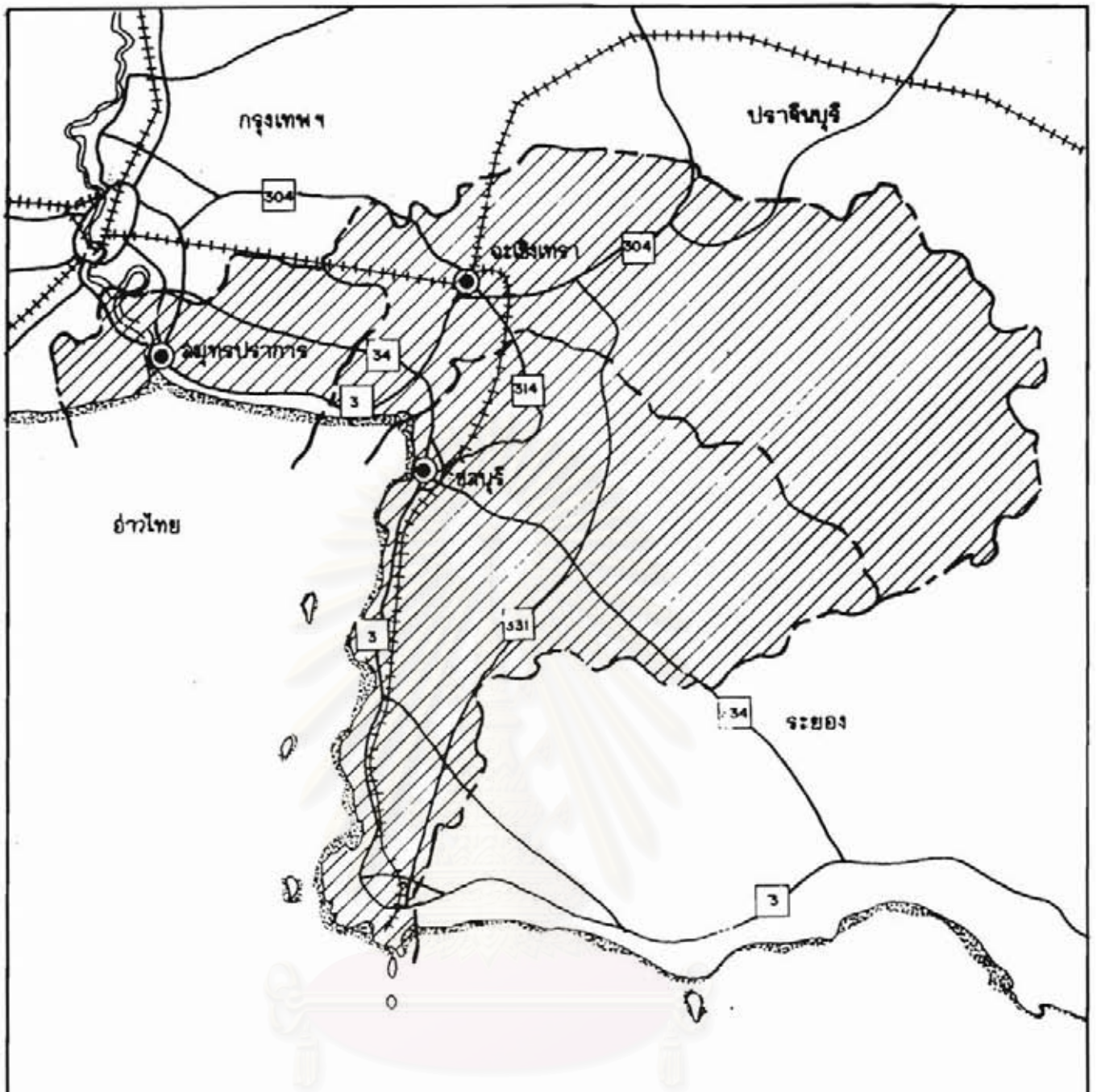
นักท่องเที่ยว (Tourist) หมายถึง ผู้เดินทางไปยังจังหวัดนั้น โดยวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ที่ไม่ใช่การไปทำงานประจำ การศึกษา และไม่ใช่คนที่ง้อถิ่นที่มีภูมิลำเนาหรือทำงานประจำ หรือศึกษาอยู่ที่จังหวัดนั้น ทั้งนี้ต้องพักค้างคืนอย่างน้อย 1 คืน

นักท่องเที่ยว (Excursionist) คือ นักท่องเที่ยวที่ไม่พักค้างคืน

ผู้เยี่ยมชมเยือน (Visitor) คือ ขอบรวมของนักท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยว

1.7 กำหนดการศึกษาและวิเคราะห์

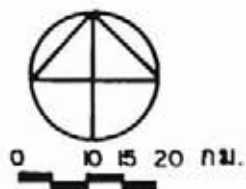
การศึกษาเบื้องต้นเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว ชลบุรี/จะเชิงเทรา/สมุทรปราการ กำหนดระยะเวลาเริ่มต้น และสิ้นสุดการศึกษาและวิเคราะห์ของแต่ละกิจกรรม โดยสัมพันธ์กับขั้นตอนการเสนอรายงาน รวมระยะเวลา 10 เดือน รายละเอียดดังแสดงในแผนภูมิที่ 1.2

- ที่ตั้งจังหวัด
- ถนน
- +++++ ทางรถไฟ
- เส้นเขตจังหวัด

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

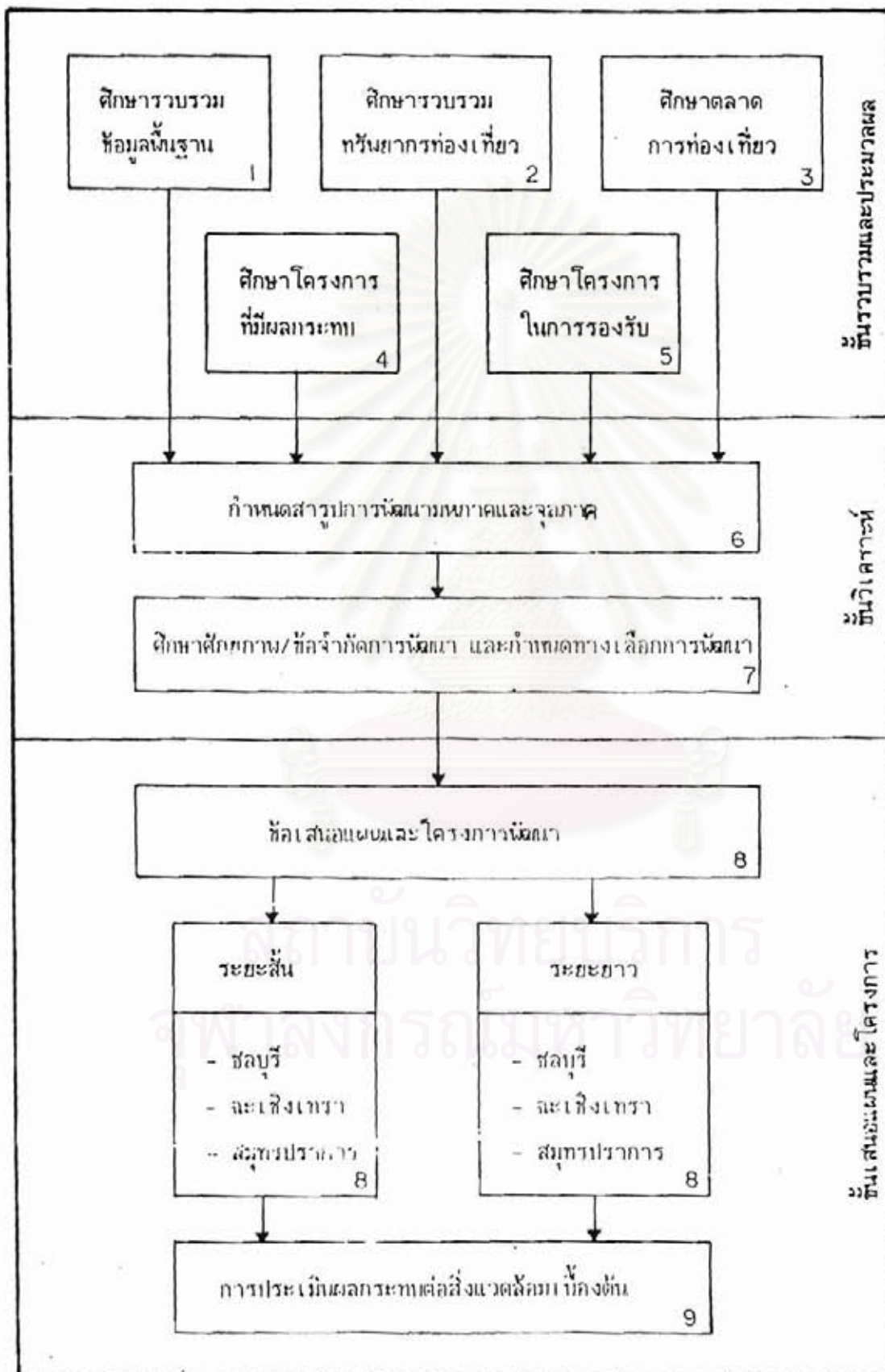
พื้นที่ศึกษา

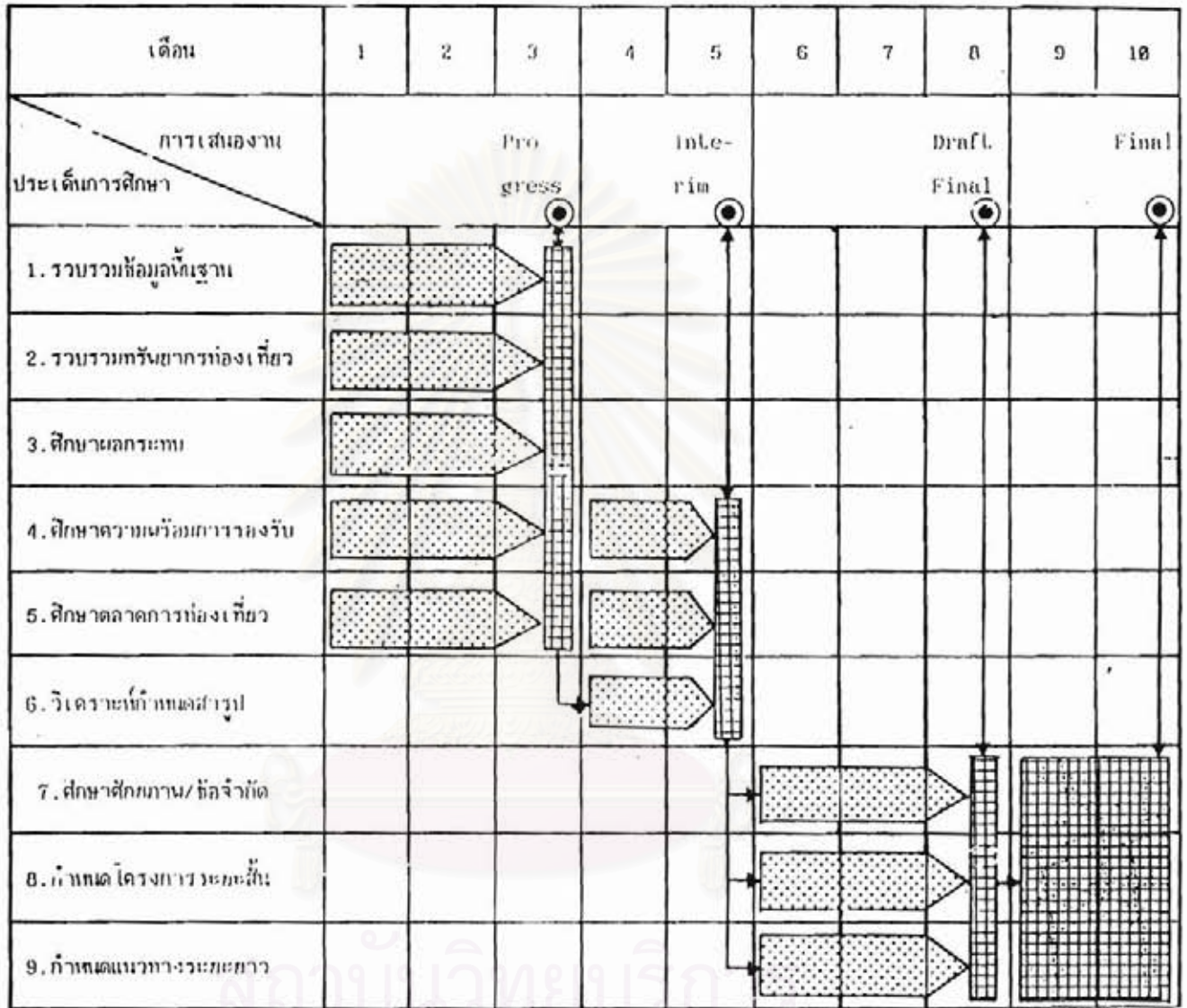
การศึกษาเบื้องต้นเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยว
ชลบุรี ฉะเชิงเทรา และ ฉะเชิงเทรา
สำนักบริการวิชาการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนที่
1.1

แผนภูมิที่ 1.1 กรอบการวิเคราะห์

แผนภูมิที่ 1.2 การดำเนินงานศึกษาเบื้องต้น เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว ชลบุรี/ละเอียงเทวา/สมุทรปราการ

หมายเหตุ ● การดำเนินงาน [Dotted] ประเด็นการศึกษา [Grid] ส่วนและเตรียมเอกสาร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.8 การเสนอรายงาน

ดังนี้

ระยะเวลาการศึกษาที่ใช้เวลารวมทั้งสิ้น 10 เดือน โดยเสนอรายงานตามขั้นตอน

- 1) รายงานความก้าวหน้า (Progress Report) ภายในเวลา 3 เดือน นับจากวันเริ่มงานตามสัญญา จำนวน 20 ชุด
- 2) รายงานชั่วคราว (Interim Report) ภายในเวลา 5 เดือน นับจากวันเริ่มงานตามสัญญา จำนวน 20 ชุด
- 3) ร่างรายงานขั้นสุดท้าย (Draft Final Report) ภายในเวลา 8 เดือน นับจากวันเริ่มงานตามสัญญา จำนวน 20 ชุด
- 4) รายงานขั้นสุดท้าย (Final Report) ภายในเวลา 10 เดือน นับจากวันเริ่มงานตามสัญญา เป็นภาษาไทย 50 ชุด พร้อมรายงานฉบับย่อ (Executive Summary) ภาษาอังกฤษ 50 ชุด
- 5) Special Report ตามความเป็นจริง (ถ้ามี)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2 สภาพทั่วไปของพื้นที่ศึกษา

2.1 ที่ตั้งและเขตการปกครอง

พื้นที่ศึกษาตั้งอยู่คาบเกี่ยวระหว่างภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประมาณเส้นรุ้งที่ 12° 30' - 14° เหนือและเส้นแวงที่ 100° - 20' - 102° 45' ตะวันออก พื้นที่รวมทั้งสิ้นประมาณ 10,718.092 ตารางกิโลเมตร ประกอบด้วย 3 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดชลบุรี ฉะเชิงเทรา และสมุทรปราการ มีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ต่าง ๆ ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	กรุงเทพมหานคร จังหวัดนครนายก และปราจีนบุรี
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	จังหวัดปราจีนบุรี จันทบุรี และระยอง
ทิศใต้	ติดต่อกับ	อ่าวไทย
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	กรุงเทพมหานคร และอ่าวไทย

จังหวัดชลบุรี อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร ประมาณ 81 กิโลเมตร ตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 34 (บางนา-ตราด) พื้นที่ประมาณ 4,484.696 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 44 ของพื้นที่ศึกษา แบ่งการปกครองตามระเบียบบริหารราชการส่วนภูมิภาคออกเป็น 9 อำเภอ 1 กิ่งอำเภอ 90 ตำบล มีการปกครองตามระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่นรวม 22 แห่ง ประกอบด้วยรูปแบบเทศบาลเมือง 2 แห่ง คือ เทศบาลเมืองชลบุรี และเทศบาลเมืองพนัสนิคม เทศบาลตำบล 2 แห่ง คือ เทศบาลตำบลศรีราชา และเทศบาลตำบลบ้านบึง รูปแบบพิเศษ 1 แห่ง คือ เมืองพัทยา และสุขาภิบาลอีก 16 แห่ง

จังหวัดฉะเชิงเทรา อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร ประมาณ 82 กิโลเมตร ตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 304 พื้นที่ประมาณ 5,351.0 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 49.9 ของพื้นที่ศึกษาแบ่งการปกครองตามระเบียบบริหารราชการส่วนภูมิภาคออกเป็น 8 อำเภอ 1 กิ่งอำเภอ 91 ตำบล มีการปกครองตามระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่นรวม 17 แห่ง ประกอบด้วย เทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา เทศบาลตำบลบางคล้า และสุขาภิบาลอีก 15 แห่ง

จังหวัดสมุทรปราการ อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร ประมาณ 29 กิโลเมตร ตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3 พื้นที่ประมาณ 1,004.092 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 9.4 ของพื้นที่ศึกษา แบ่งการปกครองตามระเบียบบริหารราชการส่วนภูมิภาค 4 อำเภอ 1 กิ่งอำเภอ 46 ตำบล มีการปกครองตามระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่นรวม 10 แห่ง ประกอบด้วย เทศบาลเมืองสมุทรปราการ เทศบาลเมืองพระประแดง และสุขาภิบาลอีก 8 แห่ง

2.2 สภาพทางกายภาพ

2.2.1 ลักษณะภูมิประเทศ

พื้นที่ศึกษา แบ่งออกตามภูมิประเทศออกได้เป็น 5 ลักษณะ มีรายละเอียด ดังนี้

1) ที่ราบลุ่มแม่น้ำ

เป็นส่วนหนึ่งของที่ราบลุ่มแม่น้ำ บริเวณดินดอนสามเหลี่ยมปากแม่น้ำเจ้าพระยา และแม่น้ำบางปะกง เกิดจากดินตะกอนที่แม่น้ำเหล่านี้พัดพามาทับถม ได้แก่ พื้นที่จังหวัดสมุทรปราการทั้งหมด พื้นที่ด้านตะวันตกของจังหวัดฉะเชิงเทรา และพื้นที่ตอนบนของจังหวัดชลบุรี

2) ที่ราบชายฝั่งทะเล

จากที่ราบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา และบางปะกงลงไปทางทิศใต้ ในเขตจังหวัดชลบุรี ตั้งแต่อำเภอเมืองชลบุรี จนถึง อำเภอสัตหีบ ประกอบด้วยที่ราบแคบๆ ชายฝั่งทะเล มีภูเขาสูงเล็ก ๆ สลับอยู่บางตอน ชายฝั่งทะเลมีลักษณะเว้าแหว่ง บางแห่งเป็นที่ลุ่มตื้นน้ำทะเลท่วมถึง มีป่าชายเลน หรือโกงกางขึ้น โดยเฉพาะในเขตอำเภอเมืองชลบุรี ถัดลงไปทางอำเภอสัตหีบ และอำเภอบางละมุง จนจรดอำเภอสัตหีบ มีหาดทรายที่สวยงามหลายแห่ง อาทิเช่น หาดผาแดง หาดนันทา และหาดนาจอมเทียน เป็นต้น

3) ที่ราบลูกคลื่นและเนินเขา

ส่วนที่อยู่สูงถัดจากที่ราบลุ่มแม่น้ำและที่ราบชายฝั่งทะเลขึ้นไปเป็นที่ราบลูกคลื่นและเนินเขาเตี้ย ๆ สลับกันเป็นพื้นที่ซึ่งมีอยู่มากที่สุด ได้แก่ พื้นที่ด้านตะวันออก และตอนกลางของจังหวัดชลบุรีกับจังหวัดฉะเชิงเทรา

4) ที่สูงชันและภูเขา

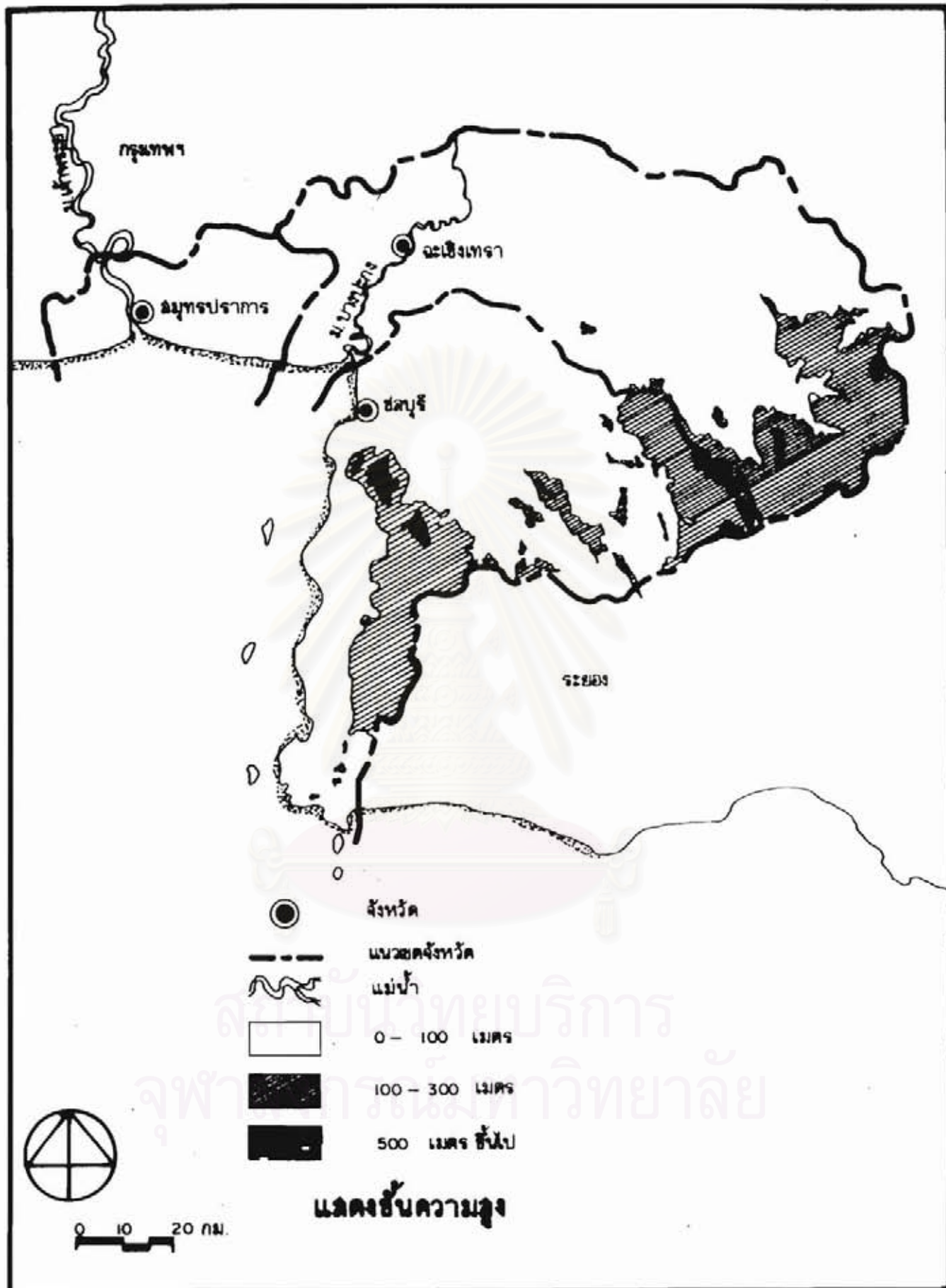
เป็นเขตที่มีความสูงจากระดับน้ำทะเลตั้งแต่ 300 เมตร ขึ้นไป ส่วนใหญ่อยู่ทางด้านตะวันออกของจังหวัดฉะเชิงเทรา ในอำเภอสนามชัยเขต ตอนกลางของจังหวัดชลบุรี-ส่วนที่ต่อเนื่องระหว่างอำเภอบ้านฉางกับอำเภอสัตหีบ อำเภอบางละมุงด้านที่ติดต่อกับจังหวัดระยอง และด้านตะวันออกของจังหวัดชลบุรี ในเขตอำเภอบ่อทองและอำเภอหนองใหญ่ ด้านที่ติดต่อกับจังหวัดฉะเชิงเทรา และจันทบุรี

5) เกาะต่าง ๆ

มีเฉพาะในจังหวัดชลบุรีเท่านั้น ประกอบด้วยเกาะใหญ่น้อยจำนวนถึง 46 เกาะ อยู่ห่างจากชายฝั่งประมาณ 2-10 กิโลเมตร จึงเป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติที่ก้ำกึ่งคลื่นลมได้คือ เกาะใหญ่ที่สุด คือ เกาะคราม รองลงมาคือ เกาะสีชัง เกาะแสมสาร เกาะล้าน และเกาะไผ่ (แผนที่ 2.1)

2.2.2 ภูมิอากาศ

พื้นที่ศึกษาจัดอยู่ในประเภทอากาศแบบเมืองร้อน เฉพาะฤดู หรือแบบทุ่งหญ้า - เมืองร้อน ในฤดูมรสุมตะวันออกเฉียงใต้จะมีอากาศชุ่มชื้นและฝนตกตลอดฤดู แต่ในฤดูมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ หรือฤดูหนาวนั้นจะมีอากาศแห้งแล้ง

การศึกษาเบื้องต้นเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยว
 ชลบุรี ฉะเชิงเทรา และ สมุทรปราการ

สำนักบริการวิชาการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนที่
 2.1

1) อุณหภูมิ

อุณหภูมิเฉลี่ยของพื้นที่ศึกษาอยู่ระหว่าง 25.3-29.7 องศาเซลเซียส เมื่อเปรียบเทียบกับระดับอุณหภูมิที่สบาย (Comfort Zone) ซึ่งอยู่ระหว่าง 22-27 องศาเซลเซียส และมีเฟืองช่วงระหว่างเดือนพฤศจิกายน ถึง เดือนมกราคม เป็นเวลา 3 เดือน ที่มีอากาศเย็นสบาย เดือนอื่น ๆ นอกนั้นมีอากาศค่อนข้างร้อน

2) ความชื้นสัมพัทธ์

โดยเฉลี่ยอยู่ระหว่าง ร้อยละ 66.0-84.0 เฉพาะช่วงระหว่างเดือนพฤศจิกายน จนถึงเดือนตุลาคม ซึ่งตรงกับฤดูฝนเป็นเวลาถึง 7 เดือน ที่มีความชื้นสัมพัทธ์สูงกว่าร้อยละ 75 ในบางบริเวณที่มีฤดูฝนยาวนาน จะมีเดือนที่มีความชื้นสัมพัทธ์สูงเกินระดับดังกล่าวมากกว่านี้ เมื่อเปรียบเทียบกับระดับความชื้นสัมพัทธ์ที่สบาย ซึ่งอยู่ระหว่างร้อยละ 20-75 แล้ว มีเฟืองช่วงระหว่างเดือนพฤศจิกายน ถึง เดือนเมษายน เป็นเวลา 5 เดือน ที่มีความชื้นสัมพัทธ์ค่อนข้างต่ำ

3) ปริมาณน้ำฝน

โดยเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1,351.0-1,543.9 มิลลิเมตรต่อปี จัดอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ฤดูฝนจะเริ่มต้นในราวเดือนพฤศจิกายน ไปสิ้นสุดราวเดือนตุลาคม เมื่อเปรียบเทียบกับการระเหยของน้ำและปริมาณน้ำฝนแล้ว พบว่ามีช่วงที่ขาดน้ำอยู่ถึง 5 เดือน ระหว่างเดือนกันยายน ถึง เดือนเมษายน

4) ลม

ความเร็วลมโดยเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.6-9.8 น็อต จัดอยู่ในระดับลมสงบถึงลมโชย (Calm - Gentle Breeze) ความเร็วลมที่บันทึกไว้สูงสุด 73 น็อต ที่สี่คืบ จัดอยู่ในระดับลมพายุหมุนเขตร้อน (Tropical Cyclone) ทิศทางลมของพื้นที่ศึกษาแบ่งออกเป็นทิศทางลมประจำฤดู และลมประจำถิ่น มีรายละเอียด ดังนี้

ลมประจำฤดูที่สำคัญได้แก่ มรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งพัดอยู่ในระหว่างเดือนพฤศจิกายน ถึง เดือนกุมภาพันธ์ และมรสุมตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งพัดอยู่ในระหว่างเดือนพฤศจิกายน ถึง เดือนกันยายน นอกจากนั้นยังมีกระแสลมที่พัดจากทะเลจีนใต้ เข้าสู่อ่าวไทยในทิศทางใต้หรือตะวันออกเฉียงใต้ ในระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ ถึง เดือนเมษายน

ตามบริเวณชายฝั่งยังมีลมเจือปนและลมเจือทะเล (ลมบก ลมทะเล) เกิดขึ้นตลอดทั้งปี ลมทั้งสองชนิดนี้ มีสาเหตุเกิดขึ้นมาจากความแตกต่างกันในทางความร้อนของพื้นดินและน้ำ ลมทะเลพัดลึกเข้าไปในแผ่นดินได้ถึง 30 กิโลเมตร โดยปกติแล้วลมทะเลจะเริ่มตอนเช้าตั้งแต่เวลา 10.00 น. ตามเวลาที่ท้องถิ่น และมีกำลังแรงที่สุดในเวลาบ่าย จากนั้นจะสิ้นสุดลงเมื่อดวงอาทิตย์ตกแล้ว ส่วนลมบกจะเริ่มหลังจากดวงอาทิตย์ตกแล้ว และคงอยู่ตลอดคืนไปจนถึงเวลาเช้าตรู่

พื้นที่ศึกษาไม่ค่อยจะได้รับภัยจากพายุหมุน และพายุดีเปรสชัน ซึ่งก่อตัวในมหาสมุทรแปซิฟิก และทะเลจีนใต้ เนื่องจากทิศทางที่พายุเคลื่อนตัวเข้ามานั้น มีเทือกเขาในสาขาแนวรัฐสังคมนิยมเวียดนาม และประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวกั้นไว้ ทำให้พายุอ่อนกำลังลงก่อนถึงประเทศไทย

2.2.3 ลักษณะทางสมุทรศาสตร์ของบริเวณชายฝั่งทะเล

1) ลักษณะความลึกของทะเล

พื้นที่อ่าวไทยตอนบนมีแนวเขตลุ่มน้ำที่ ประมาณ 100 x 100 ตารางกิโลเมตร และค่าความลึกของทะเลโดยเฉลี่ยมีค่า ประมาณ 15 เมตร ท้องทะเลนับตั้งแต่ต้นแนวชายฝั่งด้านเหนือสุดของอ่าวไทย ซึ่งมีลักษณะค่อนข้างตื้นจะค่อย ๆ ลาดลึกลงไปทางตอนใต้จนกระทั่งถึงระดับความลึก ประมาณ 24 เมตร ตามแนวที่เชื่อมระหว่าง สัตหีบ และหัวหิน ความลาดเอียงของท้องทะเลตามแนวชายฝั่งทะเลด้านตะวันออกจะชันกว่าแนวชายฝั่งทะเลด้านตะวันตก มีลักษณะโค้งเว้าอย่างไม่สม่ำเสมอ ภายในส่วนโค้งเว้าจะมีหาด และเกาะปรากฏอยู่ตามแนวชายฝั่งระดับความลึกของท้องทะเลก็แปรเปลี่ยนอยู่เสมอในแต่ละบริเวณโดยทั่ว ๆ ไป แล้วความลาดชันของใต้ท้องทะเลจะค่อย ๆ ลดลงเมื่อเข้าสู่บริเวณที่เป็นอ่าว

2) อุณหภูมิและความเค็มของน้ำทะเล

น้ำทะเลในบริเวณตอนบนที่นับได้ว่ามีลักษณะเป็นเนื้อเดียวกัน ทั้งนี้เนื่องมาจากอิทธิพลของน้ำขึ้น/น้ำลง อย่างไรก็ตามทิศส่วนบนสุดของอ่าวไทยตอนบนจะมีลักษณะแปรปรวนตามอิทธิพลของน้ำจืดในบางฤดูกาล อุณหภูมิและความเค็มของน้ำทะเลจะเปลี่ยนแปลง เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของลมมรสุม อุณหภูมิสูงสุดที่ผิวน้ำทะเลจะมีค่า 30.5 องศาเซลเซียส ในเดือนเมษายน และจะมีค่าต่ำสุดคือ 26.0 องศาเซลเซียส ในเดือนมกราคม การลดลงของค่าความเค็มของน้ำทะเลจะเกิดขึ้นในช่วงเวลาระหว่างเดือนตุลาคมถึงเดือนกันยายน ทั้งนี้เนื่องจากปริมาณน้ำจืดไหลลงสู่อ่าวไทยตอนบนมาก ค่าความเค็มของน้ำทะเลสูงสุดโดยเฉลี่ย 30.4 ส่วนในพันส่วน ซึ่งพบในช่วงเดือนตุลาคม

3) น้ำขึ้น/น้ำลง และกระแสน้ำ

ปริมาณอ่าวไทยตอนบน มีลักษณะน้ำขึ้น/น้ำลงแบบ Mixed tides กระแสน้ำในบริเวณอ่าวไทยตอนบนมีสภาพที่อยู่ภายใต้อิทธิพลของน้ำขึ้น-น้ำลง และลมมรสุม โดยน้ำขึ้นจะมีทิศทางไหลขึ้นไปทางเหนือขณะที่น้ำลงมีทิศทางไหลลงทางใต้ การเคลื่อนตัวของน้ำบนผิวน้ำของทะเลในอ่าวไทยตอนบนมีลักษณะเป็นวงจรวัด ทั้งนี้เนื่องมาจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือและตะวันตกเฉียงใต้ การไหลเวียนของน้ำเป็นไปในทิศทางตามเข็มนาฬิกาตลอดทั้งปี ทั้งนี้สังเกตได้จากลักษณะของตะกอนที่ถูกกระแสน้ำพัดพาไปด้วย อย่างไรก็ตามมีรายงานว่ากระแสน้ำในอ่าวไทยตอนบนจะไหลตามเข็มนาฬิกากระหว่างฤดูมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ และไหลทวนเข็มนาฬิกาในช่วงฤดูลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ

4) ลมและคลื่น

บริเวณพื้นที่ซึ่งทำการศึกษามีลมตะวันตกเฉียงเหนือ และตะวันตกเฉียงใต้ พัดผ่านด้วยความเร็วประมาณ 4 และ 16 น็อต เป็นประจำ บริเวณอ่าวไผ่มีรายงานว่าลมที่มีความเร็ว 4-16 น็อต เกิดขึ้นประมาณร้อยละ 60 ของเวลาทั้งหมด โดยมีลมตะวันตกเฉียงใต้ และตะวันตกพัดผ่านเพียงร้อยละ 15-20 ของเวลาทั้งหมด ความสูงของคลื่นเป็นไปตามลักษณะลมมรสุมซึ่งจะมีขนาดสูงในช่วงฤดูมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ และต่ำในช่วงฤดูลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ อย่างไรก็ตามก็ดี ความสูงของคลื่นจะมีขนาดต่ำกว่า 0.6 เมตร โดยส่วนใหญ่มีค่าความสูงประมาณ 0.3 เมตร และมีความสูงมากที่สุดเพียง 0.45 เมตร ชั่วเวลานาน 1.5 วินาที ทั้งนี้เป็นการบันทึกค่าในช่วงกรกฎาคม 2516 - มีนาคม 2517

2.2.4 ทวีปฮาการธรรมชาติ

1) ดิน

ดินในพื้นที่ศึกษาจัดอยู่ใน 2 กลุ่มดินหลัก ประกอบด้วยดินเกิดบนที่ราบลุ่มและที่ราบขั้นบันไดต่ำของลำน้ำ ได้แก่ ดินในจังหวัดสมุทรปราการ และบริเวณลุ่มแม่น้ำบางปะกง เป็นดินอายุน้อยเกิดจากการทับถมของวัตถุน้ำพาในบริเวณน้ำจืด น้ำกร่อย และน้ำเค็ม มีเนื้อดินละเอียด การระบายน้ำเร็ว ตามปกติใช้ปลูกข้าวได้ผลปานกลางถึงดี ดินนี้ที่เกิดจากอิทธิพลของน้ำทะเลนั้น ถ้าน้ำทะเลไม่ท่วมแล้วจะใช้ปลูกข้าวได้ดี เพราะเกลือจะถูกชะล้างออกไปได้ไม่มากนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อขกร่องแล้วจะใช้ปลูกผลไม้และพืชอื่น ๆ ได้ดี

ดินอีกประเภทหนึ่ง ได้แก่ ดินบนที่ราบขั้นบันไดสูงที่เก่าๆ ของลำน้ำ โดยจะมีดินนาข้าวที่อาศัยน้ำฝนมักไว้ในนาข้าว ร่วมกับดินสีโไรที่มีระดับสูงกว่าเล็กน้อย เนื้อดินมีลักษณะไม่แน่นอนแล้วแต่แหล่งกำเนิดความอุดมสมบูรณ์ค่อนข้างต่ำ จึงให้ผลผลิตไม่ดีนัก

การใช้ที่ดินของพื้นที่ศึกษาประกอบด้วยพื้นที่ป่า 951,547 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 14.2 พื้นที่ถือครองทำการเกษตร 4,330,617 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 64.6 และพื้นที่ไม่ได้จำแนก 1,416,644 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 21.4 การใช้ที่ดินในสิ่งที่ถือครองทำการเกษตรส่วนใหญ่เป็นพื้นที่นา 1,629,329 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 37.5 รองลงมาได้แก่ พื้นที่สีโไร 1,400,923 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 33.3 พื้นที่ไร่ผลและไร่ยืนต้น 509,975 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 11.7 ตามลำดับ พื้นที่นาส่วนใหญ่อยู่ในจังหวัดฉะเชิงเทรา พื้นที่สีโไรได้มีเฉพาะในจังหวัดชลบุรี และฉะเชิงเทรา เท่านั้น

ตารางที่ 2.1 การใช้ที่ดินของพื้นที่ศึกษา พ.ศ. 2531

การใช้ที่ดิน	จังหวัด			
	ชลบุรี	ฉะเชิงเทรา	สมุทรปราการ	รวม
ที่อยู่อาศัย	37,322	53,304	9,072	99,698
ที่นา	385,524	1,033,846	209,959	1,629,329
ที่พืชไร่	838,183	562,740	-	1,400,923
ที่ไม้ผลและ ไม้ยืนต้น	312,787	134,145	68,043	509,975
ที่สวนผักและ ไม้ดอก	7,505	-	1,051	8,556
ที่ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์	217,755	233,401	14,630	465,786
ที่รกร้างว่างเปล่า	13,330	7,410	342	21,082
ที่อื่น ๆ	11,771	54,349	139,148	205,268
รวม	1,824,177	2,079,195	437,245	4,340,617

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

2) แหล่งน้ำ

นอกจากน้ำฝนแล้ว พื้นที่ศึกษายังมีแหล่งน้ำที่สำคัญ ได้แก่ น้ำท่าหรือน้ำผิวดิน และแหล่งน้ำใต้ดิน แหล่งน้ำผิวดินที่สำคัญได้แก่ แม่น้ำเจ้าพระยา เกิดจากแม่น้ำปิง วัง ยม และ น่าน ไหลผ่านภาคกลางจังหวัดสมุทรปราการ ลงสู่อ่าวไทย และแม่น้ำบางปะกง เกิดจากการรวมตัวของแม่น้ำนครนายกและแม่น้ำปราจีนบุรี ไหลผ่านจังหวัดฉะเชิงเทรา ลงสู่อ่าวไทย ส่วนใน จังหวัดชลบุรีนั้น มีแต่ลำน้ำสายสั้น ๆ มีต้นกำเนิดมาจากภูเขาทางตอนกลางและทางด้านตะวันออก ของจังหวัดเป็นลำน้ำที่มีน้ำไม่ตลอดทั้งปี ทำให้ขาดแคลนน้ำเพื่อการเพาะปลูกในฤดูแล้ง

แหล่งน้ำบาดาล พบจากชั้นหินร่วน ประเภทกรวดทราย ในที่ราบลุ่มหรือตาม บริเวณที่มีน้ำหลากทั่วไป ที่ระดับความลึก 60-300 เมตร ได้ปริมาณน้ำโดยเฉลี่ย 100-300 ลูกบาศก์เมตรต่อชั่วโมง พื้นที่ส่วนที่เหลือเนื่องจากรองรับด้วยหินแกรนิต จึงหาปริมาณน้ำบาดาลได้ยาก นอกจากแถบบางแสน ศรีราชา และ พัทยา ได้น้ำบาดาลไม่มากนักเฉลี่ย 2.5-3.5 ลูกบาศก์เมตรต่อ ชั่วโมง ที่ระดับความลึกประมาณ 6 เมตร ลึกกว่านั้นจะได้น้ำเค็ม

3) ป่าไม้

พื้นที่ป่าตามกฎหมายในชั้นที่ศึกษามีเฉพาะในเขตจังหวัดชลบุรี และฉะเชิงเทรา พื้นที่ป่าในจังหวัดชลบุรีประกอบด้วย ป่าสงวนแห่งชาติ 9 ป่า พื้นที่รวม 906,396 ไร่ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาเขียว เขาชมัญญ์ พื้นที่ 90,437 ไร่ เขตห้ามล่าสัตว์ป่า อ่างเก็บน้ำบางพระ พื้นที่ 11,600 ไร่ และเขตห้ามล่าสัตว์ป่าเขาชีโอน พื้นที่ 2,299 ไร่ ในจังหวัดฉะเชิงเทรานั้น มีป่าสงวนแห่งชาติเพียงแห่งเดียว คือ ป่าแควระบม - สีซัด เดิมมีพื้นที่ 1,753,215 ไร่ แต่ได้เบิกถอนสภาพบางส่วนคงเหลือเพียง 1,517,106 ไร่ ส่วนจังหวัดสมุทรปราการคงเหลือเพียงป่าชายเลน ซึ่งกำลังถูกทำลายลงอย่างรวดเร็ว เพื่อใช้เป็นแหล่งเพาะเลี้ยงชายฝั่ง

จากการสำรวจพื้นที่ป่าไม้ด้วยภาพถ่ายดาวเทียมใน พ.ศ. 2531 ปรากฏว่าพื้นที่ป่าคงเหลือเพียง 951,547 ไร่ อยู่ในจังหวัดฉะเชิงเทรา 790,938 ไร่ และจังหวัดชลบุรี 160,609 ไร่

4) ทรัพยากรธรณี

มีเพียงจังหวัดชลบุรี และฉะเชิงเทราเท่านั้น ที่ได้ทำการสำรวจพบแหล่งแร่ กล่าวคือ ในจังหวัดชลบุรี สำรวจพบแร่เหล็ก พลวง ทองคำ แบไรต์ ฟลูออไรท์ วุลแฟรม แมงกานีส แกรไฟต์ ดินสอพูน และทรายแก้ว ส่วนในจังหวัดฉะเชิงเทรานั้น สำรวจพบ แร่เหล็ก ทองแดง ทองคำ และดีบุก

2.3 สภาพทางเศรษฐกิจ

2.3.1 ผลิตภัณฑ์มวลรวม

ใน พ.ศ. 2531 พื้นที่ศึกษามีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวม ณ ราคาปัจจุบัน รวมทั้งสิ้น 149,241.47 ล้านบาท จังหวัดที่มีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมสูงที่สุด ได้แก่ จังหวัดสมุทรปราการ 74,136.19 ล้านบาท รองลงมาได้แก่ จังหวัดชลบุรี 55,567.15 ล้านบาท และจังหวัดฉะเชิงเทรา 19,537.74 ล้านบาท

2.3.2 อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจ

อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจของพื้นที่ศึกษา ระหว่าง พ.ศ. 2527-2531 โดยเฉลี่ยร้อยละ 9.1 ต่อปี สูงกว่าอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจรวมทั้งประเทศ ในช่วงเวลาเดียวกันซึ่งขยายตัวเพียงร้อยละ 7.7 ต่อปี จังหวัดที่มีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจสูงสุด คือ จังหวัดสมุทรปราการ ร้อยละ 11.8 ต่อปี รองลงมาได้แก่ จังหวัดฉะเชิงเทรา ร้อยละ 10.5 ต่อปี ส่วนจังหวัดชลบุรีนั้น มีอัตราการเติบโตเพียงร้อยละ 5.4 ต่อปี ทำให้มีสัดส่วนแบ่งในผลิตภัณฑ์มวลรวมของพื้นที่ศึกษาลดลง (ตารางที่ 2.2)

ตารางที่ 2.2 การเติบโตทางเศรษฐกิจของพื้นที่ศึกษา พ.ศ. 2527-2531
ณ ราคาคงที่ พ.ศ.2525

จังหวัด	2527		2531		การเปลี่ยนแปลง	
	ล้านบาท	ร้อยละ	ล้านบาท	ร้อยละ	ส่วนแบ่ง	ร้อยละต่อปี
ชลบุรี	13,157.0	41.5	16,238.9	36.2	- 5.3	6.4
ฉะเชิงเทรา	3,695.6	11.7	5,506.9	12.2	+ 0.5	10.5
สมุทรปราการ	14,810.2	46.8	23,174.9	51.6	+ 4.8	11.8
รวม	31,662.8	100.0	44,920.7	100.0	-	9.1

ที่มา : สศช.

2.3.3 โครงสร้างการผลิต

สาขาการผลิตที่สำคัญที่สุดของพื้นที่ศึกษา ได้แก่ สาขาอุตสาหกรรมการผลิต มีส่วนแบ่งในผลิตภัณฑ์มวลรวม พ.ศ.2531 ณ ราคาคงที่ 2525 เท่ากับร้อยละ 41.5 รองลงมาได้แก่ สาขาค้าส่งค้าปลีก ร้อยละ 16.8 และสาขาบริการ ร้อยละ 10.6 เมื่อนิยามแยกเป็นรายจังหวัดจะพบว่าโครงสร้างการผลิตของแต่ละจังหวัดมีสาขาการผลิตหลัก แตกต่างกันเล็กน้อย กล่าวคือ จังหวัดชลบุรี มีสาขาการผลิตหลักคือ สาขาอุตสาหกรรม ร้อยละ 29.9 สาขาบริการ ร้อยละ 22.6 และสาขาค้าส่งค้าปลีก ร้อยละ 22.6 ขณะที่จังหวัดฉะเชิงเทรา ยังคงมีสาขาเกษตรกรรมเป็นสาขาการผลิตหลักคิดเป็นส่วนแบ่งร้อยละ 31.9 รองลงมาได้แก่ เหมืองแร่ ร้อยละ 16.7 และสาขาค้าส่งค้าปลีก ร้อยละ 13.7 ส่วนจังหวัดสมุทรปราการนั้น มีสาขาอุตสาหกรรมการผลิตที่มีส่วนแบ่งสูงถึงร้อยละ 57.0 รองลงมา ได้แก่ สาขาค้าส่งค้าปลีก ร้อยละ 18.2 และสาขาไฟฟ้า ประปา ร้อยละ 6.6 (ตารางที่ 2.3)

ตารางที่ 2.3 โครงสร้างการผลิต พ.ศ.2531 ณ ราคาคงที่ พ.ศ.2525

จังหวัด สาขาการผลิต	ชลบุรี		ฉะเชิงเทรา		สมุทรปราการ		รวม	
	ล้านบาท	ร้อยละ	ล้านบาท	ร้อยละ	ล้านบาท	ร้อยละ	ล้านบาท	ร้อยละ
เกษตรกรรม	1,732.9	10.7	1,753.8	31.9	1,162.4	5.0	4,649.1	10.4
เหมืองแร่ ย่อยหิน	233.7	1.4	864.5	15.7	434.4	1.9	1,532.6	3.4
อุตสาหกรรมการผลิต ก่อสร้าง	4,854.1	29.9	535.1	10.1	3,213.9	57.0	18,623.1	41.5
ไฟฟ้าและประปา	423.7	2.6	99.4	1.8	550.1	2.4	1,073.2	2.4
คมนาคมและขนส่ง	455.5	2.8	223.9	4.1	1,290.9	5.6	1,970.3	4.4
การค้าส่งและค้าปลีก	928.0	5.7	317.6	5.8	745.7	3.2	1,991.3	4.4
การธนาคารและ- การประกันภัย	2,575.6	15.9	755.3	13.7	4,218.3	18.2	7,549.2	16.8
อสังหาริมทรัพย์	421.7	2.6	128.7	2.3	406.1	1.7	956.5	2.1
การบริหารและป้องกัน- ประเทศ	342.4	2.1	205.6	3.7	325.9	1.4	873.9	1.9
การบริการ	606.6	3.7	167.3	3.0	156.3	0.7	930.2	2.1
รวม	3,664.6	22.6	435.7	7.9	670.9	2.9	4,771.2	10.6
รวม	16,238.8	46.8	5,506.9	100.0	23,174.9	100.0	44,920.6	100.0

ที่มา : สศช.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.3.4 ราชได้ต่อหัวประชากร

ใน พ.ศ. 2531 ประชากรในชั้นที่ศึกษามีราชได้เฉลี่ยต่อหัวคนละ 69,87๘ บาท ๗ ราคาปัจจุบัน เมื่อแยกพิจารณาเป็นราชจังหวัด พบว่าจังหวัดสมุทรปราการมีราชได้เฉลี่ยต่อหัวประชากรสูงสุด คือ 92,655 บาท รองลงมา ได้แก่ จังหวัดชลบุรี 68,443 บาท และจังหวัดฉะเชิงเทรา 37,357 บาท

2.4 สภาพทางสังคม

2.4.1 ประวัติความเป็นมาของชุมชน

พื้นที่ศึกษามีประวัติความเป็นมาอันยาวนานหลังขึ้นไปจนถึงยุคก่อนประวัติศาสตร์ จากหลักฐานทางโบราณคดี ที่บ้านโคกพนมดี อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ได้มีการค้นพบเครื่องมือหินขัดและเครื่องปั้นดินเผาหลายเชือกทาบ ซึ่งมีอายุในราวยุคหินใหม่ หลังจากนั้นเป็นต้นมาได้มีวิวัฒนาการของการตั้งถิ่นฐานสืบเนื่องมาจนถึงยุคปัจจุบัน

การตั้งถิ่นฐานยุคประวัติศาสตร์เก่าแก่ที่สุดของพื้นที่นี้ ได้แก่ เมืองพระรถ ตั้งอยู่ที่อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ปรากฏร่องรอยของเมืองโบราณขนาด 85๘ x 156๘ เมตร ประกอบด้วยคูน้ำ คันดิน ซากโบราณสถานและโบราณวัตถุ ซึ่งมีอายุราวสมัยทวารวดี (ประมาณ พ.ศ. 12๐๐-16๐๐) ถัดลงไปทางด้านทิศใต้ของเมืองพระรถ ยังพบร่องรอยของเมืองพญาเฒ่า มีลักษณะเป็นเมืองรูปวงรี ซ้อนกันสองชั้น ชั้นนอกมีเส้นผ่าศูนย์กลาง 11๐๐ เมตร และเมืองชั้นในมีเส้นผ่าศูนย์กลาง 6๐๐ เมตร มีคูน้ำและคันดินทั้งสองชั้น แม้ว่าจะไม่พบร่องรอยของโบราณสถานและโบราณวัตถุ แต่จากรูปทรงของเมืองนี้กับโบราณคดี สันนิษฐานว่าอายุของเมืองน่าจะร่วมสมัยทวารวดีเช่นเดียวกับเมืองพระรถ

เมืองโบราณที่มีอายุเก่าแก่รองลงมาได้แก่ เมืองศรีวิไล ตั้งอยู่ริมเขาบางทราย อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี เช่นเดียวกับ เป็นเมืองโบราณรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า มีกำแพงดินสูงแต่ไม่มีคูเมือง อยู่ห่างจากฝั่งทะเลเพียง 7๐๐ เมตร ปัจจุบันกำแพงเมืองถูกทำลายลงจนหมดสิ้น ในบริเวณเมืองนี้ได้ค้นพบร่องรอยโบราณวัตถุประเภทเครื่องถ้วยชาม มีอายุราวสมัยสุโขทัย จนถึงสมัยอยุธยาตอนต้น ซึ่งนักโบราณคดี สันนิษฐานว่า เป็นเมืองท่าชายทะเลที่มีความสัมพันธ์กับการค้าเครื่องถ้วยชามสังคโลกทางเรือสำเภา ดังได้พบหลักฐานทางโบราณคดีได้ทะเลในและแนวนี้

การตั้งชุมชนบริเวณนี้เริ่มหนาแน่นขึ้นในบริเวณในสมัยอยุธยาที่ ดังปรากฏในทำเนียบ
 สักดินาหัวเมือง มหาศักราช 1298 ซึ่งตรงกับ พ.ศ. 1919 ในรัชกาลสมเด็จพระบรมราชาธิราช
 (ขุนหลวงพะงั่ว) ปรากฏชื่อเมืองชลบุรี เป็นหัวเมืองชั้นจัตวา ต่อมาในสมัยสมเด็จพระบรมไตร -
 โลภนาถ (พ.ศ. 1919-2031) ปรากฏชื่อเมืองฉะเชิงเทราเป็นหัวเมืองชั้นจัตวา อยู่ในวงราช-
 ธานีในพระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยา ส่วนเมืองสมุทรปราการนั้น ได้สร้างขึ้นในสมัยรัชกาลพระ
 เจ้าทรงธรรม (พ.ศ. 2163-2171) บริเวณปากคลองบางปลากดทางฝั่งขวาของแม่น้ำเจ้าพระยา
 เมื่อเสียกรุงศรีอยุธยาประชาชนในบ้านเมืองแถบนี้ได้ถูกกวาดต้อนไปเสียจนเป็นเมืองร้าง

การฟื้นฟูฐานบ้านเมืองภายหลังเสียกรุง เริ่มขึ้นในสมัยกรุงธนบุรีหลังจากที่ -
 พระเจ้าตากสินมหาราชได้ทำการผลักดันกองทัพพม่าออกไปจากแผ่นดินเรื้อมาจนถึงในสมัยรัตน -
 โกสินทร์ ดังช่วงรัตนโกสินทร์ตอนต้น ได้ปรากฏชื่อเมืองบางปลาสร้อย เมืองพนัสนิคม และ
 เมืองบางละมุงในจังหวัดชลบุรี ส่วนเมืองสมุทรปราการนั้นพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย
 ได้โปรดเกล้าให้สร้างเมืองใหม่ขึ้นในคืนที่ซึ่งชาวบ้านเรียกกันว่า บางเจ้าพระยา อยู่คนละฝั่งกับ
 เมืองเดิม เมื่อ พ.ศ. 2362 คือตำบลปากน้ำในปัจจุบัน และได้รับพระราชทานชื่อว่าเมืองนคร
 เขื่อนขันธ์

สำหรับเมืองฉะเชิงเทรา นั้น ในกฎหมายเก่าครั้งต้นกรุงรัตนโกสินทร์ ฉบับใน
 ทูลกระหม่อม ระบุชื่อเมืองนี้ว่า "ฉะเชิงเทรา" ต่อมาในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว
 รัชกาลที่ 3 ได้โปรดให้กรมหลวงรักษาราชนคร ออกไปสร้างกำแพงเมืองพร้อมป้อมทหารขึ้น เพื่อ
 ใช้เป็นเมืองเขื่อนขันธ์ป้องกันพระนครทางด้านทิศตะวันออก ตั้งอยู่ทางฝั่งขวาของแม่น้ำบางปะกง
 ภายในบริเวณกำแพงป้อมปราการนี้ปัจจุบันใช้เป็น เรือนจำประจำจังหวัด

การอพยพผู้คนเชื้อชาติต่าง ๆ เข้ามาตั้งถิ่นฐาน ณ ที่นี้ เริ่มแต่สมัยกรุงธนบุรี
 ราว พ.ศ. 2322 สมเด็จพระเจ้าพระยามหากษัตริย์ศึก และเจ้าพระยาสุรสีห์ยกกองทัพไปตีล้านช้าง
 และกวาดต้อนลาวเวียงและลาวหัวเมืองปากโขงตะวันออกมาอยู่ที่ฉะเชิงเทรา ต่อมาในสมัยพระ-
 บาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ได้ทรงโปรดให้ย้ายครัวมอญเมืองปทุมธานี พวกพระยาแจ้ง ที่
 อพยพเข้ามาสมัยกรุงธนบุรี ไปอยู่ ณ เมืองนครเขื่อนขันธ์ และในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้า
 เจ้าอยู่หัว มีศึกสงครามกับเวียงจันทน์และญวน ได้มีการกวาดต้อนคนลาวเข้ามาอยู่ในเขตจังหวัด
 ฉะเชิงเทราและชลบุรีอีกเป็นอันมาก

สำหรับการเข้ามาของคนจีนนั้น แม้ว่าจะมีความสัมพันธ์กันมาเป็นเวลาช้านาน
 จากหลักฐานทางโบราณคดี คาดว่าเริ่มในสมัยยุคโลหะเป็นต้นมา แต่คงมีจำนวนไม่มากนัก
 เนื่องจากการเดินทางยากลำบาก การอพยพของคนจีนสู่ประเทศไทยที่ปลอดภัยที่สุดเกิดขึ้นในยุค
 เรือกลไฟในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น คนจีนที่อพยพมาตั้งถิ่นฐานในประเทศไทยนี้ แบ่งออกตาม
 ภาษาได้ 6 กลุ่ม คือ กวางตุ้งแต้จิ๋ว ไทลื้อ และ ฮกเกี้ยนและอื่นๆ พื้นที่แถบกรุงเทพมหานคร
 และชายฝั่งทะเลภาคตะวันออกนับเป็นบริเวณที่มีคนจีนแต้จิ๋วอาศัยอยู่มากที่สุด เนื่องจากเป็นจุดแรก
 ที่ขึ้นฝั่งและมีลักษณะสภาพแวดล้อมเป็นที่ราบลุ่มชายฝั่งทะเล คล้ายคลึงกับบ้านเดิมในประเทศจีน

2.4.2 เชื้อชาติ

จากวิวัฒนาการของการตั้งถิ่นฐาน ดังกล่าวข้างต้น ประชากรในถิ่นที่ศึกษาจึงประกอบด้วยเผ่าพันธุ์ที่สำคัญ ได้แก่ คนไทย คนลาว คนมอญ คนจีน และอื่น ๆ

เผ่าพันธุ์กลุ่มใหญ่ที่สุด ได้แก่คนไทยและคนลาว เนื่องจากได้อพยพเข้ามาอยู่ในถิ่นที่นี้เป็นเวลากว่าร้อยปีแล้ว มีลักษณะทางกายภาพ การนับถือศาสนา และโครงสร้างทางนิรุกติศาสตร์อยู่ในกลุ่มเดียวกันจึงค่อนข้างจะผสมกลมกลืนกัน แม้ว่าชนบทกรรมนิยมประเพณีเดิมจะเปลี่ยนแปลงไปมากแล้ว แต่ยังคงรักษาขนานตราบกับบ้านของตนไว้ ในท้องที่ริมแม่น้ำท่าลาดในเขตอำเภอราชสาส์น และอำเภอหม่มสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา มีชุมชนของพวกลาวพวนกระจายอยู่ทั่วไป ยังเหลือซากวัดและพระสถูปเจดีย์ที่เป็นศิลปกรรมแบบลาวเป็นจำนวนมาก และในขณะเดียวกันก็ยังมียี่หอหมู่บ้าน หรือชุมชนที่เลียนชื่อบ้านเมืองของคนในประเทศลาว เช่น บ้านเมืองแมด บ้านเมืองกาษ บ้านเชียงใต้ บ้านเตาเหล็ก เป็นต้น กลุ่มคนไทยและคนลาวนี้ มักอยู่ในชนบทและประกอบอาชีพทางด้านเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่

กลุ่มคนมอญ เนื่องจากมีรูปร่างหน้าตาคล้ายคลึงคนไทยและมีการนับถือศาสนาพุทธเช่นเดียวกัน จึงค่อนข้างจะผสมกลมกลืนได้ดี จนแทบจะไม่เห็นความแตกต่าง เช่นเดียวกับคนลาวที่ได้ผสมกลมกลืนกับคนไทยไปแล้ว แต่ก็ยังมีชนบทกรรมนิยมประเพณีบางอย่างที่แตกต่างออกไป เช่น การนับถือผี การปลูกสร้างบ้านเรือน การปลูกสร้างวัดและเจดีย์ การทำศพและนาฏดนตรี เป็นต้น คนมอญส่วนใหญ่มีอาชีพทางการเกษตร เช่นเดียวกับคนไทย และคนลาว

สำหรับกลุ่มคนจีนนั้น เนื่องจากมีการอพยพเข้ามาเป็นระยะ ๆ จึงมีทั้งส่วนที่ผสมกลมกลืนไปกับคนท้องถิ่นแล้ว และที่ยังคงเอกลักษณ์เฉพาะกลุ่มที่มีปรากฏอยู่ คนจีนส่วนใหญ่มีจะอยู่ในชุมชนเมือง และประกอบอาชีพทางด้านพาณิชย์กรรม งานช่างฝีมือ และผู้ใช้แรงงาน เนื่องจากไม่สามารถมีกรรมสิทธิ์ถือครองที่ดินทำการเกษตรได้

2.4.3 ศาสนา ประเพณี และวัฒนธรรม

ศาสนาที่ประชากรส่วนใหญ่นับถือ คือ ศาสนาพุทธ ศาสนาอื่น ๆ ได้แก่ อิสลามของจีน คริสต์ ฯลฯ มีเป็นส่วนน้อย ประเพณีที่ยึดถือปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอมักจะเกี่ยวเนื่องด้วยชาติพันธุ์ และความเชื่อทางศาสนา อาจแบ่งได้เป็น ประเพณีไทย ประเพณีมอญ และประเพณีจีน ในที่นี้จะกล่าวถึงเฉพาะประเพณีมอญและประเพณีจีน เนื่องจากประเพณีไทยนั้นเป็นที่รู้จักกันดีอยู่แล้ว

แม้ว่าความนิยมในการปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ ของคนมอญมีคล้ายคลึงกับคนไทย เนื่องจากนับถือศาสนาพุทธร่วมกัน แต่ก็มีขนบธรรมเนียมประเพณีบางอย่างซึ่งยึดถือปฏิบัติเฉพาะในหมู่คนมอญอยู่ ประเพณีต่าง ๆ เหล่านี้จะเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันตั้งแต่ระยะแรกที่สุดของชีวิต คือ ขณะอยู่ในครรภ์จนกระทั่งถึงการตาย คนมอญมีความเลื่อมใสในพระพุทธรูปศาสนาอย่างลึกซึ้ง ขณะเดียวกันก็นับถือผีบรรพบุรุษกับผีอื่น ๆ ที่มีอิทธิฤทธิ์รวมทั้งเทวดาอารักษ์

จึงเป็นเหตุให้คนมอญต้องปฏิบัติตามธรรมเนียมประเพณีหลาย ๆ อย่างให้เป็นที่ถูกใจของผีและ เทวดาอารักษ์ ประเพณีที่สำคัญและน่าสนใจซึ่งมีปฏิบัติกันอยู่เป็นประจำ ได้แก่ ประเพณีการนับถือผี และการปลงศพ

ประเพณีการนับถือผี การนับถือผีของคนมอญนั้น จะต้องรับกันเป็นทอด ๆ จาก บรรพบุรุษ และผู้ที่ทำหน้าที่รับ คือ บุตรชายคนหัวปีของตระกูล บุตรหญิงรับไม่ได้ และเมื่อถึงคราว ทำพิธีรำผีบุตรชายนั้น จะเป็นผู้เข้าพิธีเรียกว่า "เป็นต้นผี" นิธิรำผีจะจัดให้มีขึ้นเพื่อเป็นการแก้บน เป็นการขอขมาในกรณีที่เกิดการผิดผีขึ้น และเป็นการขอขมาผีในกรณีที่เกิดเหตุเภทภัยร้ายแรงขึ้น มีกกระทำในฤดูแล้งประมาณเดือน 4 ถึง เดือน 6 ยกเว้นไม่กระทำในวันพระ การทำพิธีจะปลุก โองสัจจรวาทน์ภายในบริเวณบ้าน ผู้เข้าร่วมพิธี ได้แก่ ญาติผีเดียวกัน และแขกอื่น ๆ ในระหว่าง การทำพิธีจะมีการเซ่นผี และรำบูชาผี คนตรีประกอบด้วย ฉิมพาทย์มอญ

ประเพณีการทำศพ ประเพณีการทำศพของคนมอญ แบ่งออกตามลักษณะการตาย เป็น 2 ประเภท คือ การตายดี ได้แก่ โรคชราหรือป่วยมานาน ส่วนการตายไม่ดีนั้น ได้แก่ ตายด้วยโรคปัจจุบัน และ อุบัติเหตุต่าง ๆ รวมทั้งศพเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 12 ปี ศพที่ตายไม่ดีนี้จะ ไม่มีการเก็บไว้ที่บ้าน แต่จะรีบนำไปฝังเลย โดยไม่เผา ส่วนศพที่ตายดีนั้นเก็บไว้ที่บ้านได้ โดย วางบนเตียงที่สร้างขึ้นเพราะ ไม้กั้นม่านโลงขึ้นบ้าน ระหว่างที่ตั้งศพไว้ที่บ้านจะ ไม่มีประเพณีสวด พระอภิธรรมเหมือนคนไทย แต่จะเชิญผู้สูงอายุ หรือผู้มีความรู้มาอ่านหนังสือต่าง ๆ เช่น พุทธ ประวัตินิบาต ชาดกต่าง ๆ ด้วยทำนองเสนาะ และมีการร่วมอนุเคราะห์ ประคบฉิมพาทย์มอญ ในเวลาเช้าเจ้าภาพจึงจะนิมนต์พระสงฆ์มาทำพิธีศพที่บ้านทุกวันจนกว่าจะเอาศพไปเผา เมื่อไฟ มอดแล้วจะมีพิธีเก็บกระดูกเช่นเดียวกับของคนไทย แต่ที่แปลกก็คือใบโพธิ์ที่ไว้เก็บกระดูกนั้น เจ้าภาพจะเก็บไว้ใช้ในพิธีปลงศพในตอนเช้าตรู่ของวันทำบุญเจ็ดวันด้วย ความมุ่งหมายก็เพื่อ สร้างพระพุทธรูปใหม่อุทิศส่วนกุศลแก่ผู้ตาย

สำหรับประเพณีปลงศพพระภิกษุ โดยเฉพาะพระผู้ใหญ่จะสร้างปราสาท ตั้งแต่ 1 - 9 ยอด เพราะถือว่าพระภิกษุเป็นผู้มีศีลบริสุทธิ์ ควรทำที่เผาให้สวยงาม และไม่ปนไปกับจิตกาธาน ของคนธรรมดา นอกจากนั้นการจุดไฟ เผาศพ ก็จะไม่เผาด้วยมือ แต่จุดด้วยไฟจากลูกทูนแทน

ประเพณีเงิน ในปีหนึ่ง ๆ นั้น คนจีนจะมีเทศกาล 8 เทศกาล เริ่มตั้งแต่วันที่ 1 เดือน 1 นับตามปฏิทินจันทรคติแบบจีน ราวเดือนกุมภาพันธ์ ด้วยเทศกาลตรุษจีน หรือวันขึ้นปีใหม่ ตามประเพณีเงิน ถัดจากนั้นจะมีเทศกาลน้อยใหญ่ติดตามมา ที่สำคัญได้แก่ เทศกาลเซ็งเม็ง ตรง กับเดือนที่ 3 วันที่ 4 อันเป็นประเพณีที่ลูกหลานจีนจะไปไหว้บรรพบุรุษที่วังขี้ขี้ปะครั้ง เทศกาล สาร์ทจีน ตรงกับเดือนที่ 7 วันที่ 15 จะเป็นภาวไหว้เจ้าที่บรรพบุรุษ และรำลึกถึงต้นตระกูลเงิน ที่มาตั้งรกรากในซุดบุกเบิก เทศกาลไหว้พระจันทร์ ตรงกับเดือนที่ 8 วันที่ 15 เป็นประเพณีที่ รำลึกถึงการกู้ชาติจีนจากมองโกลผสมผสานกับการไหว้บูชาเจ้าแม่กวนอิม กับเทศกาลกินเจ ซึ่ง จัดขึ้นในเดือน 9 เริ่มตั้งแต่วันที่ 1 ถึงวันที่ 9 ในระยะเทศกาลเหล่านี้คนจีนในถิ่นที่ศึกษา จะ ทำให้มีการเฉลิมฉลองเช่นเดียวกับคนจีนในส่วนอื่น ๆ ของประเทศ

2.5 ลักษณะประชากร

2.5.1 ขนาดประชากร

ประชากรในชั้นที่ศึกษา ใน พ.ศ. 2532 มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 2,301,483 คน จังหวัดชลบุรี เป็นจังหวัดที่มีประชากรมากที่สุด คือ 896,340 คน คิดเป็นร้อยละ 39.0 ของชั้นที่ศึกษา รองลงมาได้แก่ จังหวัดสมุทรปราการ 829,412 คน คิดเป็นร้อยละ 36.0 และจังหวัดฉะเชิงเทรา 575,731 คน คิดเป็นร้อยละ 25.0 ตามลำดับ (ตารางที่ 2.4)

2.5.2 การกระจายตัวของประชากร

ลักษณะการกระจายตัวของประชากรในชั้นที่ศึกษาส่วนใหญ่รวมตัวอยู่ในสามบริเวณ ได้แก่ บริเวณอำเภอเมืองสมุทรปราการ อำเภอพระประแดง และอำเภอบางพลี ในจังหวัดสมุทรปราการ บริเวณอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา และอำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา และพื้นที่ต่อเนื่องระหว่างอำเภอเมืองชลบุรี อำเภอนนทบุรี อำเภอศรีราชา อำเภอบางละมุง ไปจนถึงอำเภอสัตหีบ อำเภอเหล่านี้มักจะเป็นอำเภอที่มีขนาดประชากรมากกว่า 50,000 คนขึ้นไป และมีความหนาแน่นมากกว่า 200 คนต่อตารางกิโลเมตรขึ้นไป

ความหนาแน่นของประชากรรวมเฉลี่ยทั้งสามจังหวัดใน พ.ศ. 2532 เท่ากับ 216 คนต่อตารางกิโลเมตร จังหวัดที่มีความหนาแน่นประชากรมากที่สุด ได้แก่ จังหวัดสมุทรปราการ 826 คนต่อตารางกิโลเมตร รองลงมาได้แก่ จังหวัดชลบุรี 206 คนต่อตารางกิโลเมตร และจังหวัดฉะเชิงเทรา 108 คนต่อตารางกิโลเมตร ตามลำดับ อำเภอที่มีความหนาแน่นประชากรสูงที่สุด ได้แก่ อำเภอพระประแดง 2,669 คนต่อตารางกิโลเมตร รองลงมาได้แก่ อำเภอเมืองสมุทรปราการ 1,731 คนต่อตารางกิโลเมตร ทั้งสองอำเภอนี้อยู่ในเขตจังหวัดสมุทรปราการ ส่วนอำเภอที่มีความหนาแน่นสูงที่สุดรองจังหวัดชลบุรี ได้แก่ อำเภอเมือง 887 คนต่อตารางกิโลเมตร และจังหวัดฉะเชิงเทรา ได้แก่ อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา 348 คนต่อตารางกิโลเมตร (ตารางที่ 2.4)

2.5.3 การเปลี่ยนแปลงจำนวนประชากร

การเปลี่ยนแปลงจำนวนประชากรของชั้นที่ศึกษาระหว่าง พ.ศ. 2527-2532 เพิ่มขึ้นถึง 370,768 คน คิดเป็นอัตราเพิ่มเฉลี่ยร้อยละ 3.58 ต่อปี จังหวัดที่มีส่วนแบ่งการเพิ่มประชากรสูง ได้แก่ จังหวัดสมุทรปราการ 189,096 คน คิดเป็นร้อยละ 51.0 เพิ่มมากในแถบอำเภอพระประแดงและอำเภอบางพลี รองลงมาได้แก่ จังหวัดชลบุรี 116,249 คน คิดเป็นร้อยละ 31.4 เพิ่มมากในแถบอำเภอชายทะเลตั้งแต่อำเภอเมืองชลบุรี ไปจนถึงอำเภอสัตหีบ ส่วนจังหวัดฉะเชิงเทรานั้น มีส่วนแบ่งเพียง 65,423 คน เพิ่มมากในอำเภอสานมัยเขต (ตารางที่ 2.4)

ตารางที่ 2.4 ประชากรและการเปลี่ยนแปลง ระหว่าง พศ.2527 - 2532

เขตปกครอง	กม ²	ประชากร : คน		ความหนาแน่น : คน/กม ²		การเปลี่ยนแปลง		
		2527	2532	2527	2532	คน	ส่วนแบ่ง	ร้อยละ/ปี
จ.ชลบุรี	4,363.000	780,091	896,340	179	205	116,249	31.4	2.82
อ.เมืองชลบุรี	228.791	189,797	202,824	830	887	13,027	3.5	1.34
อ.พนัสนิคม	699.702	131,866	144,563	188	207	12,697	3.4	1.86
อ.พานทอง	173.037	39,986	44,545	231	257	4,559	1.2	2.18
อ.บ้านบึง	646.334	78,107	92,329	121	143	14,222	3.8	3.40
อ.ศรีราชา	616.434	115,372	132,195	188	214	16,323	4.4	2.67
อ.บางละมุง	469.021	89,262	117,707	190	251	28,445	7.7	5.69
อ.สัตหีบ	333.422	82,326	100,808	247	302	18,482	5.6	4.13
อ.หนองใหญ่	397.476	19,176	20,891	48	53	1,715	0.5	1.73
อ.บ่อทอง	781.544	30,640	6,704	39	47	6,064	1.7	3.68
กิ่งอ. เกาะสีชัง	17.239	3,059	3,774	177	219	715	0.2	4.29

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 2.4 (ต่อ)

เขตปกครอง	กม ^๒	ประชากร : คน		ความหนาแน่น : คน/กม ^๒		การเปลี่ยนแปลง		
		2527	2532	2527	2532	คน	ส่วนแบ่ง	ร้อยละ/ปี
จ. ฉะเชิงเทรา	5,351.000	510,308	575,731	95	108	65,423	17.6	2.44
อ. เมืองฉะ- เชิงเทรา	378.663	121,970	131,899	322	348	9,929	2.7	1.68
อ. บางคล้า	355.290	56,993	60,860	160	171	3,867	1.0	1.32
อ. บางน้ำ- เปรี้ยว	498.659	66,298	71,707	133	144	5,409	1.4	1.68
อ. บางปะกง	257.893	67,318	73,430	261	285	6,112	1.7	1.75
อ. บ้านโพธิ์	217.593	43,106	44,992	198	207	1,886	0.5	0.86
อ. พนมสารคาม	550.000	67,566	73,072	123	138	5,506	1.5	1.58
อ. สนามชัยเขต	2,720.772	49,658	77,299	18	28	27,641	7.4	9.25
อ. แปลงขาว	237.230	26,280	30,260	111	128	3,980	1.1	2.86
กิ่งอ. ราชสำเริง	134.900	11,119	12,212	82	91	1,093	0.3	1.89
จ. สมุทรปราการ	1,004.092	640,316	829,412	638	826	189,096	51.0	5.31
อ. เมืองสมุทร- ปราการ	190.557	310,994	329,824	1,632	1,731	18,830	5.1	1.18
อ. พระประแดง	73.368	158,547	195,822	2,161	2,669	37,275	10.1	4.31
อ. บางพลี	374.782	94,304	143,307	252	382	49,003	13.2	8.73
อ. บางบ่อ	245.007	76,471	85,138	312	347	8,667	2.3	2.17
กิ่งอ. พระสมุทร	120.378	-	75,321	-	626	-	20.3	-
รวมทั้งสิ้น	10,718.092	1,930,715	2,301,483	180	215	370,768	100.0	3.58

ที่มา : กองทะเบียนราษฎร กรมการปกครอง

2.6 การพัฒนาเมือง

2.6.1 แผนพัฒนาเมือง

การพัฒนาเมือง นอกจากจะส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแล้ว ยังเป็นพื้นฐานที่สำคัญต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอีกด้วย แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในระยะเวลาที่ผ่านมามุ่งที่จะพัฒนาเมืองศูนย์กลางความเจริญในภูมิภาค เพื่อช่วยส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจให้ต่อเนื่อง และถ่ายถอดความเจริญไปสู่ภูมิภาค พื้นที่ศึกษาเป็นพื้นที่ต่อเนื่องระหว่างภาคกรุงเทพมหานคร ซึ่งส่งเสริมการพัฒนานานกับภาคตะวันออก ซึ่งกำลังเริ่มพัฒนา จึงนับว่ามีโอกาสในการพัฒนาค่อนข้างสูง ในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 พ.ศ. 2535-2539 ได้กำหนดบทบาทให้สมุทรปราการมีหน้าที่รองรับอุตสาหกรรมการผลิตเทคโนโลยีระดับสูง และไม่มีมลพิษ ชลบุรี กับ ฉะเชิงเทรา เป็นศูนย์กลางซึ่งมีบทบาทด้านการค้า บริการ และการจัดการ และอุตสาหกรรมการผลิตที่จะเกิดขึ้น ทั้งนี้จะต้องเร่งพัฒนาระบบโครงข่ายเชื่อมโยงบริการพื้นฐานที่สำคัญ และพัฒนาสภาวะแวดล้อมควบคู่กันไป

2.6.2 การผังเมือง

การวางผังเมืองอาศัยอำนาจตามความในพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518 กำหนดให้สำนักผังเมือง กระทรวงมหาดไทย หรือองค์กรส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการ การวางผังเมือง ตามกฎหมายมี 2 ชนิด คือ

1) ผังเมืองรวม (General Plans) ซึ่งเกี่ยวกับการใช้ที่ดิน การคมนาคม และขนส่ง การสาธารณสุข โภค บริการสาธารณะและสภาวะแวดล้อมสำหรับบริเวณผังเมืองรวม

2) ผังเมืองเฉพาะ (Specific Plans) เป็นการจัดทำรายละเอียดของผังเมืองรวม สำหรับเฉพาะบริเวณ

ชุมชนสำคัญในพื้นที่ศึกษา ได้มีการวางและจัดทำผังเมืองรวม 8 ผัง อยู่ในพื้นที่จังหวัดชลบุรี 5 ผัง จังหวัดฉะเชิงเทรา 2 ผัง และจังหวัดสมุทรปราการ 1 ผัง เฉพาะจังหวัดสมุทรปราการเป็นการวางผังครอบคลุมพื้นที่ทั้งจังหวัด ในจำนวนนี้มีผังเมืองรวมซึ่งได้ออกเป็นกฎกระทรวงบังคับใช้ตามกฎหมายเพียง 4 ผัง ได้แก่ ผังเมืองรวมเมืองชลบุรี ผังเมืองรวมชุมชนท่าเรือน้ำลึกแหลมฉบัง ผังเมืองรวมเมืองนันทา และผังเมืองรวมเมืองฉะเชิงเทรา ส่วนผังเมืองเฉพาะนั้น ได้ดำเนินการเพียงผังเดียวคือ ผังเมืองเฉพาะชุมชนเมืองใหม่แหลมฉบัง กำลังอยู่ในระหว่างดำเนินการ ยังไม่มีผลใช้บังคับตามกฎหมาย (ตารางที่ 2.5)

ตารางที่ 2.5 สถานภาพปัจจุบันการผังเมืองในพื้นที่ศึกษา

ผังเมือง	พื้นที่ ครอบคลุม	พื้นที่ วางผัง กม. ^๒	ประชากร เป้าหมาย		สถานภาพปัจจุบัน
			พ.ศ.	คน	
ผังเมืองรวมเมืองชลบุรี	ทม.ชลบุรี ทต.แสนสุข ส.บ้านสวน ส.บางทราย ส.อ่างศิลา	130.30	2544	220,854	กฎกระทรวงฉบับที่ 86 (พ.ศ. 2533)
ผังเมืองรวมชุมชน ท่าเรือน้ำลึกแหลมฉบัง	ทต.ศรีราชา ทต.แหลมฉบัง ส.อ่าวอุดม	165.00	2547	204,400	กฎกระทรวงฉบับที่ 35 (พ.ศ. 2530)
ผังเมืองรวมเมืองผักยา	เมืองผักยา ส.บางละมุง	53.44	2550	145,600	กฎกระทรวงฉบับที่ 61 (พ.ศ. 2531)
ผังเมืองรวมเมืองพนัสนิคม	ทม.พนัสนิคม	56.00	2549	49,000	กำลังดำเนินการ
ผังเมืองรวมเมืองบ้านบึง	ทต.บ้านบึง	38.00	2551	33,300	กำลังดำเนินการ
ผังเมืองรวมฉะเชิงเทรา	ทม.ฉะเชิง เทรา	22.00	2544	71,905	กฎกระทรวงฉบับที่ 31 (พ.ศ. 2530)
ผังเมืองรวมบางคล้า	ทต.บางคล้า ส.ปากน้ำ	45.00	2550	23,030	กฎกระทรวงฉบับที่ 87 (พ.ศ. 2533)
ผังเมืองรวมสมุทรปราการ	ทั้งจังหวัด	991.00	2544	1,193,000	กำลังดำเนินการ
ผังเมืองเฉพาะชุมชน เมืองใหม่แหลมฉบัง	ทต.แหลมฉบัง	9.30	2544	120,000	กำลังดำเนินการ

ที่มา : สำนักผังเมือง กระทรวงมหาดไทย

หมายเหตุ : ทม. = เทศบาลเมือง

ทต. = เทศบาลตำบล

ส. = สุขาภิบาล

2.7 โครงสร้างพื้นฐาน

2.7.1 ระบบทาง

เป็นเส้นทางคมนาคมขนส่งที่สำคัญที่สุดของพื้นที่ศึกษา ประกอบด้วยทางหลวงแผ่นดิน และทางหลวงจังหวัด ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของกรมทางหลวง และทางหลวงชนบท ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของกรมโยธาธิการและผังเมือง ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของการทางพิเศษแห่งประเทศไทย ทางหลวงแผ่นดินสายสำคัญ ดังนี้

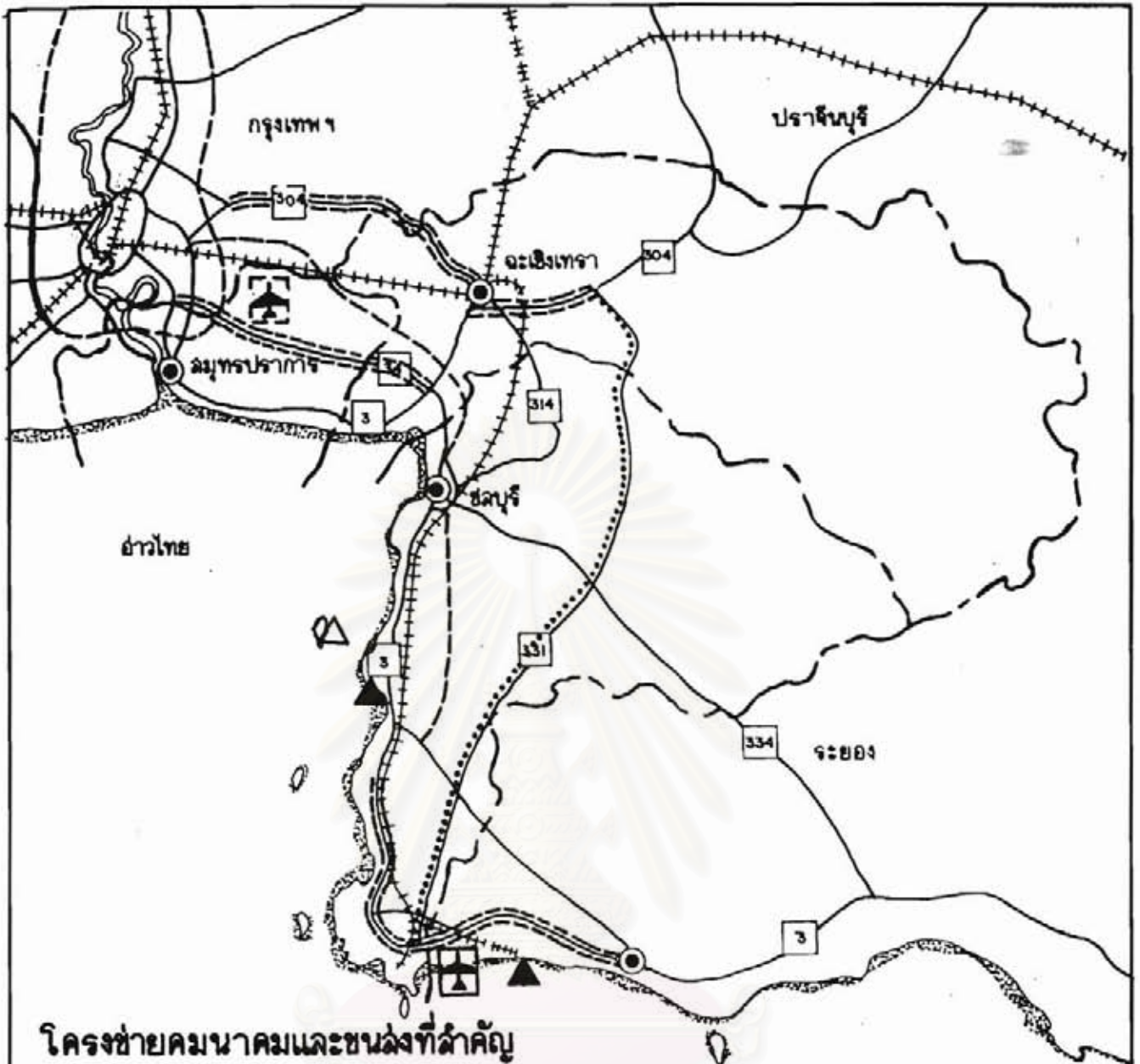
ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3 (ถนนสุขุมวิท) เป็นทางหลวงแผ่นดินสายแรกของภาคตะวันออก เริ่มต้นจากกรุงเทพมหานคร ผ่านจังหวัดสมุทรปราการ ฉะเชิงเทรา ชลบุรี เข้าสู่จังหวัดระยอง จันทบุรี ไปสิ้นสุดที่จังหวัดตราด ใช้เชื่อมโยงระหว่างกรุงเทพมหานคร กับจังหวัดชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก กรมทางหลวงมีโครงการจะเพิ่มมาตรฐานทางเดิมจากนักชาถึงระยอง จาก 2 ช่องจราจรเป็น 4 ช่องทางจราจร ระยะทาง 73 กิโลเมตร

ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 34 (ถนนบางนา-ตราด) เป็นเส้นทางที่แยกจากทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3 ที่บางนา ผ่านจังหวัดสมุทรปราการ ฉะเชิงเทรา ไปบรรจบกับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3 ที่บางปะกง กรมทางหลวงมีโครงการจะสร้างคันทางที่ 3 ตอนบางนา-บางปะกง จำนวน 2 ช่องทางจราจร ทดแทนคันทางขาเข้าที่ทรุดตัว ระยะทาง 44 กิโลเมตร

ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 36 เป็นเส้นทางที่แยกจากทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3 ที่อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ไปบรรจบกับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3 ที่อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง ใช้เชื่อมโยงระหว่างบริเวณอุตสาหกรรมอู่ตะเภาหนึ่ง เมืองพัทยา บริเวณอุตสาหกรรมหลักมาตาพุด และเมืองระยอง

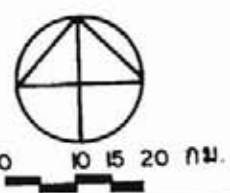
ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 304 เริ่มต้นจากกรุงเทพมหานคร ผ่านจังหวัดฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี ตัดกับเส้นทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 33 ชลบุรี-อรัญประเทศ ที่จังหวัดปราจีนบุรี ไปบรรจบกับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2 (ถนนมิตรภาพ) ที่จังหวัดนครราชสีมา ใช้เชื่อมโยงระหว่างภาคตะวันออกกับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กรมทางหลวงมีโครงการจะเพิ่มมาตรฐานทางเดิมจาก 2 ช่องจราจรเป็น 4 ช่องจราจร จากมีถบุรี จนถึงฉะเชิงเทรา ระยะทาง 41 กิโลเมตร และจากฉะเชิงเทราถึงพนมสารคาม ระยะทาง 40 กิโลเมตร

ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 331 แยกจากทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 304 ที่จังหวัดฉะเชิงเทรา ผ่านจังหวัดชลบุรี ไปสิ้นสุดที่ท่าเรือพาณิชย์สัตหีบ เป็นส่วนหนึ่งของเส้นทางเชื่อมโยงระหว่างชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก กับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กรมทางหลวงมีโครงการจะบูรณะทางเดิม จากสัตหีบถึงพนมสารคาม ระยะทาง 123 กิโลเมตร (แผนที่ 2.2)

โครงข่ายคมนาคมและขนส่งที่สำคัญ

	ทางหลวงแผ่นดิน		โครงการทางหลวงแผ่นดิน
	ทางรถไฟ		โครงการทางรถไฟ
	ท่าเรือน้ำลึก		โครงการท่าเรือ
	สนามบิน		โครงการสนามบิน
	โครงการปรับปรุงผิวจราจรทางหลวงแผ่นดิน		
	โครงการขยายผิวจราจรทางหลวงแผ่นดิน		

<p>การศึกษาเบื้องต้นเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยว ชลบุรี ฉะเชิงเทรา และ ลำพูนปรการ สำนักบริหารวิชาการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย</p>	<p>แผนที่ 2.2</p>
--	--

นอกจากการบูรณะและเพิ่มมาตรฐานทางหลวงที่มีอยู่แล้ว กรมทางหลวงยังมีโครงการใหม่ที่สำคัญ ได้แก่ ทางหลวงวงแหวนรอบนอกด้านตะวันออกของกรุงเทพมหานคร เชื่อมระหว่าง บางปะอิน-บางพลี เป็นทางหลวง 4 ช่องจราจร ระยะทาง 62 กิโลเมตร ทางหลวงบางนา-ชลบุรี เป็นทางยกระดับ 4-6 ช่องจราจร ระยะทาง 57 กิโลเมตร ทางหลวงกรุงเทพ-ชลบุรี สายใหม่ เป็นทาง 4 ช่องจราจร ระยะทาง 81 กิโลเมตร และทางหลวงชลบุรี-นันทรา สายใหม่ เป็น 4 ช่องจราจร ระยะทาง 64 กิโลเมตร

หน่วยงานที่มีบทบาทในการพัฒนาระบบทางรถไฟหน่วยงาน คือ การทางพิเศษซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบการสร้างทางด่วนและทางพิเศษอื่น ๆ เช่น ระบบขนส่งมวลชนรถไฟฟ้า ตามแผนของการทางพิเศษในระยะที่ 3 นั้น มีโครงการจะก่อสร้างทางด่วนเชื่อมระหว่างชานเมืองที่อยู่ในพื้นที่ศึกษา ได้แก่ ทางด่วน บางนา-สมุทรปราการ และในแผนระยะที่ 4 มีโครงการจะก่อสร้างทางด่วนจากกรุงเทพมหานครไปยังจังหวัดที่สำคัญโดยรอบกรุงเทพฯ ที่อยู่ในพื้นที่ศึกษา ได้แก่ ทางด่วนไปยังจังหวัดชลบุรีและชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก ซึ่งได้ประกาศหาผู้ลงทุนแล้ว

2.7.2 เส้นทางรถไฟ

พื้นที่ศึกษามีเส้นทางรถไฟพาดผ่านเพียง 2 จังหวัด คือ ทางรถไฟสายกรุงเทพฯ - อัญญาประเทศ ผ่านจังหวัดฉะเชิงเทรา และทางรถไฟสายฉะเชิงเทรา - สัตหีบ ผ่านจังหวัดฉะเชิงเทรา และจังหวัดชลบุรี ขณะนี้การรถไฟแห่งประเทศไทยกำลังดำเนินการสร้างทางรถไฟช่วงแยกจากทางรถไฟสายฉะเชิงเทรา-สัตหีบ เข้าสู่ท่าเรือน้ำลึกแหลมฉิม ระยะทาง 11 กิโลเมตร

ในอนาคตอันใกล้การรถไฟแห่งประเทศไทย มีโครงการจะขยายเส้นทางรถไฟสายนี้ไปยังท่าเรือน้ำลึกมาตาพุด ระยะทาง 32 กิโลเมตร และสร้างทางรถไฟสายคลองสิบแก้ว-แก่งคอย ระยะทาง 85 กิโลเมตร เพื่อเชื่อมโยงทางรถไฟในภาคตะวันออกเข้ากับทางรถไฟสายเหนือและสายตะวันออกเฉียงเหนือ และวันระยะทางเดินรถระหว่างภาคดังกล่าวลง โดยไม่ต้องผ่านกรุงเทพมหานคร

2.7.3 ท่าเรือ

ด้วยสภาพทางภูมิศาสตร์ที่เหมาะสมแก่การพัฒนาการขนส่งทางทะเล พื้นที่ศึกษาจึงมีทั้งท่าเรือในแม่น้ำ ท่าเรือชายฝั่งทะเล ทั้งท่าเทียบเรือประมง ท่าเทียบเรือสินค้า และท่าเรือพาณิชย์ ท่าเทียบเรือที่สำคัญได้แก่

บริเวณอ่าวศรีราชา และอ่าวอุดม จนถึงเกาะสีชัง กรมเจ้าท่าได้ประกาศเป็นเขตท่าเรือกรุงเทพฯ ให้เรือสินค้าขนาดใหญ่ที่ไม่สามารถเข้าท่าเทียบเรือกรุงเทพฯ ได้ จอดทอดสมอแล้วขนถ่ายสินค้าลงสู่เรือเล็กเพื่อลำเลียงเข้าท่าเรือกรุงเทพฯ

ท่าเรือพาณิชย์สัตหีบ กองทัพเรืออนุมัติให้การท่าเรือแห่งประเทศไทย ใช้เป็นท่าเรือพาณิชย์ โดยเริ่มดำเนินการตั้งแต่ พ.ศ. 2523 รับเรือสินค้าขนาด 30,000 - 50,000 ตัน เป็นสินค้าประเภทหีบห่อ และสินค้ากอง มีท่าเรือทั้งหมด 5 ท่า ขณะนี้ให้เอกชนเช่า 4 ท่า และการท่าเรือแห่งประเทศไทยควบคุมเอง 1 ท่า สินค้าที่ขนส่งเป็นผลิตภัณฑ์ขั้นส้าปะหลัง เครื่องจักร

อุปกรณ์ในการชุดเจาะก๊าซธรรมชาติ และเครื่องจักรของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค

ในอนาคตนั้นที่ให้มีท่าเรือที่สำคัญอีก 1 แห่ง คือ ท่าเรือพาณิชย์แหลมฉบัง ซึ่ง - สามารถรับเรือขนาด 140,000 ตัน เข้าเทียบท่าได้

2.7.4 สนามบิน

ปัจจุบันพื้นที่ศึกษาไม่มีสนามบินพาณิชย์ สำหรับให้บริการขนส่งและคมนาคมทางอากาศ แต่ก็สามารถใช้บริการจากท่าอากาศยานนานาชาติกรุงเทพ ซึ่งตั้งอยู่ที่เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร อยู่ห่างจากจังหวัดสมุทรปราการ ประมาณ 65 กิโลเมตร และสนามบินอู่ตะเภา ซึ่งตั้งอยู่ที่อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง อยู่ห่างจากเมืองพัทยา ประมาณ 45 กิโลเมตร เป็นสนามบินทหาร อยู่ในความรับผิดชอบของกองทัพเรือ และมีฐานะเป็นสนามบินพาณิชย์สำรอง หากท่าอากาศยานนานาชาติกรุงเทพเกิดขัดข้องสามารถใช้รับส่งผู้โดยสารในภาวะฉุกเฉินได้ นอกจากนี้แล้วยังใช้รับส่งผู้โดยสารเที่ยวบินเช่าเหมาลำ ซึ่งมีข้อตกลงล่วงหน้าในถาวรนำนักท่องเที่ยวมาซึ่งเมืองพัทยา

จากข้อจำกัดด้านพื้นที่ของท่าอากาศยานนานาชาติกรุงเทพมหานคร ในอนาคตรัฐบาลไทยได้เตรียมจากการสร้างท่าอากาศยานนานาชาติแห่งใหม่ ที่หนองงูเห่า ในพื้นที่คาบเกี่ยวระหว่างอำเภอบางพลี และอำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ เพื่อรองรับปริมาณการจราจรทางอากาศที่เพิ่มขึ้น และบรรเทาความแออัดของท่าอากาศยานกรุงเทพมหานคร

อย่างไรก็ตามการก่อสร้างท่าอากาศยานนานาชาติ ที่หนองงูเห่า จะต้องใช้เงินลงทุนเป็นจำนวนมาก ในระหว่างที่ยังไม่มีการสร้างท่าอากาศยานแห่งนี้ มีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาสนามบินพาณิชย์สำรองขึ้น จากการศึกษาแผนแม่บทการพัฒนาสนามบินนานาชาติ ระยอง-อู่ตะเภา ของสำนักงานพัฒนาด้านที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก (สพอ.) พบว่าสนามบินอู่ตะเภามีศักยภาพสูงที่จะพัฒนาให้เป็นสนามบินที่ใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ได้ เพราะสภาพโครงสร้างพื้นฐานด้านการบินที่มีอยู่ในปัจจุบัน สามารถรองรับเครื่องบินพาณิชย์ได้ทุกประเภท ประกอบกับการจราจรทางอากาศยังไม่คับคั่ง และสภาพแวดล้อมที่ไม่มีข้อจำกัด ด้านปฏิบัติการบินรวมถึงการมีพื้นที่กว้างขวางเพียงพอที่จะรองรับการพัฒนาด้านการพาณิชย์ในอนาคตได้ โดยในระยะสั้นจะเป็นการสร้างทางเข้าสนามบินใหม่ เพื่อจะได้ไม่ต้องผ่านทางของฐานทัพเรือ สร้างอาคารใหม่ สำหรับผู้โดยสาร และสร้างอาคารสินค้า ต้องใช้เงินลงทุนประมาณ 800 - 1,000 ล้านบาท ระยะเวลาดำเนินการ 2 - 3 ปี ส่วนในระยะยาวที่มีศักยภาพที่จะพัฒนาและขยายอาคารผู้โดยสารสามารถรับผู้โดยสารถึง 1,200 คนต่อชั่วโมง

2.7.5 ระบบไฟฟ้า

ระบบไฟฟ้าของพื้นที่ศึกษาอยู่ในความรับผิดชอบของ 3 หน่วยงาน คือ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย รับผิดชอบในการผลิต และจัดหาพลังงาน ไฟฟ้าขนาดใหญ่และจัดส่งเข้าพื้นที่ด้วยสายส่งแรงดันสูงรวมทั้งรับผิดชอบสถานีไฟฟ้าย่อยที่แปลงแรงดันสูงให้เป็นแรงดันปานกลาง เพื่อจ่ายกระแสไฟฟ้าให้กับอาคาร ไฟฟ้านครหลวง ซึ่งรับผิดชอบในการให้บริการจำหน่ายกระแสไฟฟ้า

ให้กับประชาชน ในเขตกรุงเทพมหานคร จังหวัดนนทบุรี และจังหวัดสมุทรปราการ ส่วนจังหวัด ชลบุรีและจังหวัดฉะเชิงเทรานั้น มีการไฟฟ้าส่วนภูมิภาครับผิดชอบในการ จำหน่ายกระแสไฟฟ้าให้ กับประชาชน

ระบบการผลิตไฟฟ้าของการไฟฟ้าฝ่ายผลิต มีแหล่งผลิตกระแสไฟฟ้าประเภทต่างๆ อยู่ทั่วประเทศ เฉพาะภายในพื้นที่ศึกษามี 2 แห่ง คือ โรงไฟฟ้าพระนครใต้ อำเภอเมือง จังหวัด สมุทรปราการ และโรงไฟฟ้าบางปะกง อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา โรงไฟฟ้าพระนคร ใต้ ประกอบด้วยเครื่องกำเนิดไฟฟ้าพลังไอน้ำ และกังหันก๊าซ โดยใช้ก๊าซธรรมชาติเป็นเชื้อเพลิง กำลังผลิตรวม 1,325 เมกะวัตต์ ส่วนโรงไฟฟ้าบางปะกงนั้น ประกอบด้วยเครื่องกำเนิดไฟฟ้า พลังไอน้ำ และความร้อนร่วม โดยใช้ก๊าซธรรมชาติ เป็นเชื้อเพลิงเช่นเดียวกัน กำลังผลิตรวม 1,820 เมกะวัตต์

การไฟฟ้าฝ่ายผลิต ส่งพลังงานไฟฟ้ามายังพื้นที่ศึกษาโดยระบบสายส่งแรงดันสูง 2 ระบบ ที่มีการต่อเชื่อมโยงกัน คือ ระบบแรงดันสูง 230 กิโลโวลต์ เชื่อมโยงระหว่างสถานีไฟฟ้า ย่อยบางกะปิ บางพลี พระนครใต้ ท้องจอก กับสถานีไฟฟ้าย่อยบางปะกง และอ่าวไผ่ ส่วนระบบ แรงดันสูง 115 กิโลโวลต์ นั้น เริ่มต้นที่สถานีไฟฟ้าย่อยบางกะปิ ผ่านทางสถานีไฟฟ้าย่อยฉะเชิง- เทรา บางปะกง ชลบุรี ศรีราชา อ่าวไผ่ บางละมุง สัตหีบ 1 สัตหีบ 2 และบ้านบึง ซึ่งจะลด แรงดันเป็น 22 กิโลโวลต์ เพื่อการไฟฟ้านครหลวงและการไฟฟ้าภูมิภาคจำหน่ายกระแสไฟฟ้าสู่ผู้ ใช้ไฟต่อไป

จำนวนผู้ใช้ไฟฟ้าในพื้นที่ศึกษา พ.ศ. 2532 รวมทั้งสิ้น 290,213 ราย ส่วนใหญ่ เป็นที่อยู่อาศัย 249,570 ราย รองลงมา ได้แก่ ธุรกิจขนาดเล็ก 34,118 ราย จังหวัดที่มีจำ- นวนผู้ใช้ไฟฟ้ามากที่สุด ได้แก่ จังหวัดชลบุรี 123,746 ราย รองลงมา ได้แก่ จังหวัดสมุทรปรา- การ 98,281 ราย ส่วนจังหวัดฉะเชิงเทรานั้น มีจำนวนผู้ใช้ไฟฟ้าเพียง 68,186 ราย (ตาราง ที่ 2.6)

หน่วยจำหน่ายกระแสไฟฟ้า ในพื้นที่ศึกษา พ.ศ. 2532 รวมทั้งสิ้น 4,927 ล้าน กิโลวัตต์ชั่วโมง ประเภทการใช้ไฟฟ้าที่มีหน่วยจำหน่ายกระแสไฟฟ้าสูงที่สุด คือ อุตสาหกรรมขนาด ใหญ่ 1,361 ล้านกิโลวัตต์ชั่วโมง รองลงมาได้แก่ อุตสาหกรรมขนาดกลาง 1,154 ล้านกิโลวัตต์ ชั่วโมง และอุตสาหกรรมขนาดเล็ก 889 ล้านกิโลวัตต์ชั่วโมง จังหวัดที่มีหน่วยจำหน่ายกระแสไฟ- ฟ้าสูงที่สุดคือ จังหวัดสมุทรปราการ 3,816 กิโลวัตต์ชั่วโมง ส่วนใหญ่เป็นประเภทอุตสาหกรรม ขนาดต่าง ๆ รองลงมาได้แก่ จังหวัดชลบุรี 819 ล้านกิโลวัตต์ชั่วโมง ส่วนใหญ่เป็นที่อยู่อาศัยและ ธุรกิจขนาดเล็ก และจังหวัดฉะเชิงเทรา 292 ล้านกิโลวัตต์ชั่วโมง ส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรม ขนาดต่าง ๆ และที่อยู่อาศัย (ตารางที่ 2.7)

ตารางที่ 2.6 จำนวนผู้ใช้ไฟฟ้า พ.ศ. 2532

ประเภทการใช้ไฟฟ้า	จังหวัด : ราช			รวม (ราช)
	ชลบุรี	ฉะเชิงเทรา	สมุทรปราการ	
อยู่อาศัย	105,595	62,130	81,845	249,570
ธุรกิจขนาดเล็ก	15,746	4,923	13,449	34,118
ธุรกิจขนาดใหญ่	284	32	546	862
ธุรกิจเฉพาะอย่าง	19	-	-	19
อุตสาหกรรมขนาดเล็ก	303	137	1,327	1,767
อุตสาหกรรมขนาดกลาง	32	20	212	284
อุตสาหกรรมขนาดใหญ่	3	2	29	34
อุตสาหกรรมพิเศษ	-	-	6	6
สาธารณูปโภคการประปา	18	15	14	47
ส่วนราชการ	762	553	535	1,850
องค์กรไม่แสวงหากำไร	2	-	4	6
สูบน้ำเพื่อการเกษตร	-	1	314	315
ไฟชั่วคราว	982	372	-	1,354
รวมทั้งสิ้น	123,746	68,186	98,281	290,213

ที่มา : 1 การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค
2 การไฟฟ้านครหลวง

ตารางที่ 2.7 หน่วยจำหน่ายกระแสไฟฟ้า พ.ศ. 2532

ประเภทการใช้ไฟฟ้า	จังหวัด : กิ่วต๋อซัวโมง			รวม กว. ชม.
	ชลบุรี	ฉะเชิงเทรา	สมุทรปราการ	
อยู่อาศัย	148,494,239	63,814,762	189,148,167	381,457,168
ธุรกิจขนาดเล็ก	151,385,821	37,246,707	134,762,184	323,394,692
ธุรกิจขนาดใหญ่	116,270,805	6,613,990	179,586,774	302,451,569
ธุรกิจเฉพาะอย่าง	67,082,175	-	-	67,082,175
อุตสาหกรรมขนาดเล็ก	120,625,466	52,491,181	715,635,702	888,752,349
อุตสาหกรรมขนาดกลาง	139,532,551	85,411,205	928,903,492	1,153,847,248
อุตสาหกรรมขนาดใหญ่	18,302,640	31,491,324	1,311,334,862	1,361,128,826
อุตสาหกรรมพิเศษ	-	-	345,821,600	345,821,600
สาธารณูปโภคการประปา	15,127,735	2,611,920	6,338,288	24,077,943
ส่วนราชการ	29,388,909	7,282,832	18,443,611	55,115,352
องค์กรไม่แสวงหากำไร	21,217	-	262,538	283,755
สูบน้ำเพื่อการเกษตร	-	53,359	5,837,505	5,890,864
ไฟชั่วคราว	13,112,641	4,992,360	-	18,105,001
รวมทั้งสิ้น	819,344,199	292,009,639	3,816,054,703	4,927,408,542

ที่มา : 1 การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค
2 การไฟฟ้านครหลวง

2.7.6 ระบบประปา

การให้บริการน้ำประปาในพื้นที่ศึกษาเฉพาะชุมชนที่สำคัญอยู่ในความรับผิดชอบของ 2 หน่วยงาน คือ การประปานครหลวง รับผิดชอบในการให้บริการน้ำประปาแก่พื้นที่กรุงเทพมหานคร จังหวัดนนทบุรี และจังหวัดสมุทรปราการ สำหรับจังหวัดชลบุรีและฉะเชิงเทรานั้น ชุมชนที่สำคัญส่วนใหญ่ การประปาส่วนภูมิภาคเป็นผู้ให้บริการ ส่วนชุมชนอื่น ๆ นั้น เป็นการประปาที่ดำเนินการโดยท้องถิ่นซึ่งรัฐมีนโยบายให้การประปาส่วนภูมิภาครับโอนมาดำเนินการต่อไป

โดยเหตุที่บริเวณจังหวัดสมุทรปราการ และจังหวัดฉะเชิงเทรา มีแหล่งน้ำมากทั้งแหล่งน้ำผิวดินและแหล่งน้ำใต้ดิน แหล่งน้ำดิบเพื่อใช้ในการผลิตน้ำประปาของจังหวัดสมุทรปราการ และจังหวัดฉะเชิงเทราจึงเป็น แหล่งน้ำผิวดิน ได้แก่ แม่น้ำและลำคลองทั้งสิ้น การขยายตัวของเมืองและอุตสาหกรรมอย่างรวดเร็วในระยะที่ผ่านมา ทำให้มีการสูบน้ำใต้ดินขึ้นมาใช้ในการอุปโภคและบริโภคเป็นจำนวนมาก จนเป็นสาเหตุให้เกิดการทรุดตัวของแผ่นดินทำให้รัฐบาลต้องกำหนดมาตรการควบคุมการใช้แหล่งน้ำใต้ดิน เพื่อป้องกันการทรุดตัวของแผ่นดิน นอกจากนี้แล้วการขยายตัวของชุมชน ยังก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพของน้ำในแม่น้ำ ลำคลองอีกด้วย

ส่วนจังหวัดชลบุรี เนื่องจากแหล่งน้ำตามธรรมชาติมีน้อย ประกอบกับลักษณะทางธรณีวิทยาที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการกักเก็บน้ำใต้ดิน ดังนั้นแหล่งน้ำดิบเพื่อใช้ในการผลิตน้ำประปาจึงเป็นอ่างเก็บน้ำที่มนุษย์สร้างขึ้นเป็นส่วนใหญ่ เพื่อใช้กักเก็บน้ำฝน และน้ำไหลบ่า (Surface runoff) ซึ่งแปรผันตามปริมาณน้ำฝนที่ตกลงสู่พื้นดิน ในปีที่ฝนแล้งมักจะทำให้ปริมาณน้ำในอ่างลดน้อยลง จนไม่เพียงพอสำหรับการผลิตน้ำประปา ขณะที่ความต้องการน้ำประปาขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว เนื่องจากการเติบโตของชุมชน และโครงการพัฒนาขนาดใหญ่ที่เกิดขึ้นบนพื้นที่นี้ (ตารางที่ 2.8)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 2.8 การประปาภายใต้การดำเนินงานของการประปาส่วนภูมิภาค พ.ศ. 2531

การประปา	แหล่งน้ำ	กำลังผลิต (ลบ.ม./วัน)
1. จังหวัดชลบุรี		
1.1 ชลบุรี	อ่างเก็บน้ำบางพระ	71,040
1.2 บ้านบึง	อ่างช้างน้ำ	1,080
1.3 หนองสนิม	ห้วยสำรึกา	2,640
1.4 พืชชา-นาเกลือ	อ่างเก็บน้ำมาประชัน	25,920
2. จังหวัดฉะเชิงเทรา		
2.1 ฉะเชิงเทรา	คลองท่าไช้	9,600
2.2 บางคล้า	คลองท่าลาด	1,440
2.3 พนมสารคาม	คลองท่าลาด	2,400
2.4 บางปะกง	คลองพระองค์เจ้าไชยานุทิต	4,800

ที่มา : กองประมวลข้อมูลและรายงาน ฝ่ายวิเคราะห์และติดตามผล กปภ.

การแก้ไขปัญหาน้ำประปา และวิกฤตการณ์น้ำบาดาลแผ่นดินทรุด ในจังหวัดสมุทร - ปราการ เป็นส่วนหนึ่งของโครงการปรับปรุงกิจการประปาแผนหลักครั้งที่ 3 ของการประปาคร- หลวง โดยเพิ่มกำลังการผลิตน้ำประปาที่โรงกรองน้ำบางปะกง อีกวันละ 400,000 ลูกบาศก์เมตร และโรงกรองน้ำสามเสน อีกวันละ 100,000 ลูกบาศก์เมตร เพื่อขยายบริการน้ำประปาแก่แห่ง ชุมชน และแหล่งธุรกิจอุตสาหกรรม นอกจากนี้ยังสนับสนุนให้ภาคเอกชนเข้ามามีบทบาทใน การจัดหาและผลิตน้ำประปา เพื่อป้องกันธุรกิจอุตสาหกรรมโดยเฉพาะ

ส่วนปัญหาการขาดแคลนน้ำของจังหวัดชลบุรี ในระยะสั้นกรมชลประทาน จะปรับ ปรุงอ่างเก็บน้ำ 4 แห่ง คือ อ่างเก็บน้ำห้วยชันนอก และอ่างเก็บน้ำห้วยชันจิตตอนบน อำเภอ บางละมุง อ่างเก็บน้ำหนองกลางดง และอ่างเก็บน้ำห้วยสะพาน อำเภอศรีราชา จะสามารถเพิ่ม ปริมาณน้ำได้อีก 20.9 ล้านลูกบาศก์เมตร ส่วนการแก้ปัญหาในระยะยาว จะต้องจัดหาแหล่งน้ำ ขนาดใหญ่ จากลุ่มน้ำอื่น และต่อท่อส่งน้ำเชื่อมโยงถึงกัน ได้แก่ อ่างเก็บน้ำหนองปลาไหล อำเภอ ปลวกแดง จังหวัดระยอง 102 ล้านลูกบาศก์เมตร อ่างเก็บน้ำคลองหลวง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี 125 ล้านลูกบาศก์เมตร อ่างเก็บน้ำบ้านบึงชาย อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี 10 ล้านลูกบาศก์เมตร

2.7.7 ระบบสื่อสารและโทรคมนาคม

โดยทั่วไปบริการสื่อสารและโทรคมนาคมแบ่งออกเป็นบริการหลัก (Basic Services) ได้แก่ ระบบโทรศัพท์ส่วนบริการสื่อสารข้อมูล และระบบวิทยุบริการ (บริการสื่อสารโดยไม่ใช่สาย) ระบบโทรศัพท์ทั่วไปภายในประเทศอยู่ในความรับผิดชอบขององค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย (ทศท.) ส่วนโทรศัพท์ทางไกลระหว่างประเทศ และโทรศัพท์เคลื่อนที่นั้น มีทั้งที่อยู่ในความรับผิดชอบขององค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย และการสื่อสารแห่งประเทศไทย (กสท.) สำหรับระบบสื่อสารข้อมูลและวิทยุบริการนั้นอยู่ในความรับผิดชอบของ กสท.

ระบบโทรศัพท์ทั่วไปในพื้นที่ศึกษานั้น ประกอบด้วย ชุมสาย 22 แห่ง จำนวนเลขหมายรวมทั้งสิ้น 76,630 เลขหมาย ส่วนใหญ่อยู่ในจังหวัดชลบุรีและสมุทรปราการ (ตารางที่ 2.9) และเพื่อสนับสนุนโครงการพัฒนาชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก ทศท. มีโครงการที่จะก่อสร้างชุมสายโทรศัพท์แหลมฉบังขนาด 5,120 เลขหมาย

สำหรับบริการไปรษณีย์โทรเลขนั้น อยู่ในความรับผิดชอบของ กสท. พื้นที่ศึกษามีทำการไปรษณีย์รับ-จ่าย รวมทั้งสิ้น 40 แห่ง อยู่ในจังหวัดชลบุรี 20 แห่ง และจังหวัดฉะเชิงเทรา กับจังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดละ 10 แห่ง

ตารางที่ 2.9 สถิติโทรศัพท์ พ.ศ. 2531

จังหวัด	ชุมสาย	เลขหมาย
ชลบุรี	11	36,752
ฉะเชิงเทรา	4	4,136
สมุทรปราการ	7	35,742
รวม	22	76,630

ที่มา : กองสถิติและรายงาน ส่วนวางแผนการเงิน ทศท.

2.7.8 ระบบระบายน้ำและบำบัดน้ำเสีย

หน่วยงานพื้นฐานในการจัดการระบบระบายน้ำและบำบัดน้ำเสีย ได้แก่ องค์กรท้องถิ่น ได้แก่ เทศบาล สุขาภิบาล และองค์การบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งรับผิดชอบพื้นที่นอกจากเขตเทศบาลและสุขาภิบาล

1) ระบบระบายน้ำ

ระบบระบายน้ำภายในเมือง โดยทั่วไปมักจะประกอบด้วยท่อระบายน้ำ หรือร่องน้ำ และคงเป็นระบบรวม ซึ่งใช้ทั้งในการระบายน้ำฝนและน้ำโสโครก ภายในเวลาเดียวกัน ท่อระบายน้ำมักจะใช้ในบริเวณที่มีประชากรอาศัยอยู่หนาแน่น โดยทั่วไปเป็นท่อคอนกรีตเสริมเหล็ก เส้นผ่าศูนย์กลางตั้งแต่ 0.30-1.00 เมตร หรือมากกว่า ส่วนร่องระบายน้ำนั้นมักจะใช้ในบริเวณที่มีประชากรอาศัยอยู่เบาบาง โดยทั่วไปร่องระบายน้ำไม่มีการลาดผิว จึงต้องมีการขุดลอก ทำความสะอาดอยู่เสมอ การสร้างระบบระบายน้ำมักจะกระทำไปพร้อม ๆ กับการสร้างถนน และใช้เป็นทางระบายน้ำของถนนไปด้วยในตัว การก่อสร้างระบบระบายน้ำ กระทำอย่างค่อยเป็นค่อยไปตามกำลังงบประมาณที่มีอยู่ จึงไม่ทันต่อการขยายตัวของชุมชน ซึ่งเป็นไปอย่างรวดเร็ว

ในจังหวัดชลบุรี ชุมชนที่สำคัญของจังหวัดมักจะตั้งเรียงรายขนานไปกับชายฝั่งทะเล การขยายตัวของชุมชนอย่างรวดเร็วทำให้ทางน้ำธรรมชาติ ลำราง หรือทางระบายน้ำถูกถม หรือบงแห้งมีถนนขวางทางน้ำ เมื่อฝนตกหนักมักจะเกิดน้ำท่วม เนื่องจากน้ำฝนที่ไหลบ่ามาจากแผ่นดินตอนใน โดยเฉพาะตัวเมืองชลบุรี หนองมน และนันทยา

ส่วนจังหวัดสมุทรปราการนั้น เนื่องจากพื้นที่มีความสูง ใกล้เคียงกับระดับน้ำทะเลปานกลาง จึงมักประสบปัญหาน้ำท่วมขังและการระบายน้ำเป็นประจำ

2) ระบบบำบัดน้ำเสีย

แหล่งกำเนิดน้ำเสียที่สำคัญ ได้แก่ บ้านพักอาศัย โรงงานอุตสาหกรรม และโรงแรม มีเพียงโรงงานอุตสาหกรรมบางประเภท และโรงแรมที่ตั้งอยู่ริมแม่น้ำ หรือชายทะเลที่มีขนาดตั้งแต่ 80 ห้องขึ้นไปเท่านั้น ที่กฎหมายได้ระบุให้มีระบบบำบัดน้ำเสีย จึงจะสามารถเปิดดำเนินการได้ น้ำเสียจากแหล่งกำเนิดต่าง ๆ จึงถูกระบายลงสู่ท่อระบายน้ำ ทางน้ำ ซึ่งไหลลงสู่ทะเลในที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากท้องถิ่นส่วนใหญ่ นอกจากเมืองนันทยาแล้วยังไม่มีระบบบำบัดน้ำเสียส่วนกลางของชุมชน ระบบบำบัดน้ำเสียของเมืองนันทยาเองก็มีขนาดเล็ก ไม่เพียงพอที่จะบำบัดน้ำเสียของชุมชนที่มีอยู่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ น้ำเสียที่เหลือจึงถูกระบายลงสู่ทางน้ำธรรมชาติและทะเล เป็นเหตุให้คุณภาพน้ำเสื่อมโทรมลงอย่างรวดเร็ว

2.7.9 ระบบกำจัดขยะ

ขยะในที่นี้ หมายถึงขยะจากบ้านพักอาศัย ธุรกิจการค้า อุตสาหกรรม ช่างไม้และช่างสีต่าง ๆ ในชุมชน ตลอดจนสิ่งปฏิกูลทางท่อระบายน้ำ ล้างคลอง ถังส้วมซึม และบ่อเกรอะ-บ่อซึม เช่นเดียวกับการระบายน้ำและบำบัดน้ำเสีย ผู้มีหน้าที่ในการกำจัดขยะ คือท้องถิ่น ได้แก่ เทศบาล สุขาภิบาล หรือองค์การบริหารส่วนจังหวัด

ขยะที่รวบรวมจัดเก็บมาจากชุมชน จะถูกขนไปทิ้งไว้กลางแจ้งในที่ดินซึ่งจัดไว้เพื่อ การนี้โดยเฉพาะ การกองขยะทิ้งไว้ในที่โล่งแล้วเผา หรือปล่อยให้ย่อยสลายตัวเองเป็นวัชกรรม-คาค่า ที่นิยมใช้กันทั่วไป เนื่องจากมีราคาถูก แม้ว่าจะมีผลกระทบในแง่ของน้ำและอากาศเสีย ตลอดจน เป็นสถานที่แพร่กระจายของเชื้อโรค แต่โดยเหตุที่สถานที่ทิ้งขยะมักจะอยู่ห่างไกลจากชุมชน จึง ไม่ค่อยได้รับผลกระทบ

ค่าบริการตามที่กฎหมายระบุไว้ค่อนข้างต่ำมาก จนทำให้ท้องถิ่นไม่อาจขยายขีดความสามารถในการจัดเก็บและกำจัดขยะได้ ค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่เป็นค่าน้ำมัน และค่าบำรุงรักษารถเก็บขยะ ซึ่งมักเป็นรถเก่าที่เสื่อมสภาพ เนื่องจากใช้มานาน นอกจากนั้นเป็นเงินเดือนพนักงานประจำรถ และพนักงานเก็บขยะ

การขยายตัวของโรงงานอุตสาหกรรม ทำให้เกิดโรงงานอุตสาหกรรมตั้งอยู่กระจัดกระจายอยู่ทั่วไป นอกเขตเทศบาลและสุขาภิบาล ซึ่งเป็นพื้นที่ในความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนจังหวัด การที่โรงงานตั้งอยู่กระจัดกระจายทำให้ยากต่อการจัดเก็บและรวบรวมขยะ เพื่อไปทำลายทิ้ง นอกจากนั้นแล้วสถานที่สำหรับทิ้งขยะก็หาได้ยาก เนื่องจากที่ดินมีราคาสูงและถูกกว้านซื้อไปหมด ขยะจากโรงงานจึงนับเป็นปัญหาที่สำคัญในอนาคต

2.8 การพัฒนาที่สำคัญภาครัฐบาล

พื้นที่ศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของโครงการพัฒนาชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก และอีกส่วนหนึ่ง อยู่ในเขตปริมณฑลรอบกรุงเทพมหานคร จึงได้รับผลจากการพัฒนาของทั้งสองบริเวณ

บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก มีศักยภาพการพัฒนาอุตสาหกรรม อยู่หลายประการ กล่าวคือ ก๊าซธรรมชาติที่จะใช้เป็นวัตถุดิบ สำหรับการพัฒนาอุตสาหกรรมหลักในขั้นแรกนั้น ได้มีการพัฒนา และวางท่อได้ทะเลจากหลุมก๊าซในอ่าวไทย มาขึ้นฝั่งที่บริเวณมาบตาพุดแล้วประกอบด้วย ลักษณะภูมิประเทศเอื้ออำนวยให้ก่อสร้างท่าเรือน้ำลึกขนาดใหญ่ได้ มีที่ดินติดทะเลขนาดใหญ่เพียงพอที่จะขยายเป็นแหล่งอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ต่อไปได้ในอนาคต มีแหล่งน้ำจืดเพียงพอและสามารถควบคุมปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมได้ นอกจากนี้ปัจจุบันยังมีโครงสร้างพื้นฐานหลัก ซึ่งค่อนข้างสมบูรณ์อยู่แล้วทั้งระบบถนน ระบบไฟฟ้ามีท่าเรือพาณิชย์สี่ตึกหินและสนามบินอยู่ตะเภาก็สามารถใช้งานได้ทันที ในอันที่จะช่วยสนับสนุนผลการขนส่งวัสดุ อุปกรณ์ในช่วงระหว่างการก่อสร้างเพื่อพัฒนาพื้นที่เป้าหมาย ทั้งบริเวณแหลมฉบัง และบริเวณมาบตาพุดรวมตลอดทั้งสามารถพัฒนาระบบสื่อสารโทรคมนาคมได้

ง่าย และประการสำคัญก็คือ อยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพมหานครมากเกินไปจนอาจเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาในระยะแรก

จากศักยภาพการพัฒนาอุตสาหกรรม ในบริเวณพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกที่มีอยู่ค่อนข้างสูงนี้ จึงได้มีการกำหนดนโยบายหลักการพัฒนาไว้ 3 ประการ คือ

- เพื่อกระจายความเจริญ และกิจกรรมทางเศรษฐกิจออกจากกรุงเทพมหานครสู่ภูมิภาค อย่างเป็นระบบ

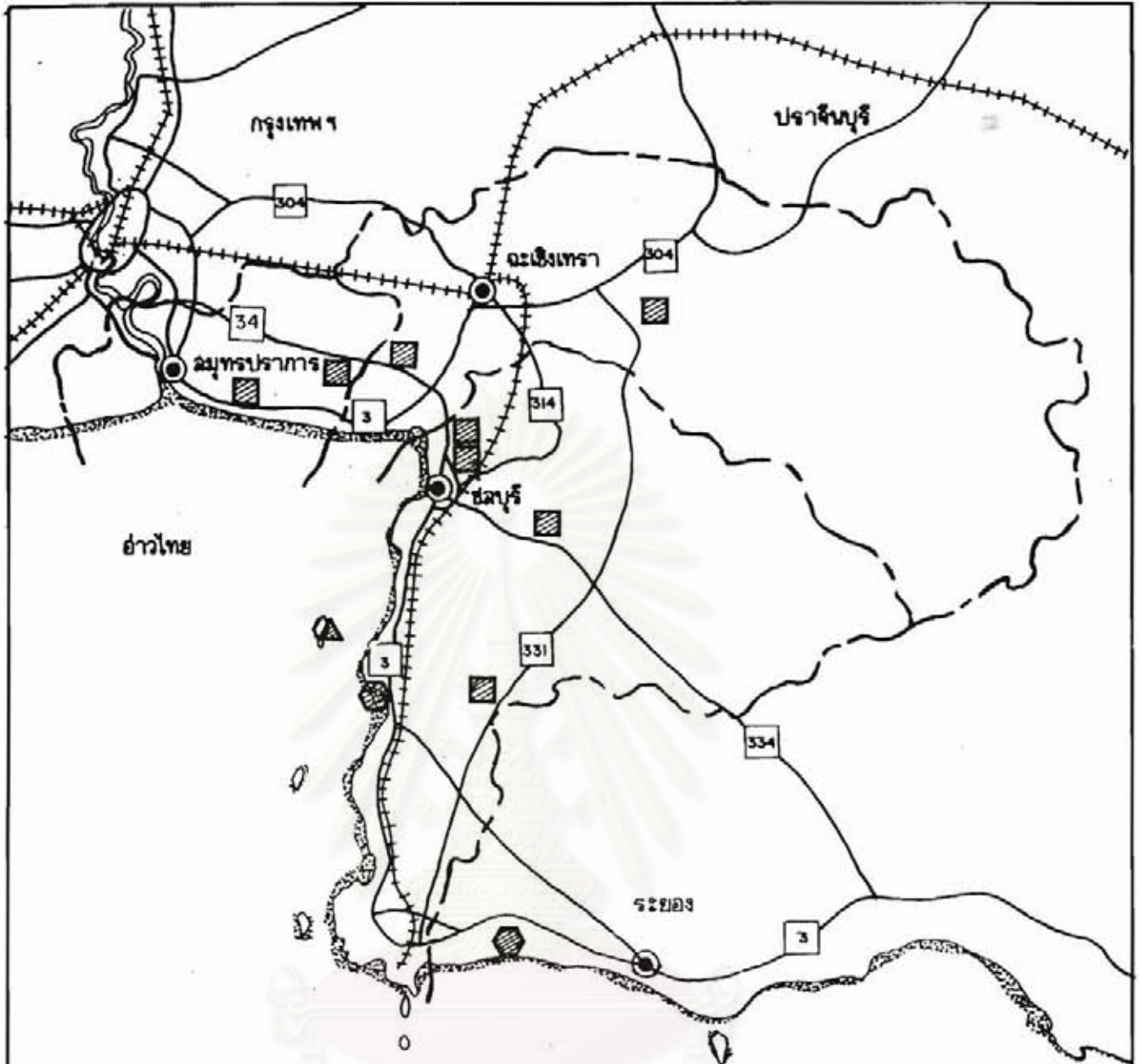
- เพื่อปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมของประเทศ เข้าสู่โฉมหน้าอุตสาหกรรมสมัยใหม่ โดยในระยะแรกกำหนดจะใช้ทรัพยากรภายในประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกำลังคนชาติ แรงงาน และตลาดภายในประเทศเป็นหลัก

- เพื่อเป็นศูนย์กลาง ที่จะสร้างความเชื่อมโยงระหว่างการพัฒนาภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือและเป็นการเปิดประตูใหม่ สำหรับการพัฒนาประเทศ

ในการกำหนดกลยุทธ์การพัฒนานั้นจะอาศัยอุตสาหกรรมเป็นจุดเริ่มต้นนำการพัฒนาโดยภาคเอกชนเป็นผู้นำการลงทุนด้านอุตสาหกรรม ส่วนรัฐบาลเป็นผู้นำการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานมาสนับสนุนควบคู่กับการจัดแหล่งที่ตั้งอุตสาหกรรม การพัฒนาชุมชน การส่งเสริมการลงทุน การควบคุมด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อให้อุตสาหกรรมต่าง ๆ สามารถเกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็ว และสามารถแข่งขันกับตลาดโลกได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยในระยะแรกรัฐบาลจะลงทุนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานหลักให้ก่อน เพื่อชักนำการลงทุนภาคอุตสาหกรรมให้เกิดขึ้นตามแผน ทั้งนี้ได้กำหนดพื้นที่เป้าหมายไว้คือ บริเวณแหล่งอุตสาหกรรมมาตาบุด จังหวัดระยอง และบริเวณแหล่งอุตสาหกรรมแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี (แผนที่ 2.3)

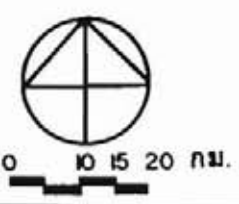
บริเวณแหล่งอุตสาหกรรมหลักมาตาบุด จังหวัดระยอง นี้มีประมาณ 20,000 ไร่ กำหนดให้เป็นแหล่งอุตสาหกรรมหลักที่เกี่ยวข้องกับการใช้กำลังคนชาติ เป็นวัตถุประสงค์ในการผลิตรวมถึงอุตสาหกรรมต่อเนื่องอื่น ๆ โดยรัฐจะจัดระบบโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่อุตสาหกรรมที่จะเกิดขึ้น ได้แก่

- ทำเรือน้ำลึกสำหรับอุตสาหกรรมมาตาบุด สามารถรับเรือขนาด 60,000 ตันเทียบท่าได้ สำหรับขนถ่ายสินค้ากอง
- นิคมอุตสาหกรรมหลักมาตาบุด
- ท่อส่งน้ำจากอ่างเก็บน้ำดอกกรายมายังแหล่งอุตสาหกรรมมาตาบุด
- ทางรถไฟแยกจากสายฉะเชิงเทรา-สัตหีบ ไปยังแหล่งอุตสาหกรรมมาตาบุด
- เคหะชุมชนสำหรับแรงงานอุตสาหกรรมและบริการต่อเนื่อง
- ระบบถนน
- ระบบสื่อสาร โทรคมนาคมต่าง ๆ ที่สามารถติดต่อเชื่อมโยง ภายในประเทศและกับต่างประเทศได้
- การควบคุมและป้องกันด้านมลภาวะจากสิ่งแวดล้อม

โครงการพัฒนาที่สำคัญ

- ที่ตั้งจังหวัด
- ถนน
- +++++ ทางรถไฟ
- เส้นเขตจังหวัด
- ⬡ บริเวณแหล่งอุตสาหกรรมและท่าเรือน้ำลึก
- ▨ นิคมอุตสาหกรรม / ล้วนอุตสาหกรรม
- ▲ ท่าเรือน้ำลึกเกาะสีชัง

<p>การศึกษาเบื้องต้นเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยว ชลบุรี นครพนม และ ลพบุรี สำนักบริการวิชาการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย</p>	<p>แผนที่ 2.3</p>
--	--

บริเวณแหล่งอุตสาหกรรมเบา แหลมดบังจังหวัดชลบุรี พื้นที่ประมาณ 10,000 ไร่ กำหนดให้เป็นแหล่งอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก โดยรัฐจะก่อสร้างระบบโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่อุตสาหกรรมที่จะเกิดขึ้น ดังนี้

- ทำเรือพาณิชย์แหลมดบังที่สามารถรับเรือขนาด 120,000 ตัน เกือบทำได้สำหรับการขนถ่ายสินค้าประเภทบรรจุตู้ (คอนเทนเนอร์)

- นิคมอุตสาหกรรมแหลมดบัง และเขตอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกขนาดกลาง และขนาดย่อมที่ไม่มีปัญหาด้านมลพิษต่าง ๆ

- ท่อส่งน้ำจากอ่างเก็บน้ำหนองค้อมายังบริเวณแหลมดบัง

- ทางรถไฟแยกจากสายฉะเชิงเทรา-สัตหีบ ไปยังแหลมดบัง

- เคหะชุมชนสำหรับแรงงานอุตสาหกรรมและบริการต่อเนื่องอื่น ๆ

- ปรับปรุงระบบถนนให้สมบูรณ์ขึ้น

- ระบบสื่อสารโทรคมนาคมต่าง ๆ ที่สามารถติดเชื่อมโยงภายในประเทศและต่างประเทศได้

นอกจากนี้ที่เป้าหมายข้างต้นก็ยังได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาแหล่งชุมชนใกล้เคียง- เพื่อสนับสนุนพื้นที่เป้าหมายดังกล่าวด้วย เช่น ปรับปรุงเมืองพัทยาให้เป็นศูนย์กลาง ธุรกิจ และพาณิชย์ สำหรับสนับสนุนการพัฒนาด้วยแผนงานพัฒนาในระยะแรกนี้ คาดว่าจะก่อให้เกิดการจ้างแรงงานทั้งทางตรงและทางอ้อม ในภาคอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นประมาณ 300,000 คน ซึ่งยังไม่รวมถึงแรงงานที่จะเกิดขึ้นอันเนื่องมาจากกิจกรรมต่อเนื่องทางด้านพาณิชย์ และบริการอื่น ๆ ที่จะติดตามมาอีก อุตสาหกรรมต่าง ๆ ที่พัฒนาขึ้นมาในระยะแรกจะเป็นอุตสาหกรรมทดแทนการนำเข้า เป็นส่วนใหญ่ และจะช่วยประหยัดเงินตราต่างประเทศได้ ประมาณ ปีละ 40,000 ล้านบาท สำหรับชุมชนในอนาคต ที่จะเป็ผลผลิตตามมาจากแผนพัฒนานี้ อาจคาดการณ์ได้ว่า

เมืองชลบุรี จะเป็นศูนย์กลางของภูมิภาคที่ทวีความสำคัญมากยิ่งขึ้นทั้งในเชิงธุรกิจการค้า และการบริหารงานภาครัฐบาล

แหลมดบัง จะเป็นเมืองท่าสมัยใหม่ของประเทศ

พัทยา จะเป็นเมืองท่องเที่ยวควบคู่ไปกับศูนย์พาณิชย์ และธุรกิจการค้า

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.9 การพัฒนาที่สำคัญภาคเอกชน

2.9.1 โครงการนิคมอุตสาหกรรมและสวนอุตสาหกรรม

สืบเนื่องมาจากโครงการพัฒนาชายฝั่งทะเลภาคตะวันออกของรัฐดังกล่าวข้างต้น-
พื้นที่ศึกษาจึงมีศักยภาพในด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมอย่างยิ่ง เพราะเป็นพื้นที่เชื่อมต่อระหว่างกรุง
เทมมหานครกับชุมชนอุตสาหกรรม และท่าเรือน้ำลึกที่แหลมฉบัง และมาบตาพุด จึงเกิดการพัฒน
นิคมฯ อุตสาหกรรมของภาคเอกชน โดยร่วมมือกับการนิคมอุตสาหกรรม (กนอ.) หรือสวนอุตสาหกรรม
ซึ่งเอกชนดำเนินการเองทั้งสิ้นรวม 6 แห่ง พื้นที่รวม 18,200 ไร่ หรือ ประมาณ 30 ตาราง
กิโลเมตร ส่วนใหญ่อยู่ในเขตจังหวัดชลบุรี (ตารางที่ 2.10 และแผนที่ 2.3)

ในพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมดังกล่าวมีทั้งเขตอุตสาหกรรมส่งออก อุตสาหกรรมทั่วไป
ย่านพาณิชย์กรรม ย่านนักศึกษา และสวนสาธารณะ สถานที่ที่นักผจญภัยใจสมบูรณ์ภายใต้ การ
พัฒนาอุตสาหกรรมจะก่อให้เกิดการจ้างงานโดยตรง และทางอ้อม ดึงดูดให้มีประชากรย้าย
เข้ามาอยู่ในบริเวณนิคมอุตสาหกรรมหรือชุมชนข้างเคียง แรงงานที่ทำงานในภาคอุตสาหกรรมนี้
จะเป็นแหล่งอุปสงค์ที่สำคัญของการท่องเที่ยวต่อไปในอนาคต

ตารางที่ 2.10 โครงการนิคมและสวนอุตสาหกรรมในพื้นที่ศึกษา

นิคม / สวนอุตสาหกรรม	ท้องที่	พื้นที่ : ไร่
1. บางปะกง	อ. เมือง จ. ชลบุรี	2,000
2. ทองโพธิ์	อ. เมือง จ. ชลบุรี	4,000
3. สหุเนี่ยน	อ. บ้านฉาง จ. ชลบุรี	1,200
4. ชลบุรี (บ่อวิน)	อ. ศรีราชา จ. ชลบุรี	2,000
5. เวลโพธิ์	อ. บางปะกง จ. ฉะเชิงเทรา	3,000
6. เกตเวย์ซีดี	อ. แพลงขาว จ. ฉะเชิงเทรา	6,900

ที่มา : การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

2.9.2 โครงการทำเรื่อน้ำลึกเกาะสีชัง

โครงการนี้ดำเนินการโดยบริษัทสีชังทองเทอมิฟัล บนพื้นที่ 900 ไร่ ทางด้านใต้ของเกาะสีชัง ประกอบด้วยท่าเรือทางด้านทิศตะวันออก สามารถรับเรือสินค้าขนาด 100,000 ตัน เข้าเทียบท่าได้คราวละ 5 ลำ ส่วนทางด้านทิศตะวันตก เป็นท่าเรือสินค้าเหลว สามารถรับเรือบรรทุกน้ำมันขนาด 240,000 ตัน ได้ ภายในท่าเรือมีโรงงานของบริษัทสยามเคมีผลิตสารละลายโซลเวนต์ ที่ใช้ในอุตสาหกรรมเคมี คือ ทูลูอิน จำนวน 25,000 ตัน ต่อปี แอ็กเซน จำนวน 46,000 ตัน ต่อปี มิกรีโซลีน จำนวน 25,000 ตัน ต่อปี และยังสามารถผลิตเนฟทา 175,000 ตันต่อปี และน้ำมันเตา 40,000 ตัน ต่อปี พร้อมทั้งคลังน้ำมันขนาดบรรจุถังละ 100,000 บาเรล จำนวน 9 ถัง รวม 900,000 บาเรล ได้รับบัตรส่งเสริมการลงทุนจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนแล้ว

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3 ตลาดการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวในจังหวัดชลบุรี ฉะเชิงเทรา และสมุทรปราการ กำลังได้รับความนิยมเพิ่มขึ้น อันเป็นผลมาจากการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก และการพัฒนาระบบคมนาคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขยายและปรับปรุงทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3, 34 และ 304 ทำให้การเดินทางไปยัง 3 จังหวัดดังกล่าว ใช้เวลาน้อยลง ประกอบกับที่พัก บางส่วนและแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญในจังหวัดทั้งสาม ได้รับการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อให้บริการแก่ผู้เยี่ยมชมเพิ่มขึ้น

อย่างไรก็ตามจังหวัดชลบุรีเป็นจังหวัดที่ได้รับผลประโยชน์ จากสาเหตุข้างต้นมากที่สุดสืบเนื่องมาจากสาเหตุ 2 ประการ ประการแรกจากตำแหน่งที่ตั้ง กล่าวคือ จังหวัดชลบุรีเป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ใกล้กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นตลาดที่สำคัญที่สุดทั้งผู้เยี่ยมชมชาวไทยและชาวต่างประเทศ นอกจากนี้ชลบุรียังเป็นจังหวัดที่มีโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกจำนวนมาก ทำให้มีประชากรอพยพเข้ามาในถิ่นที่แห่งนี้เพื่อหางานทำ การเพิ่มขึ้นของประชากรแรงงานส่งผลต่อความต้องการหาสถานที่พักผ่อนหย่อนใจเพิ่มมากขึ้นเช่นกัน ประการที่สองด้านทิวทัศน์การท่องเที่ยว จังหวัดชลบุรีมีชายหาดที่สวยงามมาก เช่น ชายหาดนันทยา หาดจอมเทียน ชายหาดบางแสน ประกอบกับสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ ๆ อยู่ใกล้ถนนสายหลัก ทำให้เดินทางไปท่องเที่ยวได้สะดวก

ส่วนจังหวัดฉะเชิงเทรา มีสถานที่ท่องเที่ยวที่รู้จักกันแพร่หลายมานานแล้ว เช่น วัดโสธรวรารามวรวิหาร และยังมีสถานที่ท่องเที่ยวที่สวยงาม เช่น ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน วัดทุ่งโพธิ์ วัดปากน้ำ แต่เนื่องจากสถานที่ท่องเที่ยวแต่ละแห่งมีการคมนาคมไม่สะดวก ทำให้ผู้เยี่ยมชมต้องใช้เวลาเดินทางมาก จึงไม่มีแรงจูงใจมากพอที่จะดึงดูดให้ผู้เยี่ยมชมเข้าไปท่องเที่ยวเป็นจำนวนมากได้

สำหรับจังหวัดสมุทรปราการ มีสถานที่ท่องเที่ยวที่รู้จักกันแพร่หลายเช่นเดียวกับหลายแห่ง ได้แก่ เมืองโบราณ ฟาร์มจระเข้ บางปู พระสมุทรเจดีย์ และอยู่ใกล้กรุงเทพมหานคร ทำให้มีผู้เยี่ยมชมชาวไทยและชาวต่างประเทศเข้าไปท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก

การศึกษาตลาดการท่องเที่ยวของจังหวัดชลบุรี ฉะเชิงเทรา และสมุทรปราการ แบ่งออกเป็น 5 ส่วน คือส่วนแบ่งการตลาด ฤดูกาลท่องเที่ยว การศึกษาตลาดการท่องเที่ยวที่ต้นทางการศึกษาพฤติกรรมและความต้องการของผู้เยี่ยมชมในแหล่งท่องเที่ยวแต่ละจังหวัดทั้งผู้เยี่ยมชมชาวไทยและชาวต่างประเทศ และการคาดประมาณผู้เยี่ยมชมและความต้องการห้องพักในอนาคต

3.1 ส่วนแบ่งการตลาด

ในปัจจุบันก็มีผู้เยี่ยมชมเยือนเดินทางไปที่จังหวัดชลบุรี ฉะเชิงเทราและสมุทรปราการ เพิ่มขึ้นทุก ๆ ปี ทั้งผู้เยี่ยมชมชาวไทยและชาวต่างประเทศ ทั้งนี้เป็นผลจากการดำเนินโครงการปีท่องเที่ยวไทยใน พ.ศ. 2530 ต่อเนื่องด้วยโครงการปีศิลปหัตถกรรมไทย พ.ศ. 2531-2532 ได้ทำให้ผู้เยี่ยมชมเยือนที่เดินทางมาเยือนประเทศไทย เพิ่มขึ้นจาก 2.81 ล้านคน ในพ.ศ. 2529 เป็น 3.4 ล้านคน ใน พ.ศ. 2530 และ 4.2 ล้านคน ใน พ.ศ. 2531 ตามลำดับ เพิ่มขึ้นในอัตราเฉลี่ยร้อยละ 20 ต่อปี เป็นอัตราการขยายตัวที่เพิ่มสูงกว่าการขยายตัวในช่วงก่อน ๆ ในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา ซึ่งมีการขยายตัวเฉลี่ยเพียงร้อยละ 10 ต่อปี สำหรับตลาดผู้เยี่ยมชมเยือนชาวไทยในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 นั้นได้มีการขยายตัวของการเดินทางท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น อันเนื่องมาจากนโยบายของรัฐในการส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การตื่นตัวของท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยว การปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว และการขยายตัวทางเศรษฐกิจในอัตราสูงที่ทำให้ประชาชนมีฐานะทางเศรษฐกิจและกำลังซื้อบริการท่องเที่ยวได้มากขึ้น จึงทำให้มีแนวโน้มการเดินทางท่องเที่ยวสูงขึ้น

การศึกษาส่วนแบ่งการตลาดของผู้เยี่ยมชมเยือนในจังหวัดชลบุรี ฉะเชิงเทรา และสมุทรปราการ เป็นการคำนวณและประมาณการโดยพิจารณาจากองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับขนาดของตลาด ได้แก่ จำนวนผู้มาเยือนสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญในพื้นที่ 3 จังหวัด ทั้งที่เป็นชาวไทยและชาวต่างประเทศ พฤติกรรมการพักผ่อนและระยะเวลาการพักผ่อน อัตราการเข้าพักในโรงแรม และความสนใจและความคุ้นเคยของผู้เยี่ยมชมเยือนที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ผลการศึกษาสรุปได้ว่า จังหวัดชลบุรี ฉะเชิงเทรา และสมุทรปราการ มีส่วนแบ่งการตลาดของผู้เยี่ยมชมเยือน (Visitor) ซึ่งประกอบด้วยผู้เยี่ยมชมเยือน (Tourist) และนักท่องเที่ยว (Excursionist) รวมแล้วเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 9.60 ของจำนวนผู้เยี่ยมชมเยือนทั้งหมดของประเทศโดยเป็นตลาดผู้เยี่ยมชมเยือนชาวไทยร้อยละ 83.0 และชาวต่างประเทศร้อยละ 17.0 ซึ่งส่วนใหญ่ ได้แก่ ผู้เยี่ยมชมเยือนชาวเยอรมันตะวันตก กลุ่มประเทศตะวันออกกลาง ฮองกง ไต้หวัน และอังกฤษ

จังหวัดชลบุรี มีส่วนแบ่งการตลาดของผู้เยี่ยมชมเยือนสูงสุดในกลุ่มพื้นที่ 3 จังหวัด เนื่องจากมีแหล่งท่องเที่ยวประเภทชายหาดที่มีชื่อเสียง ได้แก่ พัทยาและบางแสน และมีระยะทางไม่ไกลจากกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นเส้นทางของผู้เยี่ยมชมเยือนที่สำคัญ โดยมีส่วนแบ่งการตลาดผู้เยี่ยมชมเยือนร้อยละ 6.5 ของประเทศ เป็นผู้เยี่ยมชมเยือนชาวไทยร้อยละ 60 และชาวต่างประเทศร้อยละ 40 จังหวัดสมุทรปราการมีส่วนแบ่งการตลาดเป็นอันดับสองของพื้นที่ศึกษา คือ ร้อยละ 2.0 ของประเทศ หรือร้อยละ 20.84 ของกลุ่มพื้นที่ 3 จังหวัด เป็นตลาดผู้เยี่ยมชมเยือนชาวไทยร้อยละ 90.0 และผู้เยี่ยมชมเยือนชาวต่างประเทศร้อยละ 10.0 ส่วนจังหวัดฉะเชิงเทรา

มีส่วนแบ่งการตลาดเพียง ร้อยละ 1.1 ของประเทศหรือร้อยละ 11.46 ของพื้นที่และเป็นตลาดผู้เชื่อมเยือนชาวไทยถึงร้อยละ 99.7 (ตารางที่ 3.1) และจากการสำรวจภาคสนาม พบว่าผู้เชื่อมเยือนจังหวัดฉะเชิงเทรา และจังหวัดสมุทรปราการ ส่วนหนึ่งจะเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดชลบุรี

ตารางที่ 3.1 ส่วนแบ่งการตลาดของผู้เชื่อมเยือนในจังหวัดชลบุรี ฉะเชิงเทรา และสมุทรปราการ เฉลี่ยระหว่าง พ.ศ.2530-2532

(ร้อยละ)

จังหวัด	ส่วนแบ่ง ของประเทศ	ส่วนแบ่งใน พื้นที่ 3 จังหวัด	ผู้เชื่อมเยือน	
			ชาวไทย	ต่างประเทศ
ชลบุรี	6.50	67.70	60.00	40.00
ฉะเชิงเทรา	1.10	11.46	99.70	0.30
สมุทรปราการ	2.00	20.84	90.00	10.00
รวม	9.60	100.00	83.00	17.00

ที่มา : ประมาณการจากการสำรวจและข้อมูลทัศนศึกษา

3.2 ฤดูกาลท่องเที่ยว

เนื่องจากมิได้มีการจัดเก็บข้อมูลสถิติจำนวนผู้เชื่อมเยือนไว้ทั้งหมด การศึกษาฤดูกาลท่องเที่ยวจึงพิจารณาจากจำนวนผู้เชื่อมเยือนในสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญและมีผู้เชื่อมเยือนเป็นจำนวนมากในจังหวัดต่าง ๆ ประกอบกับเทศกาล งานประเพณีต่าง ๆ ในจังหวัดที่ศึกษาและช่วงเวลาการเดินทางของผู้เชื่อมเยือนต่างประเทศที่เดินทางมาประเทศไทย สรุปได้ดังนี้ คือ (ตารางที่ 3.2 และแผนภูมิที่ 3.1)

3.2.1 ฤดูกาลท่องเที่ยวของจังหวัดชลบุรี

ฤดูกาลท่องเที่ยวในกลุ่มพื้นที่บางแสน ส่วนใหญ่จะอยู่ในช่วงเดือนมกราคม-กุมภาพันธ์ ซึ่งเป็นช่วงปีใหม่และเทศกาลตรุษจีน ประกอบกับเป็นช่วงที่มีผู้เยี่ยมชมเยือนชาวต่างประเทศเดินทางมามาก โดยเฉพาะจากกลุ่มทวีปยุโรป นอกจากนี้ในเดือนเมษายน นับเป็นช่วงที่มีผู้เยี่ยมชมเยือนมาก เนื่องด้วยเป็นช่วงฤดูร้อน ซึ่งประชาชนนิยมไปท่องเที่ยวชายทะเล ประกอบกับมีเทศกาลต่าง ๆ ส่วนฤดูกาลท่องเที่ยวของกลุ่มนักศึกษา พบว่าช่วงเดือนธันวาคม-มกราคม มีผู้เยี่ยมชมเยือนเป็นสัดส่วนที่สูง เนื่องด้วยมีผู้เยี่ยมชมเยือนชาวต่างประเทศจากกลุ่มอเมริกา ยุโรป และตะวันออกกลางเดินทางมามาก ประกอบกับเป็นช่วงเทศกาลที่มีวันหยุดหลายวัน จึงทำให้มีผู้เดินทางมาท่องเที่ยวมาก ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์-พฤษภาคม สัดส่วนผู้เยี่ยมชมเยือนเริ่มลดลงแต่ยังคงสูงอยู่ เนื่องด้วยเป็นช่วงที่มีเทศกาลตรุษจีน สงกรานต์ และงานประเพณีต่าง ๆ ในจังหวัด และในช่วงเดือนกรกฎาคม-สิงหาคม สัดส่วนของผู้เยี่ยมชมเยือนกลุ่มนักศึกษาก็จะเริ่มสูงขึ้น ถึงแม้จะเป็นช่วงฤดูฝน เนื่องด้วยมีผู้เยี่ยมชมเยือนในกลุ่มเอเชีย ได้แก่ฮ่องกง ไต้หวัน รวมทั้งจากตะวันออกกลางเดินทางมาท่องเที่ยวมากในช่วงเวลาดังกล่าว ส่วนช่วงเวลาออกฤดูท่องเที่ยวของจังหวัดชลบุรี ทั้งในกลุ่มนักศึกษาและกลุ่มบางแสน ซึ่งมีสัดส่วนของผู้เยี่ยมชมเยือนต่ำ คือช่วงเดือนมิถุนายนและเดือนกันยายน

3.2.2 ฤดูกาลท่องเที่ยวของจังหวัดฉะเชิงเทรา

ช่วงที่มีผู้เยี่ยมชมเยือนมาก ได้แก่ ช่วงเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งเป็นช่วงเทศกาลตรุษจีน และงานนมัสการพระพุทธรูปโสธร และในเดือนตุลาคม ซึ่งเป็นช่วงออกพรรษา ส่วนในเดือนอื่น ๆ มีสัดส่วนผู้เยี่ยมชมเยือนต่ำและไม่แตกต่างกันมากนัก นอกจากช่วงเดือนกุมภาพันธ์และเมษายน ซึ่งเป็นช่วงที่งานนมัสการพระพุทธรูปโสธรอีกครั้งหนึ่ง และมีเทศกาลมะม่วง และผู้เยี่ยมชมเยือนที่เดินทางไปท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะเป็นผู้เยี่ยมชมเยือนชาวไทย ซึ่งเดินทางไปท่องเที่ยวโดยไม่พักค้างแรมในจังหวัด

3.2.3 ฤดูกาลท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการ

เนื่องจากจังหวัดสมุทรปราการ อยู่ต่อเนื่องกับกรุงเทพมหานครในระยะทางใกล้ ดังนั้น ผู้เยี่ยมชมเยือนจากกรุงเทพมหานครจึงสามารถเดินทางไปแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรปราการในลักษณะไป-กลับได้โดยไม่ต้องพักค้างแรม โดยเดือนที่มีผู้เยี่ยมชมเยือนเดินทางมาแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรปราการมาก แบ่งเป็น 2 ช่วง คือ ช่วงเดือนธันวาคม-มกราคม ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ผู้เยี่ยมชมเยือนจากกลุ่มอเมริกา และยุโรปเดินทางมานักในกรุงเทพมหานครมาก และช่วงเดือนกรกฎาคม-สิงหาคม ซึ่งจะมีกลุ่มผู้เยี่ยมชมเยือนจากฮ่องกง ไต้หวัน และญี่ปุ่น เดินทางมามาก แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรปราการที่มีผู้เยี่ยมชมเยือนต่างประเทศ เดินทางไปชมมากคือ เมืองโบราณ และฟาร์มจระเข้ สำหรับการท่องเที่ยวในช่วงเทศกาลของจังหวัดสมุทรปราการ ส่วนใหญ่จะเป็นผู้เยี่ยมชมเยือนชาวไทยและประชาชนในท้องถิ่น

โดยสรุป ฤดูกาลท่องเที่ยวของผู้เยี่ยมเยือนชาวไทยในพื้นที่ 3 จังหวัด ส่วนใหญ่จะเป็นช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์ ช่วงที่มีการจัดเทศกาลต่าง ๆ และช่วงปิดภาคเรียนโดยเฉพาะฤดูร้อน ซึ่งผู้เยี่ยมเยือนชาวไทยนิยมไปพักผ่อนตามชายหาดต่าง ๆ เดือนที่มีผู้เดินทางท่องเที่ยวมากได้แก่ ช่วงเดือนกันยายน-กุมภาพันธ์ และช่วงเดือนมีนาคม-เมษายน สำหรับฤดูกาลท่องเที่ยวของผู้เยี่ยมเยือนชาวต่างประเทศนั้นมีการเดินทางมากในช่วงเดือนพฤศจิกายน-กุมภาพันธ์ ส่วนใหญ่เป็นผู้เยี่ยมเยือนจากตลาดยุโรป สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และสิงคโปร์ และช่วงเดือนกรกฎาคม-สิงหาคม ได้แก่ ผู้เยี่ยมเยือนจากตลาดเอเชียและแปซิฟิกและตลาดตะวันออกกลาง

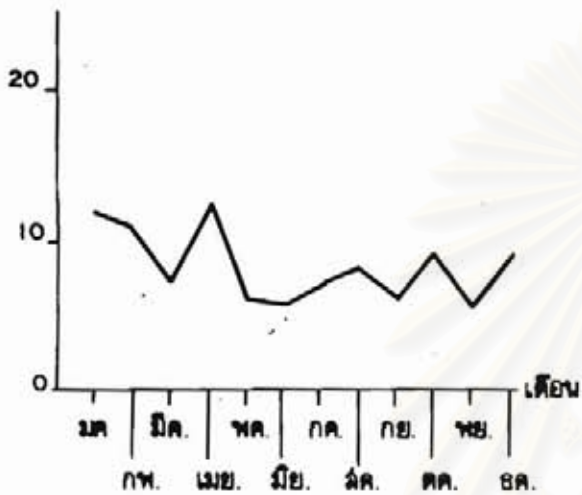
ตารางที่ 3.2 ร้อยละของผู้เยี่ยมเยือนในจังหวัด ชลบุรี ฉะเชิงเทรา และสมุทรปราการ จำแนกเป็นรายเดือน พ.ศ.2533

เดือน	ชลบุรี		ฉะเชิงเทรา	สมุทรปราการ
	บางแสน	พัทยา		
มกราคม	11.71	10.78	3.06	10.98
กุมภาพันธ์	10.80	9.34	42.53	7.33
มีนาคม	7.38	8.89	4.88	6.44
เมษายน	12.03	7.87	5.03	7.34
พฤษภาคม	6.99	7.22	3.70	6.94
มิถุนายน	5.96	6.33	3.40	5.48
กรกฎาคม	7.10	7.74	4.15	10.60
สิงหาคม	8.18	7.87	3.84	11.55
กันยายน	6.15	6.74	3.06	7.91
ตุลาคม	9.34	7.67	17.98	6.25
พฤศจิกายน	5.36	9.43	3.56	7.50
ธันวาคม	9.00	10.12	4.80	11.68

ที่มา : การสำรวจ

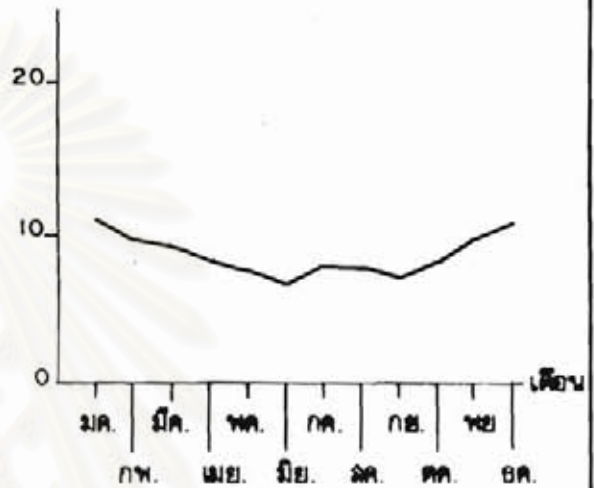
แผนภูมิ 3.1 สัดส่วนของนักท่องเที่ยวในจังหวัด ชลบุรี ฉะเชิงเทรา และสมุทรปราการ จำแนกเป็นรายเดือน พ.ศ. 2533

สัดส่วนนักท่องเที่ยว (%)

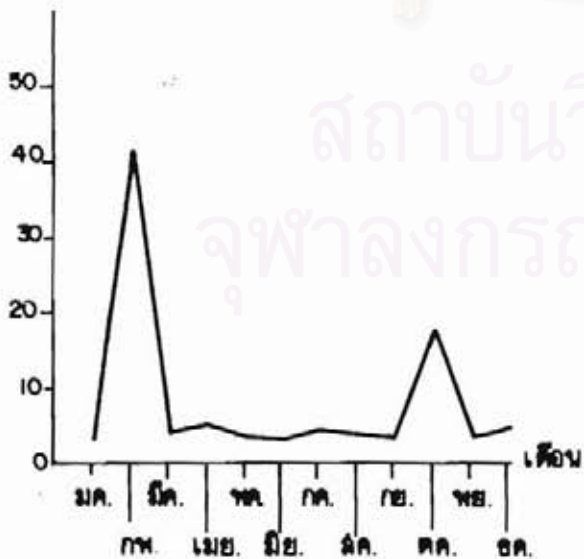
ชลบุรี (กลุ่มบางแสน)

สัดส่วนนักท่องเที่ยว (%)

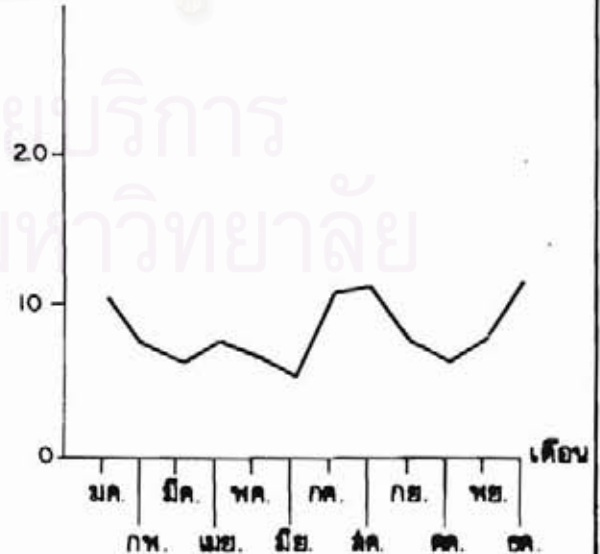
ชลบุรี (กลุ่มพื้ทษา)

สัดส่วนนักท่องเที่ยว (%)

ฉะเชิงเทรา

สัดส่วนนักท่องเที่ยว (%)

สมุทรปราการ

3.3 การสำรวจตลาดท่องเที่ยวเดินทาง

การสำรวจตลาดเดินทางใช้วิธีการสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างประชากรในอาชีพต่าง ๆ ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นตลาดที่สำคัญที่สุด เนื่องจากเป็นจังหวัดที่มีประชากรมาก และจากลักษณะการประกอบอาชีพที่มีบุคคลจำนวนมาก ที่รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ หรือรับจ้าง เป็นพนักงานของบริษัท จึงมีวันหยุดพักผ่อนที่แน่นอน และมีเวลาว่างที่จะไปท่องเที่ยวตามสถานที่ต่าง ๆ ได้ ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลผู้เยี่ยมชมเส้นทาง สรุปได้ดังนี้

3.3.1 โครงสร้างและลักษณะของกลุ่มตัวอย่างที่ตลาดเดินทาง

1) เพศและอายุ

กลุ่มตัวอย่างจากการสำรวจเป็นหญิงมากกว่าชายเล็กน้อย คือเป็นเพศหญิง ประมาณร้อยละ 52.5 และเพศชาย ประมาณร้อยละ 47.5 เมื่อจำแนกเป็นกลุ่มอายุ ส่วนใหญ่ ทั้งชายและหญิงจัดอยู่ในกลุ่มอายุ 16-25 ปี ร้อยละ 45.84 รองลงมาได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุประมาณ 26-35 ปี ร้อยละ 38.33 และอายุประมาณ 36-45 ปี ร้อยละ 11.67 ตามลำดับ โดยในกลุ่มนี้ ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่เป็นกำลังแรงงานและมีกำลังทางเศรษฐกิจที่จะใช้จ่ายเพื่อการเดินทางท่องเที่ยวในรูปแบบต่าง ๆ ได้ สำหรับกลุ่มที่มีอายุน้อยกว่า 16 ปี และกลุ่มที่มีอายุตั้งแต่ 46 ปีขึ้นไป มีสัดส่วนต่ำใกล้เคียงกันคือ ร้อยละ 2.50 และ 1.66 ตามลำดับ (ตารางที่ 3.3)

2) ระดับการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามที่เดินทางประมาณร้อยละ 49 มีระดับการศึกษาตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป กลุ่มที่มีการศึกษาในระดับอาชีวศึกษามีประมาณร้อยละ 42 และกลุ่มที่มีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษามีร้อยละ 7 ส่วนกลุ่มที่มีการศึกษาในระดับประถมศึกษามีน้อยที่สุด เพียงร้อยละ 2 เท่านั้น (ตารางที่ 3.3)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3.3 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ตลาดต้นทาง จำแนกตามเพศ อายุ และ ระดับการศึกษา

อายุ - การศึกษา \	เพศ	รวม	ชาย	หญิง
1. อายุ		100.00	100.00	100.00
ต่ำกว่า 15		2.50	3.51	1.59
16 - 25		46.84	43.86	47.62
26 - 35		38.33	36.84	39.68
36 - 45		11.67	12.28	11.11
46 - 60		0.83	1.75	-
60 ปี ขึ้นไป		0.83	1.75	-
2. ระดับการ - ศึกษา		100.00	100.00	100.00
ประถมศึกษา		2.50	1.75	3.17
มัธยมศึกษา		6.67	5.26	7.94
อาชีวศึกษา		41.67	42.11	41.27
อุดมศึกษา		49.16	50.88	47.62

ที่มา : การสำรวจ

3) อาชีพและรายได้

กลุ่มตัวอย่างที่ตลาดต้นทางประมาณร้อยละ 35 มีอาชีพรับราชการ/รัฐ-
วิสาหกิจ และรับจ้างเท่ากัน รองลงมาได้แก่ กลุ่มนักเรียน นักศึกษา คือ ประมาณร้อยละ 17
กลุ่มพ่อค้า/นักธุรกิจประมาณร้อยละ 7 และกลุ่มที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ รวมกันมีประมาณร้อยละ 6

กลุ่มตัวอย่างประมาณร้อยละ 27 มีรายได้เฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3,001-4,500
บาทต่อเดือน รองลงมาได้แก่ กลุ่มที่มีรายได้ต่ำกว่า 3,000 บาท ร้อยละ 23 กลุ่มที่มีรายได้
ระหว่าง 6,001-7,500 บาท และกลุ่ม 7,501-10,000 บาท มีสัดส่วนเท่ากัน คือ ร้อยละ 11
ส่วนผู้ที่มิมีรายได้ระหว่าง 10,001-15,000 บาท และกลุ่ม 15,001-20,000 บาท มีประมาณ
ร้อยละ 5 เท่ากัน (ตารางที่ 3.4)

ตารางที่ 3.4 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ตลาดต้นทาง จำแนกตามกลุ่มอาชีพและรายได้

อาชีพ-รายได้	เพศ	รวม	ชาย	หญิง
1. อาชีพ		100.00	100.00	100.00
รับราชการ / รัฐวิสาหกิจ		35.00	31.58	38.10
พ่อค้า / นักธุรกิจ		6.67	8.77	4.76
รับจ้าง		35.00	38.60	31.75
นักเรียน / นักศึกษา		16.67	12.28	20.63
แม่บ้าน / ทำงานโดย ไม่ได้รับจ้าง		0.83	-	1.59
ปลดเกษียณ		2.50	5.26	-
พนักงานบริษัท		3.33	3.51	3.17
2. รายได้		100.00	100.00	100.00
ต่ำกว่า 3,000 บาท		22.52	19.30	25.40
3,001 - 4,500 บาท		26.69	22.81	30.16
4,501 - 6,000 บาท		15.00	19.30	11.11
6,001 - 7,500 บาท		10.83	7.02	14.29
7,501 - 10,000 บาท		10.83	12.28	9.52
10,001 - 15,000 บาท		5.00	5.26	4.76
15,001 - 20,000 บาท		5.00	8.77	1.59
20,001 - 30,000 บาท		0.83	-	1.59
มากกว่า 30,000 บาท		3.33	5.26	1.59

ที่มา : การสำรวจ

3.3.2 พฤติกรรมและการเดินทาง

1) ความถี่และระยะเวลาในการท่องเที่ยวแต่ละครั้ง

กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามที่ตลาดต้นทาง โดยเฉลี่ยท่องเที่ยวปีละ 3.54 ครั้ง โดยส่วนใหญ่จะท่องเที่ยว 1-3 ครั้งต่อปี ร้อยละ 62 รองลงมาจะท่องเที่ยว 4-6 ครั้งต่อปี ร้อยละ 23 ท่องเที่ยว 10-12 ครั้งต่อปี ร้อยละ 12 สำหรับกลุ่มที่ท่องเที่ยว 7-9 ครั้งต่อปี และมากกว่า 12 ครั้งต่อปี มีสัดส่วนเท่ากัน คือร้อยละ 2 จำนวนวันในการท่องเที่ยวแต่ละครั้งส่วนมากจะใช้เวลา 3 วัน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 46.67 ของผู้ตอบ รองลงมาคือ ท่องเที่ยวครั้งละ 2 วัน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 21.67 ผู้ที่เดินทางท่องเที่ยวครั้งละมากกว่า 7 วันขึ้นไป มีสัดส่วนค่อนข้างต่ำ คือร้อยละ 0.83 (ตารางที่ 3.5)

2) ช่วงเวลาที่ผู้เยี่ยมชมเยือนสนใจจะท่องเที่ยว

กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามที่ตลาดต้นทาง ร้อยละ 37.93 สนใจจะท่องเที่ยวในวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ ผู้สนใจจะท่องเที่ยวในวันหยุดนักขัตฤกษ์มีสัดส่วนร้อยละ 18.07 และผู้สนใจที่จะท่องเที่ยวในวันหยุดนักขัตฤกษ์ประจำปี และช่วงปิดภาคการศึกษามีสัดส่วนร้อยละ 12.07 เท่า ๆ กัน (ตารางที่ 3.5)

3) ลักษณะการเดินทาง

กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามที่ตลาดต้นทาง ส่วนใหญ่ต้องการไปเที่ยวกับกลุ่มเพื่อน ๆ มากถึงร้อยละ 73 และสนใจที่จะไปเที่ยวเป็นลักษณะครอบครัว ร้อยละ 53 ส่วนการเดินทางท่องเที่ยวคนเดียวมีน้อยมากเพียงร้อยละ 3 เท่านั้น (ตารางที่ 3.6)

โดยเฉลี่ยแล้วการเดินทางไปเป็นกลุ่มเพื่อนประมาณ 4-5 คนต่อกลุ่ม และการเดินทางไปท่องเที่ยวในลักษณะครอบครัวโดยเฉลี่ย 4 คนต่อครอบครัว

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้รถยนต์ส่วนตัวเดินทางท่องเที่ยวร้อยละ 63 รองลงมาใช้รถเช่าเหมาร้อยละ 33 รถยนต์โดยสารปรับอากาศร้อยละ 26 ใช้รถโดยสารประจำทาง (บขส.) ร้อยละ 21 และรถยนต์ของบริษัทนำเที่ยวร้อยละ 16 สำหรับการใช้นานพาหนะอื่น ๆ เช่น รถไฟ มอเตอร์ไซด์ และเรือยังมีน้อยมาก เนื่องจากไม่สะดวกในการเดินทางระยะไกล (ตารางที่ 3.6)

ตารางที่ 3.5 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ลาดต้นทาง จำนวนตามพฤติกรรมการเดินทาง

พฤติกรรม การเดินทาง	เพศ	รวม	ชาย	หญิง
1. จำนวนครั้งที่ท่องเที่ยว		100.00	100.00	100.00
1 - 3 ครั้ง/ปี		61.66	52.63	69.84
4 - 6 ครั้ง/ปี		22.50	24.57	20.64
7 - 9 ครั้ง/ปี		1.66	3.50	-
10 - 12 ครั้ง/ปี		11.66	17.64	6.35
มากกว่า 12 ครั้งต่อปี		1.66	1.75	3.18
2. จำนวนวันในการท่องเที่ยวต่อครั้ง		100.00	100.00	100.00
1		2.50	1.75	3.17
2		21.67	19.30	23.81
3		46.67	45.62	47.62
4		12.50	14.04	11.11
5		7.50	8.77	6.35
6		5.00	5.26	4.76
7		3.33	3.51	3.17
มากกว่า 7 วัน ขึ้นไป		0.83	1.75	-
3. ช่วงเวลาที่สนใจท่องเที่ยว		100.00	100.00	100.00
วันหยุดเสาร์-อาทิตย์		37.93	43.40	33.33
วันหยุดนักขัตฤกษ์		18.10	16.98	19.05
วันหยุดพักผ่อนประจำปี		12.07	11.32	12.70
ช่วงปิดภาคการศึกษา		12.07	7.55	15.87
อื่น ๆ		19.83	20.75	19.05

ที่มา : การสำรวจ

ตารางที่ 3.6 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ตลาดต้นทาง จำแนกตามลักษณะการเดินทาง

ลักษณะ การเดินทาง	เพศ			
		รวม	ชาย	หญิง
1. ลักษณะการเดินทาง		100.00	100.00	100.00
คนเดียว		2.50	5.26	-
กลุ่มเพื่อน		72.50	71.92	73.01
ครอบครัว		52.50	47.37	57.14
2. สถานพาหนะที่ใช้		100.00	100.00	100.00
รถโดยสารประจำทาง		20.83	29.81	12.70
รถโดยสารปรับอากาศ (รถทัวร์)		25.83	24.56	26.98
รถยนต์ส่วนตัว		62.50	61.40	63.49
รถยนต์ของบริษัทนำเที่ยว		15.83	12.98	19.05
รถยนต์เช่าเหมา		32.50	28.70	36.51
อื่น ๆ		2.50	5.26	-
- รถไฟ		1.66	3.51	-
- มอเตอร์ไซด์		0.83	1.75	-

ที่มา : การสำรวจ

หมายเหตุ : กลุ่มตัวอย่างสามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

3.3.3 แหล่งข้อมูลในการเดินทางท่องเที่ยว

กลุ่มตัวอย่างที่ตลาดต้นทางที่ทราบข้อมูลการท่องเที่ยวจากการแนะนำและชักชวน- มีสัดส่วนร้อยละ 80 ผู้ที่ทราบข้อมูลจากวารสารการท่องเที่ยวมีสัดส่วนรองลงมา คือ ร้อยละ 51 ผู้ที่ทราบข้อมูลจากการประชาสัมพันธ์ทางวิทยุ โทรทัศน์ มีสัดส่วนร้อยละ 45 ส่วนผู้ที่ทราบข้อมูลจากการโฆษณาของบริษัทนำเที่ยว มีสัดส่วนต่ำสุดคือร้อยละ 21 (ตารางที่ 3.7)

ตารางที่ 3.7 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ตลาดต้นทางที่ทราบข้อมูลการท่องเที่ยว
จากแหล่งข้อมูลประเภทต่าง ๆ

แหล่งข้อมูล \ เพศ	รวม	ชาย	หญิง
1. มีคนแนะนำชักชวน	80.00	80.70	79.36
2. วารสารการท่องเที่ยว	50.83	49.12	52.38
3. การโฆษณาของบริษัท นำเที่ยว	20.83	8.77	17.46
4. การประชาสัมพันธ์ทาง วิทยุ โทรทัศน์	45.00	49.12	41.27

ที่มา : การสำรวจ

หมายเหตุ : ผู้ตอบสามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

3.3.4 ความสนใจในการเดินทางท่องเที่ยว

1) ประเภทของแหล่งท่องเที่ยวที่สนใจ

กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามที่ต้นทางสนใจแหล่งท่องเที่ยวประเภทป่าเขา และ-น้ำตก มากที่สุดร้อยละ 78 รองลงมาคือ แหล่งท่องเที่ยวประเภทชายหาดร้อยละ 77 ผู้ที่สนใจท่องเที่ยวสถานที่สำคัญทางศาสนา เกษะ สถานที่ทางประวัติศาสตร์ และประเพณีและวัฒนธรรม มีร้อยละ 63, 53 , 37 และ 21 ตามลำดับ (ตารางที่ 3.8)

สถาบันวิจัยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3.8 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ตลาดต้นทางที่สนใจแหล่งท่องเที่ยวประเภทต่าง ๆ

ประเภทของแหล่งท่องเที่ยว	เพศ	รวม	ชาย	หญิง
1. ชายหาด		76.66	73.68	79.37
2. ประเพณีและวัฒนธรรม		20.83	21.05	20.63
3. ตลาดของที่ระลึก		20.00	19.30	20.63
4. เกาะ		53.33	54.39	52.38
5. สถานที่ทางประวัติศาสตร์		36.67	35.09	38.10
6. ตลาดผลไม้และสวนผลไม้		19.17	15.79	22.22
7. ป่าเขา , น้ำตก		77.50	80.70	74.60
8. สถานที่สำคัญทางศาสนา		62.50	61.40	79.37
9. อื่น ๆ		0.83	1.75	-

ที่มา : การสำรวจ

หมายเหตุ : ผู้ตอบสามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

2) กิจกรรมท่องเที่ยวที่ผู้เยี่ยมชมสนใจ

กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามที่ต้นทาง ร้อยละ 87 ต้องการเดินทางท่องเที่ยวพักผ่อน รองลงมาคือ การสนใจแวะชมแหล่งท่องเที่ยวร้อยละ 65 สำหรับผู้ที่สนใจไปเที่ยวเพื่อเล่นกีฬาทางบก และกีฬาทางน้ำ มีสัดส่วนใกล้เคียงกัน คือประมาณร้อยละ 13 (ตารางที่ 3.9)

ตารางที่ 3.9 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ตลาดต้นทางที่สนใจกิจกรรมท่องเที่ยวต่าง ๆ

กิจกรรม การท่องเที่ยว	เพศ	รวม	ชาย	หญิง
1. แวะชม		65.00	61.40	68.25
2. นึกผ่อน		86.67	80.70	92.06
3. กีฬาทางบก		13.33	22.81	4.76
4. กีฬาทางน้ำ		12.50	17.54	7.94

ที่มา : การสำรวจ

หมายเหตุ : ผู้ตอบสามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

3) จังหวัดที่มีผู้สนใจท่องเที่ยว

กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามที่ต้นทาง ส่วนใหญ่สนใจที่จะเดินทางไปเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 16.41 ของผู้ตอบโดยส่วนใหญ่จัดลำดับความสนใจไว้เป็นลำดับ 1 จังหวัดชลบุรีเป็นจังหวัดที่มีผู้สนใจเดินทางมามากเป็นลำดับ 2 คิดเป็นร้อยละ 13.66 ของกลุ่มตัวอย่างต้นทาง และผู้ที่สนใจมาเที่ยวจังหวัดชลบุรี ที่จัดระดับความน่าสนใจไว้เป็นอันดับ 1 มีร้อยละ 31.9 สำหรับจังหวัดสมุทรปราการ มีผู้สนใจมาเที่ยวคิดเป็นอันดับที่ 12 หรือร้อยละ 2.91 ของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนมากจะมีความสนใจมาเที่ยวในอันดับ 4 โดยให้ความสำคัญกับการไปเที่ยวจังหวัดอื่น ๆ เป็นอันดับต้น จังหวัดฉะเชิงเทราที่มีผู้สนใจมาเที่ยวร้อยละ 1.16 คิดเป็นอันดับที่ 21 โดยผู้ที่ให้ความสำคัญกับการมาเที่ยวจังหวัดฉะเชิงเทราในอันดับแรกและหลังมีสัดส่วนใกล้เคียงกัน (ตารางที่ 3.10)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3.10 ระดับความสนใจของกลุ่มตัวอย่างที่คืนทางคอมพิวเตอร์ในจังหวัดต่าง ๆ

แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัด ที่ผู้เยี่ยมชมสนใจ	ร้อยละ ของผู้สนใจ มาเที่ยว	การจัดระดับความสนใจ (ร้อยละ)					
		รวม	อันดับ 1	อันดับ 2	อันดับ 3	อันดับ 4	อันดับ 5
1. เชียงใหม่	15.41	100.0	62.3	28.3	7.5	1.9	-
2. เชียงราย	3.78	100.0	7.7	30.8	7.7	38.5	15.4
3. ลำพูน	1.45	100.0	-	-	-	100.0	-
4. ลำปาง	1.45	100.0	-	-	60.0	20.0	20.0
5. แม่ฮ่องสอน	3.20	100.0	27.3	-	27.3	27.3	18.1
6. ตาก	1.45	100.0	-	40.0	-	40.0	20.0
7. สุโขทัย	0.58	100.0	50.0	50.0	-	-	-
8. พิษณุโลก	0.87	100.0	-	-	-	33.3	66.7
9. เพชรบูรณ์	0.58	100.0	-	-	-	50.0	50.0
10. อุทัยธานี	1.16	100.0	25.0	25.0	50.0	-	-
11. นิเวศ	0.29	100.0	-	-	100.0	-	-
12. เขาใหญ่ (นครราชสีมา)	3.49	100.0	25.0	33.3	8.3	16.7	16.7
13. เลอ	7.56	100.0	15.4	26.9	34.6	15.4	7.7
14. บุรีรัมย์	1.16	100.0	25.0	-	75.0	-	-
15. ศรีสะเกษ	0.58	100.0	-	50.0	50.0	-	-
16. สระบุรี	0.58	100.0	-	-	50.0	50.0	-
17. อัญชยา	0.58	100.0	-	-	50.0	50.0	-
18. กรุงเทพมหานคร	0.58	100.0	-	50.0	-	50.0	-
19. ชลบุรี	13.66	100.0	31.9	14.9	25.5	14.9	12.8
20. ระยอง	4.94	100.0	35.3	23.5	17.6	11.8	11.8
21. จันทบุรี	1.45	100.0	20.0	40.0	-	20.0	20.0
22. ตราด	0.58	100.0	-	100.0	-	-	-
23. เพชรบุรี	1.74	100.0	-	16.7	66.6	16.7	-

ตารางที่ 3.10 (ต่อ)

แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัด ที่ผู้เยี่ยมชมสนใจ	ร้อยละ ของผู้สนใจ มาเที่ยว	การจัดระดับความสนใจ (ร้อยละ)					
		รวม	อันดับ 1	อันดับ 2	อันดับ 3	อันดับ 4	อันดับ 5
24. ราชบุรี	1.45	100.0	-	40.0	60.0	-	-
25. กาญจนบุรี	3.49	100.0	25.0	33.3	16.7	16.7	8.3
26. ประจวบคีรีขันธ์	1.74	100.0	16.7	33.3	16.7	16.7	16.7
27. สงขลา-หาดใหญ่	1.45	100.0	-	20.0	60.0	20.0	-
28. ครัง	0.29	100.0	-	-	-	100.0	-
29. นครศรีธรรมราช	0.58	100.0	-	-	-	50.0	50.0
30. กระบี่	4.65	100.0	56.3	18.8	12.5	-	12.5
31. นังงา	1.74	100.0	33.3	33.3	16.7	16.7	-
32. กูเก็ด	5.52	100.0	31.6	42.1	10.5	10.5	5.3
33. สุราษฎร์ธานี	5.23	100.0	16.7	33.3	33.3	11.1	5.6
34. นราธิวาส	0.29	100.0	-	-	-	-	100.0
35. สตูล	0.87	100.0	-	66.7	-	33.3	-
36. ภาคใต้ทั้งหมด	0.29	100.0	100.0	-	-	-	-
37. ภาคเหนือทั้งหมด	0.29	100.0	-	100.0	-	-	-
38. สมุทรปราการ	2.91	100.0	10.0	20.0	10.0	40.0	20.0
39. ฉะเชิงเทรา	1.16	100.0	25.0	-	25.0	25.0	25.0
40. นครนายก	0.58	100.0	-	50.0	50.0	-	-
41. อุดรธานี	0.29	100.0	-	-	-	-	100.0

ที่มา : การสำรวจ

สถาบันนวัตกรรมการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4) สาเหตุที่สนใจแหล่งท่องเที่ยวในข้อ 3

กลุ่มตัวอย่างที่ตลาดต้นทาง ซึ่งสนใจไปท่องเที่ยวจังหวัดต่าง ๆ ส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่าเป็นเพราะสถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดนั้น ๆ น่าสนใจ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 79 เหตุผลที่มีผู้เลือกเป็นอันดับรอง คือ การมีที่พักสะอาด สะดวก และปลอดภัย มีสัดส่วนร้อยละ 65 สาเหตุจากความปลอดภัยและความสะดวกในการเดินทางมีผู้เลือกเป็นสัดส่วนร้อยละ 35 และร้อยละ 22 ตามลำดับ ส่วนเหตุผลในด้านสินค้าพื้นเมือง และของที่ระลึกนั้น มีผู้เลือกร้อยละ 17 (ตารางที่ 3.11)

ตารางที่ 3.11 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ตลาดต้นทางที่ให้ความเห็นต่อสาเหตุต่าง ๆ ที่ทำให้สนใจแหล่งท่องเที่ยว

สาเหตุ \ เพศ	รวม	ชาย	หญิง
1. สถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจ	79.17	75.44	82.54
2. เดินทางใกล้ ถนนและ การจราจรสะดวก	22.50	26.32	19.05
3. ความปลอดภัย	35.00	35.09	34.92
4. สินค้าพื้นเมือง และ ของที่ระลึก	16.67	8.77	23.80
5. ที่พักสะอาด สะดวก และ ปลอดภัย	65.00	63.16	66.67
6. อื่น ๆ	4.17	8.77	-

ที่มา : การสำรวจ

หมายเหตุ : ผู้ตอบสามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

5) ประเภทของที่พักที่ผู้เยี่ยมชมชื่นชอบ

กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามที่ต้นทางส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 76 สนใจที่พักประเภทบังกาโล รองลงมาสนใจที่พักประเภทโรงแรม ร้อยละ 58 ผู้ที่สนใจที่พักประเภทที่พักญาติและเพื่อน Guest House และการพักแรมแบบกางเต็นท์ มีสัดส่วนร้อยละ 35.0 23.0 และ 21.7 ตามลำดับ (ตารางที่ 3.12)

ตารางที่ 3.12 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ตลาดค้นทางที่สนใจที่นักประเภทต่าง ๆ

ประเภทที่พัก.	เพศ	รวม	ชาย	หญิง
1. โรงแรม		68.33	66.14	68.81
2. บังกาโล		75.83	70.18	80.96
3. Guest House		23.33	22.81	23.81
4. บ้านญาติ / เพื่อน		35.00	26.32	42.86
5. วัด / โรงเรียน		-	-	-
6. กางเต็นท์		21.67	21.05	22.22

ที่มา : การสำรวจ

หมายเหตุ : ผู้ตอบสามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

3.4 ลักษณะ พฤติกรรมและความต้องการของผู้เยี่ยมชมชาวไทยในพื้นที่จังหวัดชลบุรี ฉะเชิงเทรา และสมุทรปราการ

การศึกษาลักษณะพฤติกรรมและความต้องการของผู้เยี่ยมชมในพื้นที่ศึกษาได้ทำการสุ่มตัวอย่าง โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างในจังหวัดชลบุรี ฉะเชิงเทรา และสมุทรปราการ ตามสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ในพื้นที่ศึกษา โดยการสำรวจในจังหวัดชลบุรี ได้แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มบริเวณชายหาดบางแสน แหลมแท่น และเขาสามุข กลุ่มหนึ่ง และบริเวณพัทยา นางจอมเทียนอีกกลุ่มหนึ่ง สำหรับขนาดกลุ่มตัวอย่างของการศึกษารั้งนี้ ได้ประมาณขนาดตัวอย่างขั้นต่ำที่เหมาะสมโดยใช้สูตร

$$n = k^2 \frac{P(1-P)}{E^2}$$

โดยกำหนด n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง k = ระดับความเชื่อมั่น 95 % ซึ่งมีค่าเท่ากับ 1.96 P = ค่าสัดส่วนของกลุ่มประชากรที่ต้องการศึกษา

กำหนดเป็น 10 % หรือ 0.1

 E = ขนาดของความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ ซึ่งกำหนดเป็น 5 % หรือ 0.05

จากการคำนวณขนาดของตัวอย่างตามสูตรดังกล่าว จะได้จำนวนตัวอย่างขั้นต่ำที่สุดประมาณ 138 ตัวอย่าง แต่เพื่อให้สามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้ละเอียดยิ่งขึ้น จึงเพิ่มขนาดเป็น 150 ตัวอย่าง ในแต่ละจุดสำรวจ ซึ่งทำให้การวิเคราะห์ด้วยแปรผันระดับ (ค่าตอบหลาย ๆ ค่า-ตอบ) สามารถกระทำได้อย่างถูกต้องมากยิ่งขึ้น

3.4.1 โครงสร้างและลักษณะของผู้เยี่ยมชม

1) ภูมิฐานะของผู้เยี่ยมชม

จากการสอบถามผู้เยี่ยมชมที่ไปเที่ยวจังหวัดชลบุรี ฉะเชิงเทรา และสมุทรปราการ สรุปได้ว่า ผู้เยี่ยมชมในจังหวัดชลบุรี ในกลุ่มนักศึกษาส่วนใหญ่จะเป็นผู้เยี่ยมชมที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ร้อยละ 51.81 รองลงมาคือ ผู้เยี่ยมชมที่มีภูมิลำเนาในจังหวัดชลบุรีเองร้อยละ 16.87 จังหวัดระยอง ร้อยละ 7.23 จังหวัดสมุทรปราการ ร้อยละ 6.02 จังหวัดฉะเชิงเทรา ร้อยละ 2.41 และจังหวัดในปริมณฑลรอบกรุงเทพมหานคร ร้อยละ 9.64 ส่วนผู้เยี่ยมชมที่มาจากจังหวัดในภาคอื่น ๆ พบว่ามีสัดส่วนที่ต่ำมาก

แหล่งท่องเที่ยวกลุ่มบางแสนจะมีผู้เยี่ยมชมมาจากจังหวัดต่าง ๆ ในทุกภาค ส่วนใหญ่เป็นผู้เยี่ยมชมจากกรุงเทพมหานคร ร้อยละ 51.81 รองลงมาคือ ผู้เยี่ยมชมที่มีภูมิลำเนาในจังหวัดชลบุรีร้อยละ 11.67 จังหวัดสมุทรปราการร้อยละ 7.22 จังหวัดฉะเชิงเทราร้อยละ 1.67 จังหวัดอื่นในปริมณฑลรอบกรุงเทพมหานครร้อยละ 5.56 สำหรับผู้เยี่ยมชมจากจังหวัดในภาคอื่น ๆ ที่เดินทางมาเที่ยวในบางแสน มีกระจายมาจากทุกภาคและเป็นสัดส่วนใกล้เคียงกัน

ผู้เยี่ยมชมที่เดินทางมาจังหวัดฉะเชิงเทราส่วนมากเป็นนักท่องเที่ยวที่มีภูมิลำเนาในเขตกรุงเทพมหานครร้อยละ 68.33 จังหวัดสมุทรปราการและจังหวัดชลบุรีมีสัดส่วนเท่ากันคือร้อยละ 7.40 และจังหวัดในปริมณฑลรอบกรุงเทพมหานครร้อยละ 20.37 นอกนั้น เป็นผู้เยี่ยมชมจากจังหวัดอื่น ๆ ซึ่งมีสัดส่วนที่ต่ำมาก

ผู้เยี่ยมชมในจังหวัดสมุทรปราการ ส่วนใหญ่เป็นผู้เยี่ยมชมที่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดเองร้อยละ 58.06 รองลงมาคือ ผู้เยี่ยมชมจากกรุงเทพมหานครร้อยละ 29.30 จังหวัดชลบุรีร้อยละ 4.0 และมีผู้เยี่ยมชมจากจังหวัดในภาคอื่นแต่เป็นสัดส่วนที่ต่ำมาก (ตารางที่ 3.13)

ตารางที่ 3.13 ร้อยละของผู้เยี่ยมชมเขียนชาวไทย จำแนกตามที่อยู่ปัจจุบัน

ที่อยู่ปัจจุบัน	จังหวัดชลบุรี		จังหวัด ฉะเชิงเทรา	จังหวัด สมุทรปราการ
	บางแสน	พัทยา		
1. กรุงเทพมหานคร	57.78	51.81	58.33	29.30
2. นนทบุรี	3.33	4.82	8.33	-
3. ปทุมธานี	1.67	3.62	11.11	-
4. สมุทรปราการ	7.22	6.02	7.40	58.06
5. สมุทรสาคร	0.56	1.20	-	-
6. ชลบุรี	11.67	16.87	7.40	4.00
7. ฉะเชิงเทรา	1.67	2.41	0.93	-
8. ราชบุรี	0.56	-	0.93	-
9. เพชรบุรี	1.11	-	-	-
10. ปราจีนบุรี	1.11	1.20	1.85	-
11. สระบุรี	0.56	-	-	-
12. อัญชธานี	0.56	-	0.93	-
13. ลพบุรี	0.56	-	-	-
14. อ่างทอง	1.11	-	-	-
15. นครสวรรค์	2.22	-	-	-
16. พิษณุโลก	0.56	-	-	-
17. สุโขทัย	0.56	-	-	0.81
18. อุตรดิตถ์	0.56	-	-	-
19. เชียงราย	0.56	-	-	-
20. พะเยา	0.56	-	-	-
21. ตราด	2.22	2.41	-	0.81
22. สุรินทร์	0.56	-	-	0.81
23. นครราชสีมา	0.56	-	-	-
24. ชอนแก่น	1.67	-	-	0.81
25. สุมวณบุรี	-	-	0.93	0.81
26. ระยอง	0.56	7.23	-	0.81

ตารางที่ 3.13 (ต่อ)

ที่อยู่ปัจจุบัน	จังหวัดชลบุรี		จังหวัด ฉะเชิงเทรา	จังหวัด สมุทรปราการ
	บางแสน	พัทยา		
27. อุดรธานี	-	-	-	0.81
28. น่าน	-	-	0.93	0.81
29. นครปฐม	-	-	0.93	-
30. สกลนคร	-	-	-	1.62
31. กำแพงเพชร	-	-	-	0.81
32. จันทบุรี	-	2.41	-	-
รวม	100.00	100.00	100.00	100.00

ที่มา : การสำรวจ

2) เพศและอายุ

ผู้เยี่ยมชมเยือนที่ไปเที่ยวตามสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ จังหวัดชลบุรี ฉะเชิงเทรา และสมุทรปราการ ส่วนใหญ่จะเป็นผู้เยี่ยมชมเยือนเพศชายมากกว่าผู้เยี่ยมชมเยือนเพศหญิง โดยเฉพาะในจังหวัดชลบุรี และฉะเชิงเทรา สำหรับจังหวัดสมุทรปราการมีสัดส่วนเพศชายและเพศหญิงใกล้เคียงกัน

ผู้เยี่ยมชมเยือนส่วนใหญ่จะมีอายุระหว่าง 16-35 ปี จังหวัดชลบุรีมีการกระจายผู้เยี่ยมชมเยือนในกลุ่มอายุต่าง ๆ มากกว่าจังหวัดฉะเชิงเทราและสมุทรปราการ เนื่องด้วยลักษณะการเดินทางส่วนใหญ่เป็นกลุ่มเพื่อนและครอบครัว ซึ่งประกอบด้วยผู้ที่มีอายุวัยต่าง ๆ กัน และมีความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยวประเภทต่าง ๆ ตามความสนใจของผู้เยี่ยมชมเยือนแต่ละวัย โดยผู้เยี่ยมชมเยือนส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มอายุ 16-25 ปี ร้อยละ 40.0 กลุ่มอายุ 26-35 ปี ร้อยละ 30.0 และกลุ่มอายุ 36-45 ปี ร้อยละ 16.11 จังหวัดฉะเชิงเทรามีการกระจายของผู้เยี่ยมชมเยือนส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มอายุ 16-45 ปี โดยเป็นผู้เยี่ยมชมเยือนในกลุ่มอายุ 26-35 ปี ร้อยละ 49.01 กลุ่มอายุ 16-25 ปี ร้อยละ 33.33 และกลุ่มอายุ 36-45 ปี ร้อยละ 12.03 ส่วนผู้เยี่ยมชมเยือนในจังหวัดสมุทรปราการ ส่วนมากจะอยู่ในกลุ่มอายุ 16-25 ปี ร้อยละ 53.22 และกลุ่มอายุ 26-35 ปี ร้อยละ 37.09 (ตารางที่ 3.14)

3) ระดับการศึกษา

ผู้เยี่ยมชมที่ไปเที่ยวตามสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ในจังหวัดชลบุรี จะเชิงเทราและสมุทรปราการ ส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับอาชีวศึกษา ผู้เยี่ยมชมในจังหวัดชลบุรี มีผู้จบการศึกษาระดับอาชีวศึกษาร้อยละ 41.67 และระดับอุดมศึกษาร้อยละ 36.67 ซึ่งเป็นสัดส่วนที่สูงกว่าจังหวัดฉะเชิงเทราและสมุทรปราการ โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มภัตตาคารอาหารที่มีผู้เยี่ยมชมที่จบการศึกษาระดับนี้ไปเที่ยวจำนวนมาก จังหวัดฉะเชิงเทรา มีสัดส่วนของผู้เยี่ยมชมที่จบการศึกษาระดับอาชีวศึกษาเป็นส่วนใหญ่ คือร้อยละ 32.40 รองลงมาคือระดับมัธยมศึกษาร้อยละ 24.08 ส่วนจังหวัดสมุทรปราการนั้น มีผู้เยี่ยมชมที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาเป็นสัดส่วนสูงสุดคือร้อยละ 35.48 รองลงมาคือ ระดับอาชีวศึกษาร้อยละ 26.61 เนื่องจากมีสัดส่วนของผู้เยี่ยมชมในจังหวัดเป็นอัตราที่สูง และส่วนใหญ่เป็นแรงงานในโรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ ในจังหวัด (ตารางที่ 3.14)

ตารางที่ 3.14 ร้อยละของผู้เยี่ยมชมชาวไทย จำแนกตามเพศ อายุ และระดับการศึกษา

เพศ-อายุ-การศึกษา	จังหวัดชลบุรี		จังหวัดฉะเชิงเทรา	จังหวัดสมุทรปราการ
	บางแสน	พัทยา		
1. เพศ	100.00	100.00	100.00	100.00
ชาย	58.33	56.63	54.62	50.81
หญิง	41.67	43.37	45.37	49.19
2. อายุ	100.00	100.00	100.00	100.00
ต่ำกว่า 16 ปี	2.22	1.20	3.70	2.42
16 - 25 ปี	40.00	30.12	33.33	53.22
26 - 35 ปี	30.00	42.17	49.07	37.09
36 - 45 ปี	16.11	18.07	12.05	4.84
46 - 50 ปี	10.00	7.23	1.85	1.61
มากกว่า 60 ปี	1.67	1.20	-	0.82

ตารางที่ 3.14 (ต่อ)

เพศ-อายุ-การศึกษา	จังหวัดชลบุรี		จังหวัด ฉะเชิงเทรา	จังหวัด สมุทรปราการ
	บางแสน	พัทยา		
3. ระดับการศึกษา	100.00	100.00	100.00	100.00
ประถมศึกษา	6.11	9.64	13.88	26.00
มัธยมศึกษา	15.56	13.25	24.08	35.48
อาชีวศึกษา	41.67	27.71	32.40	25.81
อุดมศึกษา	36.67	49.40	29.62	12.91

ที่มา : การสำรวจ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4) อาชีพและรายได้

ผู้เยี่ยมชมเยือนที่ไปเที่ยวตามสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ในจังหวัดชลบุรี ฉะเชิงเทรา และสมุทรปราการ ส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างโดยเฉพาะจังหวัดสมุทรปราการ มีมากที่สุดถึงร้อยละ 71.96 ส่วนจังหวัดชลบุรีมีผู้เยี่ยมชมเยือนที่เป็นข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจและอาชีพรับจ้างเป็นสัดส่วนใกล้เคียงกัน คือร้อยละ 30.56 และร้อยละ 33.33 ตามลำดับ ผู้เยี่ยมชมเยือนในจังหวัดฉะเชิงเทราส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างร้อยละ 50 รองลงมาได้แก่ ผู้เยี่ยมชมเยือนที่เป็นแม่เรือน/นักศึกษาร้อยละ 24.07 (ตารางที่ 3.15)

ผู้เยี่ยมชมเยือนในจังหวัดชลบุรีมีรายได้เฉลี่ยต่อบุคคลสูงสุด คือ 7,441 บาท ต่อเดือน รองลงมาได้แก่ ผู้เยี่ยมชมเยือนในจังหวัดฉะเชิงเทราและสมุทรปราการ มีรายได้เฉลี่ยต่อบุคคล 5,606 บาท และ 4,708 บาท ต่อเดือน ตามลำดับ

ผู้เยี่ยมชมเยือนในจังหวัดชลบุรี ส่วนใหญ่มีรายได้ระหว่าง 4,501-6,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 20.56 สำหรับจังหวัดสมุทรปราการมีรายได้ระหว่าง 1,500-3,000 บาท และ 3,001-4,500 บาทต่อเดือน มากที่สุด โดยมีสัดส่วนเท่ากันคือร้อยละ 26.61 ส่วนรายได้ของผู้เยี่ยมชมเยือนในจังหวัดฉะเชิงเทรามีการกระจายใน 3 กลุ่ม ดังกล่าวข้างต้นใกล้เคียงกัน คือ กลุ่มรายได้ 1,500-3,000 บาท ร้อยละ 21.29 และกลุ่มรายได้ 4,501-6,000 บาท ร้อยละ 17.59 (ตารางที่ 3.15)

ตารางที่ 3.15 ร้อยละของผู้เยี่ยมชมเยือนชาวไทย จำแนกตามกลุ่มอาชีพและรายได้

กลุ่มอาชีพ-รายได้	จังหวัดชลบุรี		จังหวัดฉะเชิงเทรา	จังหวัดสมุทรปราการ
	บางแสน	นันทกษา		
1. อาชีพ	100.00	100.00	100.00	100.00
ข้าราชการ / รัฐวิสาหกิจ	30.56	24.10	15.74	6.46
พ่อค้า / นักธุรกิจ	11.67	13.25	7.41	6.46
รับจ้าง	33.33	38.55	50.00	71.96
แม่เรือน / นักศึกษา	20.56	6.02	24.07	13.50
พนักงานบริษัทเอกชน	2.78	13.25	0.93	0.82
แม่บ้าน / ทำงานโดยไม่คิดค่าจ้าง	1.11	4.83	1.85	0.82

ตารางที่ 3.15 (ต่อ)

กลุ่มอาชีพ-รายได้	จังหวัดชลบุรี		จังหวัด ฉะเชิงเทรา	จังหวัด สมุทรปราการ
	บางส่วน	พิกษา		
2. รายได้	100.00	100.00	100.00	100.00
ต่ำกว่า 1,500 บาท	15.55	4.82	11.11	12.90
1,500 - 3,000 บาท	17.22	7.23	21.29	26.61
3,001 - 4,500 บาท	12.22	12.05	13.88	26.61
4,501 - 6,000 บาท	20.56	20.48	17.59	13.09
6,001 - 7,500 บาท	8.33	10.84	12.96	9.85
7,501 - 10,000 บาท	12.22	9.64	10.18	3.25
10,001 - 15,000 บาท	8.33	13.25	6.48	3.25
15,000 - 20,000 บาท	1.67	6.02	1.86	1.81
20,000 - 30,000 บาท	2.22	8.43	2.78	1.81
มากกว่า 30,000 บาท	1.67	7.24	1.86	0.81
รายได้เฉลี่ย	5,929	8,953	5,606	4,708

ที่มา : การสำรวจ

3.4.2 พฤติกรรมการเดินทาง

1) จำนวนครั้งในการเดินทางไปเที่ยวแหล่งท่องเที่ยว

ผู้เยี่ยมชมเยือนที่ไปเที่ยวตามสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ในจังหวัดชลบุรี ฉะเชิงเทรา และสมุทรปราการ มีจำนวนครั้งเฉลี่ยในการมาเที่ยว 3.9 ครั้ง โดยผู้เยี่ยมชมเยือนกลุ่มบางส่วนส่วนใหญ่มีจำนวนครั้งของการมาเที่ยวมากกว่า 5 ครั้ง ในขณะที่ผู้เยี่ยมชมเยือนกลุ่มพิกษาส่วนมากเคยเดินทางมาเที่ยวประมาณ 2 ครั้ง ผู้เยี่ยมชมเยือนในจังหวัดฉะเชิงเทรามีจำนวนครั้งเฉลี่ยที่มาเที่ยวสูงกว่าจังหวัดอื่นคือ 4.48 ครั้ง และจังหวัดสมุทรปราการมีจำนวนครั้งเฉลี่ยที่มาเที่ยวต่ำสุดคือ 3.23 ครั้ง (ตารางที่ 3.16)

2) ช่วงเวลาที่ผู้เยี่ยมชมเยือนนิคมเดินทางไปท่องเที่ยว

ผู้เยี่ยมชมเยือนที่ไปเที่ยวในพื้นที่ศึกษาทั้ง 3 จังหวัด มีฤดูกาลท่องเที่ยวลักษณะใกล้เคียงกันคือ นิคมท่องเที่ยวในช่วงเดือนมกราคม ถึงเมษายน มากที่สุด เฉลี่ยประมาณร้อยละ 52.22 รองลงมาคือ ช่วงเดือนกันยายน-กันยายน เฉลี่ยประมาณร้อยละ 8.37 และช่วงเดือน พฤษภาคม-สิงหาคม ซึ่งเป็นช่วงเข้าฤดูฝน มีผู้เยี่ยมชมเยือนเป็นสัดส่วนต่ำสุด เฉลี่ยร้อยละ 5.80 (ตารางที่ 3.16)

3) ลักษณะการเดินทาง

ผู้เยี่ยมชมเยือนส่วนใหญ่ชอบเดินทางไปเที่ยวเป็นกลุ่ม ๆ โดยเฉพาะลักษณะกลุ่มเพื่อนมีมากที่สุด เฉลี่ยร้อยละ 54.77 รองลงมาเป็นลักษณะกลุ่มครอบครัว เฉลี่ยร้อยละ 42.99 สำหรับการเดินทางท่องเที่ยวเพียงคนเดียวมีน้อยมากไม่เกินร้อยละ 3 ผู้เยี่ยมชมเยือนในจังหวัดสมุทรปราการมีการเดินทางเป็นกลุ่มเพื่อนมากที่สุดประมาณร้อยละ 71 โดยเฉลี่ยแล้วประมาณกลุ่มละ 3.93 คน ในขณะที่จังหวัดชลบุรีและฉะเชิงเทรามีผู้เยี่ยมชมเยือนเป็นกลุ่ม ๆ ละ 4 คน ใกล้เคียงกัน (ตารางที่ 3.16)

4) ประเภทยานพาหนะที่ใช้ในการเดินทาง

ผู้เยี่ยมชมเยือนส่วนใหญ่ใช้รถยนต์ส่วนตัวในการเดินทาง โดยเฉพาะผู้เยี่ยมชมเยือนในกลุ่มนักศึกษาและบางแสน ซึ่งใช้รถส่วนตัวเป็นพาหนะ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 81.93 และร้อยละ 70.56 ตามลำดับ ผู้เยี่ยมชมเยือนที่เดินทางด้วยรถโดยสารประจำทางมีสัดส่วนสูงในจังหวัดสมุทรปราการและฉะเชิงเทรา เนื่องจากส่วนใหญ่เป็นคนที่ท้องถิ่น นอกจากนั้นจังหวัดฉะเชิงเทรา และจังหวัดสมุทรปราการยังมีผู้เยี่ยมชมเยือนที่เดินทางโดยรถยนต์เช่าเหมาสูง เนื่องจากมีการเดินทางมาเป็นกลุ่ม เช่น การทัศนศึกษา การมาทำบุญ เป็นต้น (ตารางที่ 3.16)

ตารางที่ 3.16 ร้อยละของผู้เยี่ยมชมเยือนชาวไทย จำแนกตามพฤติกรรมการเดินทาง

พฤติกรรมการเดินทาง	จังหวัดชลบุรี		จังหวัดฉะเชิงเทรา	จังหวัดสมุทรปราการ
	บางแสน	นักศึกษา		
1. จำนวนครั้งที่มาท่องเที่ยว	100.00	100.00	100.00	100.00
ไม่เคยมาเที่ยว	4.44	15.66	5.56	17.74
เคยมาเที่ยว 1 ครั้ง	16.67	19.28	12.96	19.35
เคยมาเที่ยว 2 ครั้ง	13.33	30.12	18.52	17.74
เคยมาเที่ยว 3 ครั้ง	10.56	12.05	8.34	16.15

ตารางที่ 3.16 (ต่อ)

พฤติกรรมการเดินทาง	จังหวัดชลบุรี		จังหวัด ฉะเชิงเทรา	จังหวัด สมุทรปราการ
	บางแสน	พัทยา		
เคยมาเที่ยว 4 ครั้ง	6.67	3.61	6.48	4.03
เคยมาเที่ยว 5 ครั้ง	8.89	4.82	9.26	12.90
มากกว่า 5 ครั้ง	39.44	14.46	38.88	12.09
เฉลี่ยจำนวนครั้งที่มาเที่ยว	4.42	3.54	4.48	3.23
2. ช่วงเวลาที่นิยมท่องเที่ยว	100.00	100.00	100.00	100.00
มกราคม - เมษายน	58.89	50.60	45.37	54.02
พฤษภาคม - สิงหาคม	2.78	7.23	5.66	5.66
กันยายน - ธันวาคม	2.78	10.84	10.19	9.68
ไม่แน่นอนแล้วแต่โอกาส	35.56	31.33	38.88	30.65
3. ลักษณะการเดินทาง	100.00	100.00	100.00	100.00
คนเดียว	0.56	2.41	2.78	3.23
กลุ่มเพื่อน	50.56	49.40	48.14	70.97
ครอบครัว	48.89	48.19	49.08	25.80
จำนวนคนเฉลี่ยต่อกลุ่ม	4.00	4.39	4.00	3.93
4. สถานพาหนะในการเดินทาง	100.00	100.00	100.00	100.00
รถโดยสารประจำทาง (บขส.)	10.00	6.02	13.88	49.19
รถโดยสารปรับอากาศ (รถทัวร์)	6.11	8.44	12.04	1.61
รถยนต์ส่วนตัว/รถตู้/ รถกระบะ	70.56	81.93	52.78	34.68
รถยนต์ของบริษัทนำเที่ยว	2.78	-	-	3.23
รถยนต์เช่าเหมา	9.44	3.61	11.11	11.29
อื่น ๆ	1.11	-	10.19	-

ที่มา : การสำรวจ

3.4.3 สิ่งจูงใจและวัตถุประสงค์หลักในการเดินทาง

จากการสอบถามผู้เยี่ยมชมเขื่อนในจังหวัดชลบุรี ฉะเชิงเทรา และสมุทรปราการ ปรากฏว่าส่วนใหญ่มีคณแนะนำและชักชวนเฉลี่ยร้อยละ 57.72 รองลงมาได้แก่ การทราบข้อมูล จากวารสารการท่องเที่ยวเห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจจึงเดินทางไปเที่ยวเฉลี่ยร้อยละ 13.36 สำหรับการทราบข้อมูลจากการประชาสัมพันธ์ ทางวิทยุ โทรทัศน์หรือการโฆษณาของบริษัทนำเที่ยว มีสัดส่วนค่อนข้างต่ำ อย่างไรก็ตาม ผู้เยี่ยมชมเขื่อนในพื้นที่ศึกษา และจังหวัดสมุทรปราการ ที่ทราบ ข้อมูลจากวารสารการท่องเที่ยวมีสัดส่วนที่สูงกว่าผู้เยี่ยมชมเขื่อนที่บางแสน และจังหวัดฉะเชิงเทรา นอกจากนี้ จังหวัดฉะเชิงเทราและจังหวัดสมุทรปราการ มีผู้เยี่ยมชมที่ทราบข้อมูลการท่องเที่ยว จากการประชาสัมพันธ์ทางวิทยุและโทรทัศน์ เป็นสัดส่วนที่สูงกว่าพื้นที่อื่น (ตารางที่ 3.17)

ผู้เยี่ยมชมส่วนใหญ่มีจุดประสงค์เพื่อการท่องเที่ยวเป็นหลัก คิดเป็นสัดส่วนเฉลี่ย ร้อยละ 79.88 กลุ่มนักขามมีผู้เยี่ยมชมที่เดินทางเพื่อการติดต่อธุรกิจและราชการมากกว่าพื้นที่อื่น ๆ เนื่องจากมีที่นักสะดวกเอื้ออำนวยต่อการจัดงาน รวมทั้งการประชุม สัมมนาต่าง ๆ ของรัฐ และเอกชน ผู้เยี่ยมชมที่เดินทางไปจังหวัดฉะเชิงเทรา ส่วนใหญ่มีจุดประสงค์เพื่อการท่องเที่ยว และจุดประสงค์อื่น ได้แก่เดินทางไปมีสการนระพุกชโสทรและกับน เป็นต้น สำหรับนักท่องเที่ยว ที่ไปจังหวัดสมุทรปราการส่วนมากจะมีจุดประสงค์เพื่อการท่องเที่ยว (ตารางที่ 3.18)

ตารางที่ 3.17 ร้อยละของผู้เยี่ยมชมชาวไทย จำนวนตามประเภทแหล่งข้อมูลที่จูงใจให้เดินทาง

ประเภทแหล่งข้อมูล	จังหวัดชลบุรี		จังหวัด ฉะเชิงเทรา	จังหวัด สมุทรปราการ
	บางแสน	พัทยา		
คณแนะนำ/ชักชวน	45.56	56.60	72.29	56.46
วารสารการท่องเที่ยว	6.11	19.20	11.97	16.12
การโฆษณาของบริษัทนำเที่ยว	0.56	4.80	0.93	4.84
ประชาสัมพันธ์ทางวิทยุ - โทรทัศน์	2.22	3.60	6.48	8.87
อื่น ๆ	45.56	15.80	8.33	13.70
รวม	100.00	100.00	100.00	100.00

ที่มา : การสำรวจ

ตารางที่ 3.18 ร้อยละของผู้เยี่ยมชมเยือนชาวไทย จำแนกตามจุดประสงค์ในการเดินทาง

จุดประสงค์ ในการเดินทาง	จังหวัดชลบุรี		จังหวัด ฉะเชิงเทรา	จังหวัด สมุทรปราการ
	บางส่วน	พักค้าง		
ท่องเที่ยว	93.89	60.24	69.44	92.74
ธุรกิจ	1.11	10.84	-	4.03
ราชการ	0.55	1.20	-	-
เยี่ยมชมญาติ/เพื่อน	1.67	2.41	5.56	3.23
อื่น ๆ	2.78	-	25.00	-
รวม	100.00	100.00	100.00	100.00

ที่มา : การสำรวจ

3.4.4 พฤติกรรมการพักแรม

1) การพักแรม

จังหวัดชลบุรีมีผู้เยี่ยมชมเยือนที่พักค้างแรมมากที่สุด โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มนันทนาการ-นันทนาการ มีผู้เยี่ยมชมเยือนที่พักค้างแรมประมาณร้อยละ 58 และในกลุ่มบางส่วนประมาณ ร้อยละ 43 จังหวัดสมุทรปราการ และฉะเชิงเทรา มีสัดส่วนของผู้เยี่ยมชมเยือนที่พักค้างแรมต่ำ ประมาณร้อยละ 15 และ ร้อยละ 8 ตามลำดับ สาเหตุที่ผู้เยี่ยมชมเยือนในจังหวัดฉะเชิงเทรา และสมุทรปราการ มีการพักแรมน้อย เนื่องจากผู้เยี่ยมชมเยือนส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร สามารถเดินทางไปกลับได้ภายในวันเดียว ประกอบกับที่พักแรมยังไม่ได้รับการพัฒนาเท่าจังหวัดชลบุรี และผู้เยี่ยมชมเยือนที่มานักแรมเป็นผู้เยี่ยมชมเยือนที่มาติดต่อธุรกิจและราชการเป็นส่วนใหญ่

ส่วนจังหวัดชลบุรี ที่พักส่วนใหญ่ได้รับการพัฒนาหรือปรับปรุงหลายแห่ง โดยเฉพาะสถานที่พักบริเวณชายทะเล ซึ่งมีบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกด้านต่าง ๆ ทำให้ผู้เยี่ยมชมเยือนนิยมมาเที่ยวกันมากขึ้นทุก ๆ ปี (ตารางที่ 3.19)

2) ประเภทของที่พัก

ผู้เยี่ยมชมเยือนในจังหวัดชลบุรีในกลุ่มบางแสน มีการพักแรมในที่พักประเภทโรงแรมมากที่สุด ประมาณร้อยละ 60 รองลงมาเป็นที่พักประเภทบังกาโลร้อยละ 36 สำหรับที่พักประเภท Guest House และอื่น ๆ ยังมีน้อย ส่วนแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มที่พักอาศัยเช่นเด็ชวกัน คือ ผู้เยี่ยมชมเยือนส่วนใหญ่มีการพักแรมตามโรงแรม ประมาณร้อยละ 52 และพักตามบังกาโลประมาณร้อยละ 17 ส่วนผู้เยี่ยมชมเยือนที่ไปเที่ยวจังหวัดสมุทรปราการ นิคมักพักบ้านญาติหรือบ้านเพื่อนเป็นจำนวนมาก คิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 55.6 และมีการพักตามโรงแรมเพียงร้อยละ 22.22 สำหรับจังหวัดฉะเชิงเทรามีการพักแรมตามโรงแรมและตามบ้านญาติ/เพื่อน เป็นสัดส่วนเท่ากัน คือร้อยละ 44.44 (ตารางที่ 3.19)

3) จำนวนวันพัก

ผู้เยี่ยมชมเยือนที่ไปพักค้างคืนในจังหวัดชลบุรีโดยเฉลี่ยมีการพักค้างคืน 1.65 วัน โดยผู้เยี่ยมชมเยือนในกลุ่มแหล่งท่องเที่ยวที่พักอาศัย-นาคอมเท็ชต้องการพักค้างคืนเฉลี่ย 2.02 วัน ในขณะที่ผู้เยี่ยมชมเยือนในกลุ่มบางแสน มีการพักค้างคืนเฉลี่ยเพียง 1.47 วัน สาเหตุที่ผู้เยี่ยมชมเยือนในแหล่งท่องเที่ยวที่พักอาศัยมีวันพักแรมมากกว่ากลุ่มบางแสน เนื่องจากชายหาดที่พักอาศัย-นาคอมเท็ชมีแหล่งบันเทิงและกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่ดึงดูดใจผู้เยี่ยมชมเยือนมากกว่าตนเอง ผู้เยี่ยมชมเยือนในจังหวัดฉะเชิงเทราและสมุทรปราการมีวันพักโดยเฉลี่ย 2.33 วัน และ 2.0 วัน ตามลำดับ สาเหตุที่ผู้เยี่ยมชมเยือนพักในจังหวัดฉะเชิงเทราและสมุทรปราการมีวันพักมากกว่า เนื่องจากส่วนใหญ่พักอยู่ในบ้านญาติหรือเพื่อน จึงเสียค่าใช้จ่ายต่ำกว่า และสามารถพักได้นานกว่า รวมทั้งส่วนหนึ่งเป็นผู้เดินทางไปด้วยวัตถุประสงค์ทางธุรกิจและราชการ ซึ่งอาจใช้เวลาหลายวันในขณะที่ราคาที่พักและค่าใช้จ่ายในจังหวัดชลบุรีมีราคาสูง และส่วนใหญ่ผู้เยี่ยมชมเยือนนิยมเดินทางไปพักผ่อนในช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์ จึงมีวันพักแรมเฉลี่ยไม่สูงมาก (ตารางที่ 3.19)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3.19 ร้อยละของผู้เยี่ยมชมเยือนชาวไทย จำนวนตามพฤติกรรมการพักผ่อน

พฤติกรรมการพักผ่อน	จังหวัดชลบุรี		จังหวัด ฉะเชิงเทรา	จังหวัด สมุทรปราการ
	บางส่วน	พัก		
1. การพักผ่อน	100.00	100.00	100.00	100.00
พัก	42.78	57.83	8.33	14.51
ไม่พัก	57.22	42.17	91.67	85.49
2. ประเภทที่พัก	100.00	100.00	100.00	100.00
โรงแรม	59.74	52.33	44.44	22.22
บังกาโล	36.36	17.44	11.12	11.12
Guest House	2.60	6.98	-	5.55
บ้านญาติ/เพื่อน	1.30	9.30	44.44	55.56
วัด/โรงเรียน	-	-	-	-
อื่น ๆ	-	13.95	-	5.56
3. จำนวนวันพัก	100.00	100.00	100.00	100.00
1 คืน	63.64	35.56	33.33	27.77
2 คืน	28.67	44.44	22.23	44.44
3 คืน	5.19	4.44	11.11	16.67
มากกว่า 3 คืน	2.60	15.56	33.33	11.12
จำนวนวันเฉลี่ยที่พักค้างคืน	1.47	2.02	2.33	2.00

ที่มา : การสำรวจ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3.4.5 ความสนใจของผู้เยี่ยมชม

1) ประเภทของแหล่งท่องเที่ยวที่ผู้เยี่ยมชมสนใจ

การสอบถามผู้เยี่ยมชมในจังหวัดชลบุรี ฉะเชิงเทรา และสมุทรปราการ เกี่ยวกับประเภทของแหล่งท่องเที่ยวที่สนใจ สรุปได้ว่า ผู้เยี่ยมชมจังหวัดชลบุรีกลุ่มบางแสนสนใจแหล่งท่องเที่ยวประเภทชายหาด สูงสุดคือร้อยละ 61.11 รองลงมาคือ แหล่งท่องเที่ยวประเภทป่าเขา น้ำตก ร้อยละ 19.33 ผู้เยี่ยมชมกลุ่มนักศึกษา มีการกระจายความสนใจในแหล่งท่องเที่ยวหลายประเภทส่วนมากได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวประเภทชายหาด ร้อยละ 35.76 รองลงมาคือ แหล่งท่องเที่ยวประเภทป่าเขา น้ำตก ร้อยละ 21.82 ประเภทเกาะ ร้อยละ 13.94 และแหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ ร้อยละ 12.73 ผู้เยี่ยมชมในจังหวัดฉะเชิงเทราให้ความสนใจกับแหล่งท่องเที่ยวประเภทชายหาดร้อยละ 30.51 ประเภทป่าเขาและน้ำตก ร้อยละ 22.46 และประเภทสถานที่ทางประวัติศาสตร์ ร้อยละ 14.83 สำหรับผู้เยี่ยมชมในจังหวัดสมุทรปราการ ให้ความสนใจกับแหล่งท่องเที่ยวประเภทชายหาดสูงสุด คือ ร้อยละ 31.60 รองลงมาคือ แหล่งท่องเที่ยวประเภทป่าเขาและน้ำตก ร้อยละ 20.40 และสถานที่ทางประวัติศาสตร์ ร้อยละ 13.60 (ตารางที่ 3.20)

2) กิจกรรมที่ผู้เยี่ยมชมสนใจในการเดินทางท่องเที่ยว

ผู้เยี่ยมชมในจังหวัดชลบุรี ฉะเชิงเทรา และสมุทรปราการ ส่วนใหญ่ต้องการเดินทางไปพักผ่อน คิดเป็นสัดส่วนเฉลี่ยร้อยละ 67.82 รองลงมาคือเพื่อแวะชม เล่นกีฬาทางน้ำ และกีฬาทางบก ตามลำดับ สำหรับการเล่นกีฬาทางน้ำนั้น ผู้เยี่ยมชมที่ให้ความสนใจกีฬาทางน้ำในจังหวัดชลบุรี มีสัดส่วนสูงกว่าจังหวัดอื่น คือ ร้อยละ 13.26 เนื่องจากส่วนใหญ่เป็นแหล่งท่องเที่ยวชายทะเล รองลงมาเป็นจังหวัดสมุทรปราการ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 6.45 ซึ่งมีแหล่งท่องเที่ยวประเภทบึงตกลา และการเล่นวินด์เซิร์ฟ สกีนํ้า และจังหวัดฉะเชิงเทรา มีผู้สนใจกีฬาทางน้ำร้อยละ 4.63 ส่วนกีฬาทางบกนั้น ผู้เยี่ยมชมในจังหวัดชลบุรี ให้ความสนใจเป็นสัดส่วนสูงสุด เนื่องด้วยมีกีฬาทางบกต่าง ๆ ได้แก่ สนามกอล์ฟ สนามแข่งรถ เป็นต้น รองลงมาคือ จังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งมีสนามกอล์ฟที่เปิดดำเนินการแล้ว และโครงการสนามกอล์ฟหลายแห่ง (ตารางที่ 3.21)

3) การกระจายตัวของผู้เยี่ยมชม

การศึกษาการกระจายตัวของผู้เยี่ยมชมในจังหวัดชลบุรี ฉะเชิงเทรา และสมุทรปราการ โดยการศึกษาจากผู้เยี่ยมชมจากจุดสำรวจในวันที่ 3 จังหวัด สรุปผลดังนี้

3.1) ผู้เยี่ยมชมที่เดินทางมาจังหวัดชลบุรี ในกลุ่มแหล่งท่องเที่ยวบางแสน ส่วนมากจะแวะท่องเที่ยวที่ชายหาดบางแสนร้อยละ 97.9 ท่องมนร้อยละ 60.95 นิยมนันทสัปดาห์ทะเลร้อยละ 40.05 และเขาสวมขัร้อยละ 40.05 โดยผู้เยี่ยมชมในกลุ่มนี้ ส่วนใหญ่จะไม่แวะเที่ยวสถานที่ท่องเที่ยวในกลุ่มนั้นที่อื่น

3.2) ผู้เยี่ยมชมเยือนที่เดินทางมาจังหวัดชลบุรีในกลุ่มแหล่งท่องเที่ยวศึกษา-นาคอมเที้ยน ส่วนมากจะเป็นผู้เยี่ยมชมเยือนที่มาท่องเที่ยวศึกษา-นาคอมเที้ยน ร้อยละ 85.94 ผู้เยี่ยมชมเยือนในกลุ่มนี้ส่วนใหญ่จะแวะท่องเที่ยวยังสถานที่ท่องเที่ยวอื่น ๆ ในจังหวัดชลบุรีด้วย ได้แก่ วัดญาณสังวราราม บางแสน หนองมน สวนนงนุช เกาะล้าน และสวนสัตว์เปิดเขาเขียว

3.3) ผู้เยี่ยมชมเยือนในจังหวัดฉะเชิงเทราทั้งหมดให้ความสนใจในการแวะวัดโสธรวรารามวรวิหาร และส่วนใหญ่จะมีการเดินทางท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดชลบุรี และสมุทรปราการด้วย ได้แก่ บางแสน พัทยา-นาคอมเที้ยน หนองมน และฟาร์มจระเข้จังหวัดสมุทรปราการ

3.4) ผู้เยี่ยมชมเยือนในจังหวัดสมุทรปราการทั้งหมดจะให้ความสนใจกับการเดินทางไปเที่ยวฟาร์มจระเข้ และเมืองโบราณ ส่วนแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ มีสัดส่วนของผู้แวะชมต่ำ และผู้เยี่ยมชมเยือนของจังหวัดสมุทรปราการส่วนหนึ่งเป็นผู้ที่เดินทางท่องเที่ยวไปท่องเที่ยวยังจังหวัดชลบุรี และฉะเชิงเทราในการเดินทางครั้งเดียวกัน

จากการกระจายตัวของผู้เยี่ยมชมเยือนตามแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ พบว่าแหล่งท่องเที่ยวซึ่งเป็นที่สนใจแวะชมของผู้เยี่ยมชมเยือนในกลุ่มนี้ที่สามจังหวัดนี้ได้แก่ พัทยา-นาคอมเที้ยน โดยมีผู้เยี่ยมชมเยือนกลุ่มพัทยาแวะท่องเที่ยวร้อยละ 85.94 ผู้เยี่ยมชมเยือนกลุ่มบางแสนร้อยละ 28.54 และผู้เยี่ยมชมเยือนจากจังหวัดฉะเชิงเทราและสมุทรปราการร้อยละ 44.44 และร้อยละ 13.71 ตามลำดับ ซ้ำหากบางแสนจัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวอีกแห่งหนึ่งที่มีผู้เยี่ยมชมเยือนมากโดยเป็นผู้เยี่ยมชมเยือนกลุ่มบางแสนร้อยละ 97.98 กลุ่มพัทยา ร้อยละ 28.48 และจากจังหวัดฉะเชิงเทราร้อยละ 45.35 หนองมน จัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวอีกแห่งหนึ่ง ซึ่งเป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยวในกลุ่มชลบุรี และฉะเชิงเทรา โดยเป็นกลุ่มบางแสนร้อยละ 68.95 กลุ่มพัทยาร้อยละ 28.91 และจากจังหวัดฉะเชิงเทราร้อยละ 22.22 สำหรับแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ นั้น ส่วนใหญ่ผู้เยี่ยมชมเยือนที่เดินทางมาท่องเที่ยวแวะชม จะเป็นผู้เยี่ยมชมเยือนกลุ่มที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดที่แหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ตั้งอยู่เป็นส่วนใหญ่ (ตารางที่ 3.22)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3.20 ร้อยละของผู้เยี่ยมชมเรือนชาวไทย จำแนกตามประเภทของแหล่งท่องเที่ยวที่สนใจ

ประเภทของแหล่งท่องเที่ยว	จังหวัดชลบุรี		จังหวัด ฉะเชิงเทรา	จังหวัด สมุทรปราการ
	บางแสน	พัทยา		
ชายหาด	61.11	35.76	30.51	31.60
เกาะ	2.78	13.94	13.14	9.60
ป่าเขา, น้ำตก	13.33	21.82	22.48	20.40
สถานที่ทางประวัติศาสตร์	2.22	12.73	14.83	13.60
ตลาดผลไม้, สวนผลไม้	-	7.27	8.35	2.80
ตลาดของที่ระลึก	-	4.24	3.39	3.20
อื่น ๆ	20.56	4.24	9.32	18.80
รวม	100.00	100.00	100.00	100.00

ที่มา : การสำรวจ

ตารางที่ 3.21 ร้อยละของผู้เยี่ยมชมเรือนชาวไทย จำแนกตามกิจกรรมที่สนใจ

กิจกรรม	จังหวัดชลบุรี		จังหวัด ฉะเชิงเทรา	จังหวัด สมุทรปราการ
	บางแสน	พัทยา		
พักผ่อน	77.22	65.06	68.52	60.48
แวะชม	15.00	15.06	25.92	28.23
กีฬาทางน้ำ	7.22	13.25	4.63	6.45
กีฬาทางบก	0.56	6.03	0.93	4.84
รวม	100.00	100.00	100.00	100.00

ที่มา : การสำรวจ

ตารางที่ 3.22 อัตราร้อยละของผู้เยี่ยมชมเยือนชาวไทยในจังหวัดชลบุรี ฉะเชิงเทรา และ ๗
สมุทรปราการ ที่เข้าชมแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ในพื้นที่

แหล่งท่องเที่ยว	จังหวัดชลบุรี		จังหวัด ฉะเชิงเทรา	จังหวัด สมุทรปราการ
	บางแสน	พัทยา		
จังหวัดชลบุรี				
บางแสน	97.90	20.48	45.35	8.87
หนองมน	60.95	28.91	22.22	6.66
นิคมวิทย์สัตว์ทะเล	40.05	-	-	-
แหลมแท่น	21.20	-	-	-
เขาส่ามมุข	40.05	14.45	14.81	5.65
พัทยา-นาจอมเทียน	28.54	85.94	44.44	13.71
สวนสัตว์เปิดเขาเขียว	25.61	14.45	6.48	1.61
อ่างศิลา	23.36	-	-	-
ศรีราชา	-	9.64	5.56	0.81
สวนนกนุช	-	16.86	3.70	-
วัดญาณสังวราราม	-	39.75	-	-
สนามแข่งรถพัทยาเซอร์กิต	-	2.41	-	-
เมืองจำลอง	-	4.82	1.85	1.61
เกาะล้าน	-	14.45	0.93	0.81
หาดทรายทอง	-	7.23	0.93	-
บางเสร่	-	7.23	-	-
จังหวัดฉะเชิงเทรา				
วัดโสธรวรารามวรวิหาร	3.33	-	100.00	10.48
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหิน- ซ้อน	-	-	1.85	4.84

ตารางที่ 3.22 (ต่อ)

(หน่วย : %)

แหล่งท่องเที่ยว	จังหวัดชลบุรี		จังหวัด ฉะเชิงเทรา	จังหวัด สมุทรปราการ
	บางแสน	พัทยา		
จังหวัดสมุทรปราการ				
ฟาร์มจระเข้	6.00	-	19.44	100.00
เมืองโบราณ	-	-	8.33	26.61
พระสมุทรเจดีย์	-	-	9.26	16.93
บางปู	-	-	9.26	15.82
ป้อมพระจุลจอมเกล้า	-	-	1.85	5.85

ที่มา : การสำรวจ

4) ความสนใจที่จะกลับมาเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวอีก

ความประสงค์ที่จะกลับมาท่องเที่ยวอีกนั้น จากการสอบถามผู้เยี่ยมชมที่ไปเที่ยวจังหวัดชลบุรี ฉะเชิงเทรา และสมุทรปราการ ปรากฏว่าผู้เยี่ยมชมที่ไปเที่ยวจังหวัดฉะเชิงเทรา มีความประสงค์จะกลับมาท่องเที่ยวอีกมากที่สุด ประมาณร้อยละ 98 รองลงมา คือ จังหวัดชลบุรี โดยกลุ่มผู้เยี่ยมชมบางแสนต้องการกลับมาเที่ยวอีกครั้งร้อยละ 97.22 และกลุ่มนักท่องเที่ยวร้อยละ 96.39 ส่วนจังหวัดสมุทรปราการผู้เยี่ยมชมมีความประสงค์ที่จะกลับมาท่องเที่ยวประมาณร้อยละ 94 อย่างไรก็ตามความประสงค์ของผู้เยี่ยมชมที่จะกลับมาอีกของทั้ง 3 จังหวัดจัดอยู่ในระดับที่น่าพอใจ (ตารางที่ 3.23)

5) สาเหตุจูงใจที่ทำให้ผู้เยี่ยมชมสนใจจะกลับมาท่องเที่ยวอีก

ผู้เยี่ยมชมที่ต้องการเดินทางกลับมาท่องเที่ยวอีก ได้ให้เหตุผลของความ ต้องการกลับมาเที่ยวอีกต่าง ๆ กันดังนี้ คือ ผู้เยี่ยมชมกลุ่มบางแสน ส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่าการเดินทางใกล้และสะดวก และสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจ ส่วนผู้เยี่ยมชมกลุ่มนักท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับด้านความน่าสนใจของแหล่งท่องเที่ยวร้อยละ 42 ความสะดวกในการเดินทางร้อยละ 40 ความน่าสนใจของวัฒนธรรมประเพณีร้อยละ 16 และความปลอดภัยร้อยละ 12

ผู้เยี่ยมชมของจังหวัดฉะเชิงเทราให้เหตุผลในด้านการเดินทางใกล้ และสะดวกเป็นอันดับแรก คิดเป็นร้อยละ 52 รองลงมาคือ ความน่าสนใจของสถานที่ร้อยละ 46 และความน่าสนใจของวัฒนธรรมประเพณีร้อยละ 29

สำหรับผู้เยี่ยมเยือนจังหวัดสมุทรปราการ ให้เหตุผลด้านความน่าสนใจของแหล่งท่องเที่ยวสูงสุด คิดเป็นร้อยละ 60 รองลงมาคือ ความสะดวกในการเดินทางและความปลอดภัย คิดเป็นร้อยละ 37 และร้อยละ 14 ตามลำดับ (ตารางที่ 3.23)

ตารางที่ 3.23 ร้อยละของผู้เยี่ยมเยือนชาวไทย จำแนกตามเหตุผลและความต้องการกลับมาเที่ยวอีก

ความต้องการที่จะกลับมาเที่ยวอีก	จังหวัดชลบุรี		จังหวัดฉะเชิงเทรา	จังหวัดสมุทรปราการ
	บางแสน	พัทยา		
1. การกลับมาท่องเที่ยวอีก	100.00	100.00	100.00	100.00
มา	97.22	96.39	98.14	94.35
ไม่มา	2.78	3.61	1.86	5.65
2. เหตุจูงใจที่จะกลับมาท่องเที่ยวอีก				
สถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจ	19.44	42.16	46.29	59.67
เดินทางใกล้ ถนนและการจราจรสะดวก	59.44	39.75	51.85	37.09
ความปลอดภัย	1.11	12.04	16.66	13.70
สินค้าพื้นเมืองและของที่ระลึก	-	1.20	7.41	2.42
ประเพณีและวัฒนธรรมที่น่าสนใจ	1.11	16.86	28.70	7.26
การประชาสัมพันธ์ที่นักท่องเที่ยวสะดวกและปลอดภัย	1.11	4.82	7.41	0.81
ที่พักสะอาด สะดวก	-	13.25	8.33	11.29
และปลอดภัย				
อื่น ๆ	17.79	2.41	91.86	45.96

ที่มา : การสำรวจ

หมายเหตุ : ผู้เยี่ยมเยือนเลือกตอบเหตุจูงใจต่อการเดินทางกลับมาท่องเที่ยวได้หลายกรณี

3.4.6 ค่าใช้จ่ายของผู้เยี่ยมชมเยือนในการเดินทางท่องเที่ยว

การหาค่าใช้จ่ายของผู้เยี่ยมชมเยือนอาศัยการสอบถามจากภาคสนาม ในด้านค่าใช้จ่ายต่อวันของผู้เยี่ยมชมเยือน โดยแยกเป็นค่าใช้จ่ายด้านต่าง ๆ สรุปได้ดังนี้

ค่าใช้จ่ายเพื่อการท่องเที่ยวของผู้เยี่ยมชมเยือนในจังหวัดชลบุรี โดยเฉลี่ยประมาณ 427 บาทต่อคน ในกลุ่มบางแสน และ 503 บาทต่อคนในกลุ่มพัทยา ซึ่งจะสูงกว่าค่าใช้จ่ายในจังหวัดสมุทรปราการและฉะเชิงเทรา ซึ่งมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยประมาณ 394 และ 379 บาทต่อคนตามลำดับ

ค่าใช้จ่ายของผู้เยี่ยมชมเยือนจังหวัดชลบุรี จำแนกเป็นค่าอาหารมากที่สุดร้อยละ 38 รองลงมา ได้แก่ ค่าที่พักร้อยละ 27 ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงและค่าพาหนะร้อยละ 26 ค่าของที่ระลึกร้อยละ 4 สำหรับค่าใช้จ่ายของผู้เยี่ยมชมเยือนจังหวัดฉะเชิงเทรา จำแนกเป็นค่าของที่ระลึกสูงสุดประมาณร้อยละ 22 ทั้งนี้เนื่องจากการบูชาเหรียญ พระพุทธรูปจำนวนมาก รองลงมา ได้แก่ ค่าที่พักร้อยละ 20 ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงร้อยละ 19 ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เช่น ค่าดอกไม้ ฎูปเทียน เงินบริจาค และการกั้นเนื้อปูชาหลวงพ่อโสธร ร้อยละ 14 เป็นที่น่าสังเกตว่าค่าอาหารและเครื่องดื่มของจังหวัดนี้ใช้จ่ายเพียงร้อยละ 9 เท่านั้น เนื่องจากผู้เยี่ยมชมเยือนส่วนใหญ่ที่มาเป็นกลุ่มครอบครัวมักจะนำอาหารมารับประทานด้วย

ผู้เยี่ยมชมเยือนจังหวัดสมุทรปราการมีค่าใช้จ่ายทางด้านน้ำมันเชื้อเพลิง และค่าของที่ระลึกใกล้เคียงกัน คือ ประมาณร้อยละ 19 รองลงมา ได้แก่ ค่าอาหารและเครื่องดื่ม ร้อยละ 16.22 และค่าใช้จ่ายด้านที่พักและบันเทิงร้อยละ 11.59 ส่วนค่าใช้จ่ายด้านที่พักแรมไม่มีเนื่องจากส่วนใหญ่เป็นผู้เยี่ยมชมเยือนที่เดินทางท่องเที่ยวไป-กลับภายในวันเดียว (ตารางที่ 3.24)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3.24 ร้อยละของค่าใช้จ่ายประเภทต่าง ๆ ของผู้เยี่ยมชมเรือนชาวไทย ในจังหวัด
ชลบุรี ฉะเชิงเทรา และสมุทรปราการ

ค่าใช้จ่าย	จังหวัดชลบุรี		จังหวัด ฉะเชิงเทรา	จังหวัด สมุทรปราการ
	บางแสน	พัทยา		
ค่าอาหารและเครื่องดื่ม	38.17	35.59	9.50	16.22
ค่าที่พัก	26.70	30.42	19.79	-
ค่าของที่ระลึก	3.51	3.38	22.16	19.21
ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง	17.86	16.70	18.73	19.54
ค่าพาหนะ	8.90	8.15	7.92	8.28
ค่าใช้จ่ายด้านมิเตอร์และ อินเทอร์เน็ต	2.82	2.58	7.92	11.59
ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ	2.34	3.18	13.98	25.16
รวม	100.00	100.00	100.00	100.00
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนต่อวัน (บาท)	427	503	379	394

ที่มา : การสำรวจ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3.5 ลักษณะ พฤติกรรมและความต้องการของผู้เยี่ยมชมเยือนชาวต่างประเทศในจังหวัดชลบุรี ฉะเชิงเทรา และสมุทรปราการ

3.5.1 ที่มาของผู้เยี่ยมชมเยือนต่างประเทศ

แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดชลบุรี ฉะเชิงเทรา และสมุทรปราการ ที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันแพร่หลายในหมู่นักเยี่ยมชมเยือนชาวต่างประเทศ ได้แก่ พัทยา นาจอมเทียน ในจังหวัดชลบุรี ฟาร์มจระเข้ เมืองโบราณ ในจังหวัดสมุทรปราการ โดยจังหวัดทั้งสามที่มีส่วนแบ่งการตลาดของผู้เยี่ยมชมเยือนต่างประเทศ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 17 ของผู้เยี่ยมชมเยือนที่เข้ามาเยือนพื้นที่ทั้งหมด โดยจังหวัดชลบุรี มีสัดส่วนของผู้เยี่ยมชมเยือนต่างประเทศสูงสุดคือร้อยละ 40 ของผู้เยี่ยมชมเยือนทั้งจังหวัด

สำหรับภูมิสำเนาของผู้เยี่ยมชมเยือนนั้น จากการสำรวจภาคสนามและการสำรวจจำนวนการเข้าพักของผู้เยี่ยมชมเยือนในเมืองพัทยา รวมทั้งข้อมูลการสำรวจการท่องเที่ยวภายในประเทศ พบว่า ผู้เยี่ยมชมเยือนชาวต่างประเทศส่วนใหญ่มาจากประเทศในกลุ่มยุโรป คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 44.19 ซึ่งได้แก่ ผู้เยี่ยมชมเยือนเยอรมันตะวันตกร้อยละ 16.32 และสหราชอาณาจักรร้อยละ 8.68 ภูมิภาคที่เป็นแหล่งที่มาของผู้เยี่ยมชมเยือนในลำดับรองลงมาได้แก่ กลุ่มเอเชีย และแปซิฟิก คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 31.46 ส่วนใหญ่จะเป็นผู้เยี่ยมชมเยือนจากไต้หวัน ฮองกง และญี่ปุ่น คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 8.89, 8.87 และร้อยละ 6.13 ตามลำดับ สำหรับผู้เยี่ยมชมเยือนต่างประเทศจากภูมิภาคตะวันออกกลาง และอเมริกา มีสัดส่วนค่อนข้างต่ำ (ตารางที่ 3.25)

3.5.2 ฤดูกาลท่องเที่ยว

ฤดูกาลท่องเที่ยวของผู้เยี่ยมชมเยือนชาวต่างประเทศ จะมีความสัมพันธ์กับฤดูกาลในแต่ละประเทศต้นทางด้วย จากการสำรวจภาคสนามและการศึกษาสถิติผู้เยี่ยมชมเยือนต่างประเทศ จากการสำรวจการท่องเที่ยวภายในประเทศ สรุปได้ว่า ฤดูกาลท่องเที่ยวของผู้เยี่ยมชมเยือนชาวต่างประเทศส่วนใหญ่จะอยู่ในช่วงเดือนพฤศจิกายน-กุมภาพันธ์ ซึ่งจะมียุโรปเดินทางมามาก เนื่องจากตรงกับช่วงฤดูหนาวในยุโรป อเมริกา และญี่ปุ่น ทั้งยังอยู่ในช่วงเทศกาลปีใหม่ และตรุษจีนอีกด้วย ในช่วงเดือนกรกฎาคม และสิงหาคม เป็นอีกช่วงหนึ่งที่มีผู้เยี่ยมชมเยือนต่างประเทศเดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดในพื้นที่ศึกษาเป็นสัดส่วนที่สูง ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นผู้เยี่ยมชมเยือนจากกลุ่มภูมิภาคเอเชีย และแปซิฟิก โดยเฉพาะไต้หวัน ฮองกง และญี่ปุ่น โดยจังหวัดชลบุรีมีสัดส่วนของผู้เยี่ยมชมเยือนชาวต่างประเทศ ในช่วงเดือนพฤศจิกายน-กุมภาพันธ์ ร้อยละ 43.1 ช่วงเดือนมีนาคม-เมษายน ร้อยละ 16.9 และ ช่วงเดือนกรกฎาคม-สิงหาคม ร้อยละ 15.8 ส่วนจังหวัดสมุทรปราการมีความแตกต่างของสัดส่วนผู้เยี่ยมชมเยือนในแต่ละเดือนไม่มากนัก อย่างไรก็ตาม ช่วงเดือนพฤศจิกายน-กุมภาพันธ์มีผู้เยี่ยมชมเยือนร้อยละ 36.6 และช่วงเดือนกรกฎาคม-สิงหาคม ร้อยละ 17.8 (ตารางที่ 3.26)

ตารางที่ 3.25 ร้อยละของผู้เยี่ยมชมเยือนชาวต่างประเทศ จำแนกตามแหล่งที่มา พ.ศ.2533

ภูมิภาค	ส่วนแบ่ง
กลุ่มอเมริกา รวม	6.16
สหรัฐอเมริกา	4.93
แคนาดา	1.23
กลุ่มยุโรป รวม	44.43
ออสเตรเลีย	2.68
เบลเยียม	2.22
เดนมาร์ก	1.09
ฝรั่งเศส	4.88
เยอรมันตะวันตก	16.32
อิตาลี	2.56
เนเธอร์แลนด์	1.32
สวีเดน	1.67
สวิตเซอร์แลนด์	3.09
สหราชอาณาจักร	8.68
กลุ่มตะวันออกกลาง รวม	7.74
กลุ่มเอเชียและแปซิฟิก รวม	31.46
ออสเตรเลีย	4.03
ฮ่องกง	8.87
ญี่ปุ่น	6.13
นิวซีแลนด์	0.22
ไต้หวัน	8.89
มาเลเซีย	1.29
สิงคโปร์	2.03
อื่น ๆ	10.01
รวม	100.00

ที่มา : ประมาณการจากการสำรวจและข้อมูลการสำรวจการท่องเที่ยวภายในประเทศ

ตารางที่ 3.26 ร้อยละของผู้เยี่ยมเยือนชาวต่างประเทศที่มาเยือนจังหวัดชลบุรี และเชิงเทรา และสมุทรปราการ จำแนกเป็นรายเดือน พ.ศ.2533

เดือน	จังหวัดชลบุรี	จังหวัดสมุทรปราการ
มกราคม	11.0	8.6
กุมภาพันธ์	10.4	8.2
มีนาคม	8.7	8.0
เมษายน	8.2	7.8
พฤษภาคม	6.3	6.8
มิถุนายน	5.9	6.8
กรกฎาคม	6.0	8.6
สิงหาคม	9.8	9.2
กันยายน	6.4	7.7
ตุลาคม	6.6	8.5
พฤศจิกายน	10.5	9.8
ธันวาคม	11.2	10.0
รวม	100.0	100.0

ที่มา : ประมาณการจากการสำรวจ และข้อมูลการสำรวจการท่องเที่ยว
ภายในประเทศ พ.ศ. 2530-2532

หมายเหตุ : ไม่มีข้อมูลผู้เยี่ยมเยือนชาวต่างประเทศของจังหวัดและเชิงเทรา

3.5.3 ลักษณะของผู้เยี่ยมเยือน

จากการสอบถามข้อมูลภาพรวมของผู้เยี่ยมเยือนชาวต่างประเทศ ที่เดินทางมา - จังหวัดชลบุรี และเชิงเทรา และสมุทรปราการ พบว่า จังหวัดชลบุรีในกลุ่มบางแสนและจังหวัด และเชิงเทรา มีผู้เยี่ยมเยือนชาวต่างประเทศเดินทางมาเป็นจำนวนและสัดส่วนที่น้อยมาก ผู้ที่เดินทางมาส่วนใหญ่จะเป็นผู้เดินทางมาเพื่อติดต่อธุรกิจรวมทั้งกลุ่มชาวจีนที่เดินทางมาวัด โสธรวราราม วรวิหาร และมีจำนวนไม่มากนัก ประกอบกับในช่วงเวลาของการสำรวจภาคสนาม พบว่า ไม่มีผู้เยี่ยมเยือนชาวต่างประเทศเดินทางมาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่กลุ่มบางแสนและจังหวัด และเชิงเทรา ด้วยข้อจำกัดดังกล่าวจึงไม่อาจสรุปแบบแผนและพฤติกรรมของผู้เยี่ยมเยือนชาวต่าง-

ประเทศในกลุ่มบางแอสและอะเซียเกรตาได้ชัดเจน ดังนั้น การสรุปลักษณะและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศจากการสำรวจภาคสนาม จึงสรุปเฉพาะกลุ่มนักศึกษาและจังหวัดสมุทร-ปราการ

1) เพศและอายุ

กลุ่มตัวอย่างของผู้เยี่ยมชมเยือนชาวต่างประเทศเป็นผู้เยี่ยมชมเยือนเพศชายเป็นส่วนใหญ่ โดยกลุ่มนักศึกษามีสัดส่วนผู้เยี่ยมชมเยือนเพศชายร้อยละ 55.56 และจังหวัดสมุทรปราการ ร้อยละ 58.82 ผู้เยี่ยมชมเยือนส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 26-35 ปี รองลงมาคือกลุ่มอายุ 36-45 ปี และกลุ่มอายุ 46-60 ปี โดยกลุ่มนักศึกษามีผู้เยี่ยมชมเยือนกระจายอยู่ในกลุ่มอายุต่าง ๆ เป็นสัดส่วนใกล้เคียงกัน ผู้เยี่ยมชมเยือนของจังหวัดสมุทรปราการส่วนใหญ่จะอยู่ในกลุ่มอายุ 26-35 ปี (ตารางที่ 3.27)

2) ระดับการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างผู้เยี่ยมชมเยือนชาวต่างประเทศจากการสำรวจภาคสนาม ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษาตามลำดับ กลุ่มนักศึกษามีสัดส่วนของผู้เยี่ยมชมเยือนที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษาโดยเฉลี่ยเท่ากันคือ ร้อยละ 37.04 รองลงมาคือ กลุ่มอาชีวศึกษาร้อยละ 14.81 ผู้เยี่ยมชมเยือนของจังหวัดสมุทรปราการที่จบการศึกษาระดับมัศึกษามีสัดส่วนสูงสุด คือร้อยละ 41.18 รองลงมาคือ ระดับอุดมศึกษาร้อยละ 35.29 และระดับอาชีวศึกษาร้อยละ 17.65 (ตารางที่ 3.27)

3) อาชีพและรายได้

กลุ่มอาชีพของผู้เยี่ยมชมเยือนชาวต่างประเทศที่เดินทางมาเมืองนันทา ส่วนใหญ่เป็นลูกจ้างบริษัท/ตัวแทนจำหน่าย คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 33.33 รองลงมาได้แก่ กลุ่มผู้จัดการและนักบริหารระดับสูง และกลุ่มผู้รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ มีสัดส่วนร้อยละ 22.22 และร้อยละ 14.82 ตามลำดับ จังหวัดสมุทรปราการมีผู้เยี่ยมชมเยือนในกลุ่มอาชีพ ลูกจ้างบริษัทและตัวแทนจำหน่ายเป็นสัดส่วนสูงสุดคือร้อยละ 35.28 รองลงมาคือกลุ่มผู้จัดการและผู้บริหารระดับสูง มีสัดส่วนร้อยละ 18.65 ผู้เยี่ยมชมเยือนของเมืองนันทาส่วนใหญ่มีระดับรายได้ตั้งแต่ 25,001-50,000 เหรียญสหรัฐอเมริกาขึ้นไป ร้อยละ 70.36 รองลงมาคือ กลุ่มรายได้ระหว่าง 7,001-12,000 เหรียญสหรัฐอเมริการ้อยละ 14.82 ส่วนจังหวัดสมุทรปราการนั้น มีผู้เยี่ยมชมเยือนส่วนใหญ่มีระดับรายได้อยู่ในช่วง 15,001-50,000 เหรียญสหรัฐอเมริกาขึ้นไป คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 64.71 รองลงมาคือกลุ่มรายได้ 12,001-15,000 เหรียญสหรัฐอเมริกา (ตารางที่ 3.28)

ตารางที่ 3.27 ร้อยละของผู้เยี่ยมชมเยือนชาวต่างประเทศ จำแนกตามเพศ อายุและการศึกษา

ลักษณะทั่วไป	จังหวัดชลบุรี (กลุ่มศึกษา)	จังหวัด สมุทรปราการ
1. เพศ	100.00	100.00
ชาย	55.56	58.52
หญิง	44.44	41.18
2. อายุ	100.00	100.00
ต่ำกว่า 15 ปี	3.70	-
16 - 25 ปี	14.82	11.76
26 - 35 ปี	28.52	41.18
36 - 45 ปี	24.82	23.53
46 - 60 ปี	28.14	11.76
60 ปีขึ้นไป	-	11.76
3. ระดับการศึกษา	100.00	100.00
ประถมศึกษา	11.11	5.88
มัธยมศึกษา	37.04	41.18
อาชีวศึกษา	14.81	17.65
อุดมศึกษา	37.04	35.29

ที่มา : การสำรวจ

หมายเหตุ : ในช่วงเวลาที่สำรวจ ไม่มีผู้เยี่ยมชมเยือนชาวต่างประเทศเดินทางไป
ท่องเที่ยวกลุ่มบางส่วน และจังหวัดฉะเชิงเทรา

ตารางที่ 3.28 ร้อยละของผู้เยี่ยมเยือนชาวต่างประเทศ จำแนกตามกลุ่มอาชีพและรายได้

กลุ่มอาชีพ - รายได้	จังหวัดชลบุรี (กลุ่มนักศึกษา)	จังหวัดสมุทรปราการ
1. อาชีพ	100.00	100.00
รับราชการ / รัฐวิสาหกิจ	14.82	11.78
ผู้จัดการ / ผู้บริหารระดับสูง	22.22	18.66
ตัวแทนจำหน่าย / ลูกจ้างบริษัท	33.33	35.28
นักเรียน / นักศึกษา	11.11	5.88
แม่บ้าน	-	11.76
อื่น ๆ	18.52	16.66
2. รายได้	100.00	100.00
ต่ำกว่า 7,000 US\$	11.11	5.88
7,001 - 12,000 US\$	14.82	5.88
12,001 - 15,000 US\$	3.71	23.53
15,001 - 25,000 US\$	18.52	17.66
25,001 - 50,000 US\$	25.92	23.53
มากกว่า 50,000 US\$	25.92	23.53

ที่มา : การสำรวจ

3.5.4 แบบแผนและพฤติกรรมการท่องเที่ยว

1) วัตถุประสงค์และแหล่งข้อมูลในการเดินทาง

ผู้เยี่ยมเยือนชาวต่างประเทศในกลุ่มนักศึกษาส่วนใหญ่ได้ทราบข้อมูลที่จูงใจให้เดินทางมาท่องเที่ยวจากวารสารนำเที่ยว คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 77.78 รองลงมาได้แก่ การได้รับคำแนะนำบอกกล่าวเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวจากเพื่อนหรือญาติ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 11.11 ส่วนผู้ที่ได้ทราบข้อมูลจากแหล่งอื่น ๆ ที่จูงใจให้มาท่องเที่ยวที่นั่น ยังมีสัดส่วนต่ำมาก ในกรณีของจังหวัดสมุทรปราการ ผู้เยี่ยมเยือนส่วนใหญ่จะ ได้ทราบข้อมูลที่จูงใจให้มาท่องเที่ยวจากบริการนำเที่ยวร้อยละ 38.30 รองลงมาได้แก่ การได้รับคำแนะนำบอกกล่าวจากเพื่อนและญาติ ร้อยละ 32.30 และจากวารสารการท่องเที่ยวร้อยละ 23.52 ทั้งนี้วัตถุประสงค์ของผู้เยี่ยมเยือน

ทั้งในกลุ่มนักศึกษาและสมุทรปราการส่วนใหญ่ได้แก่ การเดินทางมานักผ่อนและท่องเที่ยวในที่ต่าง ๆ นอกจากนี้ จังหวัดสมุทรปราการมีผู้เยี่ยมชมเยือนที่เดินทางด้วยวัตถุประสงค์ทางธุรกิจถึงร้อยละ 17.65 เนื่องจากเป็นจังหวัดที่มีอุตสาหกรรมประเภทต่าง ๆ อยู่เป็นจำนวนมาก (ตารางที่ 3.29)

ตารางที่ 3.29 ร้อยละของผู้เยี่ยมชมเยือนชาวต่างประเทศ จำนวนตามแหล่งข้อมูล และ วัตถุประสงค์ในการเดินทาง

แหล่งข้อมูล และวัตถุประสงค์	จังหวัดชลบุรี (กลุ่มนักศึกษา)	จังหวัด สมุทรปราการ
แหล่งข้อมูล	100.00	100.00
คำแนะนำจากเพื่อน/ญาติ	11.11	32.30
วารสารการท่องเที่ยว	77.78	23.52
คำแนะนำจากบริการนำเที่ยว	7.41	38.30
การประชาสัมพันธ์ทางโทรทัศน์ และวิทยุ	3.70	5.80
อื่น ๆ	-	5.88
วัตถุประสงค์	100.00	100.00
ท่องเที่ยว/พักผ่อน	81.48	68.82
ธุรกิจ	3.70	17.65
เยี่ยมชมญาติ/เพื่อน	-	5.88
อื่น ๆ	14.82	7.65

ที่มา : การสำรวจ

สถาบันวิจัยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2) ลักษณะการเดินทาง

กลุ่มผู้เยี่ยมชมเยือนชาวต่างประเทศที่เดินทางมาเมืองนักษา ส่วนใหญ่เป็นผู้เคยมาท่องเที่ยวแล้วมากกว่า 1 ครั้ง โดยเป็นผู้เคยมาเที่ยวแล้ว 2 ครั้ง ร้อยละ 70.37 รองลงมาคือผู้เคยมาแล้ว 3 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 14.81 จำนวนครั้งเฉลี่ยประมาณ 2.1 ครั้ง ลักษณะการเดินทางเป็นกลุ่มเพื่อนร้อยละ 55.56 และกลุ่มครอบครัวร้อยละ 25.92 โดยมีจำนวนคนเฉลี่ยต่อกลุ่มประมาณ 1.55 คน ยานพาหนะที่ใช้ในการเดินทางประกอบด้วย รถยนต์เช่าเหมา/ส่วนตัว ร้อยละ 39.26 รถยนต์ของบริษัทนำเที่ยวร้อยละ 23.70 และรถโดยสารประจำทาง/รถปรับอากาศร้อยละ 22.22

จังหวัดสมุทรปราการมีผู้เยี่ยมชมเยือนชาวต่างประเทศที่เคยเดินทางมาท่องเที่ยวแล้วประมาณร้อยละ 64.7 โดยส่วนมากเป็นผู้ที่เคยมาท่องเที่ยวแล้วเพียงครั้งเดียวประมาณร้อยละ 52.94 และมีจำนวนครั้งเฉลี่ยของการเดินทางมาเที่ยวประมาณ 1.18 ครั้ง ลักษณะการเดินทางเป็นกลุ่มครอบครัวมีสัดส่วนสูงสุดคือร้อยละ 58.82 และมีจำนวนคนเฉลี่ยต่อกลุ่มประมาณ 2.92 คน การเดินทางส่วนใหญ่ใช้รถยนต์ของบริษัทนำเที่ยวร้อยละ 47.06 และเดินทางโดยสารส่วนตัวและเช่าเหมาร้อยละ 41.18 การเดินทางด้วยพาหนะอื่นมีสัดส่วนค่อนข้างต่ำ (ตารางที่ 3.30)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3.30 ร้อยละของผู้เยี่ยมชมเยือนชาวต่างประเทศ จำแนกตามพฤติกรรมการเดินทาง

พฤติกรรม การเดินทาง	จังหวัดชลบุรี (กลุ่มนักศึกษา)	จังหวัด สมุทรปราการ
1. จำนวนครั้งที่มาท่องเที่ยว	100.00	100.00
ไม่เคย	-	35.30
เคยมาเที่ยว 1 ครั้ง	11.11	52.94
เคยมาเที่ยว 2 ครั้ง	70.37	11.76
เคยมาเที่ยว 3 ครั้ง	14.81	-
เคยมาเที่ยว 4 ครั้ง	3.71	-
จำนวนครั้งเฉลี่ยที่มาเที่ยว(ครั้ง)	2.10	1.18
2. ลักษณะการเดินทาง	100.00	100.00
คนเดียว	18.52	17.65
กลุ่มเพื่อน	65.56	23.53
ครอบครัว	25.92	58.82
จำนวนคนเฉลี่ยต่อกลุ่ม	1.56	2.92
3. สถานพาหนะในการเดินทาง	100.00	100.00
รถโดยสารประจำทาง/รถ- ปรับอากาศ	22.22	5.88
รถยนต์ส่วนตัว/เช่าเหมา	39.28	41.18
รถยนต์ของบริษัทนำเที่ยว	23.70	47.06
อื่น ๆ	14.82	5.88

ที่มา : การสำรวจ

3) การพักผ่อน

ผู้เยี่ยมชมเยือนชาวต่างประเทศจากกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ส่วนใหญ่พักค้างแรม ร้อยละ 96.30 โดยพักตามโรงแรมร้อยละ 66.67 และพักกาโหลร้อยละ 22.22 ของผู้พักผ่อน การพักผ่อนในที่พักประเภทอื่นมีสัดส่วนค่อนข้างต่ำ โดยมีวันพักเฉลี่ยประมาณ 4.7 วัน ทั้งนี้ผู้ที่พัก 3 วัน มีร้อยละ 14.82 และพักผ่อนเกินกว่า 3 วัน มีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 70.37 ส่วนผู้เยี่ยมชมเยือนของจังหวัดสมุทรปราการนั้น เป็นผู้เยี่ยมชมเยือนประเภทไป-กลับ ในวันเดียวกันทั้งหมด เนื่องจากส่วนมากเป็นผู้เยี่ยมชมเยือนจากกรุงเทพมหานครเดินทางไปท่องเที่ยวแล้วกลับมาพักผ่อนในเขตกรุงเทพมหานคร (ตารางที่ 3.31)

ตารางที่ 3.31 ร้อยละของผู้เยี่ยมชมเยือนชาวต่างประเทศ จำแนกตามแบบแผนการพักผ่อน

แบบแผน การพักผ่อน	จังหวัดชลบุรี (กลุ่มนักศึกษา)	จังหวัด สมุทรปราการ
การพักผ่อน	100.00	100.00
พัก	96.30	-
ไม่พัก	3.70	100.00
ประเภทที่พัก	100.00	-
โรงแรม	66.67	-
บังกาโล	22.22	-
เกสต์เฮาส์	7.41	-
อื่น ๆ	3.70	-
จำนวนวันพัก	100.00	-
1 วัน	3.70	-
2 วัน	11.11	-
3 วัน	14.82	-
มากกว่า 3 วัน	70.37	-
วันพักเฉลี่ย (วัน)	4.70	-

ที่มา : การสำรวจ

3.5.5 ความสนใจ

1) ประเภทแหล่งท่องเที่ยวที่ผู้เยี่ยมชมสนใจ

จากการสอบถามผู้เยี่ยมชมชาวต่างประเทศพบว่า ผู้เยี่ยมชมในกลุ่มนักศึกษาให้ความสนใจกับแหล่งท่องเที่ยวประเภทชายหาด เป็นอันดับแรก คิดเป็นร้อยละ 36.37 รองลงมาได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวประเภทเกาะร้อยละ 20.31 และแหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ร้อยละ 18.63 สำหรับตลาดของที่ระลึกและแหล่งท่องเที่ยวประเภทป่าเขา/น้ำตก และตลาดผลไม้ นั้น ผู้เยี่ยมชมชาวต่างประเทศยังให้ความสนใจน้อย และในกลุ่มจังหวัดสมุทรปราการพบว่า ผู้เยี่ยมชมให้ความสนใจกับแหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์สูงสุด คือร้อยละ 26.47 รองลงมาคือ แหล่งท่องเที่ยวประเภทชายหาดร้อยละ 23.53 (ตารางที่ 3.32)

ตารางที่ 3.32 ร้อยละของผู้เยี่ยมชมชาวต่างประเทศ จำแนกตามประเภทแหล่งท่องเที่ยวที่สนใจ

ประเภทแหล่งท่องเที่ยว	จังหวัดชลบุรี (กลุ่มนักศึกษา)	จังหวัดสมุทรปราการ
ทะเล/ชายหาด	36.37	23.53
เกาะ	20.31	17.66
ป่าเขา/น้ำตก	8.94	14.70
สถานที่ทางประวัติศาสตร์	18.63	26.47
ตลาดผลไม้/สวนผลไม้	3.12	2.94
ตลาดของที่ระลึก	12.63	14.70
อื่น ๆ	-	-
รวม	100.00	100.00

ที่มา : การสำรวจ

2) แหล่งท่องเที่ยวที่ผู้เยี่ยมชมเยือนสนใจแวะชม

การสอบถามผู้เยี่ยมชมเยือนชาวต่างประเทศในจังหวัดชลบุรีและสมุทรปราการ จากการสำรวจภาคสนาม พบว่า ผู้เยี่ยมชมเยือนของกลุ่มนักท่องเที่ยวที่จะท่องเที่ยวที่หาดพัทยาสูงสุด คิดเป็น 100 % รองลงมาได้แก่ หาดนาจอมเทียนมีผู้เยี่ยมชมเยือนสนใจร้อยละ 52.10 เกาะล้าน มีผู้เยี่ยมชมเยือนสนใจแวะชมร้อยละ 11.62 ส่วนแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ที่ผู้เยี่ยมชมเยือนชาวต่างประเทศสนใจแม้จะมีสัดส่วนไม่สูงนักได้แก่ ORCHID FARMS สวนนกนุช และเมืองจำลอง ส่วนจังหวัดสมุทรปราการ ผู้เยี่ยมชมเยือนให้ความสนใจกับการเที่ยวชมฟาร์มจระเข้ เป็นสัดส่วน สูงถึงร้อยละ 38.60 รองลงมาคือเมืองโบราณร้อยละ 10.86 (ตารางที่ 3.33)

ตารางที่ 3.33 ร้อยละของผู้เยี่ยมชมเยือนชาวต่างประเทศที่ให้ความสนใจต่อแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ

แหล่งท่องเที่ยว	ร้อยละของผู้เยี่ยมชมเยือนที่สนใจ
จังหวัดชลบุรี	
หาดพัทยา	100.00
เขาสามมุก	6.80
บางแสน	3.90
หนองมน	1.05
สวนสัตว์เปิดเขาเขียว	5.85
เกาะสีชัง	2.09
สนามกอล์ฟบางพระ	2.96
นิทรรศน์ทางทะเล	2.44
นาจอมเทียน	52.10
ORCHID FARMS	10.69
สยามคันทริคคลับ	2.84
วัดญาณสังวราราม	4.76
สวนนกนุช	9.04
บางเสร่	4.08
การแสดงช้าง	6.00
MINI SIAM	9.91
เกาะล้าน	12.68
เกาะไม้	2.00

ตารางที่ 3.33 (ต่อ)

แหล่งท่องเที่ยว	ร้อยละของผู้เยี่ยมชมที่สนใจ
จังหวัดสมุทรปราการ	
ฟาร์มจระเข้	38.60
พระสมุทรเจดีย์	0.15
บึงพระจุลจอมเกล้า	0.03
เมืองโบราณ	10.86

ที่มา : การสำรวจ

3.5.6 ค่าใช้จ่าย

การหาค่าใช้จ่ายของผู้เยี่ยมชมเยือนชาวต่างประเทศอาศัยการสอบถามจากภาค - สนาม ประกอบกับการสอบถามข้อมูลค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวตามรายการท่องเที่ยวต่าง ๆ ของธุรกิจนำเที่ยวและธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว รวมทั้งผลจากการศึกษาแบบแผนพฤติกรรมเดินทางท่องเที่ยว สรุปค่าใช้จ่ายของผู้เยี่ยมชมเยือนชาวต่างประเทศ ดังนี้คือ ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนต่อวันของผู้เยี่ยมชมเยือนชาวต่างประเทศจังหวัดชลบุรี ประมาณ 2,200 บาท โดยแยกเป็นค่าใช้จ่ายด้านที่พักร้อยละ 31.15 รองลงมาคือค่าอาหารร้อยละ 29.01 ค่าใช้จ่ายด้านบันเทิงและการซื้อของที่ระลึกมีสัดส่วนร้อยละ 12.57 และร้อยละ 10.31 ตามลำดับ ส่วนค่าใช้จ่ายในการเดินทางมีสัดส่วนร้อยละ 10.05 สำหรับค่าใช้จ่ายของผู้เยี่ยมชมเยือนชาวต่างประเทศของจังหวัดสมุทรปราการ เฉลี่ยต่อวันประมาณ 750 บาท โดยเป็นค่าใช้จ่ายด้านค่าเดินทางและค่าอาหารเป็นส่วนใหญ่ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 39.40 และร้อยละ 20.88 ตามลำดับ (ตารางที่ 3.34)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3.34 ร้อยละของค่าใช้จ่ายของผู้เยี่ยมชมเยือนชาวต่างประเทศ จำแนกตามประเภทค่าใช้จ่าย

ประเภท ค่าใช้จ่าย	จังหวัด ชลบุรี	จังหวัด สมุทรปราการ
รวม	100.00	100.00
ค่าที่พัก	31.15	-
ค่าอาหาร	29.01	20.88
ค่าของที่ระลึก	10.31	12.52
ค่าใช้จ่ายด้านบันเทิงและพักผ่อน	12.57	16.70
ค่าเดินทางท่องเที่ยว	10.05	39.46
อื่น ๆ	6.91	10.44
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนต่อวัน (บาท)	2,200	750

ที่มา : การสำรวจ

หมายเหตุ : ผู้เยี่ยมชมเยือนชาวต่างประเทศของจังหวัดสมุทรปราการ
ส่วนใหญ่พักแรมในกรุงเทพมหานคร

3.6 สรุปภาพรวมตลาดการท่องเที่ยว

การศึกษาตลาดการท่องเที่ยวทั้งในด้านนักท่องเที่ยว ฤดูกาลท่องเที่ยว ตลอดจนพฤติกรรมและความต้องการของผู้เยี่ยมชม สรุปเป็นภาพรวมของตลาดการท่องเที่ยวของจังหวัดชลบุรี ฉะเชิงเทรา และสมุทรปราการ ดังนี้

3.6.1 ลักษณะของผู้เยี่ยมชม (Tourist Profile)

ผู้เยี่ยมชมที่เดินทางมาจังหวัดชลบุรี ฉะเชิงเทรา และสมุทรปราการ ส่วนใหญ่เป็นผู้เยี่ยมชมเยือนชาวไทยร้อยละ 83.0 และผู้เยี่ยมชมเยือนชาวต่างประเทศร้อยละ 17.0 นักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนมากมาจากกรุงเทพมหานครโดยเฉลี่ยร้อยละ 49.3 รองลงมาได้แก่ นักท่องเที่ยวจากจังหวัดในปริมณฑลรอบกรุงเทพมหานครร้อยละ 12.81 และผู้เยี่ยมชมเยือนในท้องถิ่นของจังหวัดทั้งสามโดยเฉลี่ยร้อยละ 10.5 นอกนั้นเป็นผู้เยี่ยมชมเยือนจากต่างจังหวัดภายในภาคและจากภาคอื่น ๆ ทั้งนี้แหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มบางแสนมีผู้เยี่ยมชมเยือนจากจังหวัดในภาคต่างๆ มากที่สุด

ตลาดผู้เยี่ยมชมเยือนชาวต่างประเทศส่วนใหญ่จะเป็นผู้เยี่ยมชมเยือนในกลุ่มยุโรป เช่น เยอรมัน สหราชอาณาจักร ฝรั่งเศส ผู้เยี่ยมชมเยือนในกลุ่มประเทศตะวันออกกลาง ฮองกง ไต้หวัน ญี่ปุ่น และสหรัฐอเมริกา

ผู้เยี่ยมชมเยือนที่เดินทางมาท่องเที่ยวใน 3 จังหวัดนี้ ส่วนใหญ่เป็นผู้เยี่ยมชมเยือนเพศชายมากกว่าเพศหญิง โดยเฉพาะในจังหวัดชลบุรี และฉะเชิงเทราส่วนใหญ่จะมีอายุระหว่าง 16-35 ปี และมีการศึกษาในระดับอาชีวศึกษา ทั้งนี้จังหวัดชลบุรีจัดว่ามีผู้เยี่ยมชมเยือนที่มีการศึกษาระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาเป็นสัดส่วนสูงสุดในขณะที่จังหวัดฉะเชิงเทราที่มีผู้เยี่ยมชมเยือนที่จบการศึกษาระดับอาชีวศึกษาเป็นส่วนมาก ผู้เยี่ยมชมเยือนของจังหวัดสมุทรปราการ ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ผู้เยี่ยมชมเยือนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง และมีรายได้เฉลี่ยประมาณ 5,900 บาทต่อเดือน และผลจากการศึกษาพบว่า จังหวัดชลบุรีมีสัดส่วนของผู้เยี่ยมชมเยือนที่มีอาชีพเป็นข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ สูงกว่าจังหวัดสมุทรปราการและฉะเชิงเทรา ตลอดจนมีระดับรายได้เฉลี่ยของผู้เยี่ยมชมเยือนสูงกว่าด้วย

3.6.2 ระดับและลักษณะของตลาด (Level And Type Of Market)

ตลาดการท่องเที่ยวของจังหวัดชลบุรี ฉะเชิงเทราและสมุทรปราการ เป็นตลาดของผู้เยี่ยมชมเยือนชาวไทยเป็นส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 83.0 ทั้งนี้ จังหวัดชลบุรี ซึ่งเป็นเมืองหลักทางการท่องเที่ยวที่สำคัญมีตลาดผู้เยี่ยมชมเยือนต่างประเทศถึงร้อยละ 40.0 และจังหวัดสมุทรปราการซึ่งมีผู้เยี่ยมชมเยือนชาวต่างประเทศ จากกรุงเทพมหานครเดินทางไปท่องเที่ยวในลักษณะไป-กลับมาก มีสัดส่วนของตลาดผู้เยี่ยมชมเยือนชาวต่างประเทศร้อยละ 10.0 ในขณะที่ตลาดการท่องเที่ยวของจังหวัดฉะเชิงเทราเป็นตลาดของผู้เยี่ยมชมเยือนชาวไทยถึงร้อยละ 99.70

ส่วนแบ่งการตลาดการท่องเที่ยวของจังหวัดชลบุรี ฉะเชิงเทรา และสมุทรปราการ โดยคิดจากผู้เยี่ยมชมเยือนทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศคิดเป็นร้อยละ 9.60 ของนักท่องเที่ยวทั้งประเทศ โดยเป็นส่วนแบ่งการตลาดของจังหวัดชลบุรีร้อยละ 67.70 จังหวัดฉะเชิงเทรา ร้อยละ 11.46 และจังหวัดสมุทรปราการร้อยละ 20.84

การกระจายตัวของผู้เยี่ยมชมเยือนตามแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญใน 3 จังหวัด พบว่าแหล่งท่องเที่ยวในถิ่นที่ซึ่งมีผู้เยี่ยมชมเยือนมาท่องเที่ยวเป็นสัดส่วนที่สูง ได้แก่ บางแสน นันทนาจอมเทียน วัดโสธรวรารามวรวิหาร ฟาร์มจระเข้ และหนองมน ทั้งนี้ ผู้เยี่ยมชมเยือนส่วนใหญ่ให้ความสนใจกับแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ ได้แก่ ชายหาด โดยเฉลี่ยร้อยละ 39.75 ป่าเขาและน้ำตกร้อยละ 19.50 สถานที่ทางประวัติศาสตร์ร้อยละ 10.85 แหล่งท่องเที่ยวประเภทเกาะร้อยละ 9.86 ตลาดผลไม้ร้อยละ 5.47 ส่วนตลาดของที่ระลึกมีผู้ให้ความสนใจเพียงร้อยละ

การจัดระดับความสนใจของผู้เยี่ยมชมเยือนต่อแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดต่าง ๆ พบว่าผู้เยี่ยมชมเยือนส่วนใหญ่มีความสนใจที่จะเดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดชลบุรีมากเป็นอันดับ 2 รองจากจังหวัดเชียงใหม่ และในจำนวนผู้ที่สนใจนี้เห็นว่าจังหวัดชลบุรีเป็นทางเลือกแรกที่จะมาท่องเที่ยวเป็นส่วนร้อยละ 31.9 ส่วนจังหวัดสมุทรปราการ และฉะเชิงเทรา นั้น กลุ่มตัวอย่างผู้เยี่ยมชมเยือนในการศึกษานี้จัดระดับความสนใจให้เป็นทางเลือกของการเดินทางเป็นลำดับหลัง

ตลาดผู้เยี่ยมชมเยือนต่างประเทศ ส่วนใหญ่จะให้ความสนใจกับแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญได้แก่ หาดนันทยา นาจอมเทียน ฟาร์มจระเข้ เมืองโบราณ ฟาร์มกล้วยไม้ ทัศนียภาพ-สังขาราราม เขาสามมุก และเมืองจำลอง

3.6.3 พฤติกรรมการท่องเที่ยว (Tourist Behavior)

การศึกษานพฤติกรรมมาท่องเที่ยวของผู้เยี่ยมชมเยือนจากกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ต้นทางและในพื้นที่จังหวัดชลบุรี ฉะเชิงเทรา และสมุทรปราการ สรุปผลที่สำคัญได้ดังนี้ คือ

1) จุดประสงค์ในการเดินทางท่องเที่ยวของผู้เยี่ยมชมเยือนชาวไทย ส่วนใหญ่ได้แก่ การท่องเที่ยว วัตถุประสงค์ทางธุรกิจ การไปเยี่ยมญาติ และเพื่อนฝูง และการเดินทางไปราชการ ทั้งนี้ผู้เยี่ยมชมเยือนในจังหวัดชลบุรีมีสัดส่วนของผู้ที่เดินทางด้วยจุดประสงค์ทางธุรกิจและราชการสูงกว่าจังหวัดฉะเชิงเทรา และสมุทรปราการ

ผู้เยี่ยมชมเยือนชาวต่างประเทศส่วนมากจะเดินทางเพื่อวัตถุประสงค์ทางการท่องเที่ยวเป็นส่วนใหญ่ และมีส่วนหนึ่งของผู้เยี่ยมชมเยือนต่างประเทศในจังหวัดชลบุรีที่เดินทางมาด้วยวัตถุประสงค์ทางธุรกิจ การประชุม สัมมนาต่าง ๆ ซึ่งส่วนใหญ่จะจัดที่โรงแรมในเมืองนันทยา รวมทั้งวัตถุประสงค์เพื่อการกีฬา เช่น การตกปลา การเล่นเรือใบ วินด์เซิร์ฟ และการเล่นกอล์ฟ เป็นต้น

2) ฤดูกาลท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวของผู้เยี่ยมชมเยือนชาวไทยส่วนมากจะกระจายไปตามเดือนต่าง ๆ ใกล้เคียงกัน ยกเว้นในช่วงเดือนที่มีวันหยุดราชการติดต่อกันหลายวัน และช่วงเทศกาลงานประเพณีต่าง ๆ จะมีผู้เยี่ยมชมเยือนเดินทางมาท่องเที่ยวมากขึ้น ได้แก่ ช่วงเดือนธันวาคม-กุมภาพันธ์ เดือนเมษายน-พฤษภาคม ส่วนช่วงฤดูฝนจะมีการเดินทางท่องเที่ยวน้อยลง ฤดูกาลท่องเที่ยวของผู้เยี่ยมชมเยือนต่างประเทศส่วนใหญ่จะอยู่ในช่วงเดือนธันวาคม-กุมภาพันธ์ และช่วงเดือนกรกฎาคม-สิงหาคม

3) แผนแผนการเดินทาง

การเดินทางของผู้เยี่ยมชมเยือนชาวไทย ส่วนใหญ่จะเป็นการเดินทางกับครอบครัวและกลุ่มเพื่อน โดยส่วนใหญ่เป็นการเดินทางไป-กลับในวันเดียวกัน ยกเว้นจังหวัดชลบุรี ซึ่งมีผู้เยี่ยมชมเยือนนักค้างคืนในอัตราที่สูงและส่วนมากเป็นการพักโรงแรมและบังกาโล โดยมีระยะวันพักเฉลี่ยของทั้ง 3 จังหวัดเท่ากับ 2 วัน ลักษณะการเดินทางส่วนใหญ่ใช้รถยนต์ส่วนตัวในการเดินทาง ผู้เยี่ยมชมเยือนชาวต่างประเทศในกลุ่มจังหวัดชลบุรี ส่วนมากจะพักค้างคืนโดยมีวันพักเฉลี่ย 5.6 วัน และผู้เยี่ยมชมเยือนชาวต่างประเทศของจังหวัดสมุทรปราการและฉะเชิงเทรา ส่วนใหญ่จะเดินทางแบบเข้าไป-เย็นกลับ โดยพักแรมในกรุงเทพมหานคร

4) การใช้จ่ายของผู้เยี่ยมชมเยือน

ผู้เยี่ยมชมเยือนชาวไทยในหน้าที่ 3 จังหวัดมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยประมาณ 400 บาท ต่อคน โดยจังหวัดชลบุรีมีค่าใช้จ่ายของผู้เยี่ยมชมเยือนสูงสุด ผู้เยี่ยมชมเยือนชาวต่างประเทศของจังหวัดชลบุรีและสมุทรปราการใช้จ่ายเฉลี่ยวันละ 2,200 บาทและ 750 บาท ตามลำดับ ค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่จะเป็นค่าอาหาร ค่าที่พัก ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงและพาหนะ และค่าของที่ระลึกตามลำดับ

3.7 การคาดประมาณจำนวนผู้เยี่ยมชมเยือนและความต้องการห้องพักของจังหวัดชลบุรี ฉะเชิงเทรา และสมุทรปราการ

3.7.1 การคาดประมาณจำนวนผู้เยี่ยมชมเยือน

จำนวนผู้เยี่ยมชมเยือนในหน้าที่จังหวัดชลบุรี ฉะเชิงเทรา และสมุทรปราการ มีแนวโน้มที่จะเพิ่มมากขึ้นทุกปี แต่เนื่องจากข้อมูลในอดีตของจังหวัดฉะเชิงเทรา และสมุทรปราการ ไม่มีการรวบรวมไว้ ในการคาดประมาณจึงใช้ผลการศึกษาจากการสำรวจภาคสนามและสถิติจำนวนนักท่องเที่ยวของเมืองพัทยาและกรุงเทพมหานครประกอบ เนื่องจากมีพื้นที่อยู่ใกล้กัน และนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มากกว่าร้อยละ 70 จะอาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครและจังหวัดโดยรอบ

ในช่วง พ.ศ. 2528-2532 จำนวนผู้เยี่ยมชมเยือนของเมืองพัทยาได้เพิ่มขึ้นในอัตราสูง กล่าวคือ จำนวนผู้เยี่ยมชมเยือนทั้งหมดเพิ่มขึ้นเฉลี่ยถึงร้อยละ 20.78 ต่อปี โดยเฉพาะผู้เยี่ยมชมเยือนชาวต่างประเทศเพิ่มขึ้นเฉลี่ยถึงร้อยละ 23.16 ต่อปี ส่วนผู้เยี่ยมชมเยือนชาวไทยเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 14.27 ต่อปี จากตัวเลขดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าจำนวนผู้เยี่ยมชมเยือนได้เพิ่มขึ้นในอัตราที่สูง ทั้งนี้เพราะในช่วงเวลาที่ผ่านมามีได้มีการขยายตัวทางด้านแหล่งที่พัก และสถานบริการสำหรับผู้เยี่ยมชมเยือนเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก ประกอบกับการประชาสัมพันธ์ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จึงทำให้ผู้เยี่ยมชมเยือนนิคมมาเที่ยวกันมาก อย่างไรก็ตามคาดว่าอัตราเพิ่มในระยะต่อไปจะไม่สูงเช่นนี้ ทั้งนี้เพราะการแข่งขันทางด้านบริการท่องเที่ยวของประเทศในกลุ่มเอเชียแปซิฟิก ประกอบกับภาวะเศรษฐกิจโลกมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

การประมาณการจำนวนผู้เยี่ยมชมเยือนชาวไทย อาศัยการศึกษาในด้านต่าง ๆ ประกอบกันในการพิจารณาอัตราเพิ่มของผู้เยี่ยมชมเยือนในอนาคต ได้แก่ การศึกษาความยืดหยุ่นของรายได้อ่อนนักท่องเที่ยว อัตราการเพิ่มของรายได้อ่อนบุคคลของประเทศไทย อัตราเพิ่มของค่าใช้จ่ายในด้านการพักผ่อนหย่อนใจและการบันเทิงของครัวเรือน แนวโน้มการเพิ่มประชากร และแนวโน้มผู้เยี่ยมชมเยือนในแหล่งท่องเที่ยวสำคัญในถิ่นที่ โดยมีสมมุติฐานว่า การเพิ่มขึ้นของรายได้อ่อนบุคคล และการขยายตัวทางเศรษฐกิจ และประชากร จะมีผลต่อแนวโน้มการเดินทางท่องเที่ยวมากขึ้น ในขณะที่เดียวกับการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ของพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ รวมทั้งโครงการสนามบินนานาชาติ จะมีผลต่อการเดินทางท่องเที่ยวมาสู่พื้นที่ดังกล่าวมากขึ้น

นอกจากนี้แม้ว่าการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ และสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวในจังหวัดอื่น อาจมีผลให้มีการกระจายผู้เยี่ยมชมเยือนที่เดินทางไปท่องเที่ยวในจังหวัดอื่น ๆ มากขึ้น แต่การที่พื้นที่จังหวัดสมุทรปราการ ฉะเชิงเทรา และชลบุรี เป็นพื้นที่ต่อเนื่องของการพัฒนากรุงเทพมหานครและชายฝั่งทะเลตะวันออก ประกอบกับการเป็นกลุ่มจังหวัดท่องเที่ยวที่เดินทางติดต่อกันได้สะดวก และมีแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นที่รู้จักและนิยมของผู้เยี่ยมชมเยือนหลายแห่ง จะทำให้ผู้เยี่ยมชมเยือนพื้นที่จังหวัดทั้งสามแห่งเพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลงในอนาคต อย่างไรก็ตาม การประมาณการผู้เยี่ยมชมเยือนในอนาคตนี้อาจมีการปรับปรุงให้เหมาะสมได้โดยขึ้นกับสถานการณ์เศรษฐกิจ การเมือง และการท่องเที่ยวของโลก นโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทย และประเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก ตลอดจนการพัฒนาในด้านธุรกิจบริการและการท่องเที่ยวระหว่างต่างประเทศ

การคาดประมาณตามการศึกษาและสมมุติฐานดังกล่าว ผู้เยี่ยมชมเยือนชาวไทยจะเพิ่มในอัตราลดลงจากร้อยละ 7.8 ใน พ.ศ. 2530-2534 เป็นร้อยละ 6.7, 6.1 และ 5.3 ในช่วง พ.ศ. 2535-2539, พ.ศ. 2540-2544 และ พ.ศ. 2545-2549 ตามลำดับ ส่วนผู้เยี่ยมชมเยือนชาวต่างประเทศนั้น เป็นการคาดประมาณโดยการศึกษาตามความสัมพันธ์ของส่วนแบ่งของตลาดผู้เยี่ยมชมเยือนชาวไทยและชาวต่างประเทศ ส่วนแบ่งการตลาดในระดับประเทศตามตลาดต้นทางที่สำคัญ ภายใต้เงื่อนไขการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ของการท่องเที่ยวในพื้นที่สามจังหวัดตามสมมุติฐานเดียวกับผู้เยี่ยมชมเยือนชาวไทย โดยผู้เยี่ยมชมเยือนชาวต่างประเทศจะเพิ่มขึ้นในอัตราลดลงจากร้อยละ 8.8 ในช่วง พ.ศ. 2530-2534 เป็นร้อยละ 7.2, 6.6 และ 5.8 ในช่วง พ.ศ. 2535-2539, ช่วง พ.ศ. 2540-2544 และในช่วง พ.ศ. 2544-2549 ตามลำดับ (ตารางที่ 3.35) โดยใน พ.ศ. 2549 จังหวัดชลบุรีจะมีผู้เยี่ยมชมเยือนประมาณ 8,550,000 คน จังหวัดฉะเชิงเทรา 1,215,000 คน และจังหวัดสมุทรปราการ 3,680,000 คน

ตารางที่ 3.35 การคาดประมาณผู้เยี่ยมชมเยือนจังหวัดชลบุรี ฉะเชิงเทรา และสมุทรปราการ

พ.ศ. 2534-2549

หน่วย : พันคน

พ.ศ.	จังหวัดชลบุรี				จังหวัดฉะเชิงเทรา				จังหวัดสมุทรปราการ				รวม					
	ชาวไทย	ชาวต่าง ประเทศ	รวม	อัตรา เพิ่ม%	ชาวไทย	ชาวต่าง ประเทศ	รวม	อัตรา เพิ่ม%	ชาวไทย	ชาวต่าง ประเทศ	รวม	อัตรา เพิ่ม%	ชาวไทย	อัตรา เพิ่ม%	ชาวต่าง ประเทศ	อัตรา เพิ่ม%	รวม	อัตรา เพิ่ม%
2534	2,050	1,370	3,420	7.6	610	10	620	5.1	1,230	200	1,430	8.3	3,890	7.8	1,580	8.8	5,470	8.4
2539	2,920	1,940	4,860	7.3	768	12	780	5.2	1,690	290	1,980	7.7	5,378	6.7	2,242	7.2	7,620	6.9
2544	3,960	2,660	6,620	6.4	960	14	974	4.9	2,300	410	2,710	7.4	7,220	6.1	3,084	6.6	10,304	6.2
2549	5,050	3,500	8,550	5.3	1,200	15	1,215	4.9	3,100	580	3,680	7.2	9,350	5.3	4,095	5.8	13,445	5.5

ที่มา : ประมาณการจากการสำรวจ และวิเคราะห์ และข้อมูลคึกคัก

ตารางที่ 3.36 การเปลี่ยนแปลงส่วนแบ่งการตลาดผู้เยี่ยมชมเชียงใหม่ เชียงเทรา
สมุทรปราการ พ.ศ. 2534-2549

หน่วย : ร้อยละ

จังหวัด	พ.ศ.	2534	2539	2544	2549
ชลบุรี		62.5	63.8	64.2	63.6
เชียงใหม่		11.3	10.2	9.5	9.0
สมุทรปราการ		26.2	26.0	26.3	27.3
รวม		100.0	100.0	100.0	100.0

ที่มา : จากผลการประมาณการผู้เยี่ยมชมเชียงใหม่ในอนาคต

3.7.2 การคาดประมาณจำนวนห้องพัก

จากผลการสำรวจ พบว่า ผู้เยี่ยมชมเชียงใหม่จะพักค้างคืนมากกว่านักท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดสมุทรปราการ ทั้งนี้เนื่องจาก จังหวัดทั้ง 2 อยู่ใกล้กรุงเทพมหานครจึงสะดวกสำหรับการเดินทางไปเที่ยวแบบเช้าไป-เย็นกลับ การขยายบริการด้านที่พัก จึงต้องพิจารณาให้สอดคล้องเหมาะสมกับการขยายตัวของผู้เยี่ยมชมที่ต้องการพักแรม ดังนั้นการคาดประมาณความต้องการที่พัก ในอนาคต ได้พิจารณาจากสภาพการพักแรมในสถานบริการที่พักในปัจจุบัน สัดส่วนผู้พักแรมในสถานบริการต่อผู้เยี่ยมชมทั้งหมด เวลานักเฉลี่ย จำนวนผู้เยี่ยมชมเฉลี่ยต่อห้องและอัตราการเข้าพัก จากผลการคาดประมาณเบื้องต้นี้ จะทราบถึงความต้องการห้องพักโดยประมาณ ดังนี้

1) หาจำนวนผู้เยี่ยมชมที่พักเฉลี่ยต่อห้องในปัจจุบัน โดยพิจารณาจากจำนวนผู้เยี่ยมชมที่พักแรม ระยะเวลาพักเฉลี่ย จำนวนห้องพักที่มีอยู่ทั้งที่เป็นบังกาโล โรงแรมและคอนโดเทล อัตราการเข้าพักและแบบแผนการพักแรมที่ได้จากการสำรวจภาคสนาม สามารถนำมาคำนวณหาจำนวนผู้เยี่ยมชมที่พักเฉลี่ยต่อห้องได้ โดยใช้สูตรคำนวณดังนี้

$$\text{จำนวนผู้เยี่ยมชมที่พักเฉลี่ยต่อห้อง} = \frac{\text{จำนวนผู้เยี่ยมชมที่พักแรม} \times \text{เวลานักเฉลี่ย}}{\text{จำนวนห้องพัก} \times \text{อัตราการเข้าพัก} \times 365 \text{ วัน}}$$

- จังหวัดชลบุรี (กลุ่มบางแสน) มีจำนวนผู้เยี่ยมชมเขื่อนที่ฝักเฉลี่ยต่อห้องในที่พักประเภทบังกาโล เท่ากับ 4 คนต่อห้อง และประเภทโรงแรมเท่ากับ 1.9 คนต่อห้อง เฉลี่ยทั้งสองประเภทเท่ากับ 2.95 คนต่อห้อง

- จังหวัดชลบุรี (กลุ่มพัทยา) มีจำนวนผู้เยี่ยมชมเขื่อนที่ฝักเฉลี่ยต่อห้องพักรวมทุกประเภท เท่ากับ 1.86 คนต่อห้อง

- จังหวัดฉะเชิงเทราและสมุทรปราการ มีจำนวนผู้เยี่ยมชมเขื่อนที่ฝักแรมเฉลี่ยต่อห้องเท่ากับ 1.90 คนต่อห้อง

2) การคาดประมาณจำนวนห้องพักในอนาคต มีข้อสมมุติฐานดังนี้ คือ

2.1) กำหนดให้สัดส่วนของผู้เยี่ยมชมเขื่อนที่ฝักแรมมีค่าคงที่ในช่วงเวลาของการประมาณการ

2.2) กรณีของจังหวัดชลบุรี กำหนดให้แบบแผนการพักแรมของผู้เยี่ยมชมเขื่อนชาวไทยที่ฝักแรมตามโรงแรมและบังกาโล เพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 1 ต่อปีในช่วง พ.ศ. 2534-2539 และลดลงเหลือร้อยละ 0.8 ในช่วง พ.ศ. 2539-2549 เนื่องจากมีผู้พักแรมในที่พักประเภทบ้านพักส่วนตัว คอนโดเทลและคอนโดมิเนียมมากขึ้น ส่วนกรณีของจังหวัดสมุทรปราการและฉะเชิงเทรา กำหนดให้แบบแผนการพักแรมเหมือนกับปัจจุบัน

2.3) กำหนดให้แบบแผนการพักแรมตามประเภทที่พักของผู้เยี่ยมชมเขื่อนชาวต่างประเทศเป็นเช่นเดียวกับในปัจจุบัน

2.4) กำหนดให้วันพักเฉลี่ยของผู้เยี่ยมชมเขื่อนจังหวัดชลบุรีที่เป็นชาวต่างประเทศเพิ่มขึ้นจาก 4.7 วันเป็น 4.8 วันใน พ.ศ. 2539 และเพิ่มเป็น 4.9 และ 5.0 วันใน พ.ศ. 2544 และ พ.ศ. 2549 วันพักเฉลี่ยของผู้เยี่ยมชมเขื่อนชาวไทย กลุ่มบางแสนมีค่า 1.6 วัน และกลุ่มพัทยาเพิ่มจาก 2.02 วัน เป็น 2.15 วัน ในช่วงเวลาของการคาดประมาณและกรณีของจังหวัดฉะเชิงเทราและสมุทรปราการ กำหนดให้วันพักเฉลี่ยของผู้เยี่ยมชมเขื่อนชาวไทยมีค่าคงเดิม

2.5) กำหนดให้อัตราเข้าพักเท่ากับ ร้อยละ 70

2.6) กำหนดให้จำนวนผู้เข้าพักเฉลี่ยต่อห้องของผู้เยี่ยมชมเขื่อนในจังหวัด - ชลบุรี ฉะเชิงเทรา และสมุทรปราการ มีค่าคงเดิมตามผลการคำนวณในข้อ 1)

ผลการประมาณการความต้องการห้องพัก ตามสมมุติฐานดังกล่าว พบว่า ในช่วง พ.ศ. 2534-2539 ความต้องการห้องพักของจังหวัดชลบุรี เพิ่มขึ้นรวมทั้งมีการขยายตัวของโครงการก่อสร้างคอนโดมิเนียม คอนโดเทล และบ้านพักส่วนตัวในรูปแบบต่าง ๆ และความต้องการห้องพักจะเริ่มมากขึ้นนับแต่ พ.ศ. 2539 เป็นต้นไป อันเนื่องมาจากการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ประกอบกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ รวมทั้งโครงการทำเรื่อน้ำลึกและสนามบินอู่ตะเภา และสนามบินหนองงูเห่า ที่จะมีผลต่อการเดินทางมาสู่พื้นที่มากขึ้น ส่วนในกรณีของจังหวัดฉะเชิงเทรา และสมุทรปราการความต้องการห้องพักจะ

เพิ่มขึ้นในช่วง พ.ศ. 2539 เป็นต้นไป อันเป็นผลต่อเนื่องของการพัฒนากรุงเทพมหานครและปริมณฑล พื้นที่ชายฝั่งตะวันออก และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ ตลอดจนการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ขยายไปสู่พื้นที่ดังกล่าว จะมีผลต่อการเดินทางมาสู่พื้นที่มากขึ้น อย่างไรก็ตาม ความต้องการในด้านที่พักของจังหวัดฉะเชิงเทราและสมุทรปราการในอนาคตเพิ่มขึ้นไม่มากนัก เนื่องจากการเดินทางส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นแบบไปกลับภายในวันเดียว การพัฒนาด้านที่พักจึงควรเน้นในการปรับปรุงมาตรฐาน คุณภาพของที่พักแรม (ตารางที่ 3.37)

ตารางที่ 3.37 การคาดประมาณความต้องการที่พัก

หน่วย : ห้อง

แหล่งท่องเที่ยว	2534	2539	2544	2549
ชลบุรี	21,200	23,060	25,380	28,600
กลุ่มบางแสน	850	870	1,000	1,200
กลุ่มพัทยา	20,020	21,800	23,900	26,900
อื่น ๆ	330	390	480	500
ฉะเชิงเทรา	300	320	380	440
สมุทรปราการ	220	250	320	400

ที่มา : การประมาณการ

3.8 แนวทางพัฒนาตลาด

จากสถานการณ์ด้านการท่องเที่ยวในประเทศ ซึ่งมีแนวโน้มการขยายตัวของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่จะเดินทางมาสู่ประเทศไทยมากขึ้น อันเนื่องมาจากการขยายตัวของการท่องเที่ยวในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และแปซิฟิก และการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่ทำให้ประชากรในภูมิภาคมีการเดินทางท่องเที่ยวมากขึ้น ประกอบกับการขยายตัวด้านบริการการบินและการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขทางการเมือง รวมทั้งการผ่อนปรนระเบียบในการเดินทางออกนอกประเทศในบางประเทศ จะทำให้มีการขยายตัวของตลาดนักท่องเที่ยวต่างประเศมากขึ้น และในส่วนของนักท่องเที่ยวชาวไทย ส่วนใหญ่จะเป็นการเดินทางท่องเที่ยวในภูมิภาคซึ่งมีแนวโน้มการขยายตัวเพิ่มขึ้น

ตลาดต่างประเทศ เป้าหมายที่สำคัญ ได้แก่ ตลาดเอเชียตะวันออกและแปซิฟิก และตลาดยุโรปเป็นเป้าหมายหลัก และเป้าหมายรอง ได้แก่ ตลาดภูมิภาคอเมริกาและเอเชียใต้ นอกจากนี้การพัฒนารุงเทพมหานครและปริมณฑลให้เชื่อมโยงกับการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออกในอนาคต จะมีผลต่อการเดินทางของนักท่องเที่ยวเข้ามาสู่พื้นที่ ทั้งในรูปแบบของการท่องเที่ยว และการติดต่อธุรกิจต่าง ๆ การพัฒนาตลาดนักท่องเที่ยวต่างประเทศจึงควรส่งเสริมเผยแพร่กิจกรรมด้านอาหารตลาดให้นักท่องเที่ยวได้รู้จักประเทศไทยในด้านการเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ทั้งธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และนันทนาการต่าง ๆ เช่น กอล์ฟ ดำน้ำ เรือใบ ตกปลา ประกอบกับส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวในตลาดเป้าหมายเดินทางมาเยือนประเทศไทยซ้ำครั้ง ส่งเสริมการจัดประชุมและกลุ่มท่องเที่ยวเพื่อนันทนาการ นอกจากนี้ การพัฒนาตลาดที่สำคัญ ได้แก่ การร่วมมือประสานงานกับสมาคมธุรกิจและสมาคมคนไทยในต่างประเทศ รวมทั้งดำเนินการด้านตลาดร่วมกับกลุ่มประเทศอาเซียนและอินโดจีน ในภาพประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของประเทศไทย เพื่อให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวของภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก ตลอดจนพัฒนาปรับปรุงสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ รวมทั้งบริการพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่จะสนับสนุนต่อการขยายตัวของตลาดนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ

ในด้านการตลาดนักท่องเที่ยวชาวไทย ปัจจุบันกลุ่มเป้าหมายหลัก ได้แก่ กลุ่มนักท่องเที่ยวในวัยแรงงานอายุ 26-35 ปี ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้ทำงานรับจ้าง บริษัทเอกชนและรับราชการ รวมทั้งรัฐวิสาหกิจ โดยเป็นกลุ่มรายได้ 4,500-7,500 บาทต่อเดือนเป็นส่วนใหญ่ การพัฒนาตลาดการท่องเที่ยวในพื้นที่สามจังหวัดนี้ สำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทยจึงควรพัฒนากลุ่มเป้าหมายไปสู่กลุ่มนักธุรกิจ ผู้บริหาร และกลุ่มวิชาชีพเฉพาะให้มากขึ้น เนื่องจากเป็นกลุ่มที่มีกำลังทางเศรษฐกิจสูงและเชื่อมโยงการเดินทางธุรกิจกับการท่องเที่ยวให้อำนวยประโยชน์ต่อกัน นอกจากนี้กลุ่มเป้าหมายที่มีศักยภาพ ได้แก่ กลุ่มข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ กลุ่มเยาวชน และกลุ่มแรงงานในพื้นที่ แนวทางการพัฒนาควรส่งเสริมการท่องเที่ยวที่สนับสนุนต่อการงานด้านต่าง ๆ เช่น การจัดการประชุมสัมมนาและการท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัลและสวัสดิการ และนันทนาการ รวมทั้งการส่งเสริมประสานงานกับภาคเอกชนในการร่วมมือกับรัฐในการจัดทำแผนการตลาดท่องเที่ยว ให้เป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาจังหวัดและการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ในการท่องเที่ยว - ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ และชนบทธรรมชาติ วัฒนธรรมที่ดี ส่งเสริมการจัดทัศนศึกษาเสริมหลักสูตรสำหรับเด็กและเยาวชน ทั้งนี้เพื่อให้การพัฒนาตลาดการท่องเที่ยวเป็นไปเพื่อพัฒนาโอกาส และการขยายตัวทางการท่องเที่ยวควบคู่กับการมีนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพในการเดินทางท่องเที่ยว และเพื่อการอนุรักษ์พัฒนาสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและทรัพยากรการท่องเที่ยวต่าง ๆ

บทที่ 4 อุทยานการท่องเที่ยว

อุทยานการท่องเที่ยว หมายถึง สถานที่ท่องเที่ยว ประเพณี เทศกาลตลอดจนกิจกรรมต่าง ๆ ที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว รวมทั้งที่พัก สิ่งอำนวยความสะดวก และบริการต่าง ๆ ที่เอื้ออำนวยความสะดวกสบาย ในระหว่างการเดินทางของนักท่องเที่ยว

4.1 สถานที่ท่องเที่ยว

สถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญของพื้นที่ศึกษามีจำนวนประมาณ 46 แห่ง ส่วนใหญ่เป็นสถานที่ท่องเที่ยวประเภทวัฒนธรรม 22 แห่ง รองลงมา ได้แก่ สถานที่ท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ จำนวน 16 แห่ง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นสถานที่ท่องเที่ยวแบบหาดทรายชายทะเลกับสถานที่ท่องเที่ยวประเภทแบบเกาะแก่ง และส่วนที่เหลือเป็นสถานที่ท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์อีกจำนวน 8 แห่ง

ที่ตั้งของสถานที่ท่องเที่ยวส่วนใหญ่อยู่ในจังหวัดชลบุรี จำนวน 19 แห่ง รองลงมา ได้แก่ จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 15 แห่ง และจังหวัดละโว้ จำนวน 12 แห่ง (ตารางที่ 4.1)

ตารางที่ 4.1 สถานที่ท่องเที่ยวในใต้ศึกษา

เขต การปกครอง	ประเภทสถานที่ท่องเที่ยว		
	ธรรมชาติ	ประวัติศาสตร์	วัฒนธรรม
จ. ชลบุรี กลุ่มบางแสน- ศรีราชา	- ชายหาดบางแสน - เขาสามมุข - เกาะสีชัง - เขาชะอาง - นิคมสัตว์น้ำ - สวนสัตว์เปิดเขาเขียว	- เมืองพระรถ - เมืองศรีนโปล - พระจุฑาธุชราชฐาน	- อ่างศิลา - ท้องมน - วัดใหญ่อินทาราม

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

เขต การปกครอง	ประเภทสถานที่ท่องเที่ยว		
	ธรรมชาติ	ประวัติศาสตร์	วัฒนธรรม
จ. ชลบุรี (ต่อ) กลุ่มนักศึกษา-สัตหีบ	<ul style="list-style-type: none"> -ชายหาดนันทา -ชายหาดนาจอมเทียน -ชายหาดบางเสร่ -หมู่เกาะล้าน -หมู่เกาะไม้ 		<ul style="list-style-type: none"> -วัดญาณสังวราราม -สวนนกนุช
จ. ฉะเชิงเทรา	<ul style="list-style-type: none"> -เขาคันทรง -เขาคันทรง -ค้างคาวแม่ไก่วัดโพธิ์ 	<ul style="list-style-type: none"> -ป้อมเมืองฉะเชิงเทรา -ศาลากลางจังหวัด- หลังเดิม 	<ul style="list-style-type: none"> -วัดโสธรวราราม- วรวิหาร -วัดโคกขามราช- รังสฤษดิ์ -วัดจีนประชาสโมสร -วัดโพธิ์ -วัดปากน้ำใจใจ -ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง -ศูนย์ศึกษาการพัฒนา- เขาคันทรงตามพระ- ราชดำริ

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

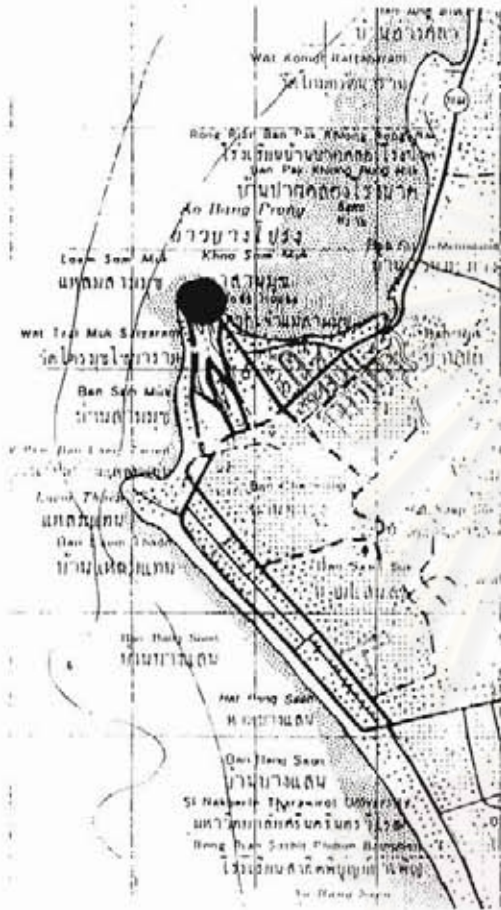
เขต การปกครอง	ประเภทสถานที่ท่องเที่ยว		
	ธรรมชาติ	ประวัติศาสตร์	วัฒนธรรม
จ. สมุทรปราการ	-สว่างคนิวาส -บางปู	-ป้อมพระจุลจอมเกล้า -ป้อมแผลงไฟฟ้า -นิทรรศน์ภัททหารเรือ	-พระสมุทรเจดีย์ -วัดโศการาม -วัดบางพลีใหญ่ -เมืองโบราณ -ฟาร์มจระเข้และ สวนสัตว์ -นิทรรศน์หอย -วัดกลางวรวิหาร -วัดโปรดเกษไชย- ธาราม -วัดไพชยนต์พลเสพย์ -วัดทรงธรรมวรวิหาร

4.1.1 สถานที่ท่องเที่ยวของจังหวัดชลบุรี

จังหวัดชลบุรีนับเป็นจังหวัดที่มีสถานที่ท่องเที่ยวมากที่สุดของพื้นที่ศึกษา แต่สถานที่ท่องเที่ยวอันเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศมากที่สุดก็คือ สถานที่ท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ โดยเฉพาะหาดทราย ชายทะเล และเกาะ สถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดชลบุรีมีรายละเอียด ดังนี้ (แผนที่ 4.1)

2) **เขาสามมุข**

ประเภท ธรรมชาติ แบบเขา

ที่ตั้ง

ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลตำบลแสนสุข อำเภอเมืองชลบุรี ทางด้านทิศเหนือของชายหาดบางแสน ห่างจากแหลมแท่นประมาณ 2.0 กิโลเมตร

ความสำคัญ

เป็นเขาเตี้ย ๆ สามารถชมทัศนียภาพมุมกว้างของแหลมแท่น และชายหาดบางแสนได้เป็นอย่างดี บริเวณเชิงผาวิมทะเลมีศาลเจ้าแม่สามมุข ซึ่งสร้างขึ้นเพื่อเป็นอนุสรณ์ด้านแห่งความรักของหนุ่มสาวที่จับขี้เหล็กตามที่ได้อ่านรักกันไว้

บริเวณเขาสามมุขนี้ยังมีลิงป่าอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก นักท่องเที่ยวมักแวะชมลิงป่าที่ลงมาจับผลไม้ นอกจากการสักการะเจ้าแม่สามมุข หรือรับประทานอาหารทะเล ก่อนที่จะเดินทางไปยังอ่างศิลาต่อไป

ศักยภาพการพัฒนา

เขาสามมุขจัดเป็นสถานที่ท่องเที่ยวเสริมของชายหาดบางแสน เช่นเดียวกับแหลมแท่นบนเขาสามมุขเดิมเป็นที่ตั้งของบารมีและที่นิกของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย แต่เนื่องจากในปัจจุบันอาคารต่าง ๆ ชำรุดทรุดโทรม หมดอายุการใช้งาน ถูกทิ้งร้าง เป็นทัศนียภาพไม่สวยงาม ส่วนบริเวณเชิงเขา ซึ่งมีถนนตัดเลาะโดยรอบแล้ว เนื่องจากมีร้านอาหารทะเลที่มีนักท่องเที่ยวเข้าชม เยี่ยมเข้ามาใช้บริการเป็นจำนวนมาก จึงเกิดปัญหาการจราจรติดขัด โดยเฉพาะในวันหยุดวันสุดสัปดาห์

แม้ว่าเขาสามมุขจะถูกทอดทิ้งมาเป็นเวลานาน แต่จำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มมากขึ้นควรดำเนินการปรับปรุง โดยรื้อถอนอาคารที่ถูกทิ้งร้างทั้งหมดและฟื้นฟูสภาพธรรมชาติให้กลับคืนมา-จัดให้มีทัศนียภาพและที่จอดรถให้พอเพียง ส่วนปัญหาการจราจรนั้น ควรจัดให้เดินรถทางเดียวในบางเวลา หรือเป็นการถาวร ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปริมาณรถยนต์

สถานีวิจัยบริการ

3) เกาะสีซิ่ง

ประเภท ชวรมชาติ แบบเกาะ

ที่ตั้ง

เป็นเกาะใหญ่ในอำเภอไทย และที่ตั้งของกิ่งอำเภอเกาะสีซิ่ง อยู่ห่างจากอำเภอศรีราชาทางทะเลประมาณ 9.8 กิโลเมตร

ความสำคัญ

ประกอบด้วยเกาะใหญ่น้อยอีก 8 เกาะ ได้แก่ เกาะขามใหญ่ ขามน้อย ปรง วัชดอกไม้ ยายทวด ท้ายค้างควา ท้ายตาหมื่น และสัมปะช้อ รวมพื้นที่ประมาณ 25 ตารางกิโลเมตร

บนเกาะสีซิ่งมีสถานที่ท่องเที่ยวทั้งประเภทชวรมชาติ ได้แก่ หาดทรายแก้ว หาดทรายขาว หาดหินกลม ประเภทประวัติศาสตร์ ได้แก่ พระจุฑาทูราชฐาน ซึ่งสร้างขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 5 และประเภทวัฒนธรรม ได้แก่ ศาลเจ้าพ่อเขาใหญ่ และรอยพระพุทธรูปจำลอง

ลักษณะการพัฒนา

เกาะสีซิ่งนับเป็นเกาะเดียวของกลุ่มท่องเที่ยวบางแสน ศรีราชา และบนเกาะก็มีสิ่งดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวที่แตกต่างไปจากหมู่เกาะล้านและหมู่เกาะไม้ ของกลุ่มท่องเที่ยว พัทยา-สัตหีบ ด้วยการเดินทางข้ามไปยังเกาะค่อนข้างสะดวก จึงมีนักท่องเที่ยวและผู้เยี่ยมชมเขามายังเกาะนี้ปีละ ไม่น้อย ข้อจำกัดที่สำคัญของการพัฒนาเกาะนี้ คือ พลังงานไฟฟ้าและน้ำจืดสำหรับทำน้ำประปาเพื่อการอุปโภคบริโภค

น้ำทะเลโดยรอบเกาะสีซิ่ง มีความลึกและตัวเกาะเป็นที่กำบังลมเหมาะสำหรับจอดเรือเดินสมุทรขนาดใหญ่ ซึ่งกรมเจ้าท่าได้ประกาศให้เป็นเขตท่าเรือกรุงเทพ จึงมีกลุ่มเอกชนวางแผนที่จะพัฒนาเกาะสีซิ่งให้เป็นท่าเรือน้ำลึก และคลังสำหรับเก็บสินค้าประเภทของเหลว หากเอกชนดำเนินการก่อสร้างก็จะก่อให้เกิดปัญหาผลกระทบต่อสภาวะแวดล้อมเดิม ไม่น้อย

4) เขาชะอาง

ประเภท ชนชาติ แบบถ้ำ

ที่ตั้ง

ตั้งอยู่ที่หมู่บ้านคลองตาเพชร อำเภอ
บ่อทอง ห่างจากที่ว่าการอำเภอบ่อทอง ประมาณ
16.๘ กิโลเมตร

ความสำคัญ

เป็นส่วนหนึ่งของเทือกเขาชะอาง ซึ่งเป็น
เขตกินปูนจึงมีถ้ำ หลืบถ้ำ และเพิงผาที่มีความ
สวยงามแตกต่างกันไป เช่น ถ้ำชะอางโลน
เป็นต้น

นอกจากนี้ยังมีการค้นพบภาชนะดินเผา -
ขวานหิน และโครงกระดูกมนุษย์โบราณ ที่เขา
ชะอางห้ายอด ควรมีการศึกษา ค้นคว้า ประวัติ
ความเป็นมาต่อไป

ศึกษาศาสนาพัฒนา

เขาชะอางนับเป็นสถานที่ท่องเที่ยวในกลุ่มท่องเที่ยวบางแสน-ศรีราชา ซึ่งตั้งอยู่ห่าง
ไกลจากสถานที่ท่องเที่ยวอื่น ๆ มากที่สุด การเดินทางไปที่ท่องเที่ยวยังเขาชะอาง ต้องออกนอก
เส้นทางไปมารวมทั้งสภาพเส้นทางยังไม่ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควร ขาดสิ่งอำนวยความสะดวกที่
จำเป็นสำหรับนักท่องเที่ยว จึงไม่เป็นที่ยอมรับนัก แม้ว่าจะเป็นสถานที่ท่องเที่ยวแบบถ้ำเพียงหนึ่งใน
ไม่กี่แห่งของภาคนี้

5) นิทรรศน์สัตว์ทะเล

ประเภท ขรรษชาติ

ที่ตั้ง

ตั้งอยู่ในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ - วิทยาเขตบางแสน เทศบาลตำบลบางแสน อำเภอเมืองชลบุรี ห่างจากจังหวัดชลบุรี ประมาณ 9.0 กิโลเมตร

ความสำคัญ

ประกอบด้วย นิทรรศน์สัตว์น้ำที่ยังมีชีวิตอยู่ และห้องแสดงนิทรรศการสิ่งมีชีวิตกับนิเวศวิทยา น้ำกร่อยและน้ำเค็ม นอกจากนี้ยังมีสถานเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำเพื่อการวิจัยอีกด้วย

นิทรรศน์เปิดให้นักท่องเที่ยวเข้าชมได้ทุกวัน โดยมีเจ้าหน้าที่คอยให้คำแนะนำแก่ผู้เข้าชมด้วย

ศึกษานิทรรศน์

นิทรรศน์สัตว์ทะเล เป็นสถานที่ศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับสัตว์ทะเลเพียงแห่งเดียวในภาคนี้ มีความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยวและผู้เยี่ยมชมเป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นด้านสิ่งอำนวยความสะดวก สำหรับนักท่องเที่ยวและโครงสร้างพื้นฐาน รวมทั้งอยู่ใกล้สถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจ คือ ชายหาดบางแสน และตลาดหนองมน จึงมีจำนวนผู้เข้าชมปีละมาก ๆ หากมีการนำแสดงนิทรรศการเฉพาะเรื่องหมุนเวียนเปลี่ยนไปตลอดปี พร้อมกับการโฆษณาประชาสัมพันธ์ล่วงหน้าอย่างทั่วถึง จะสามารถดึงดูดให้มีผู้เข้าชมสูงกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

7) เมืองพระรถ

ประเภท ประวัติศาสตร์

ที่ตั้ง

ตั้งอยู่ทางด้านทิศเหนือของเทศบาลเมือง-
พนัสนิคม อำเภอพนัสนิคม ห่างออกไปประมาณ
1.0 กิโลเมตร

ความสำคัญ

เป็นเมืองโบราณมาแต่สมัยทวารวดี จนถึง
สุโขทัยเข้าใจว่าเป็นเมืองสืบต่อกันมา ขนาดกว้าง
850 เมตร ยาว 1,550 เมตร มีกำแพงเมือง
เป็นมูลดินขนาดเป็นคอน ๆ สูงราว 4 เมตร 2
ชั้น ทางด้านทิศตะวันตกเฉียงเหนือมีฐานเจดีย์ 1
แห่ง ชาวบ้านเรียกว่า "เนินชาตุ" และยังมีฐาน
เจดีย์ ขนาดกว้าง 4 วา อีก 4 แห่ง ภายใน
กำแพงเมืองปัจจุบันเป็นที่นาและบ้านเรือนของ
ราษฎรไปแล้ว

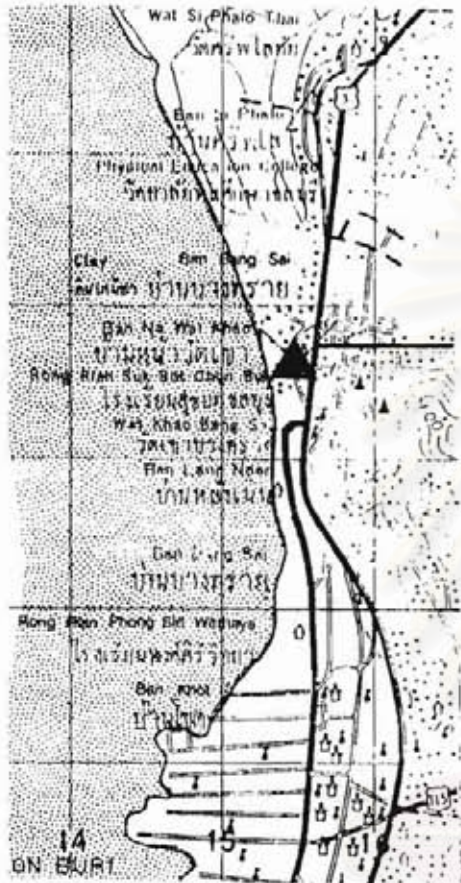
สภาพการพัฒนา

แม้ว่าเมืองพระรถจะเป็นสถานที่ท่องเที่ยว ซึ่งถูกจัดเข้าไว้ในกลุ่มท่องเที่ยวบางแสน-
ศรีราชา แต่เนื่องจากอยู่ห่างจากสถานที่ท่องเที่ยวอื่น ๆ และไม่อยู่ในเส้นทางท่องเที่ยว โอกาส
ที่จะพัฒนาให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวจึงมีไม่มากนัก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

8) เมืองศรีนโ

ประเภท ประวัติศาสตร์

ที่ตั้ง

ตั้งอยู่ที่ตำบลหนองไม้แดง อำเภอเมืองชลบุรี ทางด้านทิศเหนือห่างจากจังหวัดชลบุรี ประมาณ 6.0 กิโลเมตร

ความสำคัญ

เมืองศรีนโ เป็นเมืองสมัยทวารวดี นับว่าเป็นเมืองเก่าแก่มากเมืองหนึ่ง ทางหน้าเมืองเป็นหาดทรายติดต่อกับตำบลบางทราย มีปูชนียโบราณวัตถุ เช่น พระแก้วผลึก พระทองคำ ชั้นทองคำ สัมฤทธิ์ ถ้วยชามสังคโลก โถสังคโลก ภายในบรรจุอัฐิฝังไว้ กระเบื้องลูกฟูก ผนังอิฐขนาดใหญ่ และจะเข้ปูนปั้น มีซากถนนโบราณกว้างประมาณ 8 เมตร เข้าใจว่าเป็นเมืองท่าสำคัญเมืองหนึ่งในสมัยนั้น และมีการติดต่อกับเมืองพระรถ ซึ่งอยู่ห่างออกไปเพียง 20.0 กิโลเมตร

ศึกษาการพัฒนา

ปัจจุบันเมืองศรีนโ เป็นพื้นที่ชุมชนหนาแน่น และถูกถนนสายบางนา-ตราด ตัดผ่านกลางเมืองตลอดแนว กำแพงเมืองซึ่งเป็นสิ่งก่อสร้างที่เหลืออยู่เพียงอย่างเดียวของเมืองก็ได้ถูกทำลายลงเป็นส่วนใหญ่ แม้ว่าจะเป็นที่แหล่งโบราณคดีที่สำคัญแห่งหนึ่ง แต่ก็ขาดสารูปทางการท่องเที่ยวเท่าที่ควร

9) พระจุฑาธุชราชฐาน

ประเภท ประวัติศาสตร์

ที่ตั้ง

ตั้งอยู่บนเกาะสี่ซิ่ง ทางด้านทิศใต้ ห่างจากที่ว่าการกิ่งอำเภอเกาะสี่ซิ่ง เป็นระยะทางประมาณ 2.0 กิโลเมตร

ความสำคัญ

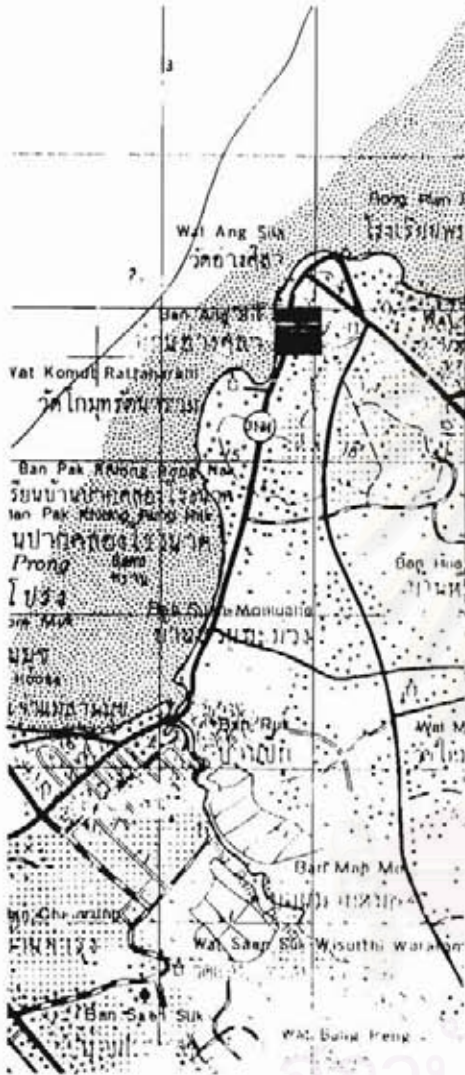
เป็นพระราชวังฤดูร้อนในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 เมื่อเสด็จแปรพระราชฐานเพื่อสำราญพระอิริยาบถ โดยโปรดเกล้าให้สร้างตึกห้องศรี ตึกวัฒนา ตึกอภิรมณ์ พระที่นั่ง 4 องค์ พระตำหนัก 14 ตำหนัก ประตูประราชฐาน 8 ประตู ทางในพระราชฐาน 26 ทาง บันได 26 บันได น้ำตก 5 แห่ง รวมทั้ง บ่อ สระ ช่าง และน้ำพุอีกเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้ได้พระราชทานชื่อคลองจอบไผ่ราชยังและได้ตกแต่งพื้นที่บริเวณแหลมวังให้เป็นอุทยาน โดยออกแบบได้สอดคล้อง กับลักษณะธรรมชาติที่มีอยู่เดิมอย่างงดงามตามแบบ Terrace Garden ซึ่งเป็นอิทธิพลของสถาปัตยกรรม Italian Renaissance

ศึกษาการพัฒนา

พระจุฑาธุชราชฐาน เป็นทั้งโบราณสถาน และสถานที่ท่องเที่ยว ซึ่งมีบรรยากาศดี สามารถชมทิวทัศน์มุมกว้างของศรีราชาและแหลมฉบัง จึงสมควรได้รับการพัฒนา พร้อมทำโฆษณาประชาสัมพันธ์ เพื่อดึงดูดให้นักท่องเที่ยวและผู้เยี่ยมชม เข้ามารชม ปัจจุบันพระจุฑาธุชราชฐานอยู่ภายใต้การดูแลของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สภาพส่วนใหญ่ทรุดโทรม เนื่องจากงบประมาณสำหรับทำการดูแลบำรุงรักษา แม้ว่าจะได้มีการศึกษาและจัดทำแผนแม่บทเพื่ออนุรักษ์ โดยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยไว้แล้ว

10) อ่างศิลา

ประเภท วัดถาวร

ที่ตั้ง

ตั้งอยู่ในเขตสุขุมผลอ่างศิลา ห่างจากชายหาดบางแสน ไปทางทิศเหนือเป็นระยะทางประมาณ 5.0 กิโลเมตร

ความสำคัญ

เป็นหมู่บ้านชายทะเลที่สำคัญ ในอดีตพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เคยเสด็จประพาส และตรัสชมว่ามีอากาศดี ต่อมาในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้เสด็จประพาสหลายครั้ง และโปรดให้สร้างพระตำหนักราชินี ซึ่งยังคงปรากฏอยู่ทุกวันนี้ อ่างศิลาในปัจจุบันยังคงเป็นชุมชนประมง ที่ประกอบอาชีพจับสัตว์น้ำและเพาะเลี้ยงหอยนางรมชายฝั่ง จึงมีร้านอาหารทะเลที่นักท่องเที่ยวนิยมแวะพัก - รับประทานอาหารจำนวนไม่น้อย นอกจากนี้ยังมีสินค้าพื้นเมือง เช่น ถั่วทอง ครกหิน ตุ๊กตาหิน ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมโบราณที่ชาวบ้านจำหน่ายเป็นของใช้ และของที่ระลึกสำหรับนักท่องเที่ยว

ศึกษาภาพพัฒนา

อ่างศิลานับเป็นแหล่งท่องเที่ยวเสริมของชายหาดบางแสน นักท่องเที่ยวที่เดินทางไปหรือกลับจากชายหาดบางแสน โดยใช้ทางหลวงจังหวัดหมายเลข 3134 เส้นเลียบริมทะเลจะผ่านอ่างศิลา และแวะพักรับประทานอาหาร หรือซื้อสินค้าพื้นเมือง เช่นเดียวกับเขาสวนมฤต ชายฝั่งแถบนี้โดยมากเป็นหาดเลน จึงใช้เพาะเลี้ยงหอยนางรม เป็นทัศนียภาพที่นำดูที่แปลกตาไปอีกแบบหนึ่ง ตัวชุมชนอ่างศิลามีลักษณะเป็นหมู่บ้านชาวประมง และสลักหิน สภาพอาคารสูง 1-2 ชั้น ส่วนใหญ่ก่อสร้างด้วยไม้เหมือนชุมชนประมง ทัศนภายในชุมชนค่อนข้างแคบและต้องจัดให้เดินรถทางเดียว ในอนาคตสุขุมผลอ่างศิลาจะต่อเนื่องเป็นชุมชนเดียวกับเมืองชลบุรี ซึ่งกำลังขยายตัวลงมาทางทิศใต้ จะทำให้มีลักษณะเป็นชุมชนเมืองมากขึ้นกว่าในปัจจุบัน

11) หนองงม

ประเภท วัฒนธรรม

ที่ตั้ง

ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลตำบลแสนสุข ริมทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3 (ถนนสุขุมวิท) ปากทางแยกเข้าชายหาดบางแสน ห่างจากจังหวัดชลบุรี ประมาณ 9.0 กิโลเมตร และชายหาดบางแสน ประมาณ 3.0 กิโลเมตร

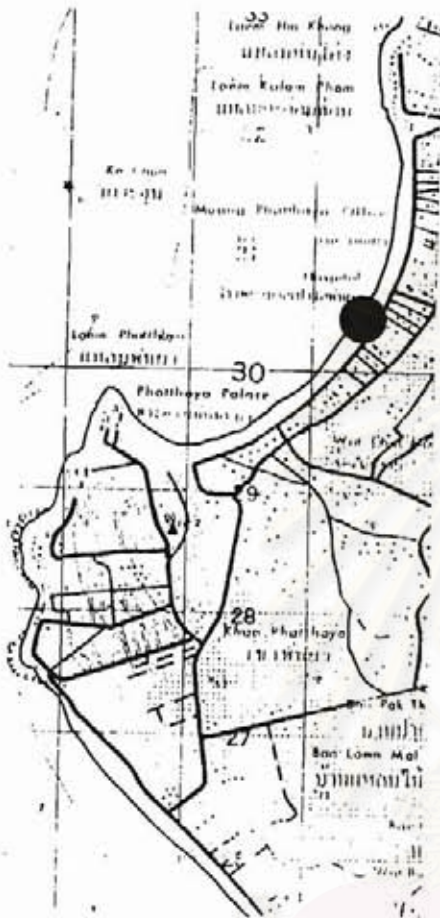
ความสำคัญ

เป็นตลาดจำหน่ายสินค้าพื้นเมือง และของที่ระลึก ที่ขึ้นชื่อของจังหวัดชลบุรี ได้แก่ อาหารทะเลแห้ง และผลิตภัณฑ์อาหารทะเลชนิดต่าง ๆ ซึ่งข้าวหลาม ห่อหมก ห้อยจ้อ และขนมต่าง ๆ ซึ่งนักท่องเที่ยวนิยมแวะซื้อ ก่อนเดินทางกลับ เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะในวันหยุด วันสุดสัปดาห์และฤดูท่องเที่ยว

ศักยภาพการพัฒนา

ตลาดหนองงมมีลักษณะเป็นชุมชนเกาะสองข้าง ริมทางหลวงหมายเลข 3 (ถนนสุขุมวิท) เป็นแนวยาว ในวันหยุดวันสุดสัปดาห์ มีนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมากแวะจับจ่ายซื้อของ โดยจอดรถสองข้างทาง ทำให้เกิดปัญหาการจราจรติดขัดอยู่เสมอ เนื่องจากเป็นทางหลวงที่ตัดผ่านชุมชน ประกอบกับปริมาณชาวต่างชาติที่สัญจรสูงอยู่แล้ว หากมีการสร้างเส้นทางเลียงเมืองตามผังเมืองรวมชลบุรีของสำนักผังเมือง และทางด่วนกรุงเทพฯ-พัทยาแล้วก็จะมีส่วนช่วยแก้ปัญหาดังกล่าวลงได้

13) พัทธยา

ประเภท ธรรมชาติ แบบหาดทรายชายทะเล

ที่ตั้ง

เมืองพัทลุงตั้งอยู่ในเขตอำเภอ บางละมุง ห่างจากจังหวัดชลบุรี ไปทางทิศใต้ตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3 (ถนนสุขุมวิท) เป็นระยะทางประมาณ 50.0 กิโลเมตร

ความสำคัญ

เป็นสถานตากอากาศสาธารณะ แบบหาดทราย ชายทะเลที่มีชื่อเสียงทั่วโลก ความยาวของชายหาดประมาณ 5.0 กิโลเมตร พื้นด้านหลังยังเพียบพร้อมไปด้วยที่พัก สิ่งอำนวยความสะดวก บริการและสถานเริงรมย์ ที่ได้มาตรฐานระดับนานาชาติ นอกจากหาดทรายแล้ว ภายในเมืองพัทลุงยังมีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจ ได้แก่ เมืองจำลองมินิสยาม หมู่บ้านช้าง หมู่บ้านชาวเขา ประสาทไม้สักใหญ่ที่สุดในโลก ฟาร์มกล้วยไม้ สวนป่านาวิเศษ และสวนน้ำพัทลุงปาร์ค

ศักยภาพการพัฒนา

ชายหาดพัทลุงจัดเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่ได้รับการพัฒนาแล้ว พร้อมมูลทั้งการบริการและโครงสร้างพื้นฐานจึงเป็นที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ การขยายตัวของจำนวนนักท่องเที่ยวอย่างรวดเร็ว ในระยะเวลาที่ผ่านมา ทำให้มีการพัฒนาที่พักขึ้นเป็นจำนวนมากจนสาขารูปโภคและสาธารณูปการที่รัฐได้จัดเตรียมไว้ เกิดความขาดแคลน ไม่เพียงพอแก่ความต้องการที่เพิ่มขึ้น ในขณะที่ขบวนการขยายตัวที่เกิดขึ้นเริ่มส่งผลกระทบต่อสภาวะแวดล้อมทั้งในด้านทรัพยากรกายภาพ ระบบนิเวศน์ คุณค่าประโยชน์ใช้สอยของมนุษย์ และคุณภาพชีวิต อันอาจบั่นทอนแรงดึงดูดของพัทลุงที่มีต่อการท่องเที่ยวในระยะต่อไป

เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว ที่เกิดขึ้นและพัฒนายุทธศาสตร์ให้สามารถยังคงดึงดูดนักท่องเที่ยวได้อย่างต่อเนื่อง รัฐบาลไทยโดยสำนักคณะกรรมการพัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออก ร่วมกับองค์การความร่วมมือระหว่างประเทศ แห่งประเทศญี่ปุ่น ได้จัดทำแผนหลักพัฒนาพื้นที่พัทลุงขึ้นในปี 2533 เป็นแผนระยะยาว 15 ปี

14) นางจอมเทียน

ประเภท ชนรรมชาติ แบบหาดทรายชายทะเล

ที่ตั้ง

ชายหาดนางจอมเทียน ตั้งอยู่ในเขตเมือง พัทยาทางด้านทิศใต้ แยกออกจากชายหาดพัทยา โดยมีเขากั้นพระยาคันอยู่ ห่างจากชายหาดพัทยา ประมาณ 3.0 กิโลเมตร

ความสำคัญ

เป็นสถานที่ตากอากาศสาธารณะแบบหาด- ทราย ชายทะเลที่ได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว เนื่องจากเป็นชายหาดที่ค่อนข้างสงบ เงียบ ความยาวของชายหาดประมาณ 7.0 กิโลเมตร พื้นที่ด้านหลังหาดกำลังมีการพัฒนาที่พัก สิ่งอำนวยความสะดวก บริการ ร้านอาหาร และชาน พานิชยกรรม เพื่อตอบสนองความต้องการของ นักท่องเที่ยวซึ่งขยายตัวอย่างรวดเร็ว

ศักยภาพการพัฒนา

ชายหาดนางจอมเทียนนับเป็นชายหาดที่มีศักยภาพในการพัฒนา เพื่อรองรับนักท่องเที่ยว ชาวไทยและชาวต่างประเทศ ไม่นับชายหาดพัทยา ปัจจุบันชายหาดนางจอมเทียนได้มีการพัฒนา พื้นที่ด้านหลังหาดอย่างรวดเร็ว อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากพื้นที่ด้านหลังชายหาดพัทยา ถูกพัฒนาใช้ ประโยชน์เสียเป็นส่วนใหญ่แล้ว การพัฒนาที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วนี้ ทำให้ชายหาดนางจอมเทียน ประสบปัญหาผลกระทบสภาวะแวดล้อม เช่นเดียวกับชายหาดพัทยา นอกจากนี้แล้วการที่ขอบเขตของ เมืองพัทยายังครอบคลุมเพียงบางส่วนของชายหาดนางจอมเทียน ส่วนที่เหลืออยู่ในเขตการปกครอง ของอำเภอสัตหีบ ยิ่งทำให้ปัญหาการพัฒนาชายหาดนางจอมเทียนเพิ่มมากขึ้น

อย่างไรก็ตาม รัฐบาลได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของชายหาดนางจอมเทียนต่อการ ท่องเที่ยว โดยได้ผนวกกรมเข้าไว้เป็นส่วนหนึ่งในแผนหลักพัฒนานักยา เพื่อที่จะดำเนินการแก้ไข ปัญหาและพัฒนาในคราวเดียวกัน ส่วนของชายหาดนางจอมเทียนที่มีได้อยู่ในเขตเมืองพัทยาก็ได้มีการเตรียมการจัดตั้งองค์กรส่วนท้องถิ่นในรูปแบบสุขาภิบาลขึ้น เพื่อรับหน้าที่พัฒนาชุมชนต่อไป

16) บางเสวี

ประเภท วัฒนธรรม

ที่ตั้ง

สุขาภิบาลบางเสวี ตั้งอยู่ในอำเภอสัตหีบ ห่างจากเมืองหน้าทางทิศใต้ตามทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 3 (ถนนสุขุมวิท) เป็นระยะทางประมาณ 16.0 กิโลเมตร

ความสำคัญ

สุขาภิบาลบางเสวี เป็นชุมชนชาวประมงที่มีชื่อเสียงแห่งหนึ่งของจังหวัดชลบุรี เนื่องจากทางตอนใต้ของชุมชนเป็นอ่าวน้ำลึกเหมาะแก่การตกปลา ปลาที่มีชุกชุมมาก คือ ปลาเก๋า นักท่องเที่ยวมาลงเรือที่นี่เพื่อออกไปนั่งเล่นตกปลา และดำน้ำชมปะการัง

ทางด้านทิศเหนือของชุมชนยังมีหาดทรายสีขาวสะอาด ชายทะเลจึงยาวต่อเนื่องมาจากชายหาดนาจอมเทียน มีนักท่องเที่ยวเข้ามาพักผ่อนเล่นน้ำทะเลพอสมควร

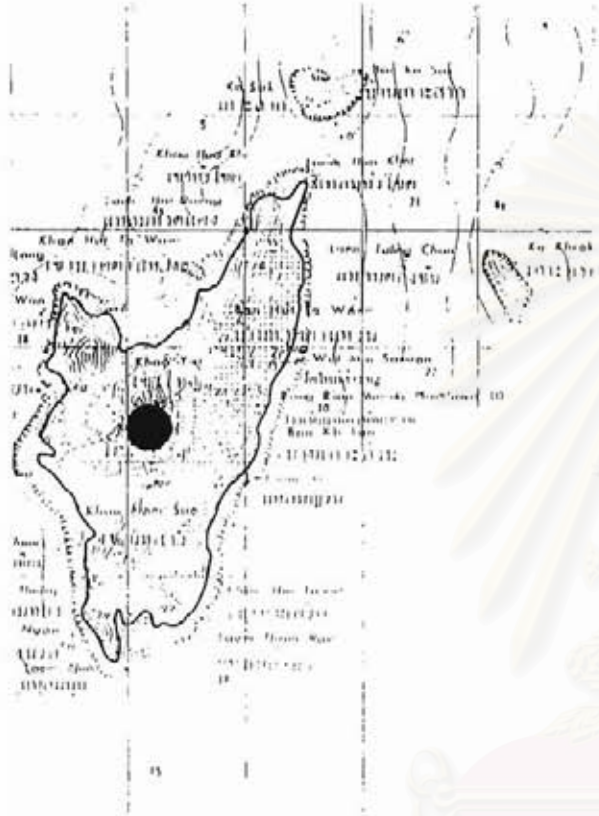
ศึกษาภาพพัฒนา

บางเสวีมีศึกษาภาพเหมาะที่จะพัฒนาให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยว กิจกรรมทางน้ำ สำหรับนักท่องเที่ยวและผู้เยี่ยมชม เชื้อนทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศได้เป็นอย่างดี ส่วนหาดทรายนั้นเนื่องจากอยู่ใกล้ชุมชนประมงมาก จึงมีคุณภาพไม่เหมาะสมที่จะพัฒนาให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยว ชายหาดในระดับเดียวกับชายหาดนาจอมเทียนได้ นอกจากชายหาดทั้งสองจะมีนักท่องเที่ยวแออัดจนเกินขีดความสามารถที่จะรับได้ ทั้งนี้เนื่องจากชายหาดอื่น ๆ ไม่มีทางเข้าสาธารณะทำให้ไม่สามารถเปิดให้บริการแก่บุคคลทั่วไปได้

หากจะพัฒนาชายหาดบางเสวี ให้สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้แล้วจะต้องทำการพัฒนาในเกือบทุกด้าน เนื่องจากเป็นชุมชนประมงเดิมที่เพิ่งได้รับการยกฐานะขึ้นเป็นสุขาภิบาล จึงมีความขาดแคลนสาธารณูปโภค สาธารณูปการค่อนข้างมาก ตามแผนหลักการพัฒนาศึกษา ได้รวมบางเสวีเข้าไว้ในแผนด้วย

16) หมู่เกาะล้าน

ประเภท ชวรมชาติ แบบเกาะ

ที่ตั้ง

หมู่เกาะล้าน ตั้งอยู่ในอ่าวไทยห่างจากเมืองพัทยาไปทางทิศตะวันตก เป็นระยะทางประมาณ 9.8 กิโลเมตร

ความสำคัญ

หมู่เกาะล้านประกอบด้วยเกาะล้าน เกาะครก และเกาะสาคร เกาะใหญ่ที่สุดคือ เกาะล้าน มีพื้นที่ประมาณ 6.8 ตารางกิโลเมตร ใช้เวลาเดินทางโดยเรือจากพัทยาประมาณ 45 นาที มีหาดทรายที่สวยงาม เลื่องชื่อคือ หาดตาวัน ตั้งอยู่ทางด้านทิศเหนือของเกาะอีกด้านหนึ่งคือ เกาะล้านแบริด มีโรงแรม วัดตาตาร สนามกอล์ฟ และกิจกรรมทางน้ำ นักท่องเที่ยวนิยมเดินทางไปยังเกาะล้าน และหมู่เกาะข้างเคียง เพื่อนักผ่อนเล่นน้ำ ชมปะการัง และตกปลา

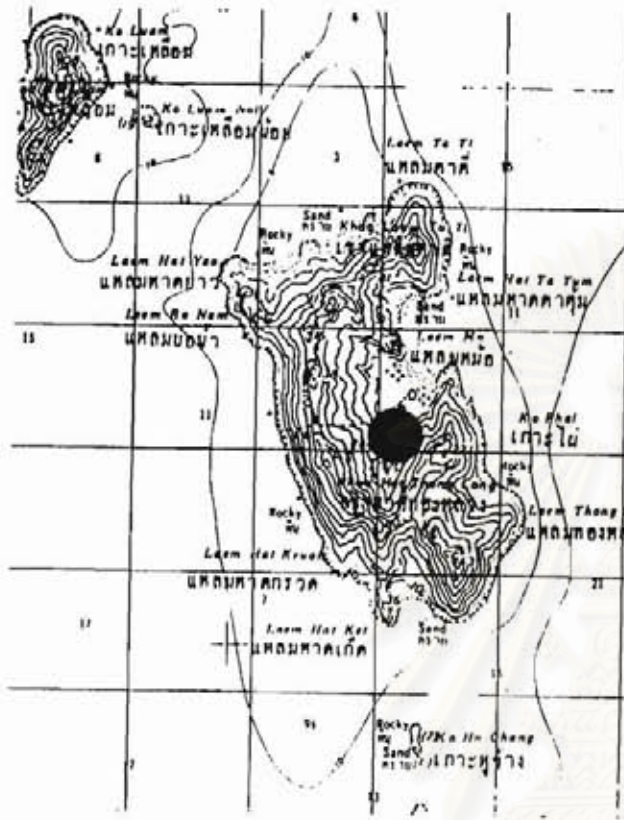
ศักยภาพการพัฒนา

หมู่เกาะล้านนอกจากจะเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีแรงดึงดูดต่อนักท่องเที่ยวและผู้เชื่อมโยงทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ เฉพาะตัวแล้ว ยังเป็นส่วนเสริมแรงดึงดูดซึ่งกันและกันกับชายหาดพัทยา และนาจอมเทียน การพัฒนาการท่องเที่ยวหมู่เกาะล้าน จึงไม่อาจแยกออกจากการพัฒนาการท่องเที่ยวชายหาดพัทยา และนาจอมเทียน ปัจจุบันได้มีการพัฒนาที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวกบนเกาะล้านไว้บ้างแล้ว แต่ยังคงขาดท่าเทียบเรือและแหล่งน้ำจืด สำหรับอุปโภค บริโภค อันเป็นปัญหาเช่นเดียวกับสถานที่ท่องเที่ยวบนเกาะโดยทั่วไป

ในการจัดทำแผนหลักพัฒนายุทธศาสตร์และบริเวณข้างเคียง จึงได้รวมการพัฒนาบนเกาะล้าน เข้าไว้ในกลุ่มเดียวกันด้วย การควบคุมการพัฒนาเพื่อรักษาสภาพธรรมชาติดั้งเดิมไว้ และป้องกันผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม นับเป็นมาตรการที่จำเป็นและต้องเร่งดำเนินการให้บังเกิดผลโดยเร็ว เพื่อมิให้เกิดปัญหาขึ้นเช่นเดียวกับสถานที่ท่องเที่ยวประเภทเดียวกันแห่งอื่น ๆ

17) หมู่เกาะไม้

ประเภท ธรรมชาติ แบบเกาะ

ที่ตั้ง

หมู่เกาะไม้ตั้งอยู่ในอ่าวไทยห่างจากเกาะล้านไปทางทิศตะวันตก เป็นระยะทางประมาณ 9.5 กิโลเมตร และห่างจากเมืองพัทลุงเป็นระยะทางประมาณ 18.5 กิโลเมตร

ความสำคัญ

หมู่เกาะไม้ประกอบด้วยเกาะเล็กๆจำนวน 5 เกาะ เกาะที่ใหญ่ที่สุด คือ เกาะไม้ มีพื้นที่ประมาณ 4.8 ตารางกิโลเมตร บนยอดเขาของเกาะนี้มีกระโจมไฟตั้งอยู่ นักท่องเที่ยวนิยมไปพักผ่อนเล่นน้ำทะเล ดำน้ำชมปะการัง และตกปลา

ศึกษาการพัฒนา

แม้ว่าหมู่เกาะไม้ จะมีความน่าสนใจเช่นเดียวกับหมู่เกาะล้าน แต่เนื่องด้วยตั้งอยู่ห่างไกลจากพื้นแผ่นดินใหญ่มากกว่า ทำให้ต้องใช้เวลานานในการเดินทางมาก จึงไม่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวเท่าที่ควร นอกจากนี้นักท่องเที่ยวที่นิยมชมชอบการผจญภัย นักผจญภัยในธรรมชาติโดยไม่ต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกสบายมากนัก โอกาสที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวของหมู่เกาะไม้ ควรกำหนดให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวแบบความหนาแน่นต่ำ สำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการบรรยากาศธรรมชาติอย่างแท้จริง โดยควบคุมให้มีการพัฒนาในขอบเขตอันจำกัด เพื่อรักษาสภาพธรรมชาติดั้งเดิมไว้ และป้องกันผลกระทบจากสิ่งแวดล้อมที่จะเกิดขึ้นจากการพัฒนา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

18) วัดฉายสังวราราม

ประเภท วัดธรรม

ที่ตั้ง

วัดฉายสังวราราม ตั้งอยู่ในเขตอำเภอ สัตตหีบ ห่างจากเมืองนันทราชทางทิศใต้ ตามทาง หลวงแผ่นดินหมายเลข 3 (ถนนสุขุมวิท) เป็นระยะ ทางประมาณ 15.0 กิโลเมตร แล้วแยกซ้ายมือ เข้าไปอีกประมาณ 5 กิโลเมตร

ความสำคัญ

เป็นวัดที่สร้างขึ้นถวายสมเด็จพระญาณ - สังวร พระสังฆราชองค์ ปัจจุบันประกอบด้วยเขต พุทธาวาสและสังฆาวาส

เขตพุทธาวาสมีสถานที่ที่น่าสนใจ ได้แก่ มณฑปที่ประดิษฐานรอยพระพุทธรูปจำลอง ตั้งอยู่ บนเขาคันซึ่งสามารถชมทัศนียภาพมุมกว้างของวัดฯ ไปจนถึงเมืองนันทราช นอกจากนี้ยังมีพระเจดีย์ใหญ่ ซึ่งบรรจุพระบรมสารีริกธาตุของพระสัมมาสัมพุทธ - เจ้า และพระธาตุของพระอรหันต์สาวก วิหาร พระญาณเรศร์ และศาลานานาชาติซึ่งตั้งเรียงราย อยู่โดยรอบอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่

ในวันสำคัญทางศาสนาจะมีพุทธศาสนิกชน - เดินทางมาร่วมปฏิบัติศาสนกิจเป็นจำนวนมาก

ศึกษาภาพการพัฒนา

เมื่อการก่อสร้างอาคารต่าง ๆ ตามแผนหลักของวัดฯ เสร็จสิ้นลง จะเป็นสถานที่ ท่องเที่ยวสำคัญของแถบนี้ เนื่องจากมีสิ่งที่น่าสนใจเป็นจำนวนมาก และยังมีสภาพธรรมชาติที่น่า รื่นรมย์ อีกทั้งพื้นที่ซึ่งกว้างขวาง สามารถรองรับผู้มาเยี่ยมชมเยือนได้คราวละมาก ๆ โดยไม่จำเป็นต้องมีการพัฒนาด้านต่าง ๆ อย่างมากมายแต่ประการใด นอกจากการจัดการจราจร สถานที่ จอดรถให้เป็นระเบียบเรียบร้อย พร้อมทั้งจัดให้มีศูนย์ประชาสัมพันธ์และสิ่งอำนวยความสะดวก สำหรับนักท่องเที่ยวตามสมควร

4.1.2 สถานที่ท่องเที่ยวจังหวัดฉะเชิงเทรา

จังหวัดฉะเชิงเทราเป็นจังหวัดหนึ่งในสามจังหวัดของโครงการพัฒนาชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก และเป็นทางผ่านไปยังจังหวัดชลบุรี แม้ว่าจังหวัดจะมีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจอยู่ไม่น้อย แต่ขาดการพัฒนาและส่งเสริม จึงไม่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวเท่าที่ควร สถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจของจังหวัดฉะเชิงเทรามีรายละเอียดดังนี้ (แผนที่ 4.2)

1) เขาคันทรง

ประเภท ธรรมชาติ

ที่ตั้ง

เขาคันทรงตั้งอยู่ริมทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 304 ห่างจากจังหวัดฉะเชิงเทราไปทางทิศตะวันออกเป็นระยะทาง ประมาณ 53 กิโลเมตร

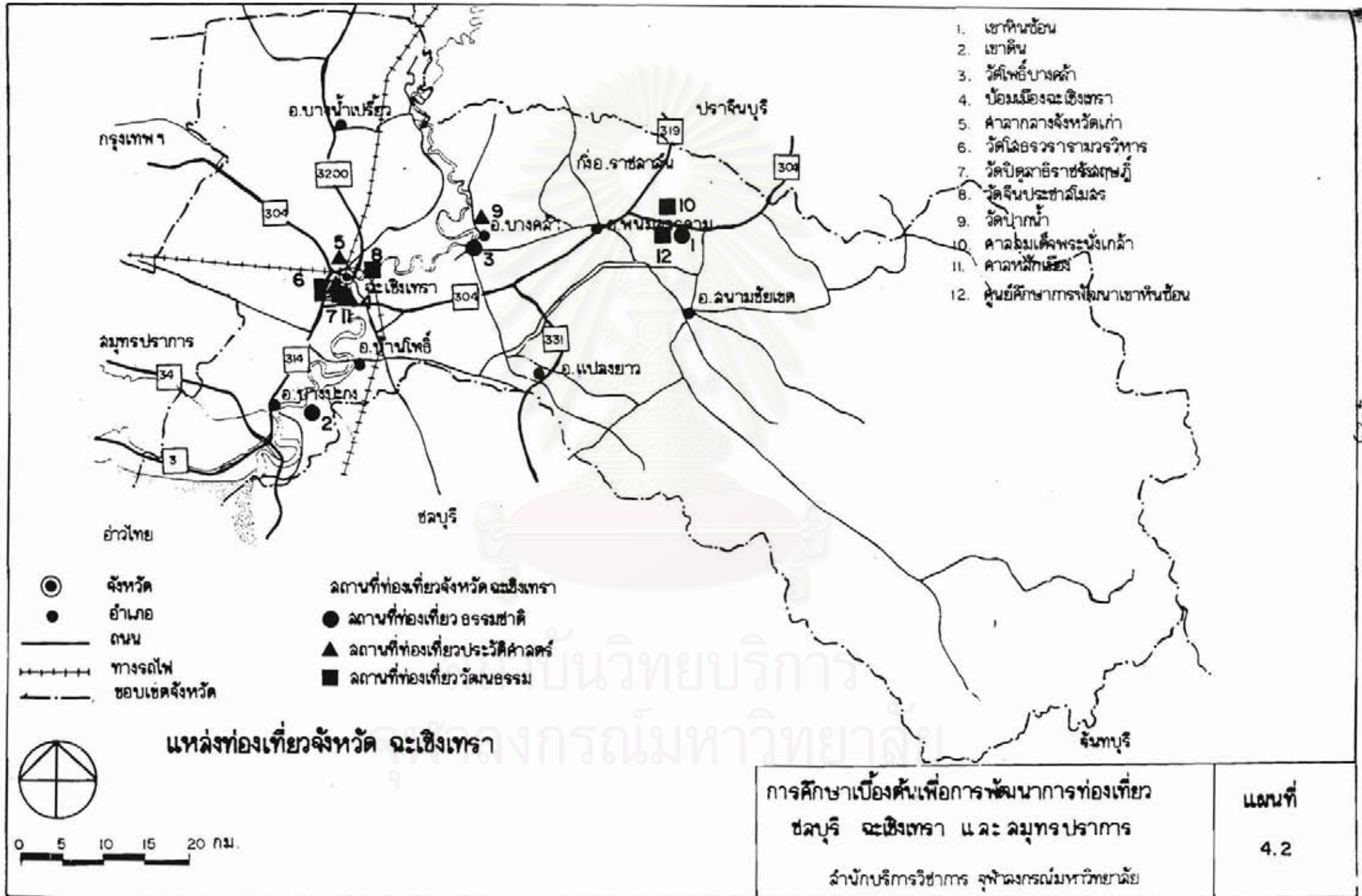
ความสำคัญ

เป็นเขาเตี้ย ๆ ที่มีความสูงไม่มากนัก ประกอบด้วยก้อนหินขนาดใหญ่รูปร่างต่าง ๆ วางอยู่อย่างสลับซับซ้อน จากยอดเขาสามารถชมทัศนียภาพมุมกว้างของพื้นที่เกษตรกรรม โดยรอบได้บริเวณเชิงเขายังมีวัด เขาคันทรงอันศักดิ์สิทธิ์อันเป็นที่ตั้งของศาลสมเด็จพระนเรศวรมหาราชเจ้าอยู่หัวพื้นที่เขาคันทรงบางส่วนจำนวน 250 ไร่ กองบำรุงกรมป่าไม้ได้จัดให้เป็นสวนรุกขชาติสำหรับเป็นสถานที่ท่องเที่ยว และที่นันทนาการ

ศึกษาการนันทนาการ

แม้ว่าเขาคันทรงจะเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความน่าสนใจไม่น้อย และยังมีสถานที่ท่องเที่ยวอื่น ๆ อยู่ในละแวกเดียวกัน แต่เนื่องจากที่ตั้งของเขาคันทรงค่อนข้างอยู่ห่างไกลจากกลุ่มสถานที่ท่องเที่ยวของจังหวัดฉะเชิงเทราและไม่อยู่ในเส้นทางท่องเที่ยวหลักของภาคตะวันออก จึงทำให้มีจำนวนนักท่องเที่ยวเดินทางมาเยือนไม่มากนัก แต่ในอนาคตหากการเดินทางท่องเที่ยวระหว่างประเทศ หรือระหว่างภาคขยายตัวมากขึ้น เขาคันทรงจะเป็นสถานที่ท่องเที่ยวระหว่างทาง จากภาคกรุงเทพมหานครและปริมณฑลและภาคตะวันออก ไปยังภาคตะวันออกเฉียงเหนือและประเทศกัมพูชาประชาธิปไตย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1. เขากินช้อน
2. เขาคิน
3. วัดโพธิ์บางคล้า
4. บ่อมเมืองฉะเชิงเทรา
5. ศาลากลางจังหวัดเก่า
6. วัดโล่อรจรามวรวิหาร
7. วัดปิตุลาธิราชรังษภูมิ
8. วัดจีนประชาสามัคคี
9. วัดปากน้ำ
10. ศาลสมเด็จพระนั่งเกล้า
11. ศาลหลักเมือง
12. ศูนย์ศึกษาการป้องกันเขากินช้อน

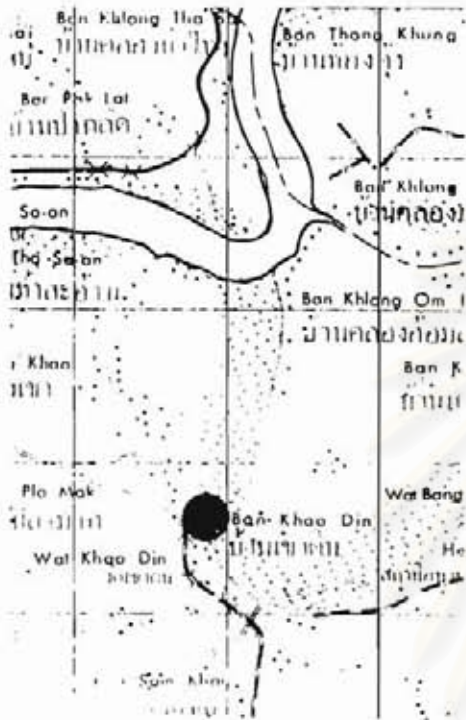
แหล่งท่องเที่ยวจังหวัด ฉะเชิงเทรา

การศึกษาเบื้องต้นเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยว
 ชลบุรี ฉะเชิงเทรา และสมุทรปราการ
 สำนักบริการวิชาการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนที่
 4.2

2) เขาดิน

ประเภท ธรรมชาติ

ที่ตั้ง

เขาดิน ตั้งอยู่ริมแม่น้ำอ้อมในเขตอำเภอ บางปะกง ห่างจากจังหวัดฉะเชิงเทรา ไปทางทิศใต้ตามแม่น้ำบางปะกงประมาณ 25.๘ กิโลเมตร แล้วเลี้ยวเข้าคลองอ้อมไปอีกประมาณ 2.๘ กิโลเมตร

ความสำคัญ

เป็นเขาเดี่ยว ๆ ประกอบด้วยดินปนหิน แก้วชนิดแบบเดียวกับสามมุก สูงประมาณ 18 เมตร และมีวัดอยู่วัดหนึ่งชื่อ "วัดปถวิป็นดาราม" ชาวบ้านโดยทั่วไปเรียกว่า "วัดเขาดิน" สันนิษฐานว่า สร้างขึ้นราวสมัยรัชกาลที่ 3 - 4

ศึกษาภาพการพัฒนา

การเดินทางไปยังวัดเขาดิน กระทำได้ทั้งทางน้ำและทางบก การเดินทางทางน้ำ ใช้เวลาพอสมควร เนื่องจากมีระยะทางไกล ส่วนทางบกนั้น สภาพเส้นทางยังเป็นทางชนบท ทำให้ต้องใช้เวลาเดินทางมากเช่นกัน ในอนาคตหากมีการก่อสร้างทางหลวงแผ่นดินสายใหม่ ระหว่าง กรุงเทพมหานครและจังหวัดชลบุรี จะทำให้การเดินทางไปยังวัดเขาดินสะดวกขึ้น เนื่องจากสถานที่สร้างสะพานข้ามแม่น้ำบางปะกงจะอยู่ในบริเวณนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3) วัดโพธิ์บางคล้า

ประเภท ชรามชาติ

ที่ตั้ง

วัดโพธิ์บางคล้าตั้งอยู่ในเขตเทศบาลตำบลบางคล้า ห่างจากจังหวัดฉะเชิงเทรา ไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้เป็นระยะทางประมาณ 22.๘ กิโลเมตร

ความสำคัญ

เป็นวัดที่น่าแวะชม เนื่องจากภายในวัดมีค้างคาวเป็นจำนวนมาก อาศัยตามต้นไม้เป็นเวลานานนับสิบปี เป็นค้างคาวขนาดใหญ่ที่เรียกว่า "ค้างคาวแม่ไก่" มีใบหน้าเหมือนสุนัขป่า คือ จมูกและใบหูเล็ก ตาใหญ่ ขนสีน้ำตาลแกมแดง เวลากลางวันจะเกาะต้นไม้หรือห้อยหัวลงเป็นกลุ่ม ต่อเมื่อพระอาทิตย์ตกจึงจะบินออกไปหากิน ครั้นเช้าครู่ก็จะบินกลับมาเกาะกิ่งไม้นอน แม้ว่าค้างคาวชนิดนี้จะกินผลไม้เป็นอาหาร แต่ก็ไม่เคยรบกวนกินผลไม้ในส่วนบางคล้าเลย

ศึกษาการพัฒนา

การเดินทางไปยังวัดโพธิ์บางคล้า กระทำได้ทั้งทางรถยนต์และทางน้ำ การเดินทางโดยทางน้ำยังมีโอกาสได้ชมวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของประชาชนริมสองฝั่งแม่น้ำบางปะกง ซึ่งยังคงสภาพเป็นชนบท และในฤดูมะม่วงก็สามารถนำแวะชมสวนมะม่วงได้ อำเภอบางคล้ามีปลูกมะม่วงมากจนได้ชื่อว่า "ดงมะม่วง" ของประเทศ หากเดินทางต่อขึ้นไปทางต้นเหนือแม่น้ำอีกเล็กน้อย ก็จะถึงชุมชนสุขาภิบาลปากน้ำอันเป็นที่ตั้งของวัดปากน้ำ การพัฒนาการท่องเที่ยวของอำเภอบางคล้า จึงควรประชาสัมพันธ์ เป็นกลุ่มสถานที่ท่องเที่ยว โดยทางน้ำจะทำให้มีความน่าสนใจมากขึ้น นอกเหนือจากการเดินทางโดยรถยนต์

4) ป้อมเมืองฉะเชิงเทรา

ประเภท ประวัติศาสตร์

ที่ตั้ง

ป้อมเมืองฉะเชิงเทรา ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา ทางฝั่งขวาแม่น้ำบางปะกงขนานกับถนนเมรุพงษ์ หรือแนวเดียวกับวัดปิตุลาธิราชรังสฤษฎิ์

ความสำคัญ

เป็นป้อมปราการที่สร้างขึ้นในสมัยโบราณ เพื่อป้องกันข้าศึกศัตรูที่จะยกทัพมารุกราน ต่อมาเมื่อชุมชนขยายตัวมากขึ้นประกอบด้วยเทคโนโลยี - การทหารเปลี่ยนแปลงไปกำแพงเมืองและป้อมส่วนอื่น ๆ จึงถูกวันถล่ม คงเหลือให้เห็นเพียงแนวเดิยว

ศึกษาการพัฒนา

บริเวณด้านหน้าป้อมและกำแพงเมืองฉะเชิงเทรานี้ เทศบาลเมืองฉะเชิงเทราได้จัดให้เป็นสวนสาธารณะ สำหรับประชาชนพักผ่อนหย่อนใจ และชมทัศนียภาพริมแม่น้ำบางปะกง ซึ่งฝั่งตรงข้ามเป็นสวนและดงจาก ภายในกำแพงเมืองยังมีศาลเจ้าพ่อหลักเมือง อันเป็นที่เลื่อมใสของประชาชนในท้องถิ่น และเก็บรักษาพระพุทธรูป กับโบราณวัตถุ เนื่องจากตั้งอยู่ไม่ห่างจากวัดโสธรวาราราม ซึ่งเป็นสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญ จึงควรวินิจฉัยให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเสริม และสนองประโยชน์ในการพักผ่อนหย่อนใจของชุมชนได้โดยง่าย เนื่องจากมีความพร้อมทางด้านโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญอยู่แล้ว

5) ศาลากลางจังหวัดหลังเก่า

ประเภท ประวัติศาสตร์

ที่ตั้ง

ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา -
ทางฝั่งขวาของแม่น้ำบางปะกง

ความสำคัญ

เป็นศาลากลางจังหวัดหลักแรกของจังหวัด
ฉะเชิงเทรา ลักษณะอาคารชั้นเดียว โครงสร้าง
ผนังรับน้ำหนัก หลังคาโครงไม้ทรงปั้นหยา กรม
ศิลปากรได้ขึ้นทะเบียนไว้เป็นโบราณสถาน แต่ภายหลัง
ได้ถูกไฟไหม้ ทำให้ส่วนของอาคารที่เป็นไม้
เสียหายหมดปัจจุบันคงเหลือเพียงผนัง อาคารและ
หน้าบันเท่านั้น

ศึกษาการพัฒนา

ที่ตั้งศาลากลางจังหวัดหลังเก่า อยู่ท่ามกลางย่านพาณิชย์รวมที่สำคัญของจังหวัด
สภาพถนนค่อนข้างคับแคบ การจราจรค่อนข้างแออัด และขาดแคลนที่จอดรถ สภาพอาคารไม่น่า
สนใจ เนื่องจากกรมศิลปากรยังไม่ได้ทำการซ่อมแซม และอนุรักษ์อาคาร ควรพัฒนาให้เป็นสถานที่
ท่องเที่ยว เสริมวัดโสภณวรารามวรวิหาร หากจะพัฒนาให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยว นอกจากจะต้อง
ทำการซ่อมแซมอาคารแล้ว ยังต้องจัดหาที่จอดรถ สำหรับนักท่องเที่ยวโดยอาจจัดใกล้ศาลากลางฯ
หรือจอดห่างออกไปไปบริเวณข้างเคียง แล้วให้นักท่องเที่ยวเดินเข้ามาชม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

6) วัดโสธรวรารามวิหาร

ประเภท วัดธรรม

ที่ตั้ง

ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา -
ทางด้านทิศใต้ของสถานีรถไฟฉะเชิงเทรา

ความสำคัญ

วัดโสธรเดิมชื่อวัดหงส์ สร้างขึ้นในสมัย
อยุธยาตอนปลาย ต่อมาน้ำเซาะตลิ่งพังไป จึงได้
ทำการสร้างขึ้นใหม่ชื่อว่า "วัดเสาชงหรือเสาทน"
วัดนี้มีพระพุทธรูปโบราณสำคัญขององค์หนึ่ง เรียกว่า
"พระพุทธรูปโสธร" หน้าตักกว้าง 1.65 เมตร สูง
1.48 เมตร ตามประวัติมีว่าได้ปรากฏลอยขึ้นมา
เมื่อมาถึงน้ำวนใกล้วัดโสธรก็ลอยมาอยู่ -
ประชาชนจึงได้ทำพิธีอัญเชิญขึ้นมาจากน้ำแล้วนำไป
ประดิษฐานไว้ที่วัดโสธรตราบนานทุกวันนี้

ศึกษาการพัฒนา

วัดโสธรวราราม นับเป็นหัวใจของการท่องเที่ยวของจังหวัดฉะเชิงเทรา สำหรับ
ตลาดนักท่องเที่ยวชาวไทย ส่วนตลาดนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศนั้น ยังมีได้มีการประชาสัมพันธ์
แม้ว่าจะมีศึกษาทางการท่องเที่ยวด้านศาสนาพอสมควร ปัจจุบันวัดนี้ยังเป็นต้นทางของการท่องเที่ยว
ทางน้ำในแม่น้ำบางปะกงอีกด้วย การพัฒนาวัดมีความพร้อมค่อนข้างมาก ทั้งในด้านรายได้
ของวัด ซึ่งประชาชนมีจิตศรัทธาบริจาคให้กับวัด และในด้านปัจจัยภายนอก ซึ่งที่ตั้งวัดเป็นเขต
ชุมชนอยู่แล้วจึงไม่มีปัญหาทางด้านโครงสร้างพื้นฐาน

7) วัดปิตุลาธิราชรังสฤษฎิ์

ประเภท ประวัตินศาสตร์

ที่ตั้ง

ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลเมืองฉะเชิงเทราฝั่ง
ขวาของแม่น้ำบางปะกง ริมถนนเมรุพงษ์ บริเวณ
เชิงสะพานฉะเชิงเทรา

ความสำคัญ

วัดนี้กรมหลวงวรวงศ์ฯ เสด็จได้สร้างขึ้น-
เมื่อคราวเสด็จมาสร้างป้อมเมือง จึงเรียกว่า
"วัดเมือง" ต่อมาสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่-
หัวรัชกาลที่ 5 ได้พระราชทานนามใหม่ว่า
"วัดปิตุลาธิราชรังสฤษฎิ์" (แปลว่าวัดที่ลงพระเจ้า
แผ่นดินทรงสร้าง) ภายในวัดนอกจากมีวิหารเก่า
แก่แล้วยังมีพระเจดีย์ความสูงประมาณ 6-7 เมตร
รูปทรงแปลกกว่าพระเจดีย์อื่น ๆ

ศึกษาการพัฒนา

วัดปิตุลาธิราชรังสฤษฎิ์ ตั้งอยู่ในละแวกเดียวกับวัดโสธรวรารามวรวิหาร ป้อมกันแพง
เมืองและศาลเจ้าพ่อหลักเมือง กับศาลากลางจังหวัดหลังเก่า แต่ไม่เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว
ชาวไทยและชาวต่างประเทศ แม้ว่าจะเป็นที่ที่ประวัติศาสตร์ความเป็นมาเก่าแก่พอสมควร
แต่ในด้านความงดงาม แบบอย่างทางสถาปัตยกรรม และโบราณคดีแล้ว ยังไม่สามารถดึงดูด
นักท่องเที่ยวได้ จึงควรประชาสัมพันธ์ร่วมกับกลุ่มสถานที่ท่องเที่ยวดังกล่าว ซึ่งมีวัดโสธรวราราม
วรวิหาร สถานที่ท่องเที่ยวสำคัญ ให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเสริม โดยไม่ต้องทำการพัฒนามากนัก

8) วัดจีนประชาสโมสร

ประเภท วัดธรรม

ที่ตั้ง

ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา - ทางฝั่งขวาของแม่น้ำบางปะกง ทางด้านทิศตะวันออกของศาลากลางจังหวัด ประมาณ 1.0 กิโลเมตร

ความสำคัญ

เป็นวัดจีนที่ขยายมาจากวัดมังกรกลาวาส (วัดเล่งเน้งยี่) กรุงเทพมหานคร ภายในวัดมีรูปปั้นขนาดใหญ่ของจตุโลกบาล และเทวรูปแบบจีนอีกองค์หนึ่งแต่งกายชุดนักรบกำลังเหยียบจระเข้ - ชาวจีนเรียกว่า "อ้วยไห้" แต่ชาวไทยเรียกว่า "ท้าวมหาสมุทร" นอกจากนี้ยังมีเจดีย์แบบจีนที่เรียกว่า "กะ" สร้างเป็นรูปหกเหลี่ยมซ้อนกันเป็นชั้นขึ้นไปจนถึงชั้นบนสุดคลุมด้วยหลังคาขมุกขมูย

ศึกษาภาควิชาพัฒนา

วัดจีนประชาสโมสร เป็นวัดที่สร้างขึ้นใหม่ โดยยึดแบบแผนสถาปัตยกรรมวัดจีน เส้นทางไปยังวัดผ่านย่านพาณิชย์กรรมที่สำคัญของจังหวัด สภาการศึกษาจรดอ้นข้างแอด วัดนี้เป็นที่รู้จักกันในหมู่นักศาสนิกชนชาวจีน และนักท่องเที่ยวจาก ไต้หวันและฮ่องกง ที่นิยมแวะสักการะบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ บริเวณวัดมีที่จอดรถพอสมควร แต่ไม่เพียงพอสำหรับรองรับนักท่องเที่ยวจำนวนมากได้ ควรพัฒนาเป็นสถานที่ท่องเที่ยวเสริมของวัดโสธรวรวารามวรวิหารเช่นเดียวกับสถานที่ท่องเที่ยวอื่นภายในเขตเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา

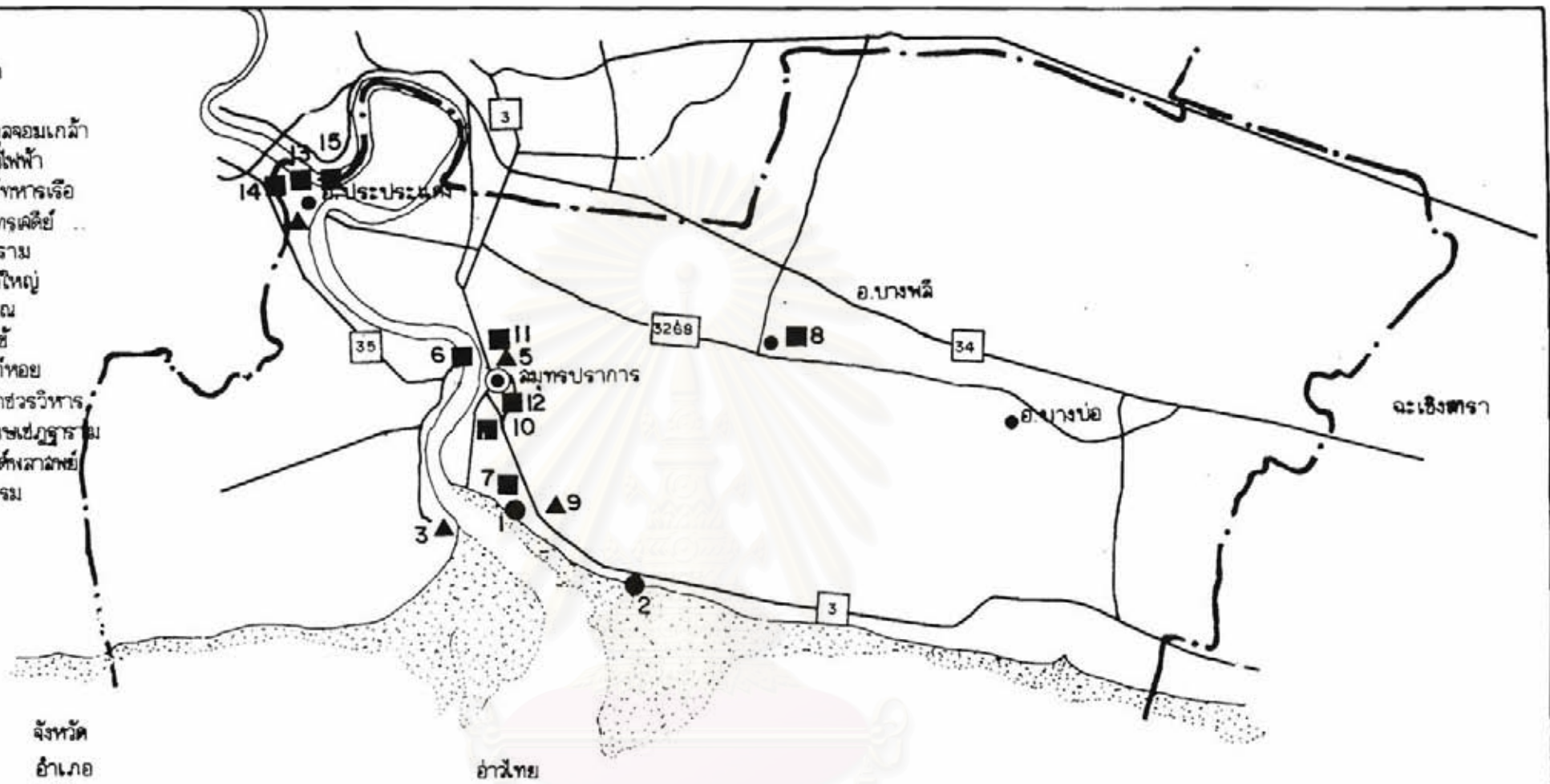
4.1.3 สถานที่ท่องเที่ยวจังหวัดสมุทรปราการ

นับย้อนหลังไปเมื่อระบบถนนทางซังไม้สะดวกดังที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน จังหวัด - สมุทรปราการนับเป็นแหล่งท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจที่สำคัญแห่งหนึ่งของกรุงเทพฯ เนื่องจากอยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพฯ มากนัก เมื่อมีการพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวใหม่ขึ้น ทำให้ความสำคัญของจังหวัดสมุทรปราการด้านการท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจลดบทบาทลง แม้ว่าจังหวัดสมุทรปราการจะมีสถานที่ท่องเที่ยวไม่มากนัก แต่ก็มีเทศกาลงานประเพณีที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตน ด้วยระยะทางที่ไม่ไกลจากกรุงเทพฯ และสามารถเชื่อมโยงกับสถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดฉะเชิงเทรา และจังหวัดชลบุรีได้ จึงมีศักยภาพที่จะรื้อฟื้นบทบาททางด้านการท่องเที่ยวและพักผ่อนหย่อนใจขึ้นมาอีก สถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจของจังหวัดสมุทรปราการ มีรายละเอียดดังนี้ (แผนที่ 4.3)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1. ล่างนิवाल
2. บางปู
3. ป้อมพระจุลจอมเกล้า
4. ป้อมแม่ลิงท่าฟ้า
5. พิพิธภัณฑ์ทหารเรือ
6. วัดพระสมุทรเจดีย์
7. วัดอโศการาม
8. วัดบางพลีใหญ่
9. เมืองโบราณ
10. ฟาร์มจระเข้
11. พิพิธภัณฑ์หอย
12. วัดกลางราชวรวิหาร
13. วัดโปรดเกศเชษฐาราม
14. วัดโสมนัสราชวรวิหาร
15. วัดทรงธรรม

- จังหวัด
- อำเภอ
- ถนน
- - - ขอบเขตจังหวัด

- สถานที่ท่องเที่ยวจังหวัดสมุทรปราการ
- สถานที่ท่องเที่ยวธรรมชาติ
 - ▲ สถานที่ท่องเที่ยวประวัติศาสตร์
 - สถานที่ท่องเที่ยววัฒนธรรม

แหล่งท่องเที่ยวจังหวัดสมุทรปราการ

การศึกษาเบื้องต้นเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยว
 ชลบุรี ฉะเชิงเทรา และสมุทรปราการ
 สำนักบริการวิชาการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนที่
 4.3

1) สวางคณิวาส

ประเภท ชนรรมชาติ

ที่ตั้ง

ตั้งอยู่ที่ตำบลท้ายบ้าน อำเภอเมืองสมุทรปราการ ริมทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3 (ถนนสุขุมวิท) ห่างจากจังหวัดสมุทรปราการ เป็นระยะทางประมาณ 5.5 กิโลเมตร

ความสำคัญ

เป็นสถานีกาชาดที่ 5 ให้บริการรักษานักผู้ป่วยนอก ชั้นในบริเวณสถานพักฟื้นนี้ด้วย และเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ ได้สัมผัสอากาศทะเล มีพื้นที่ประมาณ 60 ไร่

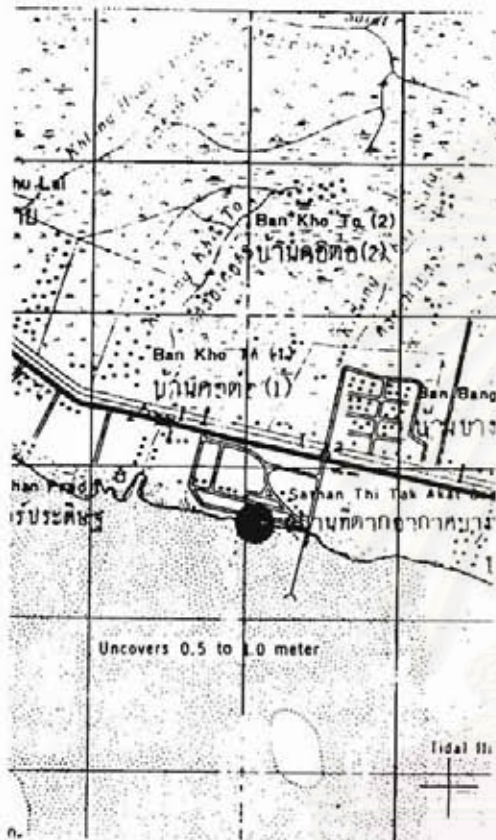
นอกจากนี้ยังมีนิทรรศน์สัตว์ทะเล รถมรางที่เคียวังอยู่ในกรุงเทพมหานครในอดีตและหอประชุมใหญ่ ซึ่งส่วนราชการและองค์กรต่าง ๆ นิยมใช้เป็นที่พักประชุมและสัมมนา เพราะมีที่พักผ่อนและอยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพมหานคร

ศึกษาการพัฒนา

การจัดตั้งสว่างคณิวาสขึ้น มีวัตถุประสงค์เฉพาะด้านเพื่อการพักฟื้น จึงไม่เหมาะที่จะพัฒนาให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยว หรือหากจะพัฒนาก็จะต้องมีการแบ่งแยกการใช้สอยประโยชน์ที่ดินระหว่างผู้มาพักฟื้น หรือใช้บริการอื่น ๆ ของสว่างคณิวาส ออกจากนักท่องเที่ยว นอกจากนั้นพื้นที่บริเวณข้างเคียงควรจะให้มีการควบคุมการใช้ที่ดิน มิให้มีการใช้ประโยชน์ที่ขัดแย้งกัน ทั้งนี้เนื่องจากจังหวัดสมุทรปราการเป็นพื้นที่ซึ่งมีการขยายตัวของจำนวนโรงงานอย่างรวดเร็ว และยังมีได้มีการประกาศกฎกระทรวงใช้บังคับผังเมืองรวมในพื้นที่

2) สถานักผ่อนตากอากาศบางปู

ประเภท ชนรรมชาติ

ที่ตั้ง

สถานักผ่อนตากอากาศบางปู ตั้งอยู่ในเขตอำเภอบางปูใหม่ อำเภอเมืองสมุทรปราการริมทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3 (ถนนสุขุมวิท) ห่างจากจังหวัดสมุทรปราการเป็นระยะทางประมาณ 10.0 กิโลเมตร

ความสำคัญ

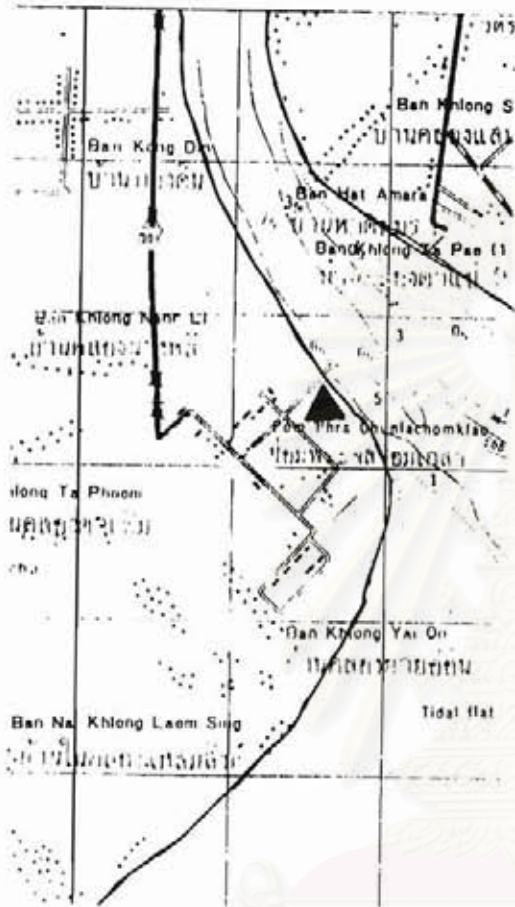
เป็นสถานักพักผ่อนตากอากาศชายทะเล แต่เล่นน้ำไม่ได้ เนื่องจากสภาพชายฝั่งเป็นหาดเลน ดำเนินการโดยกองทัพบก มีที่พัก ภัตตาคาร และสถานสัลาศ ซึ่งประชาชนนิยมมาใช้บริการเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะในวันหยุดและวันสุดสัปดาห์ นอกจากนี้ในเดือนกุมภาพันธ์ของทุกปี จะมีนางนวลอพยพมาหากินตามชายฝั่งทะเลเป็นจำนวนมากนับเป็นจุดดึงดูดทั้งประชาชนทั่วไป และนักดูนก

ศึกษาการพัฒนา

สถานักผ่อนตากอากาศบางปู มีวัตถุประสงค์เฉพาะด้าน เช่นเดียวกับสวนคนิवासคือเพื่อเป็นสวัสดิการแก่ข้าราชการในกองทัพบก แต่ก็เปิดโอกาสให้บุคคลภายนอกเข้ามาใช้บริการได้ จากจำนวนผู้เข้ามาใช้บริการค่อนข้างมาก กองทัพบกจึงได้มีแผนที่จะขยายบริการเพิ่มขึ้นโดยขยายพื้นที่อาคารภัตตาคารและสถานสัลาศออกไปอีก อย่างไรก็ตามขีดความสามารถในการให้บริการคงจะเพิ่มขึ้นได้อีกไม่มากนัก เนื่องจากพื้นที่สำหรับจอดรถยนต์ค่อนข้างจำกัด พื้นที่ในบริเวณนี้ยังคงสภาพธรรมชาติป่าชายเลนไว้ค่อนข้างดีมาก ทำให้เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของนกน้ำนานาชนิด ควรมีการศึกษาความเหมาะสมในการควบคุมการใช้ที่ดิน หรือกำหนดให้เป็นเขตห้ามล่าสัตว์ เพื่อรักษาสภาพธรรมชาติ และสงวนพันธุ์นกน้ำไว้ต่อไป

3) ป้อมพระจุลจอมเกล้า

ประเภท ประวัติศาสตร์

ที่ตั้ง

ตั้งอยู่ริมปากแม่น้ำเจ้าพระยาฝั่งขวา ในเขตกิ่งอำเภอพระสมุทรเจดีย์ ห่างจากพระสมุทรเจดีย์ ตามถนนสุขสวัสดิ์ เป็นระยะทางประมาณ 7.0 กิโลเมตร

ความสำคัญ

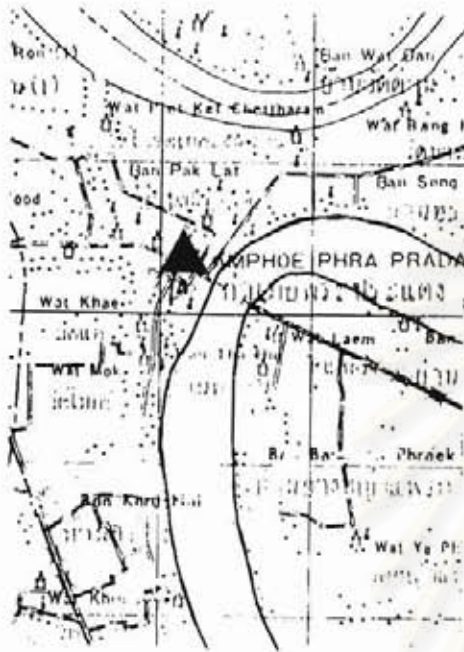
เป็นป้อมปืนปากแม่น้ำที่ใหญ่ที่สุด และสร้างครั้งสุดท้ายในบรรดาป้อมปืนปากแม่น้ำของจังหวัดสมุทรปราการ สร้างขึ้นในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ในรัชกาลดังกล่าว ราชนาวิกโยธิน ได้ยิงปืนจากป้อมนี้โจมตีเรือรบฝรั่งเศส ซึ่งพยายามบุกรุกเข้าสู่ปากแม่น้ำเจ้าพระยา ปัจจุบันยังคงรักษาเป็นใหญ่และกลังสองทางไกลประจำป้อมไว้ ป้อมนี้อยู่ในเขตฐานทัพเรือ การเข้าชมจึงต้องขออนุญาตจากฝ่ายประชาสัมพันธ์กองทัพเรือก่อน

ศักยภาพการพัฒนา

แม้ว่าป้อมพระจุลจอมเกล้าจะมีประวัติความเป็นมาอันน่าสนใจ แต่เนื่องจากที่ตั้งของป้อมเป็นเขตฐานทัพเรือ การเข้าชมจะต้องได้รับอนุญาตจากทางราชการก่อน ประกอบกับสถานที่ท่องเที่ยวด้านฝั่งขวาของแม่น้ำเจ้าพระยา อันได้แก่ ป้อมแผลงไฟฟ้า วัดโปรดเกศเชษฐาราม และพระสมุทรเจดีย์ ขาดความเชื่อมโยงกับสถานที่ท่องเที่ยวทางฝั่งซ้ายของแม่น้ำ ซึ่งมีแรงดึงดูดสูงกว่า จึงมีนักท่องเที่ยวไม่มากนัก ด้วยข้อจำกัดข้างต้นจึงยังไม่ควรทำการประชาสัมพันธ์ป้อมพระจุลจอมเกล้าให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยว

4) ป้อมแผลงไฟฟ้า

ประเภท ประวัติศาสตร์

ที่ตั้ง

ตั้งอยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยาในเขตเทศบาล-
เมืองพระประแดง บริเวณศูนย์ราชการอำเภอ
พระประแดง

ความสำคัญ

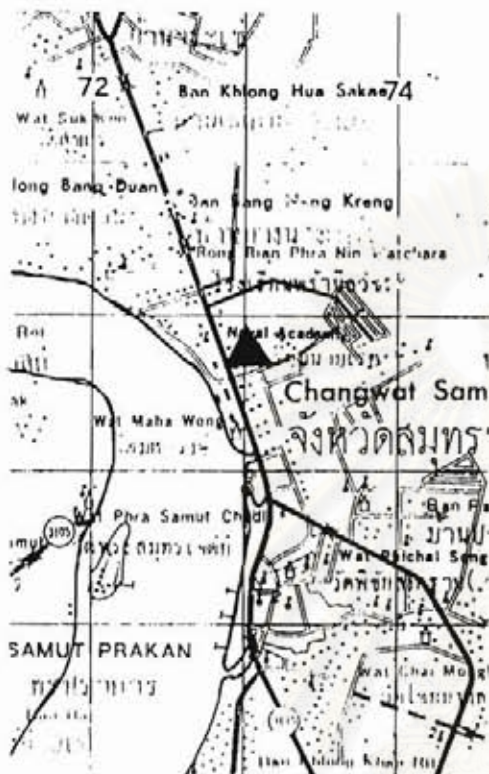
เป็น 1 ใน 24 ป้อม ริมสองฝั่งแม่น้ำ-
เจ้าพระยา ที่สร้างขึ้นในระหว่างสมัยพระนุทชยอด
ยี่สิบเก้าโลก รัชกาลที่ 1 ประมุขหัตถวิทย์แห่งราชจักรี
วงศ์ จนถึงพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่
หัว รัชกาลที่ 5 ในท้องที่อำเภอเมืองสมุทรปรา-
การ และอำเภอพระประแดง เพื่อป้องกันข้าศึก
ศัตรูที่จะบุกรุกเข้ามาทางปากแม่น้ำเจ้าพระยา

ศักยภาพการพัฒนา

ป้อมแผลงไฟฟ้าแม้ว่าจะไม่มีประวัติศาสตร์ที่น่าสนใจเท่าป้อมพระจุลจอมเกล้า แต่เป็น
โบราณสถานที่มีประวัติความเป็นมาผูกพันกับเมืองพระประแดง อีกทั้งการไปเที่ยวชมสามารถทำได้
สะดวกกว่า ปัจจุบันป้อมแผลงไฟฟ้าเป็นส่วนหนึ่งของศูนย์ราชการเมืองพระประแดง ทางด้านเหนือ
เป็นโรงเรียนป้อมแผลงไฟฟ้า ส่วนทางด้านทิศใต้เป็นส่วนราชการและสภาพการพัฒนาและสิ่งแวดล้อม
ล้อมโดยรอบยังไม่ส่งเสริมเท่าที่ควร ข้อจำกัดอีกประการหนึ่งคือ ที่ตั้งของป้อมอยู่ในกลางเทศบาล
เมืองพระประแดงซึ่งเป็นชุมชนดั้งเดิม ผิวจราจรจึงค่อนข้างคับแคบทำให้เกิดความแออัดคับคั่ง
จากสวนสาธารณะที่ขาดของแนวข้ามฟากไปยังอำเภอเมืองสมุทรปราการ ในอนาคตหากมีการก่อสร้าง
ทางหลวงวงแหวนสาขานอก โดยกรมทางหลวงแล้ว จะทำให้นั้นที่จังหวัดสมุทรปราการทั้งสองฟาก
แม่น้ำเจ้าพระยา เชื่อมโยงกันได้สะดวกยิ่งขึ้น ป้อมแผลงไฟฟ้าจึงเป็นจุดท่องเที่ยวที่น่าสนใจจุด
หนึ่งทางฝั่งขวาของแม่น้ำเจ้าพระยา นอกจากพระสมุทรเจดีย์ และป้อมพระจุลจอมเกล้า และวัด
โปรดเกษเชษฐาราม

5) นิทรรศน์ทหารเรือ

ประเภท ประวัติศาสตร์

ที่ตั้ง

ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลเมืองสมุทรปราการ-
ริมทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3 (ถนนสุขุมวิท)
ฝั่งตรงข้ามกับโรงเรียนนายเรือ

ความสำคัญ

เป็นนิทรรศน์สถานแบบพิเศษ กล่าวคือ มี
โบราณวัตถุที่เกี่ยวข้องกับกิจการราชนาวิกเท้านั้น -
การจัดแสดงวัตถุนิทรรศน์ที่เป็นประจำ จัดแบ่งออก
ตามประเภทวัสดุ เช่น วิชาพัฒนาการของเรือรบไทย
เครื่องแต่งกายของทหารเรือ อาวุธของทหารเรือ
การแสดงประวัติยุทธนาวี เป็นต้น นอกจากนี้ยังมี
การแสดงนิทรรศการเฉพาะเรื่องเป็นครั้งคราว -
นิทรรศน์ตั้งอยู่บนพื้นที่ 21 ไร่

ศักยภาพการพัฒนา

นิทรรศน์ทหารเรือ จัดอยู่ในเส้นทางผ่านที่นักท่องเที่ยวจะเดินทางไปยังเมืองโบราณ
กับฟาร์มจระเข้และสวนสัตว์สมุทรปราการอยู่แล้ว มีความพร้อมที่จะรองรับนักท่องเที่ยวได้โดยไม่ต้อง
ต้องการทำการพัฒนาเพิ่มเติมแต่ประการใด เนื่องจากเป็นสมบัติของกองทัพเรือ ซึ่งมีงบประมาณ
บำรุงรักษาประจำ และจัดขึ้นสำหรับเผยแพร่เกียรติคุณของราชนาวิกโยธินอยู่แล้ว สิ่งที่ขาดอยู่ คือ
การโฆษณาประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวทราบและเกิดความสนใจที่จะเข้าแวะชมการศึกษา

6) พระสมุทรเจดีย์

ประเภท วัฒนธรรม

ที่ตั้ง

ตั้งอยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยา ในเขตกิ่ง
อำเภอพระสมุทรเจดีย์ ฝั่งตรงข้ามกับศาลากลาง
จังหวัดสมุทรปราการ

ความสำคัญ

เป็นที่รู้จักของประชาชนทั่วไป ในนาม
พระเจดีย์กลางน้ำ แต่เดิมพระเจดีย์นี้ตั้งอยู่บน
เกาะกลางปากแม่น้ำเจ้าพระยา ท้ายบ่อนฝึลือ-
สมุทร ต่อมาชายตลิ่งฝั่งขวาของแม่น้ำ ได้ยื่น เชน
งอกออกมา เชื่อมติดกับเกาะอื่น เป็นที่ตั้งพระเจดีย์ฯ

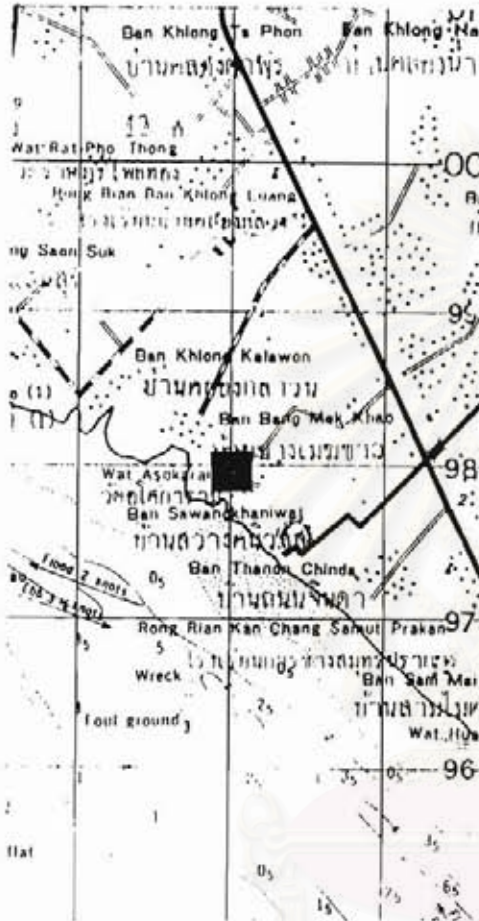
การก่อสร้างพระสมุทรเจดีย์ ได้เริ่มต้นใน
พ.ศ. 2309 ตรงกับสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธ-
เลิศหล้านภาลัย รัชกาลที่ 2 มาแล้วเสร็จในสมัย
พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3
ต่อมาในสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่-
หัว โปรดเกล้าให้เปลี่ยนรูปทรงเจดีย์เดิมจาก
พระเจดีย์รูปสี่เหลี่ยมย่อมุมไม้สิบสอง มาเป็น
พระเจดีย์ลอมฟาง เช่น ในปัจจุบันและ โปรดให้
บรรจุพระบรมสารีริกธาตุพระอัฐิวิภังค์และพระห้าม-
สมุทรไว้ในพระเจดีย์ด้วย

ศักยภาพการพัฒนา

พระสมุทรเจดีย์ขาดความเชื่อมโยงกับสถานที่ท่องเที่ยวอื่น ๆ จึงไม่ได้รับความนิยม
จากนักท่องเที่ยวเท่าที่ควร แม้ว่าจะเป็นสัญลักษณ์ของจังหวัดสมุทรปราการ เนื่องจากต้องลงเรือ
ข้ามฟาก และบริเวณที่ลงเรือคับแคบ ไม่มีที่จอดรถอย่างเพียงพอ ทำให้นักท่องเที่ยวไม่ได้รับความ
สะดวกสบายเท่าที่ควร การขยายตัวของชุมชนโดยรอบวัดพระสมุทรเจดีย์อย่างรวดเร็ว โดยขาด
การควบคุมทำให้สภาวะแวดล้อมโดยเฉพาะด้านทัศนียภาพเสื่อมโทรมลง จึงควรเร่งหามาตรการ
ป้องกันและควบคุมการใช้ที่ดินให้เป็นระเบียบ ในภายหน้าหากทั้งสองฟากสามารถสัญจรถึงกันได้
สะดวก พระสมุทรเจดีย์จะเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจแห่งหนึ่ง

7) วัดโสภาราม

ประเภท วัดธรรม

ที่ตั้ง

ตั้งอยู่ที่ตำบลท้ายบ้าน อำเภอเมืองสมุทร-
ปราการ ริมทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3 (ถนน
สุขุมวิท) ห่างจากจังหวัดสมุทรปราการ ประมาณ
6 กิโลเมตร

ความสำคัญ

เป็นวัดฝ่ายธรรมยุตินิกาย สร้างขึ้นโดย
พระสุภัชฌาย์ธรรมรังสีคัมภีร์เมธาจารย์ (พระอาจารย์
ลี ธรรมโชโร) นับเป็นวัดสำคัญวัดหนึ่งที่มีความสงบ
วิเวก และเป็นสถานที่สำหรับวิปัสสนากรรมฐาน

ภายในวัดยังมีสิ่งที่น่าสนใจ ได้แก่ พระ -
พุทธรูปเจดีย์ เป็นเจดีย์หมู่รวม 13 องค์ เป็นที่
ระลึกถึงชุดคงควัตร 13 ประการ และวิหารวิสุทธิ
ธรรมรังสี เป็นที่ประดิษฐานสรีระท่านอาจารย์ลี
อย่างถาวร และยังใช้เป็นสถานที่ประกอบศาสนกิจ
เจริญสมณธรรม มีเนื้อที่กว้างขวาง

ศึกษาการพัฒนา

วัดโสภารามเป็นสถานที่สำคัญทางพุทธศาสนา โดยเฉพาะทางด้านวิปัสสนากรรมฐาน
ซึ่งต้องการความสงบวิเวก และเป็นสถานที่ที่น่าสนใจในวงจำกัดเฉพาะพุทธศาสนิกชนที่เลื่อมใสใน
ธรรมจริยาวัตรของพระอาจารย์ลี และการปฏิบัติธรรม ปัจจุบันสภาพทางเข้าวัดยังไม่ค่อยสะดวก
นัก และสภาวะแวดล้อมกำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วอันเนื่องมาจากการขยายตัวของชุมชน
เมืองและอุตสาหกรรมมาขึ้นพื้นที่นี้ จึงควรปรับปรุงทางเข้าและเร่งหามาตรการป้องกันควบคุม
การใช้ที่ดินให้เป็นระเบียบ

8) วัดบางพลีใหญ่

ประเภท วัดธรรม

ที่ตั้ง

ตั้งอยู่ริมคลองลำโรง ที่ตำบลบางพลีใหญ่ อำเภอบางพลี ห่างจากประตูน้ำลำโรง ประมาณ 13 กิโลเมตร

ความสำคัญ

เดิมชื่อวัดลัทธิพลาไชยขณะสงคราม สร้างขึ้นในสมัยสมเด็จพระนเรศวรมหาราช เพื่อเป็นอนุสรณ์ชัยชนะของพระองค์ ต่อมาได้อัญเชิญพระพุทธรูปองค์ใหญ่ สมัยสุโขทัย ปางมารวิชัย ลืมพระเนตร หน้าตักกว้าง 3 ศอก 1 คืบ เนื้อเป็นทองสัมฤทธิ์ มีอภินิหารปาฏิหาริย์มาก เป็นที่เลื่อมใสของประชาชนโดยทั่วไปในนาม "หลวงพ่อโต" วัดนี้จึงมีนามเรียกว่า "วัดหลวงพ่อโต" อีกชื่อหนึ่ง

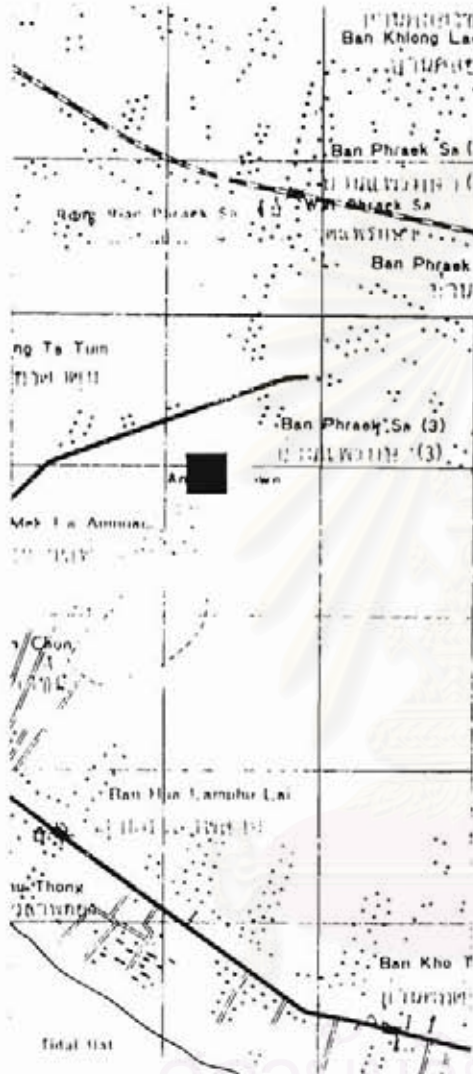
วัดนี้ยังมีส่วนเกี่ยวข้องกับประเพณีรับบัวของชาวบางพลี ซึ่งจัดขึ้นทุกปี ในวันขึ้น 14 ค่ำ เดือน 11

ศึกษาการพัฒนา

จุดสนใจของวัดนี้อยู่ที่พระประธาน ซึ่งมีอภินิหารปาฏิหาริย์ แต่ไม่เป็นที่รู้จักแพร่หลายเท่าพระพุทธรูปไสยา หากได้รับการโฆษณาประชาสัมพันธ์แล้ว จะเป็นที่น่าสนใจของนักท่องเที่ยวที่นิยมท่องเที่ยวตามสถานที่สำคัญทางศาสนา ปัจจุบันการเข้าถึงวัดยังไม่สะดวกนัก เนื่องจากถนนแคบและคดเคี้ยวไปมา รถขนาดใหญ่เข้าออกลำบาก นั่นก็ตั้งแต่เดิมนิยมเดินทางโดยทางเรือมากกว่า สภาวะแวดล้อมบริเวณวัดยังขาดความเป็นระเบียบเรียบร้อย

9) เมืองโบราณ

ประเภท วัฒนธรรม

ที่ตั้ง

ตั้งอยู่ในตำบลบางปูใหม่ อำเภอเมือง-สมุทรปราการ ริมทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3 (ถนนสุขุมวิท) ห่างจากจังหวัดสมุทรปราการ ประมาณ 8.8 กิโลเมตร

ความสำคัญ

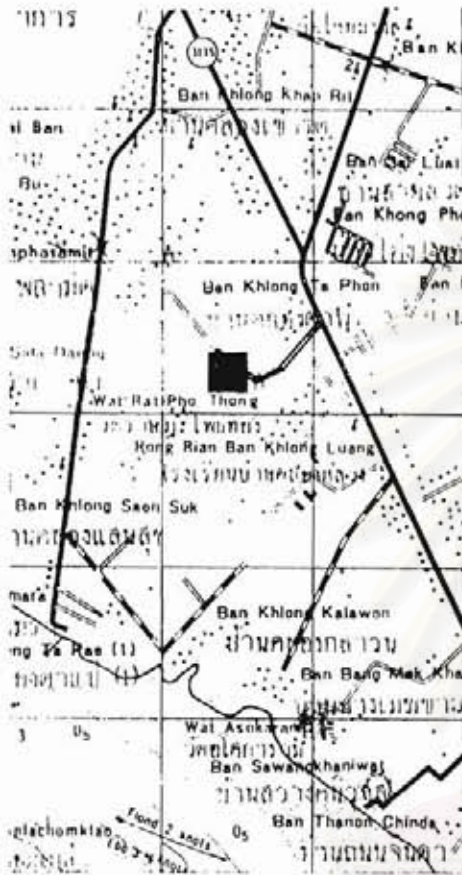
เป็นพิพิธภัณฑ์โบราณสถานกลางแจ้งของ - เอกชน มีพื้นที่ประมาณ 1 ไร่ ดำเนินการโดย บริษัท เมืองโบราณ จำกัด จัดสร้างและตกแต่งให้มีลักษณะเหมือนแผนที่ประเทศไทย ภายในได้รวม ศิลปวัตถุและสถาปัตยกรรมที่ดีเด่นของแต่ละยุคสมัย แต่ละภาค แต่ละจังหวัด มาสร้างจำลองไว้ นอกจากนี้ยังเป็นแหล่งรวบรวมและอนุรักษ์ศิลปะวัฒนธรรมที่มรดกของไทยอีกด้วย เมืองโบราณเคย รับรองพระราชอาคันตุกะ และแขกของรัฐบาล หลายครั้ง อาทิเช่น สมเด็จพระราชินีนาถออลิซาเบธที่ 2 แห่งประเทศอังกฤษ ประธานาธิบดีแห่งประเทศอินเดีย เป็นต้น

ศึกษาหาพัฒนา

เมืองโบราณนับเป็นหนึ่งในสองสถานที่ท่องเที่ยวระดับแม่เหล็กของจังหวัดสมุทรปราการ ปัจจุบันกำลังประสบปัญหาการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมจากเดิมที่เป็นพื้นที่เกษตรกรรม มาเป็นชุมชนเมืองและอุตสาหกรรม ซึ่งมีผลกระทบต่อนิเวศวิทยาและบรรยากาศภายในเมืองโบราณ ควรดำเนินการวางแผนกำหนดมาตรการควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดิน และอาคารโคจรอบเมืองโบราณ เพื่อช่วยอนุรักษ์สถานที่แห่งนี้ไว้ให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวอันเปิดหน้าสู่ตาของจังหวัดสมุทร - ปราการและประเทศไทยไว้ตลอดไป

10) ฟาร์มจระเข้และสวนสัตว์

ประเภท วัฒนธรรม

ที่ตั้ง

ฟาร์มจระเข้และสวนสัตว์ ตั้งอยู่ที่ตำบลท้ายบ้าน อำเภอเมืองสมุทรปราการ ห่างจากศาลากลางจังหวัดสมุทรปราการ ประมาณ 3 กิโลเมตร

ความสำคัญ

เป็นฟาร์มจระเข้ที่ใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่งของโลก มีพื้นที่ถึง 100 ไร่ ภายในเป็นส่วนที่เพาะเลี้ยงและบำรุงพันธุ์จระเข้ชนิดต่างๆ เพื่อเอามาทำผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ต่าง ๆ ส่งขายทั่วโลก ส่วนเนื้อยังเป็นอาหารที่มีราคาสูงมาก นอกจากการเลี้ยงจระเข้แล้ว ยังจัดการแสดงการจับจระเข้ให้ชมทุกวัน ภายในฟาร์มจระเข้ยังมีสัตว์แสนรู้อื่น ๆ เช่น ช้าง เสือ ลิง ชิมแปนซี สวนสัตว์ และกีฬาการเล่นชนิดต่าง ๆ ไว้บริการนักท่องเที่ยว

ศึกษาการพัฒนา

ฟาร์มจระเข้และสวนสัตว์ สมุทรปราการ เป็นหนึ่งในสองของสถานที่ท่องเที่ยวระดับแม่เหล็กของจังหวัดสมุทรปราการ ในแต่ละปีนั้นจะมีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศมาเยือนนับล้านคน ปัจจุบันสภาทางเข้าออกฟาร์มจระเข้และสวนสัตว์ค่อนข้างคับแคบ ขาดป้ายชี้ทางและที่สำคัญคือ นั้นที่ภายในฟาร์มไม่อาจขยายออกไปได้อีก ขณะที่จำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นทุกปีผู้ประกอบการจึงได้วางแผนที่จะขยายกิจการ โดยสร้างฟาร์มจระเข้แห่งใหม่ ที่อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา ริมทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 314 บางปะกง-ฉะเชิงเทรา ซึ่งจะมีบทบาทเชื่อมโยงกับสถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดฉะเชิงเทรา และจังหวัดชลบุรีต่อไป

11) นิทรรศน์หอข

ประเภท วัฒนธรรม

ที่ตั้ง

นิทรรศน์หอข ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลเมืองสมุทรปราการ ริมทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3 (ถนนสุขุมวิท) ฝั่งเดียวกับนิทรรศน์ทหารเรือในบริเวณใกล้เคียง แต่ถึงก่อนนิทรรศน์ทหารเรือ ประมาณ 500 เมตร

ความสำคัญ

นับเป็นนิทรรศน์เลือกหอขแห่งแรกของประเทศไทย ดำเนินการโดยเอกชน เปิดให้เข้าชมเฉพาะวันศุกร์-เสาร์-อาทิตย์ และวันหยุดราชการ เวลา 9.00-17.00 น. จัดเลือกหอขไว้เป็นชนิด ๆ สวยงามน่าชมมาก มีชื่อและคำบรรยายประกอบ นอกจากนี้ยังมีการแสดงทราวาสัตว์และพืชที่เป็นรอยอยู่ในหินที่เรียกว่า "ฟอสซิล"

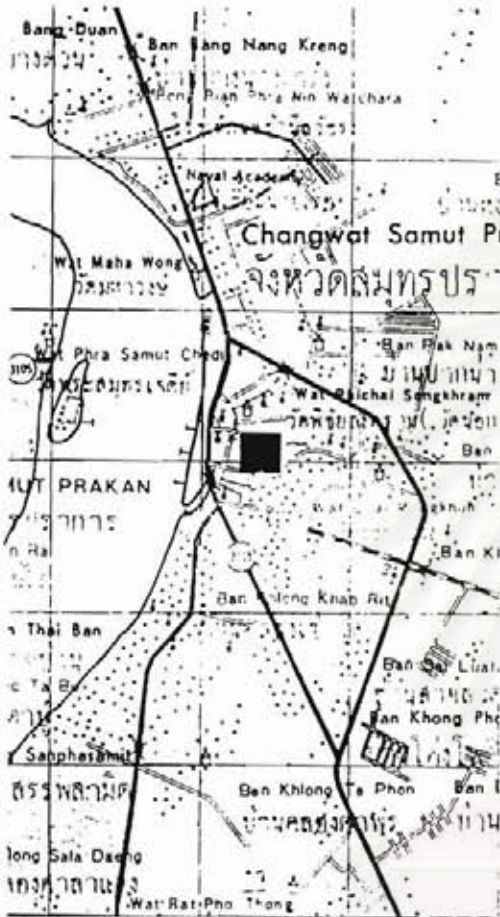
ศักยภาพการพัฒนา

ด้วยนิทรรศน์มีขนาดเล็ก จึงเหมาะสำหรับนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจเฉพาะเรื่องรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวได้ไม่มากนัก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

12) วัดกลางวรวิหาร

ประเภท วัดธรรม

ที่ตั้ง

ตั้งอยู่ริมคลองปากน้ำ ตำบลปากน้ำ อำเภอเมืองสมุทรปราการ

ความสำคัญ

เป็นพระอารามหลวงชั้นโท สร้างขึ้นใน พ.ศ. 2299 ตรงกับรัชกาลพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ เดิมชื่อวัดตะโกทอง ต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็นวัดกลางวัดนี้ได้รับการปฏิสังขรณ์ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว และยกขึ้นเป็นพระอารามหลวงใน พ.ศ. 2459 รัชกาลพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

สิ่งที่น่าสนใจได้แก่ พระอุโบสถ หน้าบันลวดลายปูนปั้นสวยงาม ประดับด้วยจันทระเบื้องของเก่า ภายในมีจิตรกรรมฝาผนัง เรื่องพระปฐมสมโพธิกถา พระวิหาร มณฑปจตุรมุขประดิษฐานพระพุทธรูปปางจำลอง ศาลาการเปรียญเป็นเรือนไทยหมู่ ไม้สักทั้งหลัง หน้าบันมีลวดลายไม้แกะสลักละเอียดอ่อน งดงาม และพระเจดีย์เหลี่ยมย่อมุมไม้ยี่สิบ อีก 2 องค์

ศึกษาภาพการพัฒนา

วัดกลางวรวิหาร ตั้งอยู่ภายใน เขตชุมชนใจกลางเทศบาลเมืองสมุทรปราการ ใกล้กับย่านพาณิชย์กรรม ถนนภายในบริเวณนี้มีผิวจราจรค่อนข้างดีแคบ ปริมาณการจราจรค่อนข้างแออัดทำให้การเข้าถึงไม่สะดวกเท่าที่ควร จึงเหมาะสำหรับผู้ที่มีความสนใจในการสถาปัตยกรรมและศิลปกรรมไทยโดยเฉพาะ

13) วัดโปรดเกษเชษฐาราม

ประเภท วัดชนวน

ที่ตั้ง

ตั้งอยู่ที่ตำบลทรงคนอง เทศบาลตำบล
พระประแดง อำเภอพระประแดง

ความสำคัญ

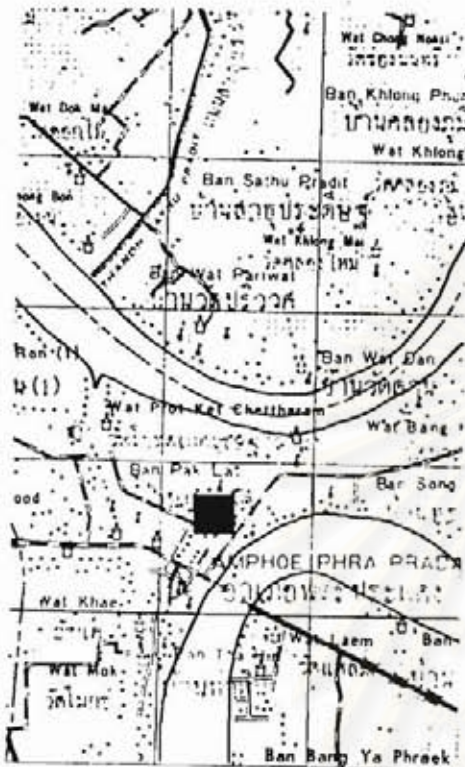
วัดโปรดเกษเชษฐาราม เป็นวัดพุทธไทย
เพียงวัดเดียว ในย่านเมืองพระประแดง ส่วนวัด
อื่น ๆ มักเป็นพุทธรามัญ สร้างขึ้นโดยพระยา-
เพชรพิชัย ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศ
หล้านภาลัย

สิ่งที่น่าสนใจภายในวัด ได้แก่ พระเจดีย์
และพระอุโบสถ ซึ่งสร้างขึ้นในรูปแบบสถาปัตย-
กรรมไทย ที่ได้รับอิทธิพลจากศิลปะจีน อันเป็นที่
นิยมในช่วงรัตนโกสินทร์ตอนต้นเพียงแห่งเดียวใน-
บริเวณนี้ กรมศิลปากรได้ขึ้นทะเบียนไว้เป็นโบราณ
สถานแล้ว

ศึกษานิทรรศการ

วัดโปรดเกษเชษฐารามตั้งอยู่ไม่ไกลจากป้อมแพลงไฟฟ้านัก จึงเหมาะที่จะนัดแนะให้
เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเสริมแรงดึงดูดซึ่งกันและกัน สภาพวัดค่อนข้างทรุดโทรม เนื่องจากขาดการ
ควบคุม ขาดการดูแลบำรุงรักษาที่พอและอย่างถูกหลักวิชาการ สภาพแวดล้อมเป็นบริเวณสวน
ผลไม้ที่กำลังเปลี่ยนแปลงเป็นย่านพักอาศัยหนาแน่นอย่างรวดเร็ว วัดนี้มีข้อจำกัดเช่นเดียวกับป้อม
แพลงไฟฟ้า ที่มีถนนค่อนข้างคับแคบและการจราจรค่อนข้างแออัด เนื่องจากขุดขานที่มาจากคอก
ลงแพข้ามฟาก ไปยังฝั่งอำเภอเมืองสมุทรปราการ

15) วัดทรงธรรมวรวิหาร

ประเภท วัดธรรม

ที่ตั้ง

ตั้งอยู่ที่ตำบลตลาด อำเภอพระประแดง

ความสำคัญ

เป็นวัดรามัญที่มีฐานะเป็นพระอารามหลวงชั้นโท สร้างขึ้นโดยกรมพระราชวังบวรสถานมงคลพร้อมกับการสร้างเมืองนครเขื่อนขันธ์ ระหว่าง พ.ศ. 2357-2358 ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ต่อมาได้รับการปฏิสังขรณ์โดยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว

สิ่งที่น่าสนใจ ได้แก่ พระอุโบสถภายในประดิษฐานพระพุทธรูปสุโขทัย ปางมารวิชัย มีลักษณะงดงามมาก พระวิหารด้านหน้าพระอุโบสถภายในประดิษฐานพระพุทธรูปปางจำลอง ด้านข้างมีพระเจดีย์องค์ใหญ่ เป็นเจดีย์แบบรามัญ เรียกว่าพระมหารามัญเจดีย์ และเจดีย์บิวารราชรอบ

ศึกษาการพัฒนา

วัดทรงธรรมวรวิหาร ตั้งอยู่ไม่ไกลจากป้อมแพลงไฟฟ้าและตลาดพระประแดง ก่อนถึงวัดโปรดเกษมสุทธาราม จึงเหมาะที่จะพัฒนาให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเสริมแรงดึงดูดซึ่งกันและกัน สภาพวัดค่อนข้างทรุดโทรม เนื่องจากขาดการดูแลบำรุงรักษา วัดนี้มีข้อจำกัดเช่นเดียวกับป้อมแพลงไฟฟ้า ที่มักหมดคนข้างดีมเคและภาวะจราจรค่อนข้างแออัด เนื่องจากชวดยานที่มาจอดคอยลงแพข้ามฟาก ไปยังฝั่งอำเภอ เมืองสมุทรปราการ

4.2 เทศกาลและงานประเพณี

พื้นที่ศึกษามีเทศกาลและงานประเพณีทั้งที่จัดขึ้นในระดับจังหวัด และระดับท้องถิ่น ส่วนใหญ่เป็นเทศกาลและงานประเพณีที่เกี่ยวข้องกับศาสนา และจัดในช่วงระยะเวลาเดียวกัน (แผนภูมิ 4.1) มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.2.1 เทศกาลและงานประเพณีจังหวัดชลบุรี

1) ประเพณีการวิ่งควาย

จัดในวันขึ้น 14 ค่ำเดือน 11 ของทุกปี บริเวณหน้าสำนักงานเทศบาลเมืองชลบุรี ประเพณีการวิ่งควายจังหวัดชลบุรีมาแต่ครั้งใด ไม่ปรากฏหลักฐานแน่ชัด อย่างน้อยคงไม่ต่ำกว่า 50 ปีมาแล้ว เพราะตามหลักฐานที่ปรากฏพระบาทสมเด็จพระมหาจักรพรรดิเจ้า รัชกาลที่ 6 เคยเสด็จมาทอดพระเนตร สาเหตุที่มีการวิ่งควายเพราะว่าในอดีตในปีหนึ่งๆ เมื่อฝนฤดูเก็บเกี่ยวจะมีกลุ่มผู้เร่ขายควายจากหลายจังหวัดในภาคอีสาน นำควายฝูงมาขายในจังหวัดชลบุรี เพื่อเตรียมการไถนาในฤดูที่จะมาถึง อาจจะเป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้ประชาชนเห็นคุณค่าของควาย เพราะต้องซื้อจากพวกชาวอีสานทุกปี จึงมีกุศโลบายที่จะส่งเสริมบำรุงพันธุ์ควาย และเป็นการสนุกสนานส่งท้ายฉลองฤดูกาลไถนาด้วยไปในตัว และถือว่าถ้าปีใด ไม่มีการจัดให้มีพิธีวิ่งควาย ปีนั้นวัวควายจะเป็นโรคระบาดล้มตายลงเป็นจำนวนมาก

ในวันพิธีชาวนาชาวไร่จะตกแต่งวัวควายของตนอย่างสวยงามด้วยไหมพรม ลูกปัดหลากสี และจะนำควายวิ่งตามท้องถนนของตัวเมืองชลบุรี อย่างสนุกสนาน และมีการประกวดความสมบูรณ์ของวัวควาย ณ บริเวณหน้าศาลากลางจังหวัดชลบุรีด้วย

2) งานนมัสการพระพุทธรูปสิหิงค์ ๗ งานสงกรานต์และงานเหล่ากาชาดจังหวัดชลบุรี

จัดขึ้นระหว่างวันที่ 9-18 เดือนเมษายน เป็นเวลา 10 วันของทุกปี ณ บริเวณหน้าศาลากลางจังหวัดชลบุรี เนื่องจากประชาชนชาวจังหวัดชลบุรีในอดีตมีการจัดงานประจำปีในระหว่างเทศกาลสงกรานต์ เพื่อให้ประชาชนได้นึกย้อนหย่อนใจ ชมมหรสพหลังจากได้ตรากตรำในการทำงานมาตลอดทั้งปี ต่อมาประมาณปี พ.ศ. 2508 จังหวัดชลบุรีได้สร้างจำลองพระพุทธรูปสิหิงค์ เป็นพระคู่บ้านคู่เมืองของประชาชนชาวจังหวัดชลบุรี ดังนั้นทางราชการร่วมกับพ่อค้าประชาชนจึงได้ร่วมจัดงานประจำปี เป็นงานนมัสการพระพุทธรูปสิหิงค์ งานสงกรานต์ และงานเหล่ากาชาด จังหวัดชลบุรี

ในวันแรกจะมีพิธีเปิดงาน ณ บริเวณหน้าหอพระพุทธรูปสิหิงค์ อำเภอต่าง ๆ ของจังหวัด ตลอดจนบริษัท ห้างร้าน ร่วมออกร้านในบริเวณงานตลอดงาน และมีแสดงมหรสพต่าง ๆ ตลอดจนมีการประกวดขบวนแห่บ้าน อาทิเช่น จัดให้มีการแข่งขันกีฬากระดานเลน เล่นสละบ้า เป็นต้น พร้อมทั้งมีการประกวดนางสงกรานต์ของจังหวัดชลบุรี โดยมีขบวนแห่รอบเมืองชลบุรีด้วย

แผนภูมิที่ 4.1 เทศกาลงานประเพณีในชั้นที่ศึกษา

เทศกาล	เดือน											
	มค.	กพ.	มีค.	เมษ.	พค.	มิย.	กค.	สค.	กย.	ตค.	พย.	ธค.
จังหวัดชลบุรี												
- ประเพณีวิ่งควาย												
- งานนมัสการพระพุทธรูปสิงห์												
- เทศกาลเมืองนันทยา												
- วันไหลเมืองนันทยา												
จังหวัดฉะเชิงเทรา												
- งานนมัสการหลวงพ่อโสธร												
จังหวัดสมุทรปราการ												
- งานนมัสการพระสมุทรเจดีย์												
- เทศกาลสงกรานต์ปากลัด												
- ประเพณีรับบัว												
- แข่งเรือพระประแดง												
- งานนมัสการหลวงพ่อปาน												

3) งานเทศกาลเมืองพิทยา

จัดขึ้นระหว่างวันที่ 1-7 เดือนเมษายนของทุกปี ในบริเวณเมืองพิทยา - โดยเมืองพิทยามีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและเผยแพร่ชื่อเสียงของเมืองพิทยา ในงานจัดให้มีการประกวดรถบุปผชาติ การจุดดอกไม้ไฟวิมทะเล แพนชั่นโชว์ การแข่งขันกีฬาทางน้ำ การประกวดนางงามเมืองพิทยา และมหรสพต่าง ๆ

4) งานวันไหล เมืองพิทยา

จัดขึ้นในวันที่ 19 เมษายน ของทุกปี วันไหลเป็นวันสงกรานต์ของชาวบ้านในแถบบางละมุง พักยา และนาเกลือ ในวันที่นี้ภักศนาจรทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศจะร่วมสนุกสนานกันเนื่องแน่นในถนนเลียบชายหาด นอกจากการเล่นสาดน้ำกันตามประเพณีแล้ว ยังมีขบวนแห่และการประกวดธิดาวันไหลด้วย

4.2.2 เทศกาลและงานประเพณีจังหวัดฉะเชิงเทรา

1) งานนมัสการพระพุทธรูปไสทร

พระพุทธรูปไสทร เป็นพระประธานของวัดไสทรวราารามวรวิหาร ที่ประชาชนทั่วไปศรัทธาเป็นอย่างยิ่ง วัดไสทรฯ ได้จัดงานนมัสการปีหนึ่งสามครั้ง คืองานกลางเดือนห้า ตั้งแต่วันขึ้น 5 ค่ำ จนถึงวันแรม 1 ค่ำ งานกลางเดือน 12 ตั้งแต่วันขึ้น 12 ค่ำ จนถึงวันแรม 1 ค่ำ และงานนมัสการในช่วงเทศกาลตรุษจีน จัดขึ้นเป็นเวลา 5 วัน 5 คืน

4.2.3 เทศกาลและงานประเพณีจังหวัดสมุทรปราการ

1) งานนมัสการองค์พระสมุทรเจดีย์ (เจดีย์กลางน้ำ)

เป็นงานประเพณีที่ยิ่งใหญ่ มีประชาชนทั่วประเทศมานมัสการ มิ่งขวัญฉลองใหญ่ประจำปี 9 วัน 9 คืน เริ่มตั้งแต่วันแรม 5 ค่ำ เดือน 11 ของทุกปี (ราวปลายเดือนตุลาคมถึง ต้นเดือนพฤศจิกายน) ณ บริเวณวัดพระสมุทรเจดีย์ (ฝั่งตรงข้ามกับที่ว่าการอำเภอเมือง - สมุทรปราการ) และบริเวณสนามหน้าศาลากลางจังหวัดสมุทรปราการ พระสมุทรเจดีย์เป็นปูชนียสถานที่สำคัญยิ่งของเมืองสมุทรปราการ และของประเทศ สร้างขึ้นพร้อมกับเมืองสมุทรปราการ ในสมัยรัชกาลที่ 2 บูรณะซ่อมแซมครั้งใหญ่สมัยรัชกาลที่ 4 แล้วทรงัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุจากพระบรมมหาราชวัง จำนวน 12 องค์ มาบรรจุไว้ ณ องค์พระสมุทรเจดีย์แห่งนี้ จึงนับเป็นศาสนสถานที่สำคัญยิ่งคู่บ้านคู่เมืองสมุทรปราการและของประเทศไทยที่สำคัญอีกแห่งหนึ่ง

พิธีเปิดงานในวันแรม 5 ค่ำ เดือน 11 โดยสมเด็จพระสังฆราช เสด็จไปเป็นประธานในพิธี จากนั้นมีการประกวดขบวนแห่หน้าองค์พระสมุทรเจดีย์ โดยทางรถยนต์รอบตลาดปากน้ำ แล้วลงเรือแห่ไปตามลำน้ำเจ้าพระยา ประกอบด้วยเรือตั้ง เช่น จนถึงที่ว่าการอำเภอพระประแดง แล้ววกกลับมาที่องค์พระสมุทรเจดีย์

- เข้าวันแรม 6 ค่ำ มีพิธีทำบุญตักบาตรที่องค์พระสมุทรเจดีย์
- วันแรม 4 ค่ำ มีการแข่งเรือในลำน้ำเจ้าพระยา บริเวณหน้าที่ว่าการอำเภอเมืองสมุทรปราการ

- กลางคืนวันแรม 8 ค่ำ มีพิธีเวียนเทียนรอบองค์พระสมุทรเจดีย์ เวลาประมาณ 20.00 นง
- ตลอดงาน 9 วัน 9 คืน มีมหรสพสมโภช และการออกบ้านแสดงสินค้าของภาคจังหวัดสมุทรปราการด้วย

2) เทศกาลสงกรานต์ปากลัด (พระประแดง)

จัดขึ้นทุกปีในวันอาทิตย์หลังจากวันมหาสงกรานต์ (13 เมษายน) คือราว ๆ วันที่ 17-18 เมษายนของทุกปี ณ บริเวณที่ว่าการอำเภอพระประแดงและในเขตเทศบาลเมือง - พระประแดงโดยทั่วไป

ชาวเมืองสมุทรปราการส่วนใหญ่ในแถบอำเภอพระประแดงมีบรรพชน เป็นชาวมัญญ์ ซึ่งอพยพมาจากเมืองปทุมธานีในสมัยกรุงศรีอยุธยา มาตั้งถิ่นฐานอยู่ในย่านปากลัด ที่ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 2 ได้พระราชทานนามใหม่ว่า "เมืองนครเขื่อนขันธ์" ชาวมัญญ์จึงยังคงรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีของบรรพบุรุษเดิมตลอดมา เช่น งานเบ็งสงกรานต์ การเล่น - สะบ้า มอญรำและทะแยมอญ เป็นต้น มีวัดเก่าแก่ของชาวมัญญ์และเป็นที่ยึดเหนี่ยวของนักท่องเที่ยวอยู่หลายแห่ง เช่น วัดกลาง วัดทรงธรรม และวัดป่าเกด ซึ่งมีจิตรกรรมฝาผนังที่น่าดูมาก

งานประเพณีสงกรานต์ของชาวปากลัดจัดเป็นงานประเพณีที่ยิ่งใหญ่ของชาวมัญญ์นับแต่อดีตจนถึงปัจจุบันเช่นเดียวกับงานสงกรานต์เชียงใหม่ เป็นที่เชิดหน้าชูตาของชาวพระประแดงและชาวเมืองสมุทรปราการทุกปีจะมีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศมาเที่ยวงานกันเป็นจำนวนมาก ในวันแรกของงานจะมีการประกวดนางสงกรานต์ การเล่นสะบ้า การเล่นทะแยมอญ การเล่นเห็นเมืองแบบรามัญให้ชม และการแข่งเรือ เป็นต้น ในวันสุดท้ายของงานจะมีสาวเชื้อรามัญแต่งตัวสวยงามเดินทางรถถีบหรือรถจักรยานและขุดโคลใส่ปลา เข้าร่วมในขบวนแห่ทางสงกรานต์ เสร็จแล้วมีการปล่อยนกปล่อยปลาอันเป็นประเพณีที่ไม่ซ้ำแบบกับที่ใด มีการสงน้ำพระและรดน้ำกันตามประเพณีของชาวมัญญ์อย่างสนุกสนานครื้นเครง

3) ประเพณีรับบัว

จัดขึ้นทุกปีในวันขึ้น 14 ค่ำ เดือน 11 (ราวเดือนตุลาคม) ที่ตำบลบางพลีอันเป็นที่ตั้งของวัดบางพลีใหญ่ ซึ่งเป็นที่ประดิษฐานของหลวงพ่อดำ

แต่เดิมเป็นประเพณีที่ชาวมัญญ์จากปากลัด พระประแดงได้นัดแนะชาวบางพลี เพื่อมารับดอกบัว ซึ่งมีมากในบริเวณนี้ โดยล่องเรือมาตามคลองสำโรงและคลองอื่น ๆ ในเย็นวันขึ้น 13 ค่ำ เดือน 11 ระหว่างทางมีการประโคมดนตรีร้องรำทำเพลงเป็นที่สนุกสนานครึกครื้น ฝ่ายชาวบางพลีจะจัดเตรียมดอกบัวหลวงไว้เป็นจำนวนมาก เมื่อชาวพระประแดงมาถึงก็มีการนำอาหารคาวหวานและสุรามาล้างรับรอง ร้องรำทำเพลงสนุกสนานร่วมกันตลอดคืน ครั้นเช้าวันรุ่งขึ้นคือวันขึ้น 14 ค่ำเดือน 11 ชาวพระประแดงก็จะนำเรือล่องไปตบยาคลองสำโรง เพื่อขอรับดอกบัวจากชาวบางพลีทั้งสองฝั่งคลอง การให้และการรับดอกบัวจะกระทำอย่างสุภาพ คือส่ง

และรับกันเมื่อต่อมือ หรือก่อนให้ก่อนรับมีการพนมมืออธิษฐานก่อน ถ้าเป็นผู้สนิทสนมก็จะโยนดอกบัวให้โดยไม่มีพิธีรีตอง เมื่อนานเข้าก็เป็นมารโยนดอกบัวให้กัน เมื่อได้รับดอกบัวแล้วก็จะนำไปบูชาหลวงพ่อดโตในวิหาร ส่วนดอกบัวที่เหลือชาวพระประแดงได้นำกลับไปบูชาพระคาถาพันในวัดของพวกเขาต่อไป ในตอนขากลับไปนั้นก็จะมีการแข่งเรือกันไปด้วยความสนุกสนาน เป็นการแข่งขันที่ไม่มีการตัดสิน ไม่มีผู้ตัดสิน บางทีก็เปลี่ยนคู่แข่งกันไปเรื่อย ๆ

ต่อมาประเพณีรับบัวได้วิวัฒนาการมาเป็นงานแห่หลวงพ่อดโตไปตามลำคลองในวันขึ้น 13 ค่ำ เดือน 11 ก่อนวันรับบัว 1 วัน และมีการเล่นต่าง ๆ มากขึ้น เช่น การแข่งเรือ ประกวดเรือ การแข่งกีฬาประเภทต่าง ๆ พร้อมทั้งจัดให้มีทหรสสมโภชมากมายหลายอย่าง โดยมีประชาชนชาวอำเภอบางพลีและประชาชนจากต่างจังหวัดทั้งใกล้และไกลมาชมสักการหลวงพ่อดโตและเที่ยวงานประเพณีรับบัวอย่างคับคั่ง งานนี้มีด้วยกัน 4 วัน คือ ตั้งแต่วันขึ้น 11 ค่ำ ถึงวันขึ้น 14 ค่ำ เดือน 11

4) ประเพณีแข่งเรือ

จัดขึ้นทุกปีในวันแรม 1-6 ค่ำ เดือน 11 (ราวเดือนตุลาคม) ในแม่น้ำเจ้าพระยา ตอนหน้าที่ว่าการอำเภอพระประแดง แถบวัดทรงธรรม

ความเป็นมาของการแข่งเรือั้น เนื่องจากสมัยก่อนชาวพระประแดงออกไปทำนาตามตำบลต่าง ๆ ในอำเภอบางพลี เมื่อเสร็จการทำงานในราวเดือน 11 ของแต่ละปีก็จะพากันไปทำบุญตามวัดต่าง ๆ ในอำเภอพระประแดง โดยนำเรือของตนแล่นมาตามคลองสำโรง ออกแม่น้ำเจ้าพระยา เพื่อทำบุญออกพรรษา เสร็จการทำงานตอนเช้าแล้วต่างจัดแข่งเรือกัน เติมแข่งกันตรงข้ามตำบลทรงคะนอง ต่อมาทางราชการได้ย้ายมาแข่งอยู่ที่หน้าที่ว่าการอำเภอบางพลีมาจนบัดนี้

การแข่งขันจะมีด้วยกัน 6 วัน บางปีอาจแข่งกันเพียง 3 วัน เรือแข่งใช้เรือมาดแจวหรือพาย และเรือยนต์ มีรางวัลและของชำร่วยแจกให้เรือที่เข้าแข่งขันอีกด้วย เพิ่มความสนุกสนานให้แก่ผู้แข่งเรือเป็นอันมาก

5) งานนมัสการหลวงพ่อดโต

จัดขึ้นในวันขึ้น 5 ค่ำ ถึง 7 ค่ำ เดือน 12 ของทุกปี รวม 3 วัน เป็นงานประจำปีของอำเภอบางบ่อ แต่เดิมงานนี้จัดขึ้นที่วัดมงคลโคธาวาสเพื่อระลึกถึงคุณงามความดีและคุณธรรมอันสูงส่งของหลวงพ่อดโต ซึ่งมรณภาพไปเป็นเวลา 60 ปีเศษแล้ว หลวงพ่อดโตเป็นชาวบางบ่อ และเป็นพระภิกษุผู้เคร่งครัดในทางปฏิบัติธรรมในระหว่างที่มีชีวิตอยู่ท่านได้บำเพ็ญสาธารณประโยชน์ไว้ให้แก่ชาวบางบ่อเป็นอันมาก บรรดาศิษยานุศิษย์ อุบาสก อุบาสิกา และผู้เลื่อมใสศรัทธาจึงได้ร่วมแรงร่วมใจกันสร้างรูปหล่อของท่านไว้ตั้งแต่ท่านยังมีชีวิตอยู่

ในวันแรกชาวบางบ่อจะอัญเชิญรูปหล่อของหลวงพ่อบานประดิษฐานในเรือลำใหญ่ประดับด้วยธงทิว กล้าย ธ้อย อย่างสวยงามภายในเรือมีนิพนธ์บรรเลงและมีการเล่นในเรือด้วย ขบวนแห่จะถูกลากจูงโดยเรือเข้าไปตามลำคลอง แล้วจึงแห่กลับวัด อัญเชิญรูปหลวงพ่อบานขึ้นไว้บนปราสาท เพื่อให้ประชาชนได้ปิดทองนมัสการ ในงานนี้ได้มีการละเล่นหลายอย่าง เช่น ลิเก รำวง ลำตัด เพลงฉ่อย และภาพยนตร์

ต่อมางานนมัสการหลวงพ่อบานมิได้จัดเฉพาะที่วัดมงคลโคธาวาสเท่านั้น - แต่ได้จัดให้เป็นงานประเพณีของอำเภอบางบ่อ โดยหล่อรูปจำลองและสร้างมณฑปเป็นที่ประดิษฐานใกล้สถานีอนามัยชั้นหนึ่ง และกำหนดให้จัดงานต่อจากงานที่วัดมงคลโคธาวาสอีก 2 วัน คือในวันขึ้น 8 ค่ำ และ 9 ค่ำ เดือน 12 โดยจัดกิจกรรมพิเศษเพิ่มขึ้นอีก เช่น การประกวดนิพนธ์ผลการเกษตร การประกวดตกแต่งเรือ และการแข่งเรือ เป็นต้น

4.3 กิจกรรมกีฬา

การจัดให้มีกิจกรรมด้านกีฬา นับเป็นปัจจัยที่ส่วนดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางมายังพื้นที่นี้ เช่นเดียวกับทิวทัศน์การท่องเที่ยวอื่น ๆ หากสามารถจัดให้เป็นการแข่งขันในระดับนานาชาติได้ พื้นที่ศึกษามีศักยภาพทั้งกีฬาทางบก และกีฬาทางน้ำ

กีฬาทางบกที่เป็นที่นิยมอย่างมากทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ได้แก่ กีฬากอล์ฟ ปัจจุบันพื้นที่ศึกษามีสนามกอล์ฟที่เปิดดำเนินการแล้ว 7 สนามที่กำลังก่อสร้าง 9 สนาม และที่เป็นโครงการอีก 3 สนาม รวม 18 สนาม คิดเป็นร้อยละ 14 ของสนามกอล์ฟทั้งประเทศทั้งที่เปิดดำเนินการแล้ว กำลังก่อสร้างและเป็นโครงการอยู่ จังหวัดชลบุรีนับเป็นจังหวัดที่มีสนามกอล์ฟที่เปิดดำเนินการมากที่สุด รองลงมาได้แก่ จังหวัดสมุทรปราการและจังหวัดฉะเชิงเทรา ตามลำดับ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.2 สนามกอล์ฟในพื้นที่ศึกษา

จังหวัด	สนามกอล์ฟ : แห่ง			รวม
	เปิดดำเนินการ	กำลังก่อสร้าง	โครงการ	
ชลบุรี	4	3	4	11
- บางแสน-ศรีราชา	2	1	2	5
- นันทยา-สัตหีบ	2	2	2	6
ฉะเชิงเทรา	1	-	1	3
สมุทรปราการ	2	6	6	14
รวม	7	9	12	28

นอกจากที่ฝึกกอล์ฟแล้ว พื้นที่ศึกษายังมีสนามแข่งรถจักรยานยนต์เซอร์กิต ตั้งอยู่ริมทางหลวงหมายเลข 36 ห่างจากอำเภอบางละมุงประมาณ 12 กิโลเมตร เป็นสนามแข่งรถมาตรฐานของเอกชน ซึ่งจัดให้มีการแข่งรถประลองความเร็วประเภทต่าง ๆ อยู่เสมอ

สำหรับกีฬาทางน้ำนั้น เนื่องจากพื้นที่ศึกษามีทั้งน้ำจืดและน้ำเค็ม พื้นที่ของจังหวัดฉะเชิงเทรา และสมุทรปราการนั้น เนื่องจากมีน้ำท่าอุดมสมบูรณ์ จึงเหมาะสำหรับพัฒนากีฬาน้ำจืด ปัจจุบันมีเอกชนเปิดบ่อปลา หรือบึงให้ประชาชนทั่วไปเข้าไปตกปลา หรือเล่นกีฬาทางน้ำอื่น ๆ อาทิเช่น เรือใบ วินด์เซิร์ฟ สกีนํ้า ดำน้ำ วาสนํ้า และอื่น ๆ โดยคิดค่าบริการ ส่วนกีฬานํ้าทะเลไม่มีความเหมาะสมเนื่องจากชายฝั่งเป็นโคลน นอกจากจังหวัดชลบุรี ซึ่งมีชายฝั่งยาวมากและส่วนใหญ่เป็นหาดทราย การจัดการแข่งขันกีฬาทางน้ำในจังหวัดชลบุรีได้มีการจัดการแข่งขันมาแล้วหลายประเภท อาทิเช่น การแข่งขันวินด์เซิร์ฟ การแข่งขันเรือใบประเภทต่าง ๆ และการแข่งขันเรือเร็ว แม้ว่าศักยภาพในการจัดให้มีการแข่งขันกีฬาทางน้ำจะมีอยู่มาก แต่ก็ยังมีได้มีการดำเนินการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับกิจกรรมดังกล่าว อาทิเช่น ท่าเทียบเรือ เป็นต้น

4.4 ของที่ระลึกและสินค้าพื้นเมือง

ของที่ระลึกและสินค้าพื้นเมืองนับ เป็นปัจจัยที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวให้ใช้จ่ายในพื้นที่ได้มากขึ้น พื้นที่ศึกษามีของที่ระลึกน้อยมาก ส่วนใหญ่เป็นสินค้าพื้นเมือง ได้แก่ งานหัตถกรรม ผลไม้ อาหารทะเล ทั้งอาหารทะเลสดและอาหารทะเลแห้ง ขนมและของกินเล่น ซึ่งสนองความต้องการเฉพาะผู้บริโภคชาวไทยเท่านั้น

4.4.1 ของที่ระลึกและสินค้าพื้นเมืองจังหวัดชลบุรี

จังหวัดชลบุรี นับเป็นจังหวัดที่มีแหล่งงานหัตถกรรมมากที่สุด ในพื้นที่ศึกษา 3 จังหวัด ส่วนใหญ่เป็นเครื่องจักสานไม้ไผ่ และกำมะพร้าว รองลงมา ได้แก่ ผลิตภัณฑ์หินแกะสลัก นอกจากนี้ยังมีเปลือกและผลิตภัณฑ์จากเปลือก ศิลปะประดิษฐ์และเครื่องปั้นดินเผา สินค้าพื้นเมืองที่ขึ้นชื่ออื่น ๆ ได้แก่ น้ำตาลสด สับปะรด อาหารทะเลสด อาหารทะเลแห้ง อาหารสำเร็จรูป โดยมีตลาดใหญ่ที่สุดอยู่ที่หนองมน แหล่งผลิตสินค้าหัตถกรรมพื้นเมืองของจังหวัดชลบุรีมีดังนี้

เครื่องจักสานไม้ไผ่ กำมะพร้าว

- กระจับปี่, ตะกร้า, กระจับปี่, กระจับปี่, ของข้าววุ้น ฯลฯ	ด. ไร่หลักทอง	ด. หนองชขาด
	ด. ห้วยถนน	ด. หนองปรือ
	ด. หนองเพียง	ด. นาวังหิน
	ด. กุดโง้ง	ด. วัดโบสถ์
	ด. วัดหลวง	อ. พันสีนิคม
- หมวกไม้ไผ่	ด. มายโป่ง	อ. พานทอง
- กรงนกไม้ไผ่	ด. หน้าพระธาตุ	ด. นาเว็ก
	ด. สระสีเหลี่ยม	ด. หมอนนาง
	อ. พันสีนิคม	
	(มีผู้มารับซื้อ ไม้เหลือจำหน่าย)	
- พัดกระดาษโคร่งไม้ไผ่	ด. นาป่า	อ. เมือง
	(ทำตามสั่งมีเหลือจำหน่ายบ้าง)	
- ตะกร้า ถาดกำมะพร้าว	ด. หนองไม้แดง	อ. เมือง
	(ทำไว้ใช้เอง)	

เปลือกและผลิตภัณฑ์จากเปลือก

ด. หน้าประตู	ด. พานทอง
อ. พานทอง	
(ทำตามสั่งมีเหลือจำหน่ายบ้าง)	

- หมวกไม้ไผ่, ตะกร้า, กระเป่าไม้ไผ่
ลายดอกนิกุล

ต.หัวไทร อ.บางคล้า
(มีผู้มารับซื้อและมีเหลือจำหน่าย
บ้าง)

- นัต, ตะกร้า, กระจาด, กระด้งไม้ไผ่

ต.ท่าถ่าน อ.พนมสารคาม
(ทำตามสั่ง ไม่มีเหลือจำหน่าย)

ศิลปประดิษฐ์

ดอกไม้ประดิษฐ์จากผ้าและกระดาษ

ต.บางคา กิ่งอ.ราชสาส์น

ผลิตภัณฑ์ประเภทผ้า

- ผ้าทอ, ผ้าไหมยกด้นทอง

ต.หน้าเมือง อ.เมือง
(ทำตามสั่งเท่านั้น)

- ผ้าตัดเสื้อ, ผ้าถุง, ผ้าขาวม้าไหม,
ผ้ายโทเร

ต.ทุ่งหญ้า อ.สนามชัยเขต
ต.เขาคันทรง อ.สนามชัยเขต
(ทอไว้ใช้เอง)

การแกะสลักเครื่องทองเหลือง

- แกะลายชั้นทองลงหิน

ต.ท่าไช้ อ.เมือง
ต.บางขวัญ อ.เมือง
(ทำตามสั่ง ไม่มีเหลือจำหน่าย)

4.4.3 ของที่ระลึกและสินค้าพื้นเมืองจังหวัดสมุทรปราการ

จังหวัดสมุทรปราการ นับเป็นจังหวัดที่มีแหล่งงานหัตถกรรมและสินค้าพื้นเมืองน้อยที่สุดในพื้นที่ศึกษา ผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่เป็นดอกไม้ประดิษฐ์และผลิตภัณฑ์จากเส้นใยพืช รองลงมาได้แก่เครื่องหนัง นอกจากนี้ยังมีเครื่องปั้นดินเผา เครื่องจักสาน ไม้แกะสลัก และย่านลิเภา ส่วนสินค้าพื้นเมืองอื่น ๆ นั้น คล้ายคลึงกับจังหวัดชลบุรี ได้แก่ ขนมจาก อาหารทะเลสด อาหารทะเลแห้ง และที่ขึ้นชื่อมากที่สุด คือ ปลาสดบางบ่อ แหล่งผลิตสินค้าหัตถกรรมพื้นเมืองของจังหวัดสมุทรปราการมีดังนี้

เครื่องหนัง

ต.ท้ายบ้าน อ.เมือง

เครื่องจักสาน, ไม้แกะสลัก, ย่านลิเภา

ต.บางกอบัว อ.พระประแดง

สถานสงเคราะห์คนพิการ และ

กุนพลภาพพระประแดง

อ.พระประแดง

เครื่องปั้นดินเผา

ดอกไม้ประดิษฐ์, ผลิตภัณฑ์จากเส้นใยพืช

ต.ทรงคนอง อ.พระประแดง

ต.บางบ่อ ต.บ้านระกาศ

อ.บางบ่อ ต.บางกอบัว

ต.ทรงคนอง อ.พระประแดง

(ชายส่งและชายปลีก)

4.5 ที่พัก

4.5.1 โรงแรมและบังกาโล

ที่พักประเภทโรงแรมและบังกาโล ในพื้นที่ศึกษามีจำนวนรวม 248 แห่ง คิดเป็นจำนวนห้องรวมทั้งสิ้น 24,189 ห้อง ที่พักส่วนใหญ่อยู่ในเมืองนันทยา และบริเวณหาดจอมเทียนรวม 188 แห่ง คิดเป็นจำนวนห้องรวมทั้งสิ้น 21,495 ห้อง รองลงมาได้แก่ เทศบาลเมืองชลบุรี 16 แห่ง ห้องพักรวม 989 ห้องและเทศบาลตำบลแสนสุข 6 แห่ง ห้องพักรวม 461 ห้องตามลำดับ นอกจากนี้จากนันทยาและหาดจอมเทียนแล้ว ที่พักส่วนใหญ่มีมาตรฐานค่อนข้างต่ำให้บริการแก่นักท่องเที่ยวชาวไทยเป็นสำคัญ

ตารางที่ 4.3 จำนวนที่พักและห้องพักในพื้นที่ศึกษา

พื้นที่	แห่ง	ห้อง
จ. ชลบุรี	229	23,529
ทม. ชลบุรี	16	989
ทต. บางแสน	6	461
ทต. ศรีราชา	8	259
เมืองนันทยา	164	16,605
จอมเทียน	24	4,890
ส. บางเสร่	4	189
ส. สัตหีบ	7	266
จ. ฉะเชิงเทรา	10	251
ทม. ฉะเชิงเทรา	7	126
ทต. พนมสารคาม	3	125

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

พื้นที่	แห่ง	ห้อง
จ.สมุทรปราการ	9	329
ทม.สมุทรปราการ	7	262
ทม.พระประแดง	2	67
รวม	248	24,109

4.5.2 คอนโดมิเนียมและคอนโดเทล

นอกจากที่พักในลักษณะโรงแรมระดับต่างๆ แล้วยังมีการพัฒนาที่พักอีกประเภทหนึ่ง ซึ่งกำลังขยายตัวเป็นที่น่าสังเกต คือ การพัฒนาที่พักในลักษณะของอาคารชุด (Condominium) ซึ่งเป็นอาคารสูง เนื่องจากราคาที่ดินเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ผู้ซื้อส่วนใหญ่มุ่งให้เป็นบ้านที่สอง (Second Home) เจ้าของอาจใช้สอยเอง หรือแบ่งเวลาให้ผู้อื่นเช่า (Time Sharing) เมื่อตนเองไม่ได้เดินทางไปพักผ่อน อาคารชุดแบบนี้เป็นที่รู้จักกันในอีกนามหนึ่งว่า "คอนโดเทล" (Condotel) ซึ่งมาจากคำว่า คอนโดมิเนียม ร่วมกับไฮเต็ล

บริเวณนันทยาและนาจอมเทียน เป็นพื้นที่ซึ่งมีการก่อสร้างคอนโดมิเนียม และคอนโดเทล เพื่อการตากอากาศและพักผ่อนหย่อนใจมากที่สุด โดยเริ่มก่อสร้างรายแรกเมื่อ พ.ศ. 2524 แต่เนื่องจากเวลานั้นสภาวะเศรษฐกิจของประเทศค่อนข้างซบเซา จึงทำให้การขยายตัวไม่มากนัก จนกระทั่งสภาวะทางเศรษกิจคลี่คลายลงหลัง พ.ศ. 2530 เป็นต้นมา การก่อสร้างคอนโดมิเนียม และคอนโดเทล จึงขยายตัวอย่างรวดเร็ว ปัจจุบันบริเวณนันทยาและนาจอมเทียน มีคอนโดมิเนียมและคอนโดเทลรวมทั้งสิ้น 45 แห่ง จำนวนห้องพักรวมทั้งสิ้น 11,587 หน่วย เป็นคอนโดมิเนียม 36 แห่ง ห้องพักรวม 8,327 หน่วย และคอนโดเทล 9 แห่ง ห้องพักรวม 3,260 หน่วย (ตารางที่ 4.4)

ตารางที่ 4.4 การก่อสร้างคอนโดมิเนียมและคอนโดเทล บริเวณพักษา-นางอมเทียน พ.ศ.2524-2534

รายการ		พ.ศ.											
		24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	
คอนโดมิเนียม	แห่ง	1	4	5	5	6	8	8	15	23	28	36	
	หน่วย	20	262	294	294	330	419	419	1,139	3,407	5,043	8,327	
คอนโดเทล	แห่ง	-	-	-	-	1	1	1	1	5	7	9	
	หน่วย	-	-	-	-	329	329	329	329	1,830	2,527	3,260	
รวมทั้งสิ้น	แห่ง	1	4	5	5	7	9	9	16	28	35	45	
	หน่วย	20	262	294	294	659	748	748	1,468	5,237	7,570	11,587	

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4.6 สิ่งอำนวยความสะดวกและบริการนักท่องเที่ยว

4.6.1 ภัตตาคารและร้านอาหาร

โดยที่คนต้องรับประทานอาหารเช้าอย่างน้อยวันละสองมื้อ และคนส่วนมากต้องการรับประทานอาหารเช้าด้วย อาหารจึงเป็นสิ่งดึงดูดที่สำคัญประการหนึ่ง ในภาระกิจจึงให้นักท่องเที่ยวไปรับประทานอาหารเช้าในสถานที่นั้น ๆ แรงดึงดูดนี้อาจเป็นความหิวหิว ไอ้โงง รสชาติของอาหารหรืออาหารที่แปลกพิเศษที่มีเฉพาะแห่ง เป็นต้น จากการสำรวจร้านอาหารได้แบ่งประเภทร้านอาหารออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ คือ

1) ร้านอาหารในโรงแรม ได้แก่ ภัตตาคาร และคอฟฟี่ช็อป มีมากที่สุด ในจังหวัดชลบุรี โดยเฉพาะกลุ่มสถานที่ท่องเที่ยวศึกษา-สัตหีบ มีภัตตาคาร 148 แห่ง และคอฟฟี่ช็อปอีก 95 แห่ง ส่วนกลุ่มสถานที่ท่องเที่ยวบางแสน-ศรีราชา มีร้านอาหารเพียง 4 แห่ง และคอฟฟี่ช็อปอีก 3 แห่ง จังหวัดอื่น ๆ นั้น มีอยู่น้อยมากหรือไม่มีเลย

2) ร้านอาหารนอกโรงแรม ได้แก่ ร้านอาหารไทย ร้านอาหารประจำชาติ ภัตตาคารทั่วไป ร้านบริการอาหารเร็ว ศูนย์อาหาร ร้านขนมหวานและไอศกรีม กลุ่มสถานที่ท่องเที่ยวศึกษา-สัตหีบ ของจังหวัดชลบุรี ยังคงเป็นกลุ่มที่มีภัตตาคาร ร้านอาหารประเภทนี้มากที่สุด 94 แห่ง รองลงมาได้แก่ กลุ่มสถานที่ท่องเที่ยวบางแสน-ศรีราชาของจังหวัดเดียวกัน 14 แห่ง จังหวัดฉะเชิงเทรา 10 แห่ง และจังหวัดสมุทรปราการ 5 แห่ง

ตารางที่ 4.5 จำนวนภัตตาคารและร้านอาหาร

พื้นที่	ในโรงแรม		นอก โรงแรม	รวม
	ภัตตาคาร	คอฟฟี่ช็อป		
จังหวัดชลบุรี				
บางแสน-ศรีราชา	4	3	14	21
ศึกษา-สัตหีบ	148	95	94	337
จังหวัดฉะเชิงเทรา	-	1	10	11
จังหวัดสมุทรปราการ	-	-	5	5
รวม	152	99	123	374

ที่มา : สำนักงานเมืองศึกษา, กองบริการท่องเที่ยว ททท., สำนักงานจังหวัด

4.6.2 ธุรกิจนำเที่ยว

ธุรกิจนำเที่ยว นับเป็นบริการท่องเที่ยวที่มีบทบาทสำคัญประการหนึ่ง ในการให้บริการนำนักท่องเที่ยวไปสู่จุดหมายปลายทางต่าง ๆ ตลอดจนการจัดหาที่พัก สิ่งอำนวยความสะดวก และบริการอื่น สนองตอบความต้องการของนักท่องเที่ยว สถานประกอบการธุรกิจนำเที่ยว ไปยังจังหวัดศึกษารวมทั้งสิ้น 77 ราย สถานที่ท่องเที่ยวนี้ ที่ผู้ประกอบการจัดรายการนำเที่ยวมากที่สุด ได้แก่ เมืองนันทา 77 ราย รองลงมาได้แก่ สถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรปราการ 42 ราย สถานที่ท่องเที่ยวอื่น ๆ ของจังหวัดชลบุรี นอกเหนือจากเมืองนันทา 19 ราย ส่วนจังหวัดฉะเชิงเทรานั้น มีผู้ประกอบการจัดรายการนำเที่ยวน้อยที่สุด เพียง 9 ราย ผู้ประกอบการนำเที่ยวทุกราย มักจะจัดรายการนำเที่ยวไปเมืองนันทา ส่วนสถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดอื่น ๆ นั้น มีผู้ประกอบการบางส่วนเท่านั้น ที่จัดให้มีรายการนำเที่ยว นอกจากนี้แล้ว ผู้ประกอบการนำเที่ยวยังประกอบธุรกิจรับจองและจำหน่ายบัตรโดยสารยานพาหนะต่าง ๆ และที่มักควบคู่กันไปอีกด้วย (ตารางที่ 4.6)

ตารางที่ 4.6 จำนวนผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยว

พื้นที่	ประเภทการให้บริการ		รวม
	นำเที่ยว	รับจอง/จำหน่าย	
จังหวัดชลบุรี			
- เมืองนันทา	77	89	89
- อื่น ๆ	19	-	19
จังหวัดฉะเชิงเทรา	9	-	9
จังหวัดสมุทรปราการ	42	-	42

4.6.3 สถาบันทางการเงิน

สถาบันทางการเงินที่ช่วยอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวทางด้านการเงิน - ได้แก่ ธนาคารพาณิชย์ จังหวัดที่มีธนาคารพาณิชย์มากที่สุด ได้แก่ จังหวัดชลบุรี 70 แห่ง ส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มสถานที่ท่องเที่ยวบางแสน-ศรีราชา 51 แห่ง กลุ่มท่องเที่ยวที่ท่องเที่ยวพัทยา-สัตหีบ มีเพียง 19 แห่ง รองลงมาได้แก่ จังหวัดสมุทรปราการ มีธนาคารพาณิชย์ 43 แห่ง และจังหวัดฉะเชิงเทรา 27 แห่ง

4.6.4 สถานพยาบาล

ในยามที่มักท่องเที่ยวเจ็บป่วย หรือประสบอุบัติเหตุ สถานพยาบาลจึงนับเป็นสิ่งจำเป็นต่อการท่องเที่ยว จังหวัดชลบุรี มีพยาบาลทั้งของรัฐและเอกชนมากที่สุด 22 แห่ง จำนวนเตียงรับคนไข้ได้ 2,089 เตียง รองลงมาได้แก่ จังหวัดฉะเชิงเทรา มีโรงพยาบาล 10 แห่ง จำนวนเตียงรับคนไข้ได้ 501 เตียง และจังหวัดสมุทรปราการมีโรงพยาบาล 4 แห่ง จำนวนเตียงรับคนไข้ได้ 337 เตียง (ตารางที่ 4.7)

ตารางที่ 4.7 สถานพยาบาลแผนปัจจุบันของรัฐและเอกชน ที่มีเตียงรับผู้ป่วยไว้ค้างคืน จังหวัดสมุทรปราการ ฉะเชิงเทรา และชลบุรี พ.ศ. 2531

จังหวัด	โรงพยาบาลรัฐ		โรงพยาบาลเอกชน		รวม	
	แห่ง	เตียง	แห่ง	เตียง	แห่ง	เตียง
ชลบุรี	15	1,586	7	503	22	2,089
ฉะเชิงเทรา	6	459	4	42	10	501
สมุทรปราการ	4	337	-	-	4	337
รวม	25	2,382	11	545	36	2,927

ที่มา : กองสถิติสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4.7 การประเมินทรัพยากรการท่องเที่ยว

ทรัพยากรการท่องเที่ยวในแง่ที่ศึกษาที่น่าสนใจมีอยู่เป็นจำนวนมาก แต่ละสถานที่ท่องเที่ยวมีคุณสมบัติ ศักยภาพ และข้อจำกัดในการพัฒนาที่แตกต่างกัน การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่จึงต้องมีการประเมินทรัพยากรการท่องเที่ยว ตามแนวทางของ World Tourism Organization (WTO) ซึ่งกำหนดให้คุณค่าของทรัพยากรท่องเที่ยวเท่ากับผลคูณระหว่างผลรวมของปัจจัยภายในกับปัจจัยภายนอก

$$VR = \sum IF \cdot \sum EF$$

4.7.1 ปัจจัยภายใน

ประกอบด้วยตัวแปร ดังต่อไปนี้

1) ความเป็นเมือง

ประเด็นแรก นิยามาแบบของการพัฒนาว่าเป็นชุมชน เพื่อการท่องเที่ยวอย่างเดี่ยว หรือชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวและกิจกรรมอื่น ๆ หรือมิได้เป็นชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวแต่อย่างใด ประเด็นที่สอง นิยามาว่าคุณภาพของการพัฒนาเป็นอย่างไร ในด้านการวางผังเมือง การก่อสร้าง และภูมิทัศน์ของเมือง และประชากรที่สามารถระดับความเป็นเมือง นิยามาจากขนาดประชากรและความหนาแน่น

2) โครงสร้างพื้นฐาน

ประเด็นที่พิจารณา ได้แก่ ลักษณะคุณสมบัติของโครงสร้างพื้นฐาน ระดับของการให้บริการ และความพอเพียงของการให้บริการ

3) บริการท่องเที่ยว

ประเด็นที่พิจารณา ได้แก่ ที่พัก สิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ภัตตาคาร ร้านอาหาร คอนนีย์ช็อง ไนต์คลับ กิจกรรมกีฬา และบริการท่องเที่ยว เช่น การโฆษณา ประชาสัมพันธ์ข่าวสาร การตลาด และการขนส่ง

4) สาธารณสถานที่ท่องเที่ยว

นิยามาสาธาณที่ดึงดูดการท่องเที่ยว ทั้งในด้านธรรมชาติ หาดทราย ชายทะเล ป่าเขา น้ำตก ด้านประวัติศาสตร์ และด้านวัฒนธรรม

4.7.2 ปัจจัยภายนอก

ประกอบด้วยตัวแปรที่สำคัญ คือ

- 1) การเข้าถึงสถานที่
- 2) ความสัมพันธ์กับศูนย์กลางชุมชนที่สำคัญ
- 3) ความหายาก
- 4) ความสนใจของนักท่องเที่ยว

4.7.3 ผลการประเมิน

การประเมินค่าทรัพย์สิน แบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ มาก ปานกลาง และน้อย สถานที่ท่องเที่ยวที่มีค่ามาก ส่วนใหญ่เป็นสถานที่ท่องเที่ยว ประเภทหาดทรายชายทะเล ในจังหวัดชลบุรี รองลงมาได้แก่ จังหวัดสมุทรปราการ เป็นสถานที่ท่องเที่ยว ประเภทประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ส่วนจังหวัดฉะเชิงเทรา นั้น สถานที่ท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีค่าปานกลาง เป็นสถานที่ท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมเช่นกัน (ตารางที่ 4.8)

สถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดชลบุรี กลุ่มบางแสน-ศรีราชา ที่มีคุณค่าทางการท่องเที่ยวมาก ได้แก่ ชายหาดบางแสน และนิพัทธ์สวรรค์ทะเล ปานกลางได้แก่ เขาสามมุข เกาะสีชัง ส่วนสัตว์เปิดเขาเขียว พระจุฑาธุชราชฐาน หนองมนและวัดใหญ่อินทาราม ส่วนเขาชะอวง เมืองพระรถ เมืองศรีโปลิ และอ่างศิลา นั้น มีค่าน้อย สำหรับกลุ่มสถานที่ท่องเที่ยววิทยาศาสตร์ นั้นก็มีคุณค่ามาก ได้แก่ ชายหาดนันทา ชายหาดนาจอมเทียน และวัดญาณสังวราราม ค่าปานกลางได้แก่ บางเสร่ เกาะล้าน และสวนนกนุช มีเพียงเกาะไผ่เท่านั้นที่มีค่าน้อย

สถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดฉะเชิงเทรา ที่มีคุณค่าทางการท่องเที่ยวมาก ได้แก่ วัดโสธรวรารามวรวิหาร ค่าปานกลางได้แก่ เขาหินซ้อน วัดโพธิ์บางคล้า ป้อมเมืองฉะเชิงเทรา ศาลากลางจังหวัดหลังเก่า วัดบิณฑาคารรังสฤษดิ์ วัดจีนประชาสโมสร ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง ศูนย์การศึกษาพัฒนาเขาหินซ้อนตามพระราชดำริ ค่าน้อยได้แก่ เขาหิน และวัดปากน้ำ

สถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรปราการ ที่มีคุณค่าทางการท่องเที่ยวสูง ได้แก่ เมืองโบราณ ฟาร์มจระเข้ ค่าปานกลางได้แก่ นิพัทธ์ภัทการเรือ นิพัทธ์หอช พระสมุทรเจดีย์ ป้อมพระจุลจอมเกล้า วัดอโศการาม วัดบางพลีใหญ่ ค่าน้อยได้แก่ สว่างคนิवास สถานตากอากาศบางปู ป้อมแพลงไฟฟ้า วัดกลางวรวิหาร วัดโปรดเกษเชษฐาราม วัดโพธิ์นันทนลเสน่ห์วรวิหาร และวัดทรงธรรมวรวิหาร

ตารางที่ 4.6 การประเมินทรัพยากรท่องเที่ยว

กลุ่มและสถานที่ท่องเที่ยว	ปัจจัยภายใน IF									ปัจจัยภายนอก EF				
	ความเป็นเมือง			โครงสร้างพื้นฐาน			บริการท่องเที่ยว			ความปลอดภัย	ความหลากหลาย	ความสนใจของนักท่องเที่ยว	VR = E IF . E EF	
	แบบของการพัฒนา	คุณภาพของการพัฒนา	ระดับความเป็นเมือง	ลักษณะ	ระดับการให้บริการ	ความพร้อมของ	ที่พัก	สิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ	บริการท่องเที่ยว					
จังหวัดชลบุรี														
กลุ่มบางแสน - ศรีราชา														
- บางแสน	+	+	+	+	+	o	o	o	-	+	+	+	o	+
- สามมุก	o	-	o	o	o	o	o	o	-	o	+	o	o	o
- เกาะสีชัง	o	-	o	-	o	o	-	-	-	+	o	-	+	o
- เขาชะอาง	o	-	-	-	-	-	-	-	-	o	-	-	+	-
- พิพิธภัณฑ์สัตว์ทะเล	+	+	+	+	+	+	-	o	-	o	+	+	+	+
- สวนสัตว์เปิดเขาเขียว	+	+	-	+	+	+	-	o	-	o	o	o	+	o
- เมืองพระรถ	o	-	-	-	-	-	-	-	-	-	o	o	+	-
- เมืองศรีวิไล	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	+	-	-
- พระจุฑาธุชราชฐาน	+	-	-	-	o	o	-	-	-	+	o	-	+	+
- อ่างศิลา	o	-	-	-	o	o	-	-	-	-	+	o	o	-
- หนองมน	o	o	+	o	o	o	-	-	-	-	+	+	-	+
- วัดใหญ่อินทาราม	o	o	+	+	+	+	o	o	-	-	+	+	-	o

กลุ่มและสถานที่ท่องเที่ยว	ปัจจัยภายใน IF									ปัจจัยภายนอก EF				
	ความเป็นเมือง			โครงสร้างพื้นฐาน			บริการท่องเที่ยว			การเข้าถึงสถานที่	ระยะห่างจากชุมชนสำคัญ	ความหนาแน่น	ความสนใจของนักท่องเที่ยว	
	แบบของการพัฒนา	คุณภาพของการพัฒนา	ระดับความเป็นเมือง	ลักษณะ	ระดับการให้บริการ	ความพอใจ	ที่พัก	สิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ	บริการท่องเที่ยว					สาขุสถานที่ท่องเที่ยว
จังหวัดชลบุรี														
กลุ่มพักตากาย - สัตหีบ														
- พัทยา	+	+	+	+	+	0	+	+	+	+	+	+	+	+
- นาจอมเทียน	+	0	+	+	+	0	+	+	+	+	+	+	+	+
- บางเสร่	0	-	0	-	-	-	0	-	-	0	+	0	-	0
- เกาะล้าน	0	-	-	-	-	-	0	0	-	+	0	0	+	+
- เกาะไผ่	0	-	-	-	-	-	-	-	-	0	-	-	0	0
- วัดญาณสังวราราม	-	+	-	+	+	+	-	-	-	+	+	0	+	+
- สวนงนุช	+	+	-	+	+	+	0	0	-	0	+	0	0	0
จังหวัดฉะเชิงเทรา														
- เขาคันทรง	0	-	-	-	-	-	-	-	-	+	+	-	+	0
- เขาคันทรง	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- วัดโพธิ์บางคล้า	0	+	+	+	+	+	-	-	-	0	0	0	+	0
- ป้อมเมืองฉะเชิงเทรา	0	+	+	+	+	+	-	-	-	-	+	+	0	-
- ศาลากลางจังหวัดฉะเชิงเทรา	0	-	+	+	+	+	-	-	-	0	+	+	0	-
- วัดโสธรวรารามวรวิหาร	0	0	+	+	+	+	-	-	-	+	+	+	0	+
- วัดปิตุลาธิราชรังสฤษฎิ์	-	-	+	0	0	0	-	-	-	-	+	+	0	-
- วัดจีนประชาสโมสร	-	-	+	0	0	0	-	-	-	-	+	+	0	-
- วัดปากน้ำ	-	0	-	0	0	0	-	-	-	-	+	0	-	-
- ศาลพระปิ่นเกล้าฯ	0	0	-	-	-	-	-	-	-	+	+	-	+	0
- ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง	-	0	+	+	+	+	-	-	-	-	+	+	-	-
- ศูนย์การศึกษาพัฒนา เขาคันทรง ตามพระราชดำริ	0	0	-	+	+	+	-	-	-	0	+	-	+	0

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

กลุ่มและสถานที่ท่องเที่ยว	ปัจจัยภายใน IF									ปัจจัยภายนอก EF					
	ความเป็นเมือง			โครงสร้างพื้นฐาน			บริการท่องเที่ยว			ความพร้อมที่ท่องเที่ยว	การเข้าถึงสถานที่	ระยะห่างจากชุมชนสำคัญ	ความหนาแน่น	ความสนใจของนักท่องเที่ยว	VR = Σ IF . Σ EF
	แบบของการพัฒนา	คุณภาพของการบริการ	ระดับความเป็นเมือง	ลักษณะ	ระดับการให้บริการ	ความมั่นคง	ที่พัก	สิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ	บริการท่องเที่ยว						
จังหวัดสมุทรปราการ															
- สว่างคนิวาส	0	0	-	0	0	-	0	0	0	17	+	+	-	-	-
- สถานตากอากาศบางปู	+	0	-	0	0	-	0	0	0	0	+	+	-	-	-
- ป้อมพระจุลจอมเกล้า	-	+	+	+	+	+	-	-	-	0	0	0	+	-	0
- ป้อมหลวงไฟฟ้า	0	-	+	+	+	+	-	-	-	-	+	+	-	-	-
- นิคมภัตตาคารเรือ	+	+	+	+	+	+	-	-	-	0	+	+	+	0	0
- พระสมุทรเจดีย์	0	0	0	+	+	+	-	-	-	0	+	+	+	0	0
- วัดอโศการาม	0	0	0	0	0	0	-	-	-	0	+	+	-	-	0
- วัดบางพลีใหญ่	0	-	+	+	+	+	-	-	-	-	+	+	+	-	0
- เมืองโบราณ	+	+	+	+	+	+	-	-	-	+	+	+	+	+	+
- ฟาร์มจระเข้และสวนสัตว์	+	+	+	+	+	+	-	-	-	+	+	+	+	+	+
- นิคมภัตตาคาร	0	+	+	+	0	-	-	-	-	0	+	+	+	0	0
- วัดกลางวรวิหาร	0	-	+	+	+	+	-	-	-	-	+	+	0	-	-
- วัดโปรดกษเชษฐาราม	0	-	+	+	+	+	-	-	-	-	+	+	0	-	-
- วัดโพชนัดนเสถียรวิหาร	0	-	+	+	+	+	-	-	-	-	+	+	0	-	-
- วัดทรงธรรมวรวิหาร	0	-	+	+	+	+	-	-	-	-	+	+	0	-	-

หมายเหตุ : + มาก
 0 ปานกลาง
 - น้อย

บทที่ 5 แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยว

5.1 พัฒนาการศึกษากับการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยรวม

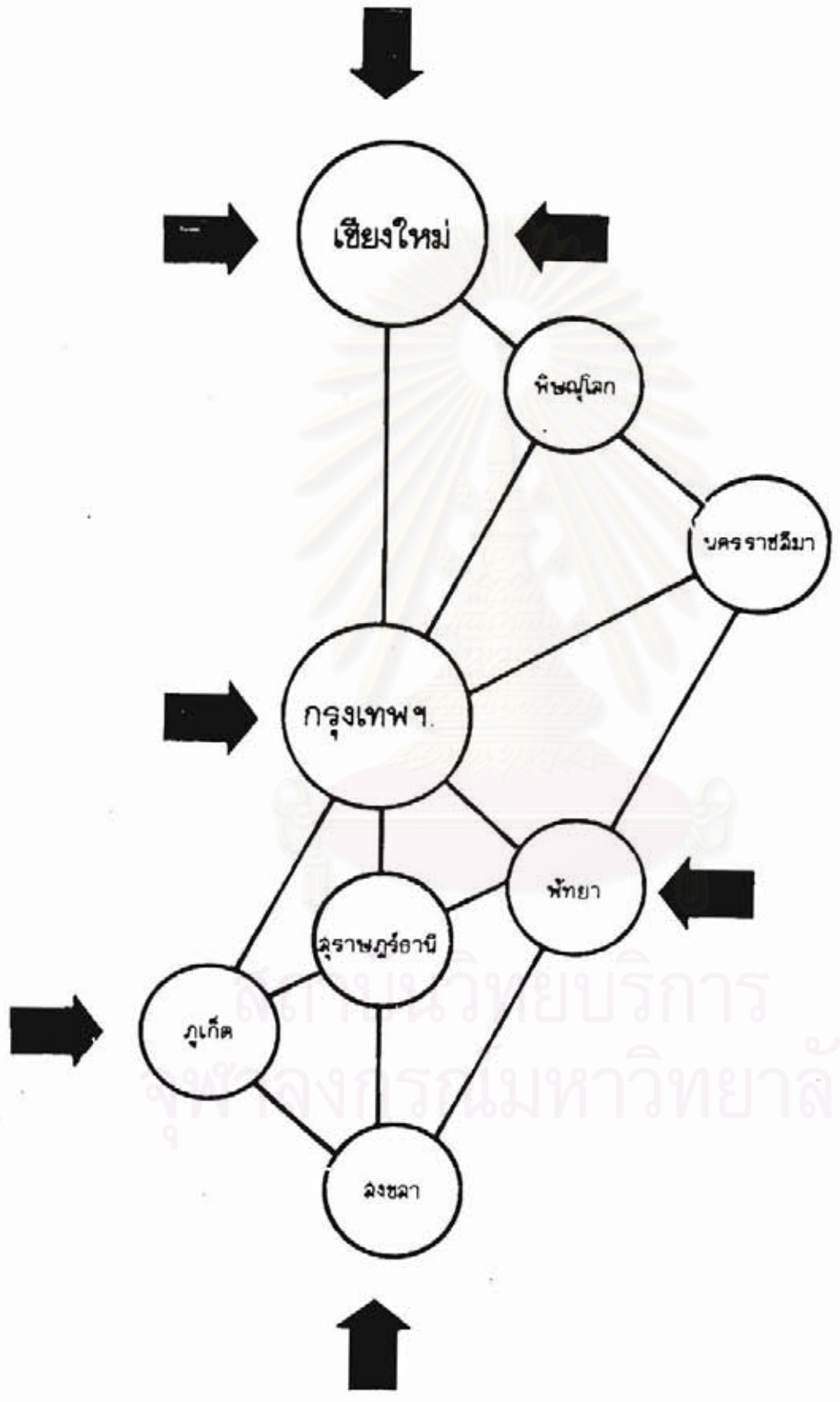
ในระยะแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้ปรับกลยุทธ์การขยายแหล่งท่องเที่ยวใหม่ โดยให้ความสำคัญของการลดบทบาทของกรุงเทพมหานคร ในการเป็นศูนย์กลางกระจายนักท่องเที่ยวและเพิ่มบทบาทให้เมืองอื่น ๆ มีความสำคัญในการเป็นศูนย์กลางเชื่อมต่อด้านการท่องเที่ยวให้มากขึ้น โดยให้เกิด "วงจรเส้นทางท่องเที่ยว" มีการกระจายนักท่องเที่ยวจากจังหวัดที่เป็นแม่ข่ายศูนย์กลางท่องเที่ยวไปสู่จังหวัดท่องเที่ยวใกล้เคียง โดยให้แหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งมีลักษณะเป็นทั้ง "จุดหมายปลายทาง" ของเส้นทางท่องเที่ยวและ "จุดเชื่อมต่อ" ไปยังแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ กำหนดไว้เป็น 8 วงจรระดับภาค (แผนภูมิที่ 5.1)

การกระจายแม่ข่ายศูนย์กลางท่องเที่ยวนี้ นอกจากจะเป็นการสนับสนุนการกระจายความเจริญทางเศรษฐกิจไปสู่ภูมิภาคแล้ว ยังจะเป็นแนวทางสำคัญที่จะให้นักท่องเที่ยวสามารถเลือกวงจรที่สนใจและสามารถพำนักอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวได้นานวันขึ้น จึงจะเป็นโอกาสให้มีการใช้จ่ายใช้สอยเพิ่มขึ้นอีกด้วย รูปแบบวงจรเส้นทางท่องเที่ยวจึงเป็นกลยุทธ์สำคัญที่จะเป็นจุดแข็งในการจูงใจให้นักท่องเที่ยวชาวไทย เล็งเห็นถึงความสำคัญของการท่องเที่ยวภายในประเทศและลดความสำคัญในการออกไปท่องเที่ยวในต่างประเทศลง ขณะที่นักท่องเที่ยวต่างประเทศก็ย่อมจะสนใจในความหลากหลายของเส้นทางท่องเที่ยวที่เป็นชอบด้วยสมบูรณ์

จังหวัดชลบุรี จะเชิงเตรา และสมุทรปราการ นับเป็นต้นที่เชื่อมต่อจากกรุงเทพมหานคร อันเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวที่สำคัญที่สุดของประเทศ ไปยังแหล่งท่องเที่ยวชายฝั่งทะเลภาคตะวันออกอันมีจุดหมายปลายทางที่สำคัญ เป็นที่รู้จักแพร่หลายในระดับชาติและนานาชาติ คือ พัทยา ระยอง จันทบุรี และตราด ซึ่งในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 กำหนดให้ส่งเสริมและพัฒนาพัทยาเป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทชายหาดสันทนาการ ถัดออกไปเป็นชายหาดที่เงียบสงบของจังหวัดระยอง หมู่เกาะที่อุดมไปด้วยแนวปะการังและปลานานาพันธุ์ของจังหวัดตราด และแหล่งผลิตผลไม้และอันดามันที่สำคัญของประเทศในจังหวัดจันทบุรี นับเป็นจุดเด่นที่สำคัญของกลุ่มท่องเที่ยวนี้ โดยมีพัทยาและระยองเป็นศูนย์กลางหลักของการพักผ่อน

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่สำคัญในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 ซึ่งมุ่งให้ไทยเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวในภูมิภาคอาเซียนและอินโดจีนขึ้น หากสถานการณ์ในอินโดจีนกลับสู่ภาวะปกติ จะทำให้บทบาทการท่องเที่ยวของทั้งสามจังหวัดนี้เพิ่มมากขึ้น ในรัฐกะทังผ่านไปยังประเทศสาธารณรัฐกัมพูชาประชาธิปไตย อันมีนครวัด และนครธมเป็นสถานที่ท่องเที่ยวอันสำคัญ โดยจังหวัดละเชิงเตราจะเป็นทางผ่านทางบกไปยังจังหวัดปราจีนบุรี เข้าสู่กัมพูชาที่อรัญประเทศ

แผนภูมิที่ 5.1 กลยุทธ์การพัฒนาวงจรกิจการท่องเที่ยว

ศูนย์วิจัยและบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จังหวัดสมุทรปราการ และชลบุรี จะเป็นทางผ่านทั้งทางบกและทางทะเลไปยังกัมพูชา โดยทางบก เข้าสู่กัมพูชาที่อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี หรืออำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด และทางทะเล ไปขึ้นฝั่งกัมพูชาที่เกาะกง หรือท่าเรือกำบังโสม และท่าเรือกำปอด นอกจากนี้แล้วหากการก่อสร้างท่าอากาศยานนานาชาติแห่งใหม่ของกรุงเทพมหานคร ที่หนองจุกเท่าแล้วเสร็จ จะยิ่งทำให้ทั้งสามจังหวัดมีความสำคัญต่อการท่องเที่ยวมากขึ้น

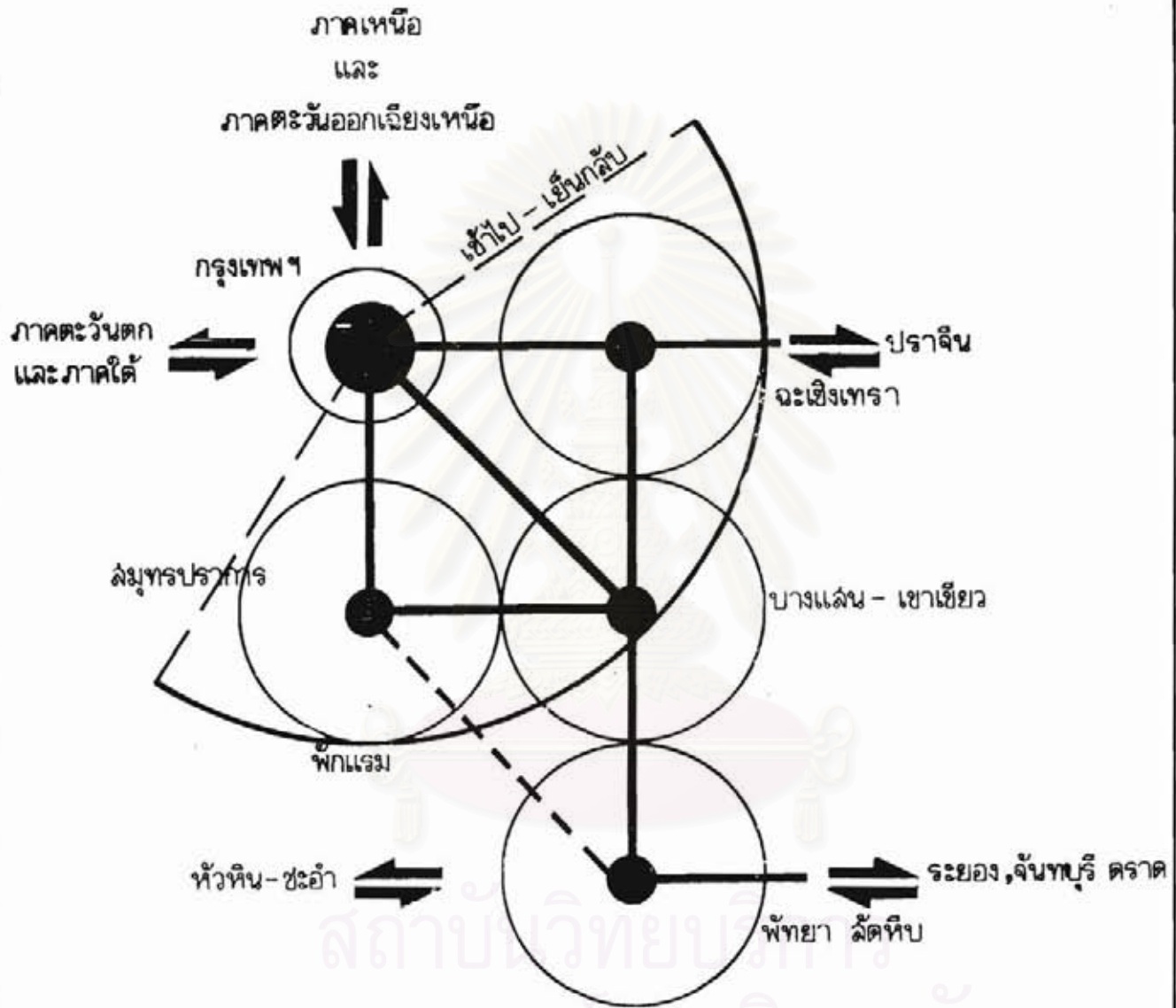
5.2 แนวความคิดในการพัฒนาโดยส่วนรวม

จากลักษณะที่ตั้งและสภาพการนิคมของจังหวัดในพื้นที่ศึกษา ประกอบกับความสัมพันธ์กับพื้นที่ข้างเคียง อันได้แก่ กรุงเทพมหานครและกลุ่มท่องเที่ยวฝั่งทะเลภาคตะวันออก ทำให้พื้นที่ศึกษามีโอกาสที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวเป็น 2 ลักษณะ คือ ลักษณะแรกเป็นแหล่งท่องเที่ยวในเขตอิทธิพลของกรุงเทพมหานคร หรือเป็นแหล่งท่องเที่ยวรายทางที่อยู่ในวงจรเชื่อมโยงไปสู่ศูนย์กลางท่องเที่ยวอื่น ๆ โดยไม่ต้องงัดแรม ได้แก่พื้นที่ตอนบนของจังหวัดชลบุรีในอำเภอเมืองและศรีราชา กับจังหวัดฉะเชิงเทราและจังหวัดสมุทรปราการ และลักษณะที่สองเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวได้แก่ พื้นที่ตอนใต้ของจังหวัดชลบุรี ในอำเภอบางละมุง และสัตหีบ อันเป็นที่ตั้งของชายหาดนันทยา และชายหาดนาจอมเทียน ซึ่งสามารถเดินทางต่อไปยังจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด ในภาคตะวันออก หรือเดินทางโดยทางเรือข้ามอ่าวไทย ไปยังหัวหินและชะอำทางฝั่งตะวันตกของอ่าวไทย (แผนภูมิที่ 5.2)

การพัฒนาพื้นที่นี้ เพื่อการท่องเที่ยวและนันทนาการยังเกี่ยวพัน ไปถึงการพัฒนาชายฝั่ง - ทะเลภาคตะวันออก โดยที่สภาพการตั้งชุมชนของพื้นที่นี้เป็นชุมชนเมืองชายฝั่ง (Maritime city) ซึ่งจะมีประชากรอาศัยอยู่อย่างหนาแน่นแถบชายฝั่งทะเล การพัฒนาอุตสาหกรรม ชุมชนท่าเรือ น้ำลึกและโครงสร้างพื้นฐานที่เกิดขึ้นจะทำให้เกิดการตั้งถิ่นฐานที่ประกอบด้วยมหานคร นครและเมืองจำนวนมาก เชื่อมโยงในแนวยาว (Linear) ท้ายมาไปกับฝั่งทะเลเป็นเมกาโพลิส (Megapolis) ต่อเนื่อง ไปจนถึงจังหวัดระยอง ดังที่การพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวจึงไม่เพียงแต่สนองความต้องการของนักท่องเที่ยวเท่านั้น แต่ยังครอบคลุมถึงประชากรทั้งเขตเมืองและย่านอุตสาหกรรมในบริเวณนี้ ซึ่งจะมีความหนาแน่นปานกลางจนถึงสูง ทำให้มีความต้องการสถานที่เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ และนันทนาการ (Recreation) เป็นอย่างมาก

แผนภูมิ 5.2 แนวความคิดในการพัฒนาการท่องเที่ยว จังหวัดชลบุรี

ฉะเชิงเทรา และสมุทรปราการ

- กรุงเทพฯ
- กลุ่มท่องเที่ยว
- โครงข่ายเชื่อมโยงทางบก
- - - โครงข่ายเชื่อมโยงทางทะเล

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

5.3 สาธูปการพัฒนาโดยส่วนรวม

สาธูปของการพัฒนาของจังหวัดชลบุรีตอนใต้จะยังคงให้ชายหาดพัทยาและนาจอมเทียน เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวที่สำคัญ เนื่องจากมีชายหาดที่ยาว และมีความสวยงาม ประกอบกับ หมู่เกาะล้าน หมู่เกาะไผ่ และสถานที่ข้างเคียงเป็นจุดเสริม กิจกรรมการท่องเที่ยวที่ควรจะได้ รับการส่งเสริม คือ การท่องเที่ยวและกีฬาทางทะเล สำหรับชลบุรีตอนบนนั้น ควรให้บางแสนเป็น ศูนย์กลาง รองจากพัทยาและนาจอมเทียน เนื่องจากชายหาดสั้นกว่า โดยมีเขาเขียว เกาะสีชัง และสถานที่ข้างเคียงเป็นจุดรวม กลุ่มนี้ใช้ได้ทั้งเป็นจุดพักแรมและทางผ่านจากกรุงเทพมหานคร ไป ยังพัทยา (แผนภูมิที่ 5.3)

สำหรับจังหวัดละโว้ เชียงเทราและจังหวัดสมุทรปราการนั้น เนื่องจากอยู่ใกล้กรุงเทพฯ - มหานคร ซึ่งเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวที่สำคัญที่สุดของประเทศอยู่แล้ว จึงไม่มีความเหมาะสม ที่จะพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยว แต่สามารถพัฒนาให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวจากกรุงเทพฯ - มหานคร (Excursion) หรือเป็นสถานที่ท่องเที่ยวระหว่างทางไปพัทยาได้ ทั้งสองจังหวัดนี้มี สาธูปการท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน คือ จังหวัดละโว้ เชียงเทรา ควรจะแก้สัมมนาหลวงพ่อโสธรและการ ท่องเที่ยวทางเรือในแม่น้ำบางปะกง เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสชีวิตความเป็นอยู่และสวนผลไม้ สองริมฝั่งแม่น้ำ ส่วนจังหวัดสมุทรปราการนี้ ควรส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาของภาคเอกชนใน ฟาร์มจระเข้ และเมืองโบราณ กับการอนุรักษ์สภาพธรรมชาติ และการใช้ที่ดินริมสองฝั่งถนนสุขุม- วิท ซึ่งประกอบด้วยปายายเลน นาเกลือ และการเพาะเลี้ยงชายฝั่ง อันเป็นทัศนียภาพซึ่งเป็นที่ น่าสนใจของนักท่องเที่ยว หากมีการก่อสร้างท่าอากาศยานแห่งที่สองของกรุงเทพมหานคร ที่ หนองจุกท่า เพื่อรองรับปริมาณการขนส่งทางอากาศที่เพิ่มขึ้นแล้ว จังหวัดสมุทรปราการนี้จะมีบทบาทต่อการท่องเที่ยวสูงขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

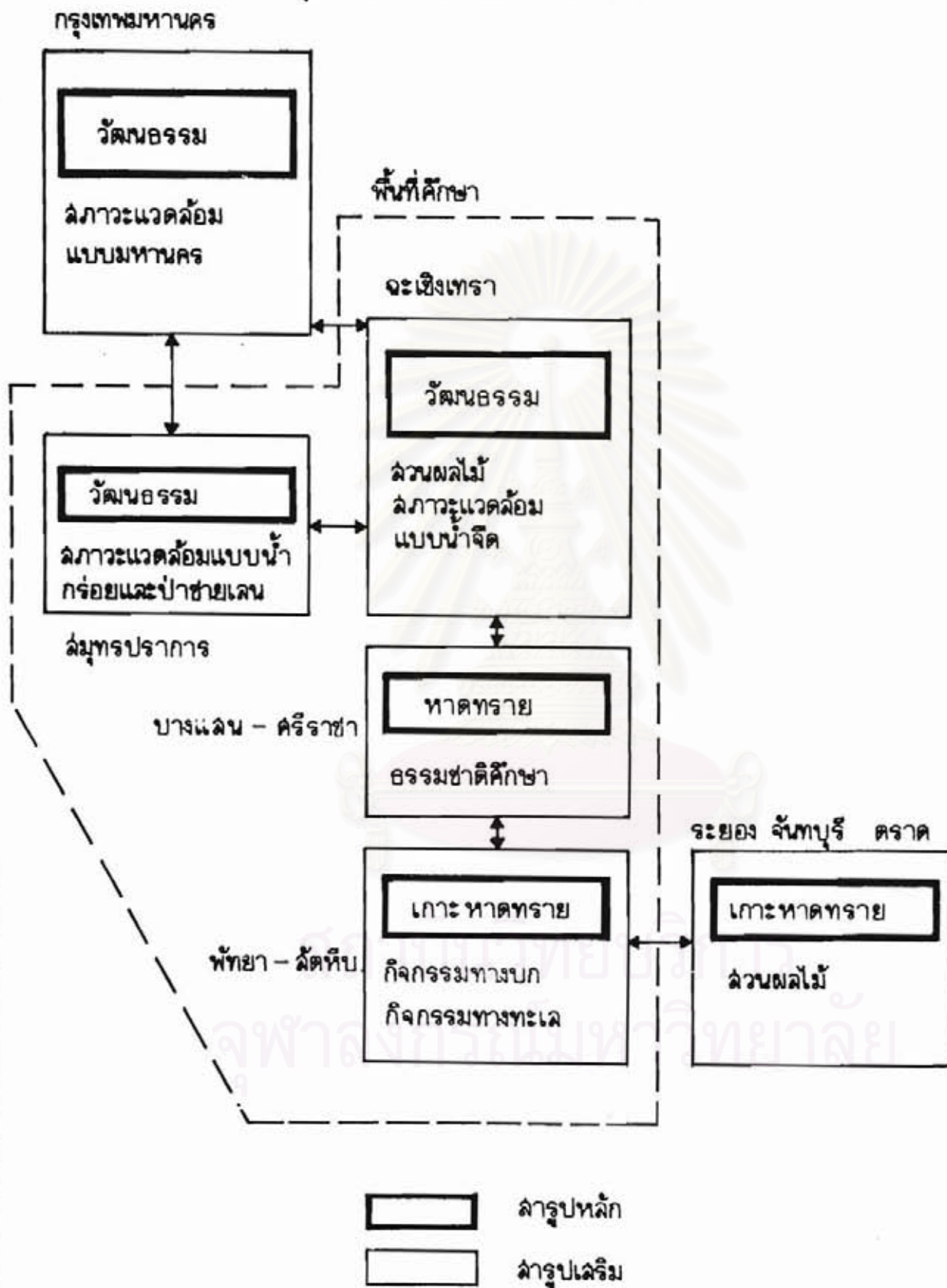
5.4 การพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดชลบุรี

5.4.1 สภาพปัจจุบัน

สภาพการท่องเที่ยวของจังหวัดชลบุรีใน พ.ศ. 2533 มีผู้มาเยี่ยมชมเยือนรวมทั้งสิ้น ประมาณ 3.1 ล้านคน คิดเป็นส่วนแบ่งร้อยละ 6.5 ของประเทศเป็นผู้มาเยี่ยมชมเยือนชาวไทย ร้อยละ 60.0 และมาเยี่ยมชมเยือนชาวต่างประเทศร้อยละ 40.0 อัตราการขยายตัวของผู้มาเยี่ยมชมเยือนจังหวัดนี้ โดยเฉลี่ยร้อยละ 8.25 ต่อปี

สถานที่ท่องเที่ยวของจังหวัดชลบุรีอาจแบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มบางแสน- ศรีราชา ซึ่งมีความหลากหลายของสถานที่ท่องเที่ยวมากทั้งสถานที่ท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติแบบ หาดทรายชายทะเล และแบบป่า สถานที่ท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์และสถานที่ท่องเที่ยวประ เภทวัฒนธรรม ส่วนอีกกลุ่มนั้น คือกลุ่มพัทยา-นาจอมเทียน มีสถานที่ท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ

แผนภูมิที่ 5.3 โครงสร้างหลักสูตรท่องเที่ยว จังหวัด ชลบุรี ฉะเชิงเทรา
สมุทรปราการ และพื้นที่ข้างเคียง

แบบหาดทรายชายทะเล ที่เลื่องชื่อเป็นแรงดึงดูดอันสำคัญ

บางแสน-ศรีราชา เคยเป็นสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญในอดีต ซึ่งกาลเวลาที่ผ่านไป ทำให้สถานที่ท่องเที่ยวในกลุ่มนี้ทรุดโทรมและเสื่อมความนิยมลง ในขณะที่พัทยา-นาจอมเทียนเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่เพิ่งได้รับการพัฒนาขึ้นมาใหม่ และได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวมาก สถานที่ท่องเที่ยวของทั้งสองกลุ่มนี้ สාරูปและแรงดึงดูดต่อการท่องเที่ยวมากจึงมีบทบาทเป็นจุดหมายปลายทาง (Destination) ที่สำคัญของนักท่องเที่ยว

5.4.2 ปัญหาและข้อจำกัด

ทั้งสองกลุ่มท่องเที่ยวของจังหวัดชลบุรีมีปัญหา และข้อจำกัดในการพัฒนาการท่องเที่ยว ดังต่อไปนี้

1) กลุ่มท่องเที่ยวบางแสน-ศรีราชา

1.1) ชายหาดบางแสนเคยเป็นสถานตากอากาศ ที่ได้รับความนิยมมาก่อน แต่กาลเวลาที่เปลี่ยนไปทำให้สถานตากอากาศเดิมทรุดโทรม ขณะที่มีการพัฒนาสถานตากอากาศแห่งใหม่ขึ้นแข่งขันเป็นจำนวนมาก และชายหาดบางแสนเองก็ยิ่งขาดแผนและโครงการพัฒนาระยะยาวที่จะกระตุ้นการพัฒนาการท่องเที่ยวให้ฟื้นตัวขึ้นมาใหม่ ทั้งในด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวและด้านการพัฒนาเทศบาลอย่างสมบูรณ์แบบ เพื่อเตรียมรองรับจำนวนผู้เยี่ยมชมเยือนที่จะเพิ่มขึ้น

1.2) สวนสัตว์เปิดเขาเขียวเป็นสถานที่ท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ แบบป่าเขาเพียงแห่งเดียวของพื้นที่ศึกษา ปัจจุบันประสบปัญหาความแออัดเนื่องจากสัตว์ป่าที่นำมาปล่อยได้ขยายพันธุ์เพิ่มมากขึ้น และทำให้พื้นที่ซึ่งมีอยู่ไม่เพียงพอแก่ความต้องการใช้สอย ในขณะที่เดียวกันจำนวนผู้เยี่ยมชมเยือนก็ได้เพิ่มจำนวนมากขึ้นทุกปี

1.3) เกาะสีชังนับเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจอีกแห่งหนึ่งของกลุ่มนี้ ที่มีความน่าสนใจหลายหลายทั้งในด้านธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม แต่ยังไม่เคยได้รับการวางแผนและพัฒนาให้สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยว

1.4) การจราจรติดขัดใน เขตเทศบาลเมืองชลบุรี และเทศบาลตำบลแสนสุข บริเวณตลาดทองม้วน เนื่องจากการขยายของชุมชนในแถบนี้มีลักษณะเกาะตัวเป็นแนวยาว (Ribbon Development) ไปตามสองฟากถนนสายสำคัญ คือทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3 (สุขุมวิท) ซึ่งเป็นเส้นทางสำคัญที่เชื่อมโยงกรุงเทพมหานครกับชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก การพัฒนาชุมชนอุตสาหกรรม และท่าเรือน้ำลึกชายฝั่งทะเลตะวันออก การพัฒนาการท่องเที่ยวทำให้เกิดปัญหาการจราจรแออัด โดยเฉพาะในวันหยุดวันสุดสัปดาห์

2) กลุ่มท่องเที่ยวพัทยา-นาจอมเทียน

พื้นที่นี้มีเป็นสถานที่ท่องเที่ยวแห่งแรกของประเทศไทย ที่ได้มีการวางแผนและจัดทำโครงการพัฒนาในรายละเอียดเพื่อความคุ้มค่าและสนับสนุนการพัฒนาให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวสมบูรณ์แบบ แต่มิได้รับการสนับสนุนเท่าที่ควร ทำให้การพัฒนาที่เกิดขึ้น ไม่เป็นไปตามแผนที่คาด

หวังไว้ และก่อให้เกิดปัญหาอันจะนำมาสู่การทำลายตัวเอง หากมิได้รับการแก้ไขอย่างทันที่ทันที่ ปัญหาที่สำคัญของกลุ่มท่องเที่ยวนี้ โดยเฉพาะชายหาดฝาย-นาจอมเทียน มีดังต่อไปนี้

2.1) ขาดมาตรการและการดำเนินการควบคุมการใช้ที่ดิน และอาคารที่เหมาะสม ในขณะที่การก่อสร้างและพัฒนาที่ดินขยายตัวอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดการใช้ที่ดิน และอาคารที่สิ้นเปลืองไร้ระเบียบ

2.2) ขาดการเตรียมการใด ๆ ที่จะกั้นแนวเขตทาง (Right of Way) และจัดหาที่ดินสำหรับสร้างระบบถนน สาธารณูปโภค และสาธารณูปการในขนาดของชุมชน ขณะที่ราคาที่ดินสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้การพัฒนาสาธารณูปโภคและสาธารณูปการกระทำได้ยาก และต้องใช้งบประมาณสูง

2.3) ขาดแคลนน้ำประปา และแหล่งน้ำดิบที่เพียงพอและมีคงสำหรับการผลิตน้ำประปา โดยเฉพาะในฤดูร้อนมักจะประสบปัญหาขาดแคลนน้ำอยู่เสมอ

2.4) ขาดระบบบำบัดน้ำเสียสำหรับชุมชน และการควบคุมการปล่อยน้ำเสียจากอาคารลงสู่ท่อระบายน้ำ และปล่อยทิ้งทะเล อันเป็นผลให้คุณภาพของน้ำทะเลต่ำกว่ามาตรฐานทางด้านสาธารณสุขและสภาวะแวดล้อม

2.5) ขาดระบบและสถานที่กำจัดขยะอย่างพอเพียงและเหมาะสม ขณะที่ปริมาณขยะเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว

2.6) ขาดท่าเทียบเรือ และสิ่งอำนวยความสะดวก สำหรับกิจกรรมทางน้ำอันเป็นกิจกรรมที่มีศักยภาพในการพัฒนาสูง และเกี่ยวข้องกับสถานที่ตากอากาศชายทะเล

2.7) ขาดการควบคุมและตรวจสอบยานพาหนะสำหรับกิจกรรมทางน้ำ ทั้งในด้านปริมาณความปลอดภัย อุปกรณ์ช่วยชีวิต การขับขี ทำให้เกิดความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว

5.4.3 แนวทางการพัฒนา

จากสภาพปัญหาและข้อจำกัดของการท่องเที่ยวในจังหวัดชลบุรี สมควรกำหนดแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวแต่ละกลุ่มท่องเที่ยว ดังต่อไปนี้

1) กลุ่มท่องเที่ยวบางแสน-ศรีราชา

1.1) สถานที่ท่องเที่ยวสำคัญซึ่งควรได้รับการพัฒนา ได้แก่ บางแสน แหลมแท่น เขาสามมุก นิคมภัณฑ์วิทยาศาสตร์ สวนสัตว์เปิดเขาเขียว และเกาะสีชัง คาดว่าจะสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้ใช้เวลาอยู่ภายในบริเวณนี้ไม่ต่ำกว่า 2 วัน

1.2) ควรให้มีการวางแผน และจัดทำโครงการพัฒนาสมบูรณ์แบบของการท่องเที่ยวเทศบาลตำบลแสนสุข และสนับสนุนให้มีการดำเนินงานตามแผนโดยครบถ้วน

1.3) ควรให้มีการจัดหาที่ดินเพิ่มเติมเพื่อรองรับการขยายตัวของสวนสัตว์เปิดเขาเขียว ในขณะที่เดียวกันควรให้มีการวางแผนและจัดทำโครงการพัฒนาสมบูรณ์แบบ ของสวนสัตว์เปิดเขาเขียว นอกจากบทบาทในด้านที่เป็นสวนสัตว์แล้ว ควรคำนึงถึงบทบาทการเป็นอุทยาน

ภูมิภาค (Reginal Park) ในอนาคต พร้อมทั้งวางแผนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อสนับสนุนการพัฒนาสวนสัตว์อีกด้วย

1.4) เกาะสีชังนั้น ควรเริ่มต้นด้วยการวางแผนและจัดทำโครงการบูรณะอนุรักษณ์โบราณสถานพระจุลสารัฐราชฐาน พร้อมทั้งการปรับปรุงด้านภูมิสถาปัตยกรรม การจัดให้มีจุดดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางมาเยือนเกาะสีชัง พร้อมกับวางแผนและจัดทำโครงการพัฒนาสมบูรณ์แบบของเกาะสีชังทั้งเกาะ แต่การดำเนินการในส่วนนี้ อาจจะทิ้งช่วงระยะเวลาไปบ้างตามความเหมาะสม

1.5) เมื่อการท่องเที่ยวเกาะสีชังขยายตัวเพิ่มมากขึ้นก็จะต้องพัฒนาที่จอดรถ ท่าเทียบเรือ ตลอดจนจัดหาเรือข้ามฟาก ซึ่งสามารถขนถ่ายผู้โดยสารได้คราวละมาก ๆ ใช้เวลาเดินทางน้อย และมีความปลอดภัยสูง ทั้งบนฝั่งศรีราชาและบนเกาะสีชัง

2) กลุ่มสถานที่ท่องเที่ยว พักขา-นาคอมเทียน

2.1) สถานที่ท่องเที่ยวสำคัญ ซึ่งควรได้รับการพัฒนา ได้แก่ เมืองนันทยา ชายหาดนันทยา ชายหาดนาคอมเทียน เกาะล้าน และวัดญาณสังวราราม คาดว่าจะสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้ใช้เวลาอยู่ภายในบริเวณนี้ไม่ต่ำกว่า 2 วัน

2.2) กลุ่มสถานที่ท่องเที่ยว พักขา-นาคอมเทียน ได้มีการจัดทำแผนหลักการพัฒนา โดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาได้มีการออกแบบรายละเอียด และดำเนินการก่อสร้างตามแผนโดยเร็ว

2.3) การส่งเสริมและพัฒนาระบบการไว้ที่ล้นและอาคาร โดยเคร่งครัดเพื่อให้การพัฒนาเมืองเป็นไปด้วยความเป็นระเบียบ

2.4) ประสานงาน สัมพันธ์ และเร่งรัดให้มีการวางแผนจัดหาแหล่งน้ำดิบ ให้พอเพียงและมั่นคง กับความต้องการใช้น้ำของชุมชนน้ำในปัจจุบันและในอนาคต

2.5) ประสานงาน สัมพันธ์และเร่งรัดให้มีการออกแบบ และก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียสำหรับชุมชน เพื่อลดมลภาวะของน้ำเสียลงก่อนที่จะปล่อยให้ไหลระบายลงสู่ทะเล

2.6) กำหนดมาตรฐานการควบคุม และบทลงโทษแก่ผู้ฝ่าฝืน ลักลอบระบายน้ำเสียตรงลงสู่ทะเลโดยตรง

2.7) จัดหาสถานที่สำหรับกำจัดขยะ และเพิ่มประสิทธิภาพ ในการจัดเก็บและกำจัดขยะให้ทันต่อจำนวนขยะที่เพิ่มมากขึ้น

2.8) ประสานงาน สัมพันธ์ และเร่งรัดให้มีการจัดหาที่ดิน สำหรับสร้างโครงข่ายถนน ตลอดจนสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ตามผังเมืองและแผนพัฒนาเมืองที่กำหนดไว้

2.9) ประสานงานสนับสนุนและเร่งรัดให้มีการออกแบบและก่อสร้างเข็บบเรือที่ชายหาดพิททยาและเกาะล้านเพื่อสนับสนุนกิจกรรมการท่องเที่ยวทางทะเลและเกาะ

2.10) ความคุ้มค่า ตรวจสอบความเรียบร้อยปลอดภัย อุปกรณ์ช่วยชีวิต และกำหนดสถานที่จอดเรือ เล่นเรือและชาวพาทะทางน้ำประเภทอื่น ๆ ให้เป็นสัดส่วนเพื่อมิให้รบกวนกัน และป้องกันภัยที่จะเกิดขึ้นแก่ชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว

5.4.5 ข้อเสนอแนะและโครงการพัฒนา

1) กลุ่มสถานที่ท่องเที่ยวบางแสน-ศรีราชา

เนื่องจากกลุ่มท่องเที่ยวนี้ มีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจหลายประเภทและมีได้อยู่รวมกัน ข้อเสนอแนะและโครงการพัฒนาของกลุ่มสถานที่ท่องเที่ยวนี้ จึงประกอบด้วยกลุ่มแผนและโครงการพัฒนาของแต่ละสถานที่ท่องเที่ยว และระยะเวลาดำเนินการ มีรายการดังนี้ (แผนที่ 5.1)

1.1) แผนและโครงการระยะสั้น

บางแสน

- วางและจัดทำผังเมืองเฉพาะบริเวณชายหาดบางแสน แหวม-แท่น เขาสามมุก
 - ปรับปรุงภูมิสถาปัตยกรรมชายหาดบางแสน แหวมแท่น
 - ปรับปรุงภูมิสถาปัตยกรรม เขาสามมุก
 - ขยายระบบน้ำประปา
 - สร้างระบบบำบัดน้ำเสีย
 - จัดทำสถานที่ทิ้งขยะ และอุปกรณ์จัดเก็บขยะ
 - ขยายเลขหมาย และคู่สายโทรศัพท์
 - ขยายผิวจราจรถนนสายในดอน บางแสน-สามมุก
 - สร้างถนนเลี่ยงเมืองชลบุรี-ตลาดทองมวน
- สวนสัตว์เปิดเขาเขียว

- จัดหาที่ดินสำหรับขยายพื้นที่สวนสัตว์
- วางและจัดทำแผนพัฒนาสวนสัตว์สมบูรณ์แบบ
- ดำเนินการตามแผนที่วางไว้ระยะแรก

ศรีราชา-เกาะสีชัง

- วางและจัดทำผังเมืองรวมเกาะสีชัง
- บูรณะพระจุฑาธุชราชฐาน
- ปรับปรุงภูมิสถาปัตยกรรมพระจุฑาธุชราชฐาน
- ปรับปรุงภูมิทัศน์สถานที่ท่องเที่ยวอื่นของเกาะสีชัง

1.2) แผนและโครงการระยะยาว

บางแสน

- ขยายผิวจราจรถนนสามมุข-อ่างศิลา
- ขยายผิวจราจรอ่างศิลา-สุขุมวิท
- สร้างถนนเลียบริมทะเล อ่างศิลา-บางทราย

สวนสัตว์เปิดเขาเขียว

- ปรับปรุงน้ำจืดจาว ถนนหนองผก-สวนสัตว์เปิดเขาเขียว
- ปรับปรุงผิวจราจร ถนนบางพระ-สวนสัตว์เปิดเขาเขียว

ศรีราชา-เกาะสีชัง

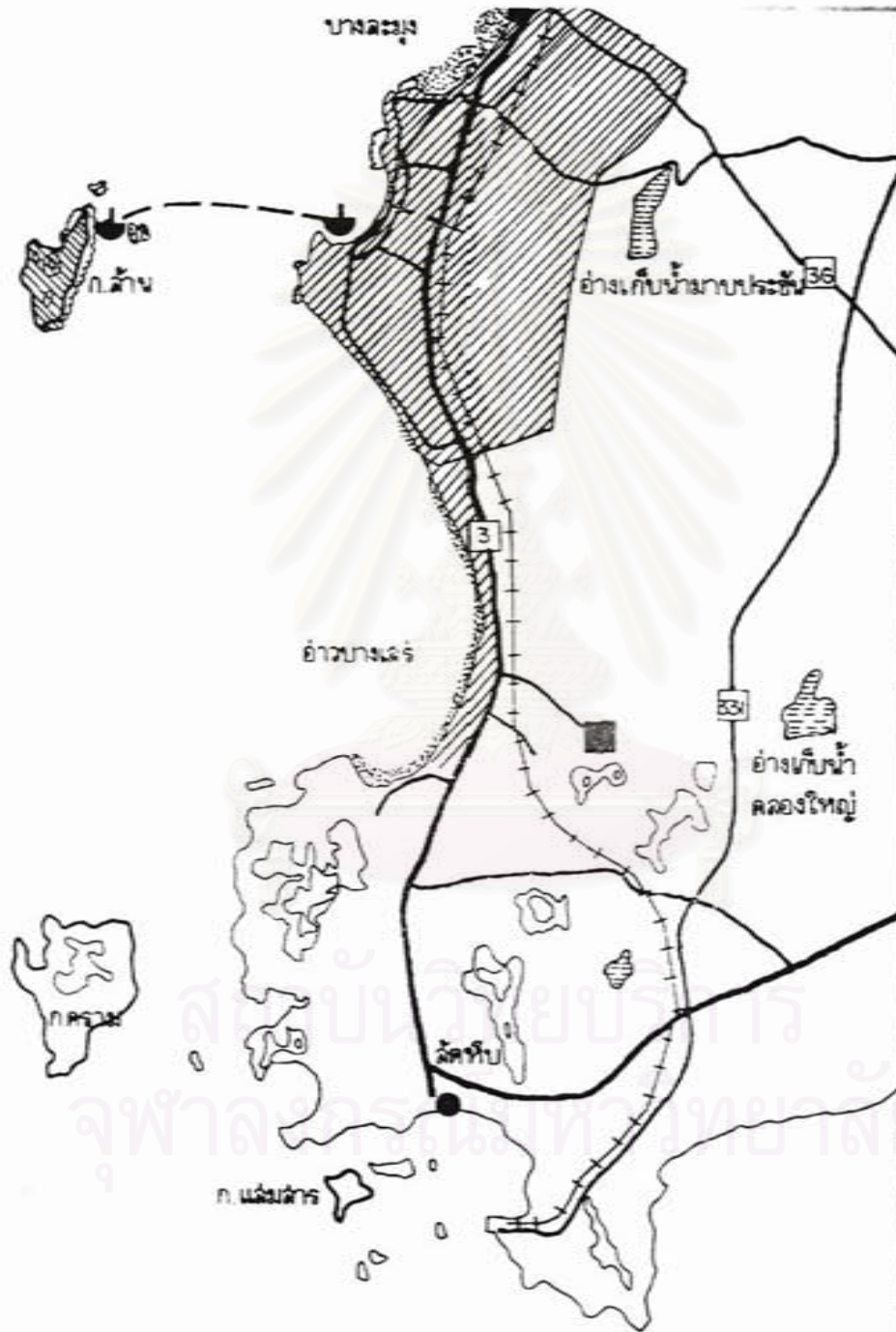
- วางและจัดทำผังเมืองเฉพาะเกาะสีชัง
- ขยายปรับปรุงผิวจราจร สร้างถนนภายในเกาะสีชัง
- สร้างที่จอดรถ และท่าเทียบเรือศรีราชา
- สร้างท่าเทียบเรือเกาะสีชัง

2) กลุ่มสถานที่ท่องเที่ยว พัทยา-นาจอมเทียน

แผนและโครงการพัฒนาที่เสนอเกือบทั้งหมดอยู่ในเมืองพัทยา เพื่อเร่งแก้ไขปัญหาที่เป็นวิกฤตการณ์ของเมือง ดังมีรายการต่อไปนี้ (แผนที่ 5.2)

2.1) แผนและโครงการระยะสั้น

- สร้างท่าเทียบเรือท่องเที่ยว เมืองพัทยา
- สร้างท่าเทียบเรือท่องเที่ยว หาดตาแหวน เกาะล้าน
- การปรับปรุงชายหาดพัทยา
- พัฒนาระบบบำบัดน้ำเสีย เมืองพัทยา ระยะที่ 1
- พัฒนาระบบระบายน้ำฝน เมืองพัทยา
- จัดหาแหล่งน้ำดิบ พัฒนาระบบผลิต และขยาย จำหน่ายน้ำประปา ระยะที่ 1
- จัดหาที่ดิน และคู่มือจัดที่ดิน กิจจัดขยะ เมืองพัทยา
- สร้างเตาเผาขยะเกาะล้าน
- พัฒนาระบบถนนเมืองพัทยา ระยะที่ 1
- พัฒนาศูนย์กลางท่องเที่ยวพัทยาได้
- พัฒนาศูนย์กลางท่องเที่ยวนาจอมเทียน
- สร้างที่จอดรถ และสิ่งอำนวยความสะดวก วัดญาณสังวราราม

แผนที่ 5.2 ข้อเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยว พัทยา - ฉะเชิงเทรา

- พื้นที่พัฒนาการท่องเที่ยวเมืองพัทยา
- พื้นที่พัฒนาการท่องเที่ยวทะเลฉะเชิงเทรา
- โครงการท่าเรือท่องเที่ยว
- ทางเดินเรือ
- โครงการศูนย์นักท่องเที่ยววัดญาณสังวราราม

- จังหวัด
 - อำเภอ
 - ถนน
 - ทางรถไฟ
 - ปะการัง
 - อ่าวเก็บน้ำ
 - ภูเขา
- 0 5 10 กม.

การศึกษาเบื้องต้นเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยว
 ชลบุรี ฉะเชิงเทรา และ ฉะเชิงเทรา-ปราจีนบุรี
 สำนักบริการวิชาการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.2) แผนและโครงการระยะยาว

- ขยายท่าเทียบเรือ เกาะล้าน
- สร้างท่าเทียบเรือบางเสร่
- พัฒนาชายหาดนาจอมเทียน
- พัฒนาระบบบำบัดน้ำเสียเมืองพัทยา ระยะที่ 2
- พัฒนาระบบการผลิตและขยายระบบจำหน่ายน้ำประปา ระยะที่ 2
- พัฒนาระบบจำหน่ายน้ำประปาเกาะล้าน
- ขยายพื้นที่ท่องเที่ยวเมืองพัทยา
- พัฒนาระบบถนนเมืองพัทยา ระยะที่ 2
- พัฒนาพื้นที่ตอนในของแต่ละตำบล เมืองพัทยา

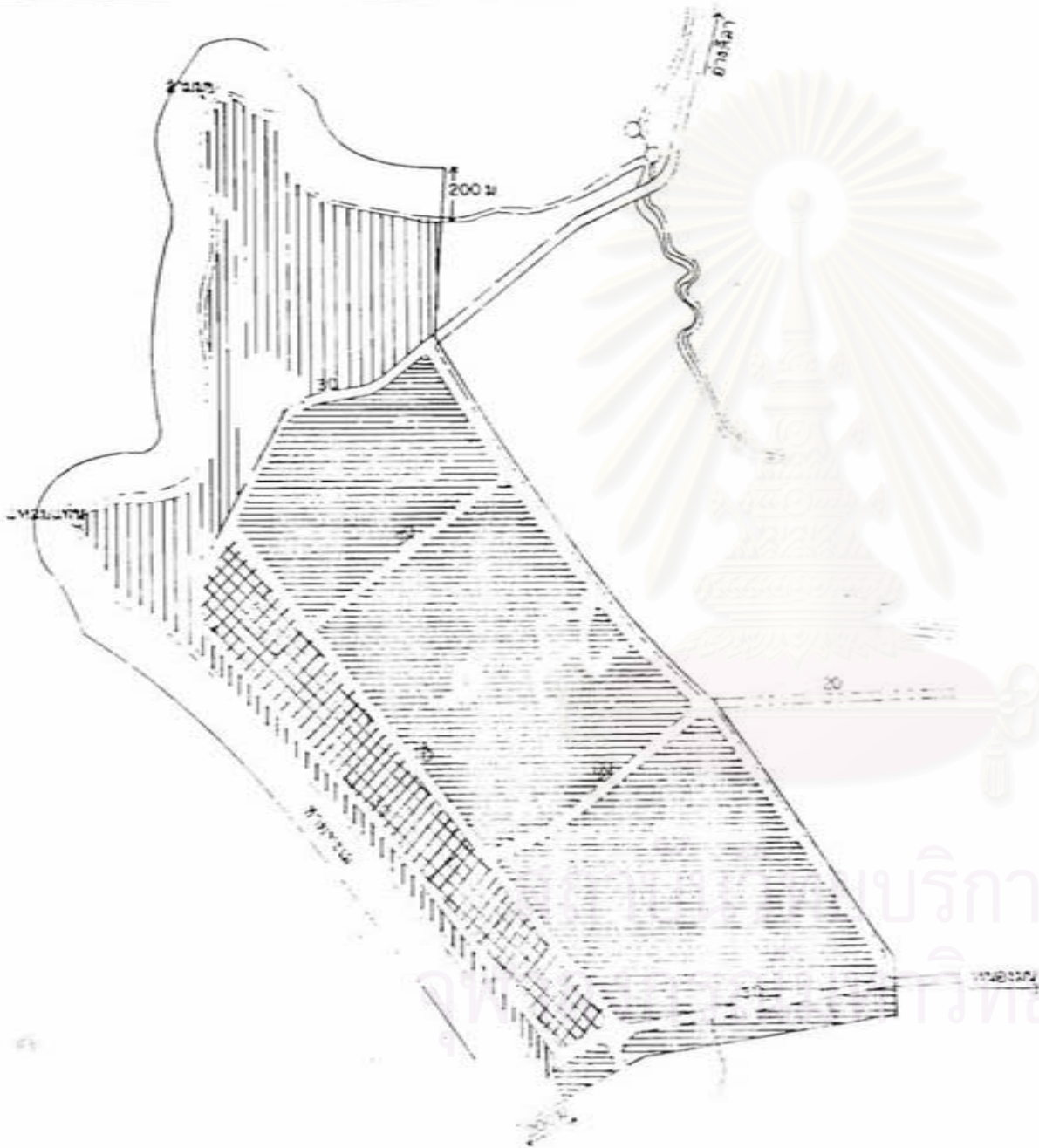
5.4.6 แผนและโครงการพัฒนาโดยสังเขป

1) แผนพัฒนาบางส่วน

แม้ว่าพื้นที่นี้จะ ได้ เริ่มพัฒนาเพื่อให้บริการท่องเที่ยว ไปบ้างแล้วก็ตาม แต่ยังไม่พอเพียงที่จะแข่งขันกับสถานที่ท่องเที่ยวอื่น ๆ ได้ การพัฒนาบางส่วนจึงต้องดำเนินการในลักษณะของแผนพัฒนาสมบูรณ์แบบ โดยให้มีการพัฒนาในทุกด้านพร้อมกันไป

เนื่องจากบริเวณนี้ ได้มีการใช้บังคับกฎกระทรวงผังเมืองรวมแล้ว ในระยะแรกจึงควรเร่งวางและจัดทำผังเมืองเฉพาะ บริเวณชายหาดบางแสน แหลมแท่นและเขาสามมุข ซึ่งเป็นพื้นที่ท่องเที่ยว เพื่อรักษาบรรยากาศสภาพแวดล้อมที่นำวันรมย์เหมาะแก่การพักผ่อนหย่อนใจไว้ โดยการควบคุมการใช้ที่ดิน และอาคารตามแนวชายหาดและบริเวณเขาสามมุขไว้ ให้เป็นท่าส่งเสริมการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมที่สวยงามตามธรรมชาติ เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจเท่านั้น ส่วนพื้นที่ริมถนนที่เลียบชายหาด ไปจดถนนสายใน ตลอดชายหาด ควรจัดให้เป็นเขตโรงแรม พาณิชยกรรม และบริการต่าง ๆ โดยจำกัดความสูงอาคารไว้ไม่เกิน 3 ชั้น ส่วนพื้นที่ตอนในนั้นให้ใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคาร ได้ตามข้อกำหนดของผังเมืองรวมเมืองชลบุรี (แผนที่ 5.3)

โครงการที่ต้องดำเนินการควบคู่กันไป คือการพัฒนาสิ่งดึงดูดการท่องเที่ยว ได้แก่ การปรับปรุงภูมิสถาปัตยกรรม ชายหาดบางแสน-แหลมแท่น และการปรับปรุงภูมิสถาปัตยกรรมบริเวณเขาสามมุข และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยว ได้แก่ การปรับปรุงขยายผิวจราจรถนนสายใน ตอนบางแสน-สามมุข จากเดิม 2 ช่องจราจรไป-กลับ เป็น 4 ช่องจราจรไป-กลับ ระยะทางประมาณ 5.0 กิโลเมตร เพื่อลดความแออัดปริมาณการจราจรบนถนนสายเลียบชายหาด การขยายระบบน้ำประปา การก่อสร้างระบบระบายน้ำและบำบัดน้ำเสีย การจัดการที่ทิ้งขยะและอุปกรณ์กำจัดขยะ การขยายเลขหมายและคู่สายโทรศัพท์ เพื่อรองรับการพัฒนาและการขยายตัวของโรงแรมและธุรกิจท่องเที่ยว ส่วนบริเวณตลาดหนองมนนั้นควรดำเนินการให้มีการสร้างถนนเลี่ยงเมือง มิให้เกิดปัญหาการจราจรแออัด ตามข้อเสนอของสำนักผังเมือง ในผังเมืองรวมเมืองชลบุรี โดยสร้างถนนแยกออกจากทางเลี่ยงเมืองชลบุรีขนานกับถนน

แผนที่ 5.3 ข้อเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวบางแสน

- ==== ทางหลวง
- - - - ถนนโครงการ
- 20, 30 เขตทางหลวง (เมตร)
- เขตเทศบาลตำบลแสนสุข
- เขตพื้นที่โครงการ
- ▤▤▤▤ อนุรักษ์สภาพแวดล้อม
- ▣▣▣▣ พาณิชยกรรมและพักอาศัยพิเศษ
- ▧▧▧▧ พาณิชยกรรมและพักอาศัย

การศึกษาเบื้องต้นเพื่อการพัฒนา
การท่องเที่ยวชลบุรี ฉะเชิงเทรา และ
ฉะเชิงเทรา

สำนักบริการวิชาการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สุขุมวิท และทางรถไฟสายฉะเชิงเทรา-สัตหีบ ผ่านตลาดหนองมนทางด้านทิศตะวันออกแล้ว อ้อมมาบรรจบกับถนนสุขุมวิททางด้านใต้ของตลาดหนองมน

สำหรับในระยะยาวนั้น ควรพิจารณาขยายผิวจราจรถนนจากสามมุขไปยังอ่างศิลา และจากอ่างศิลาไปบรรจบกับถนนสุขุมวิท ปัจจุบันมีผิวจราจรอยู่แล้ว 2 ช่องจราจรไป-กลับเป็น 4 ช่องจราจรไป-กลับ ระยะทางประมาณ 10.0 กิโลเมตร และการสร้างถนนสายเลียบชายฝั่งทะเลตามข้อเสนอนี้ของสำนักผังเมือง ในผังเมืองรวมเมืองชลบุรี จากอ่างศิลาผ่านเทศบาลเมืองชลบุรีแล้วไปบรรจบกับถนนสุขุมวิทที่บางทราย ตอนเหนือเทศบาลเมืองชลบุรี ถนนสายนี้จะช่วยลดความแออัดของปริมาณการจราจรบนถนนสุขุมวิท ในขณะเดียวกันใช้เป็นแนวป้องกันการบุกรุกที่ดินชายทะเล และจะเป็นถนนเลียบชายฝั่งที่มีความงดงามสายหนึ่ง

2) แผนพัฒนาสวนสัตว์เปิดเขาเขียว

สวนสัตว์เปิดเขาเขียว นอกจากจะเป็นสวนสัตว์ (Zoological Park) แล้ว ยังมีศักยภาพที่จะพัฒนาให้เป็นอุทยานภูมิภาค (Regional Park) เพื่อสนองความต้องการสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชน ในย่านชุมชนแถบชายฝั่งทะเลตะวันออก

ปัจจุบันสวนสัตว์เปิดเขาเขียว มีสภาพแออัด เนื่องจากสัตว์ที่นำมาปล่อยได้ขยายแพร่พันธุ์เพิ่มจำนวนที่มาก ขณะเดียวกันจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มมากขึ้น ทำให้มีความต้องการใช้ที่ดินเพิ่มมากขึ้น จึงสมควรจัดหาที่ดินโดยจัดซื้อจากเอกชน หรือขอเช่าพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติมาเพื่อใช้ในการขยายกิจการ

ในภาวนี้ควรมีการวางและจัดทำแผนพัฒนาสมบูรณ์แบบ เพื่อรองรับการขยายตัว โดยพิจารณาเพิ่มกิจกรรมเพื่อการพักผ่อนและันทนาการอื่น ๆ นอกจากการชมสวนสัตว์ที่จัดให้มืออยู่แล้ว โดยใช้ประโยชน์จากข้อได้เปรียบทางธรรมชาติที่มีลักษณะเป็นที่ภูเขาและป่าไม้ เช่นการจัดให้มีเส้นทางเดินป่า สำหรับเด็กและผู้ใหญ่ ซึ่งจะได้ฝึกหัดเดินออกกำลัง ในขณะที่เดียวกันก็ได้รับความรื่นรมย์ในความงามทางธรรมชาติ ความรู้ เมื่อเดินทางผ่านเข้าไปในส่วนพฤกษศาสตร์ (Aboretum) การจัดให้มีสถานที่สำหรับกิจกรรมกลางแจ้ง (Outdoor Activities) เช่น สนามกีฬา สนามเด็กเล่น ที่โล่ง (Open field) สวนไม้ดอกไม้ประดับ (Flowering Tree garden) ส่วนบริการนักท่องเที่ยวที่จอดรถ และที่นั่งใช้สอยอื่น ๆ

กิจกรรมเหล่านี้แม้ว่าจะจะเป็นสิ่งแวดล้อมที่สร้างขึ้น (Manmade Environment) แต่ควรมีการวางและจัดทำแผนการใช้ที่ดินและภูมิสถาปัตยกรรมอย่างเหมาะสม เพื่อผลทางกายภาพและสุนทรียภาพใกล้เคียงธรรมชาติมากที่สุด ก็ควรคำนึงที่สำคัญ คือ ไม่ควรให้มีการพัฒนาที่หนักขึ้นในบริเวณนี้ เพราะจะเป็นภาระแก่การลงทุน เนื่องจากนักท่องเที่ยวสามารถพักผ่อนในที่นี้ และสิ่งอำนวยความสะดวกในละแวกใกล้เคียงได้อยู่แล้ว

เมื่อสามารถสร้างแรงดึงดูดในการท่องเที่ยวขึ้นได้แล้ว จึงสมควรปรับปรุง ถนนเข้าออกสวนสัตว์ให้ีสภาพและความสามารถในการรองรับปริมาณการจราจรโดยสะดวก ซึ่งในปัจจุบันมีทางเข้าออกได้สองทาง คือ เส้นทางแรก จากเทศบาลตำบลแสนสุข และเส้นทางที่สองจากสุขาภิบาลบางพระ การปรับปรุงผิวจราจรนี้จัดไว้ให้ดำเนินการในระยะหลัง

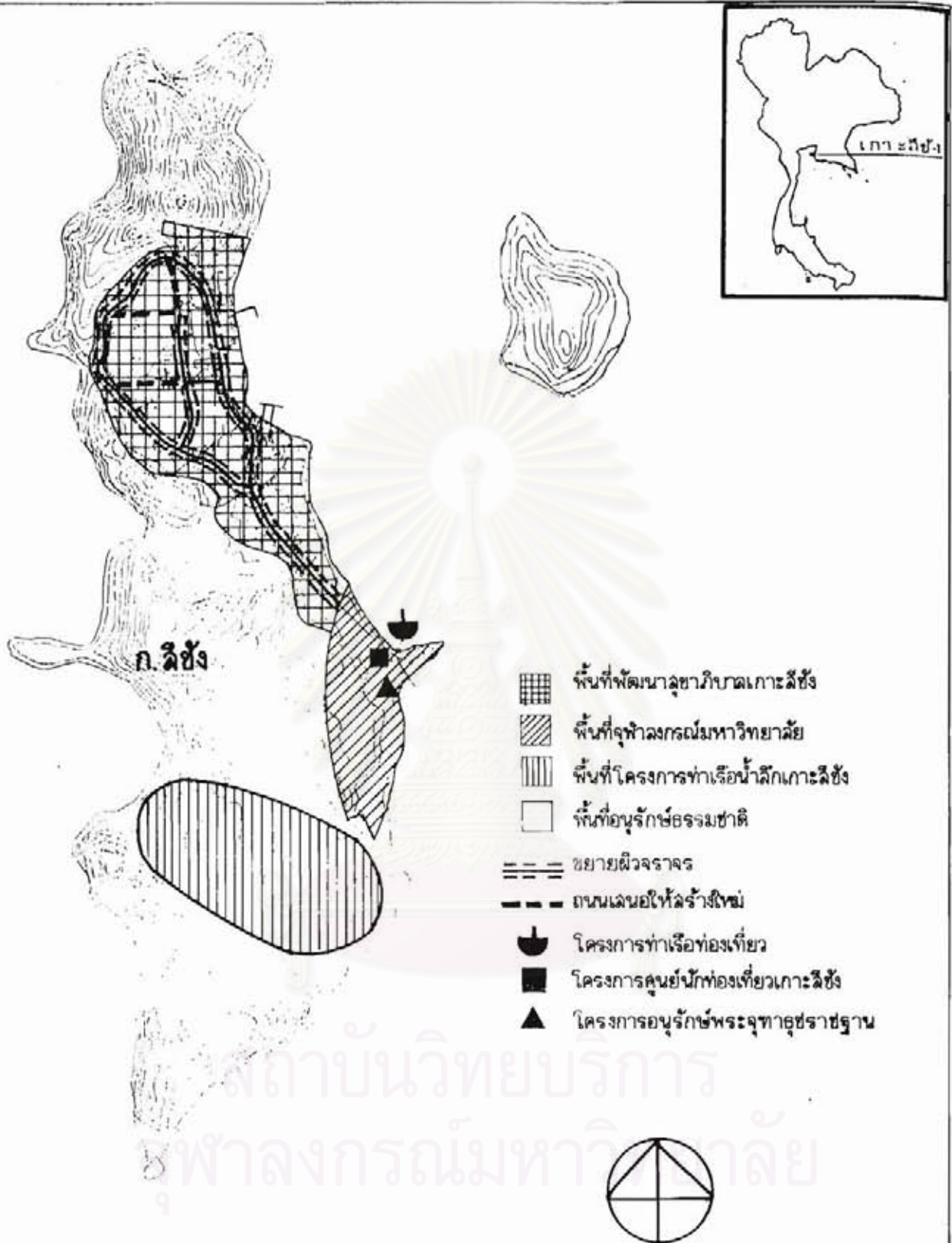
3) แผนพัฒนาเกาะสีชัง-พระจุฑาธุชราชฐาน

เกาะสีชัง เป็นเกาะเดียวของกลุ่มท่องเที่ยวนี้ บนเกาะมีสิ่งที่น่าสนใจทั้งในด้านธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม การเดินทางไปยังเกาะสีชัง สามารถกระทำได้สะดวกและใช้เวลาไม่นานนัก การเปลี่ยนพาหนะในการเดินทางจากทางบกมาเป็นทางทะเล ช่วยเปลี่ยนบรรยากาศที่ท่าจากจำเจ และในขณะที่เดียวกันเพิ่มความเข้าใจในการไปสัมผัสสิ่งใหม่ ๆ

แผนพัฒนาเกาะสีชัง-พระจุฑาธุชราชฐานนี้ อาจแบ่งออกได้เป็นสองบริเวณ คือ บริเวณแรก ได้แก่ การพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวและ โครงสร้างพื้นฐานในส่วนของสุขาภิบาลเกาะสีชัง กับเขตพัฒนาพระจุฑาธุชราชฐาน ซึ่งอยู่ในความดูแลของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (แผนที่ 5.4)

บริเวณสุขาภิบาลเกาะสีชังมี สักขีตึงเมือง ศาลพระพรหมศาลไทย และจังหวัดสมุทรปราการได้จัดทำผังเมืองรวมเกาะสีชังเมื่อ พ.ศ. 2529 ส่วนที่ 1 ให้เป็นเขตการนิคมฯ แต่ไม่ประสงค์ตั้งตามกฎอุทยาน จึงสามารถมีอาคารพาณิชย์ และบ้านพักอาศัย ครอบคลุมบริเวณพื้นที่ใหม่ทั้งหมด เมื่อมีผังเมืองรวมแล้ว จึงต้องดำเนินการขออนุญาตจัดตั้งเมืองเอง เพื่อให้หากเป็นไปได้ควรดำเนินการโดยรวมนับรวมกับเขตเมืองเดิม ซึ่งจะมีผังเมืองรวมเป็นผังเมืองใหม่โดยจะจัดต่อไป โดยที่องค์การได้ดำเนินการพิจารณาให้มีการสนับสนุนการตั้งอาคารพาณิชย์ ให้สามารถดำเนินการพัฒนาได้ตามผังที่กำหนดไว้ โครงสร้างผังเมืองที่ 3 จัดไป โดยที่ องค์การนิคมฯ สืบค้นโครงการผังเมืองใหม่กับสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ บนเกาะ และพิจารณาพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวเฉพาะบริเวณ เกาะสีชัง เขตนิคมฯ เป็นต้น

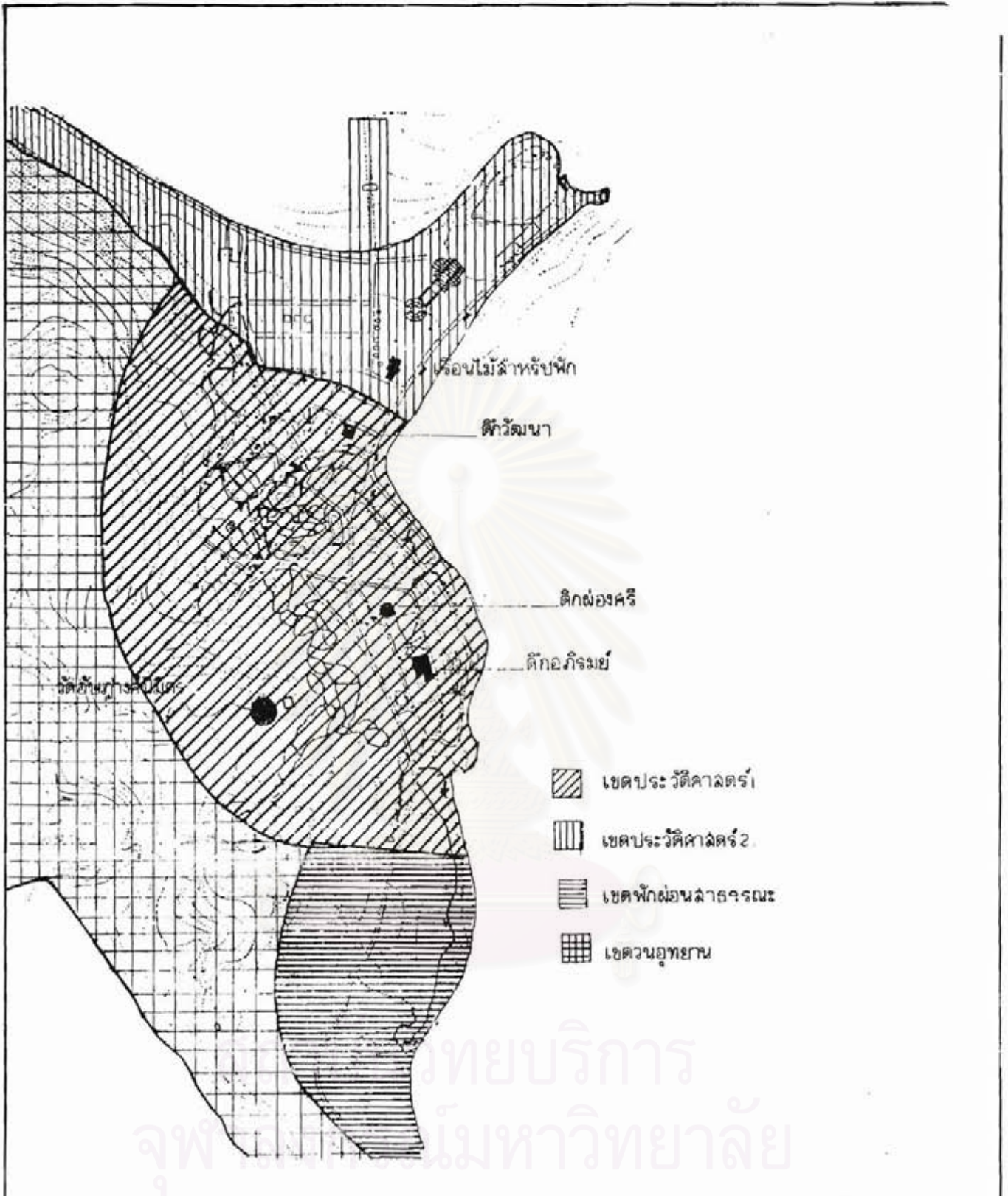
ส่วนพระจุฑาธุชราชฐาน ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยนี้ ทางมหาวิทยาลัยได้ทำการศึกษาดังแนบมาเบื้องต้นไว้ ตั้งแต่ พ.ศ. 2522 แต่ยังมีได้มีการดำเนินการต่อจากตั้งแต่ประการใด ตามผังแนบมาดังกล่าว ได้แบ่งการไว้ที่ตำบลบางหิน เขตสภานี้วิจัยวิทยาศาสตร์ทางทะเลและศูนย์ฝึกนิสิต กับเขตอุทยาน ประวัติศาสตร์พระราชวังเดิม ในเขตอุทยานประวัติศาสตร์พระราชวังเดิม เสนอให้เป็นปู่อาคารที่หลงเหลืออยู่ที่นี้เป็นพิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์ ได้แก่ ตึกวัฒนา ตึกถ้องศรี ตึกอภิรมย์ เรือนไม้สี่เหลี่ยม และเจดีย์คู่ โอบล้อมด้วยสวนนิมิตร์เดิม โดยการบูรณะซ่อมแซมขึ้นไว้ เป็นพิพิธภัณฑ์ที่บริการนักท่องเที่ยว และขึ้นทะเบียนโบราณสถานไว้เมื่อบูรณะฟื้นฟูอาคารแล้ว จึงจะขยายผลต่อไปโดยการพัฒนาให้เป็นอุทยานประวัติศาสตร์ บูรณะซ่อมแซมทางภูมิสถาปัตยกรรม อาทิเช่น ทางเดิน รั้วไม้ สระน้ำ และล่องเรือชมการปรับปรุงบริเวณพื้นที่ การดำเนินการทางกฎหมายเพื่อประกาศให้เป็นอุทยานประวัติศาสตร์ (แผนที่ 5.5)

ข้อเสนอนแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชียงใหม่

การศึกษาเบื้องต้นเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยว
 ชลบุรี ฉะเชิงเทรา และ ลมุทรปราการ
 สำนักบริการวิชาการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนที่
 5.4

เขตการใช้ที่ดินเพื่อกำหนดเป็นผังแม่บทเบื้องต้น

การศึกษาเบื้องต้นเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยว
 ชลบุรี ฉะเชิงเทรา และ ฉะลุมพรวการ
 สำนักบริการวิชาการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนที่
 5.5

จึงสมควรประสานงานกับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และสนับสนุนให้มีการดำเนินงานตามโครงการดังกล่าว

หากการดำเนินการตามแผนและโครงการพัฒนาทั้งสองส่วน ทั้งด้าน จะทำให้เกาะสีชังเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว แตกต่างไปจากเกาะอื่น ๆ ของประเทศ ในระยะยาวหากมีจำนวนผู้เยี่ยมชมเพิ่มขึ้น ควรพัฒนาท่าเทียบเรือท่งฝั่งศรีราชา และที่เกาะสีชังขึ้นมาใหม่ เพื่อมิให้ปะทะกับท่าเทียบเรือประมง และทางฝั่งศรีราชา ยังต้องจัดสร้างพื้นที่จอดรถเพิ่มขึ้น ให้พอเพียงด้วย

4) แผนพัฒนาเมืองนันทา

สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนากายเมืองชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก (สพอ.) ร่วมกับองค์การความร่วมมือระหว่างประเทศแห่งประเทศญี่ปุ่น (JICA) ได้จัดทำแผนหลักพัฒนาพื้นที่นันทาขึ้นในปี พ.ศ. 2533 เป็นแผนระยะยาว 15 ปี พ.ศ. 2533 ประกอบด้วยแผนการใช้ที่ดิน และสาธารณูปโภค สาธารณูปการ ได้แก่ ระบบบำบัดน้ำเสีย ระบบระบายน้ำฝน ระบบประปา ระบบกำจัดขยะ ระบบถนน การปรับปรุงชายหาด การพัฒนาท่าเทียบเรือท่องเที่ยว เป็นต้น แผนพัฒนาแต่ละด้านจะถูกแบ่งออกเป็นแผนงานระยะ 5 ปี โดยมีเป้าหมายจะดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลา 10 ปี ข้อเสนอแผนพัฒนาเมืองนันทา ตามข้อ 5.4.5 นี้ได้สรุปจากแผนดังกล่าว และเพิ่มเติมโครงการพัฒนาศูนย์นักท่องเที่ยวและที่จอดรถ สำหรับวัดญาณสังวรารามเอาไว้ด้วย ส่วนสถานที่ท่องเที่ยวอื่น ๆ เป็นของเอกชน ซึ่งไม่ได้รวมท้าวไว้ในข้อเสนอนี้

5.5 การพัฒนาการท่องเที่ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา

5.5.1 สภาพปัจจุบัน

สภาพการท่องเที่ยวของจังหวัดฉะเชิงเทราในปี พ.ศ. 2533 มีผู้มาเยี่ยมชมเขื่อนรวมทั้งสิ้นประมาณ 0.91 ล้านคน คิดเป็นส่วนแบ่งร้อยละ 1.1 ของประเทศ เป็นผู้เยี่ยมชมชาวไทยร้อยละ 99.7 และผู้เยี่ยมชมชาวต่างประเทศร้อยละ 0.3 อัตราการขยายตัวของผู้เยี่ยมชมจังหวัดนี้โดยเฉลี่ยร้อยละ 5.08 ต่อปี ผู้เยี่ยมชมส่วนใหญ่มาจากกรุงเทพมหานคร และไม่มีมณฑลต่างแรมในจังหวัดฉะเชิงเทรา

สถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจของจังหวัดฉะเชิงเทราเกือบทั้งหมดเป็นสถานที่ท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม แม้ว่าจะมีความน่าสนใจไม่น้อย แต่เนื่องจากอยู่กระจัดกระจายออกเส้นทางท่องเที่ยว และเมื่อเปรียบเทียบกับสถานที่ท่องเที่ยวจังหวัดข้างเคียงที่มีความน่าสนใจมากกว่าแล้ว จึงทำให้ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวน้อยมาก ในอนาคตหากสามารถขยายเส้นทางท่องเที่ยวจากกรุงเทพมหานคร ไปยังสาขาวังรัฐกับภูเขาประชาธิปไตยได้แล้ว จังหวัดฉะเชิงเทราจะมีบทบาทในการพัฒนาการท่องเที่ยวมากขึ้น ในฐานะสถานที่ท่องเที่ยวราชทาง หรือที่นักท่องเที่ยวมีความเป็นไปได้พอสมควร

5.5.2 ปัญหาและข้อจำกัด

จังหวัดฉะเชิงเทราประสบปัญหาและข้อจำกัดในการพัฒนาการท่องเที่ยวดังต่อไปนี้

1) จังหวัดฉะเชิงเทรามีคุณสมบัติความเป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยว น้อย เนื่องจากศักยภาพสถานที่ท่องเที่ยวไม่อาจเปรียบเทียบกับจังหวัดข้างเคียงได้ ทำให้ไม่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวเอาไว้ได้ ต้องสร้างสารูปหรือกิจกรรมท่องเที่ยวขึ้นมาเสริมแรงดึงดูดจึงจะสามารถแข่งขันกับจังหวัดข้างเคียงได้

2) ที่ตั้งของจังหวัดฉะเชิงเทรา อยู่ใกล้กรุงเทพมหานคร อันเป็นตลาดท่องเที่ยวที่สำคัญ ผู้เยี่ยมชมส่วนใหญ่นิยมเดินทางไปเช้าเย็นกลับ ไม่พักแรมในจังหวัด หรือเดินทางต่อไปพักผ่อนยังจังหวัดชลบุรี ใช้เวลาท่องเที่ยวภายในจังหวัดไม่เกิน 1 วัน การจัดรายการท่องเที่ยวและการพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวจะต้องคำนึงถึงข้อจำกัดนี้ด้วย

3) การเดินทางไปยังจังหวัดฉะเชิงเทรา ยังไม่สะดวกเท่าที่ควร แม้ว่าจะมีเส้นทางเข้าถึงหลายสาย แต่เนื่องจากเส้นทางเหล่านั้นเป็นทางหลวงที่มีปริมาณขบวนรถค่อนข้างมาก ผิวจราจรที่มีอยู่ไม่เพียงพอทำให้เกิดความแออัด นอกจากนี้แล้วยังอยู่นอกเส้นทางสายสำคัญ จึงทำให้นักท่องเที่ยวไม่ให้ความสนใจเท่าที่ควร

4) ขาดการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ความน่าสนใจของสถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัด ทำให้นักท่องเที่ยวขาดข้อมูลสำหรับการตัดสินใจเลือกสถานที่ท่องเที่ยว

5) การท่องเที่ยวทางน้ำ นับว่ามีศักยภาพไม่น้อย เนื่องจากสภาพริมสองฝั่งแม่น้ำบางปะกง ยังคงสภาพธรรมชาติและชนบทดั้งเดิมค่อนข้างมาก โดยเฉพาะเส้นทางฉะเชิงเทรา-บ้านโพธิ์ การท่องเที่ยวทางน้ำนี้ จะต้องให้ความสนใจในด้านความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวเรือที่นำมาให้บริการ ได้รับการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปทรงเรือ น้ำหนักที่บรรทุกได้ ตลอดจนอุปกรณ์ช่วยชีวิตสำหรับผู้โดยสารทุกคนในยามที่เกิดอุบัติเหตุ หรืออุบัติเหตุ จากเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบตามกฎหมาย

5.5.3 แนวทางการพัฒนา

จากปัญหาและข้อจำกัดของการท่องเที่ยวในจังหวัดฉะเชิงเทราสมควรกำหนดแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวดังต่อไปนี้

1) สถานที่ท่องเที่ยวที่ควรพัฒนาในเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา ได้แก่ ศาลากลางจังหวัดหลังเดิม ป้อมกำแพงและศาลหลักเมือง กับสถานที่ท่องเที่ยวกลุ่มเขาหินซ้อน ได้แก่ เขาหินซ้อนและศาลพระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัว และเส้นทางท่องเที่ยวทางน้ำ ตั้งแต่บางคล้าจนถึงบ้านโพธิ์ คาดว่าจะดึงดูดผู้เยี่ยมชมเยือนให้ใช้เวลาอยู่ในจังหวัดได้ประมาณ 1 วัน เนื่องจากสถานที่ท่องเที่ยวอยู่ไม่ไกลจากกัน ใช้เวลาเดินทางและเที่ยวชมไม่มากนัก

2) ทำการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยว กิจกรรมที่น่าสนใจ ทั้งตลาดนักท่องเที่ยวไทยและชาวต่างประเทศ ผ่านทางสื่อที่เหมาะสม อาทิเช่น สื่อสารมวลชน และคู่มือนำเที่ยว เป็นต้น

3) ประสานงาน สับสถุนและเร่งรัดหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาก่อสร้างปรับปรุงเส้นทางเชื่อมโยงระหว่างกรุงเทพมหานคร จังหวัดฉะเชิงเทรา และจังหวัดข้างเคียง เพื่อแก้ไขปัญหาความไม่สะดวกในการเดินทาง

4) จัดทำแผนที่ และแผนป้ายชี้ทางการเดินทางไปสู่สถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจ

5) พัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวให้มีสภาพและขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว โดยให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาทางด้านโครงสร้างพื้นฐานและแผนการตลาด

6) ส่งเสริมการท่องเที่ยวทางน้ำ โดยคำนึงถึงความสะดวกปลอดภัยของนักท่องเที่ยวเป็นสิ่งสำคัญ ในเส้นทางฉะเชิงเทรา-บางคล้า และฉะเชิงเทรา-บ้านโพธิ์ ซึ่งจะใช้เวลาเดินทางไปและกลับ 2 ชั่วโมง

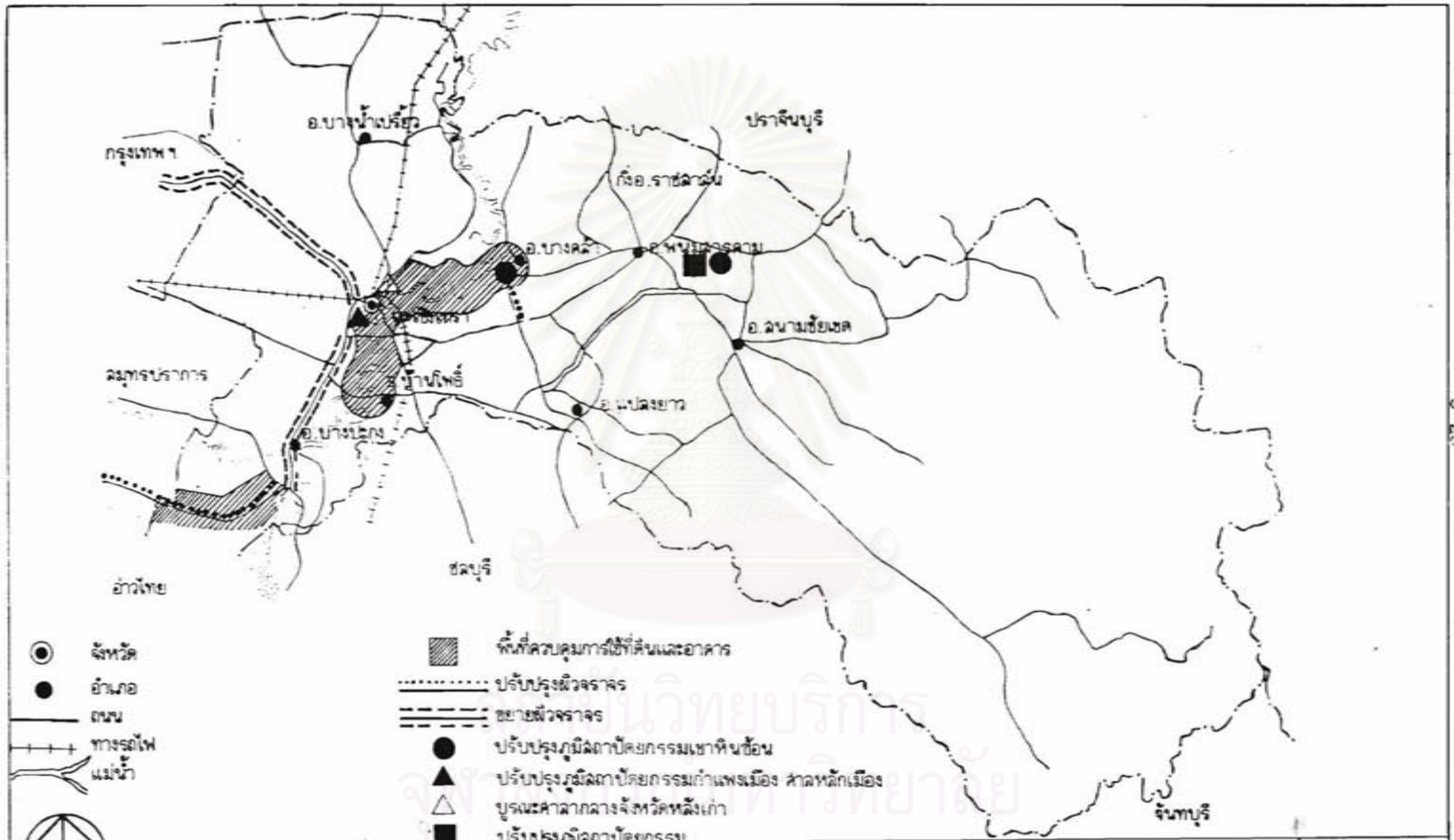
7) อนุรักษ์สภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์ริมสองฝั่งแม่น้ำบางปะกงตลอดช่วงเส้นทางที่ใช้ท่องเที่ยว

5.5.4 ข้อเสนอแนะและโครงการพัฒนา

แผนและโครงการที่เสนอให้พัฒนามุ่งที่จะเพิ่มความสะดวกในการเข้าถึงพื้นที่ การพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวให้มีสภาพดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวให้มากขึ้น แบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะสั้น และระยะยาว ดังมีรายการดังต่อไปนี้ (แผนที่ 5.6)

แผนและโครงการระยะสั้น

- จัดทำแผนที่ แผนที่ป้ายชี้ทางเข้าสู่สถานที่ท่องเที่ยว และแผนป้ายอธิบายความสำคัญของสถานที่ท่องเที่ยวได้ ๆ
 - บูรณะศาลากลางจังหวัดหลังเดิม
 - ปรับปรุงภูมิสถาปัตยกรรมกำแพงเมืองเก่าและศาลเจ้าพ่อหลักเมือง
 - ปรับปรุงภูมิสถาปัตยกรรม เขานินชื่อน และศาลพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว
 - ดำเนินการทางกฎหมายเพื่อควบคุมการใช้ที่ดินและอาคารริมสองฝั่งแม่น้ำ - แม่น้ำบางปะกง ตั้งแต่อำเภอบางคล้าจนถึงอำเภอบ้านโพธิ์
 - ปรับปรุงตัวอาคารถนนแยกเข้าอำเภอบางคล้า
- แผนและโครงการระยะยาว
- ขยายผิวจราจรทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 314 คอนฉะเชิงเทรา-บางปะกง

- จังหวัด
- อำเภอ
- ถนน
- ทางรถไฟ
- แม่น้ำ
- พื้นที่ควบคุมการใช้ที่ดินและอาคาร
- ปรับปรุงผิวจราจร
- ขยายผิวจราจร
- ปรับปรุงภูมิสถาปัตยกรรมเขาคันทรง
- ปรับปรุงภูมิสถาปัตยกรรมกำแพงเมือง ศาลหลักเมือง
- บูรณะศาลากลางจังหวัดหลังเก่า
- ปรับปรุงภูมิสถาปัตยกรรม

0 5 10 15 20 กม.

ข้อเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัด ฉะเชิงเทรา

การศึกษาเบื้องต้นเพื่อการพัฒนากการท่องเที่ยว
 ชลบุรี ฉะเชิงเทรา และสมุทรปราการ
 สำนักศิลปกรรม วิทยาลัยเทคโนโลยี

แผนที่
 5.6

5.5.5 แผนและโครงการพัฒนาโดยสังเขป

แผนและโครงการพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวของจังหวัดฉะเชิงเทราไม่มากนัก - เนื่องจากสถานที่ท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีขนาดเล็กและมีแรงดึงดูดไม่มากนัก แผนและโครงการพัฒนานี้ จึงเสนอให้พัฒนากลุ่มสถานที่ท่องเที่ยวเล็ก ๆ นี้ให้เป็นกลุ่มก้อน เมื่อเสริมแรงดึงดูดซึ่งกันและกันได้แก่ กลุ่มสถานที่ท่องเที่ยวในเขตเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา กลุ่มสถานที่ท่องเที่ยวเขาหินซ้อน โครงการที่เสนอให้ดำเนินการนี้ระบุเฉพาะสถานที่ท่องเที่ยว ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาเท่านั้น สถานที่ท่องเที่ยวอื่น ซึ่งไม่ได้ระบุไว้ถือว่ามีความสามารถพัฒนาค่อนข้างสมบูรณ์แล้ว

ส่วนเส้นทางเชื่อมโยงระหว่างจังหวัดและสถานที่ท่องเที่ยว ซึ่งจำเป็นได้รับการพัฒนาในขั้นต้น ได้แก่ ทางแยกเข้าอำเภอบางคล้า เนื่องจากสภาพผิวจราจรเสื่อมโทรม ทำให้ไม่ปลอดภัยแก่การสัญจร

สำหรับเส้นทางอื่น ๆ นั้น กรมทางหลวงได้บรรจุเข้าไว้ในแผนพัฒนาแล้ว นอกจากทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 314 ตอนฉะเชิงเทรา-บางปะกง หากในระยะยาวมีปริมาณการจราจรมากแล้ว สมควรขยายผิวจราจรจากเดิม 2 ช่องจราจรไปกลับ ให้เป็น 4 ช่องจราจรไปกลับ ระยะทางประมาณ 14.0 กิโลเมตร

5.6 การพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดสมุทรปราการ

5.6.1 สภาพปัจจุบัน

สภาพการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการในปี พ.ศ. 2533 มีผู้มาเยี่ยมชมเขื่อนรวมทั้งสิ้นประมาณ 2.0 ล้านคน เป็นส่วนแบ่งร้อยละ 2.0 ของประเทศเป็นผู้เยี่ยมชมเขื่อนชาวไทยร้อยละ 90.0 และผู้เยี่ยมชมเขื่อนชาวต่างประเทศร้อยละ 10.0 อัตราการขยายตัวของผู้เยี่ยมชมเขื่อนจังหวัดนี้ โดยเฉลี่ยร้อยละ 6.18 ต่อปี ผู้เยี่ยมชมเขื่อนส่วนใหญ่มาจากกรุงเทพมหานคร และไม่นิยมพักค้างแรมในจังหวัดสมุทรปราการ (Excursionist)

สถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจของจังหวัดสมุทรปราการ ส่วนใหญ่เป็นสถานที่ท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม และตั้งอยู่ทางฝั่งซ้ายของแม่น้ำเจ้าพระยา ทางฝั่งขวาของแม่น้ำเจ้าพระยาดั้น แม้ว่าจะมีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจ เช่นกัน แต่เนื่องจากการติดต่อระหว่างทั้งสองฝั่งขาดความสะดวก ทำให้ไม่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวเท่าที่ควร หากมีการก่อสร้างถนนวงแหวนรอบนอกของกรุงเทพมหานคร ก็จะช่วยเชื่อมโยงสถานที่ท่องเที่ยวทั้งสองฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาเข้าด้วยกัน

5.6.2 ปัญหาและข้อจำกัด

จังหวัดสมุทรปราการมีปัญหาและข้อจำกัดในการพัฒนาการท่องเที่ยว ดังต่อไปนี้

1) ที่ตั้งของจังหวัดสมุทรปราการอยู่ใกล้กรุงเทพมหานคร อันเป็นตลาดที่สำคัญ ผู้เยี่ยมชมเยือนส่วนใหญ่นิยมไปเช้า เย็นกลับ ไม่นักแรมในจังหวัด หรือไม่กี่เดินทางผ่านไปพักที่จังหวัดชลบุรี ใช้เวลาท่องเที่ยวภายในจังหวัดไม่เกิน 1 วัน การจัดรายการท่องเที่ยวและการพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวจะต้องคำนึงถึงข้อจำกัดนี้ด้วย

2) การเดินทางไปยังจังหวัดสมุทรปราการยังไม่สะดวกเท่าที่ควร แม้ว่าจะมีเส้นทางเข้าถึงหลายสาย แต่เนื่องจากพื้นที่จังหวัดสมุทรปราการเป็นพื้นที่เศรษฐกิจสำคัญของภาคกรุงเทพมหานคร จึงมีปริมาณยานพาหนะค่อนข้างมาก ผิวจราจรที่มีอยู่ไม่เพียงพอทำให้เกิดความแออัด นอกจากนั้นแล้วยังอยู่นอกเส้นทางสำคัญ ทำให้นักท่องเที่ยวไม่ให้ความสนใจเท่าที่ควร

3) สถานที่ท่องเที่ยวอื่น ๆ นอกจากฟาร์มจระเข้และสวนสัตว์กับเมืองโบราณส่วนใหญ่เป็นสถานที่ท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เช่น เดียวกัน มีแรงดึงดูดน้อย ขาดความหลากหลาย การเข้าถึงไม่สะดวก ขาดการพัฒนาที่เหมาะสม ตั้งอยู่กระจัดกระจายไม่เชื่อมโยงกับสถานที่ท่องเที่ยวอื่น ๆ ตลอดจนขาดการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์จึงมีส่วนแบ่งผู้เยี่ยมชมเยือนน้อยมาก

4) ความเป็นพื้นที่เศรษฐกิจสำคัญทำให้การเติบโตของชุมชนในจังหวัดสมุทรปราการขยายตัวอย่างรวดเร็ว โดยขาดแผนและมาตรการควบคุมการใช้ที่ดินและอาคารอย่างเหมาะสม เป็นสาเหตุให้สภาพแวดล้อมของชุมชนเสื่อมโทรมลงอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะการใช้ที่ดินและภูมิทัศน์ชุมชนแวดล้อม สถานที่ท่องเที่ยว เช่น พระสมุทรเจดีย์ เมืองโบราณ วัดอโศการาม สถานตากอากาศบางปู และวิมสองข้างทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3 (สุขุมวิท) เป็นต้น

5.6.3 แนวทางการพัฒนา

จากสภาพปัญหาและข้อจำกัดของการท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรปราการ สมควรกำหนดแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยว ดังต่อไปนี้

1) ทำการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ สถานที่ท่องเที่ยว กิจกรรมที่น่าสนใจของจังหวัดสมุทรปราการ ทั้งตลาดนักท่องเที่ยวชาวไทยและตลาดนักท่องเที่ยวต่างประเทศ โดยเน้นกลุ่มสถานที่ทางฝั่งซ้ายของแม่น้ำเจ้าพระยา ผ่านสื่อที่เหมาะสม อาทิเช่น สื่อสารมวลชน และคู่มือนำเที่ยว เป็นต้น

2) ประสานงาน สนับสนุนและเร่งรัดหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาก่อสร้างปรับปรุงบำรุงรักษาเส้นทาง เชื่อมโยงระหว่างสถานที่ท่องเที่ยว เชื่อมโยงระหว่างกรุงเทพมหานครกับสมุทรปราการ และจังหวัดอื่น เพื่อแก้ไขปัญหาคความไม่สะดวกในการเดินทาง และสามารถเดินทางได้เป็นวงรอบ

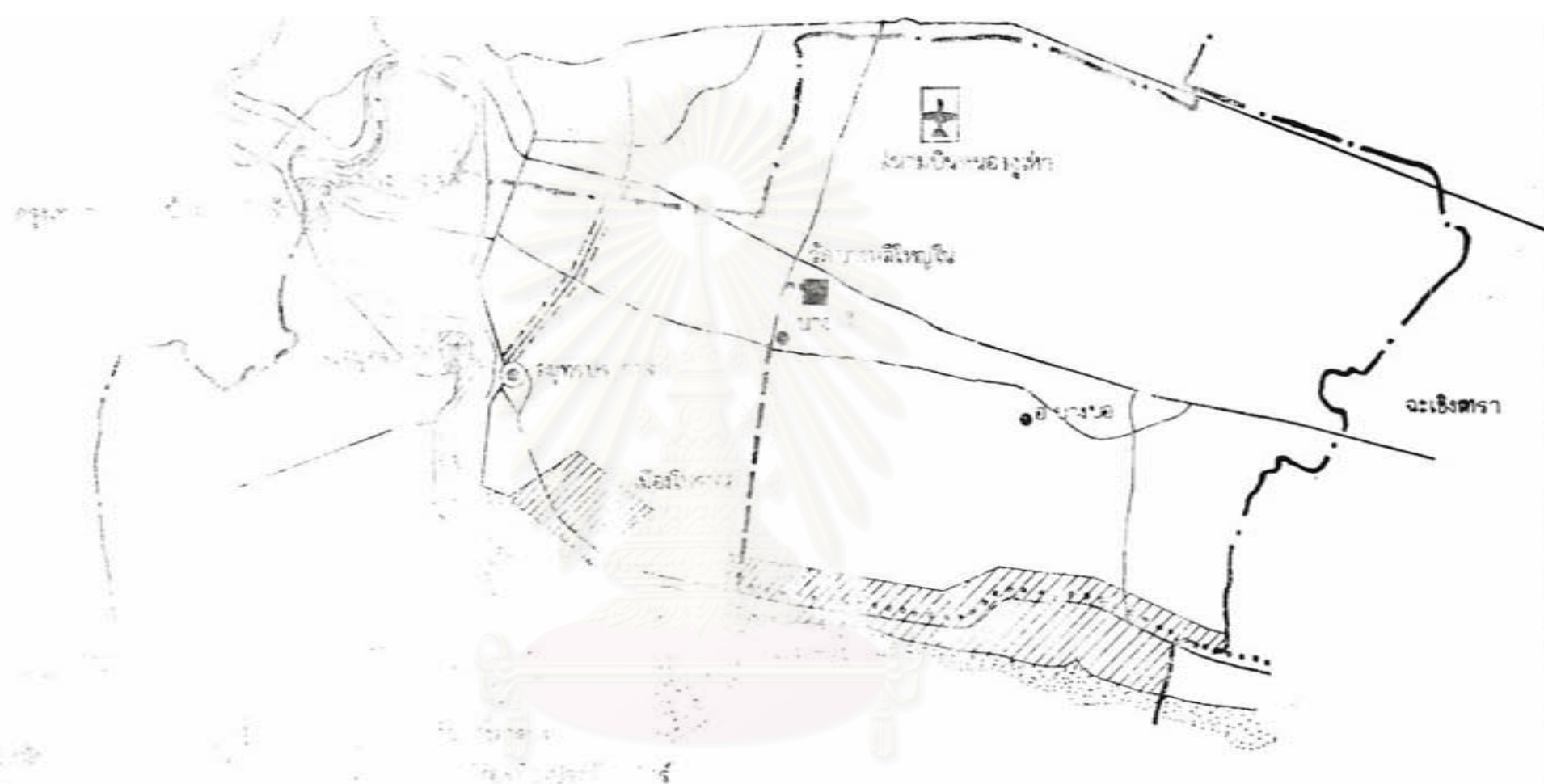
- 3) จัดทำแผนที่ และแผ่นป้ายชี้้นำการเดินทาง ไปสู่สถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจ
- 4) พัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวให้มีสภาพและขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว โดยให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาทางด้านโครงสร้างพื้นฐาน และแผนการตลาด
- 5) อนุรักษ์สภาวะแวดล้อมและภูมิทัศน์โดยรอบสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ และเส้นทางท่องเที่ยว โดยใช้มาตรการทางด้านกฎหมาย เพื่อควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคาร และมาตรการด้านอื่นตามความเหมาะสม

5.6.4 ข้อเสนอแนะและโครงการพัฒนา

แผนและโครงการที่เสนอให้พัฒนา มุ่งที่จะเพิ่มความสะดวกในการเข้าถึงพื้นที่ การเชื่อมโยงระหว่างสถานที่ท่องเที่ยวและการพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวในบางจุด แบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือระยะสั้น และระยะยาว ดังมีรายการ ต่อไปนี้ (แผนที่ 5.7)

แผนและโครงการระยะสั้น

- จัดทำแผนที่แผ่นป้ายชี้ทางเข้าสถานที่ท่องเที่ยว และแผ่นป้ายอธิบายความสำคัญ ของสถานที่ท่องเที่ยว
 - ปรับปรุงภูมิสถาปัตยกรรมวัดพระสมุทรเจดีย์
 - ปรับปรุงผิวจราจรถนน ซ้ำอโศการาม
 - ขยายผิวจราจรทางหลวงจังหวัดหมายเลข 3344
 - อนุรักษ์ถ้ำน้ำร้อนวิเศษ ไบรอน และถ้ำน้ำร้อนวิเศษ ไบรอน
 - ดำเนินการทางกฎหมาย เก็บค่าจอดรถใช้ที่ดินและอาคารในรัศมีโดยรอบ เมืองโบราณ
 - ดำเนินการทางกฎหมาย เก็บค่าจอดรถใช้ที่ดินและอาคารริมสองข้างทาง หลวงแม่จันทน์หมายเลข 3 ตอนบางปู-บางปะกง
 - ขยายผิวจราจรทางหลวงจังหวัดหมายเลข 3344 บริเวณศรีนครินทร์ และสะพาน ลอยข้ามทางหลวงแม่จันทน์หมายเลข 34
 - ปรับปรุงผิวจราจรทางหลวงแม่จันทน์หมายเลข 3 ตอนบางปู-บางปะกง
- แผนและโครงการระยะยาว
- สร้างถนน เชื่อมระหว่างถนนสุขุมวิทและบางแคว
 - ขยายผิวจราจรและสร้างสะพานที่บริเวณบางแควใหญ่ใหม่ หรือสร้างถนน ซ้ำใหม่ เนื่องจากผิวจราจรเดิมคับแคบมาก
 - ปรับปรุงภูมิสถาปัตยกรรมวัดบางแควใหญ่ใหม่
 - อนุรักษ์ถ้ำน้ำร้อนวิเศษ ไบรอน และถ้ำน้ำร้อนวิเศษ ไบรอน

5-27

ชื่อแผนอเนกวิธีทางพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดฉะเชิงเทรา

<p>การศึกษารายละเอียดเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยว ชลบุรี ฉะเชิงเทรา และ ฉะเชิงเทรา</p> <p>ดำเนินการโดย บริษัท จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย</p>	<p>แผนที่ 5.7</p>
---	-----------------------

5.6.5 แผนและโครงการพัฒนาโดยสังเขป

แผนและโครงการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรปราการนี้มีไม่มากนัก -
เนื่องจากอิทธิพลแรงดึงดูดของสถานที่ท่องเที่ยวหลัก คือ เมืองโบราณ กัมฟ้าร์มจระเข้ และสวน
สัตว์ ซึ่งเป็นของเอกชนทั้งสองแห่ง

สถานที่ท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นสถานที่ท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม -
กระจุกตัวอยู่ในเทศบาลเมืองสมุทรปราการ และเทศบาลเมืองกระประแดง ไม่ต่อเนื่องถึง
กัน การพัฒนาในระยะแรกจึงเน้นหนักทางด้านเขตเทศบาลเมืองสมุทรปราการก่อน สถานที่ท่องเที่ยว
เที่ยวที่สำคัญเป็นของเอกชนมีสภาพการพัฒนาดีอยู่แล้ว เพียงแต่กำหนดมาตรการอนุรักษ์สภาพ
แวดล้อมมิให้เมืองและอุตสาหกรรม ซึ่งกำลังขยายตัวอย่างรวดเร็วเข้ามาทำลายบรรยากาศการ
ท่องเที่ยวลง สถานที่ท่องเที่ยว เช่น วัดอโศการาม และทะเลสาบเจดีย์ ก็มีสภาพค่อนข้างดีอยู่
แล้ว เพียงแต่พัฒนาปรับปรุงทางเข้าหรือภูมิสถาปัตยกรรมที่เข้ามารวมเพียงพอ

การพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวด้านภูมิสถาปัตยกรรมในระยะนี้ควรดำเนินการ
เพียงการอนุรักษ์โบราณสถานอย่างสม่ำเสมอ เมื่อถึงเวลาที่เหมาะสมเชื่อมโยงระหว่างจังหวัดสมุทรปราการ
การฝั่งซ้ายและฝั่งขวา เข้าด้วยกันแล้ว จึงค่อยพิจารณาพัฒนาให้ดึงดูดและรองรับนักท่องเที่ยวได้

ในระยะสั้นนี้ควรเร่งประสานงานจังหวัด สโมสรสุโขทัยให้มีการขยายตัวจราจรทาง
หลวงจังหวัดหมายเลข 3344 และสะพานกิโลเมตรข้ามทางหลวงหมายเลข 4 จากเดิม 2 ช่อง
จราจร ไปกลับ เป็น 4 ช่องจราจร ไป-กลับ และปรับปรุงผิวจราจรทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3
ตอนบางปู-บางปะกง

สำหรับหลวงงัด ได้ขอทางรถไฟคู่ขึ้น เข็มรถรางที่จังหวัดสมุทรปราการเนื่องจากกลุ่มสถานที่
ท่องเที่ยวอื่น ๆ จึงยังไม่ควรมีการคิดรถไฟคู่ ในระยะแรก เมื่อมีการสร้างถนนเชื่อมระหว่าง
บางนากับบางปูแล้วจึงค่อยพัฒนาถนนเข้าวัด และภูมิสถาปัตยกรรมร่วมกันไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

6.7 การประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเบื้องต้น

เนื่องจากการพัฒนาการท่องเที่ยวของแต่ละจังหวัด จำเป็นต้องมีการก่อสร้างไม่มากนัก โดยในส่วนของภาครัฐบาลมักเน้นการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภค และสาธารณูปการ เพื่อสนับสนุนการพัฒนาของภาคเอกชนเป็นส่วนใหญ่ ขณะที่ภาคเอกชนมักมุ่งพัฒนาด้านที่พัก สิ่งอำนวยความสะดวก และบริการสำหรับนักท่องเที่ยวประเภทต่าง ๆ โครงการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภคและสาธารณูปการที่ดำเนินการโดยภาครัฐบาล มักเป็นโครงการขนาดใหญ่ที่ใช้งบประมาณและก่อให้เกิดผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมมาก จึงมีความจำเป็นต้องมีการพิจารณาเตรียมการป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อมที่จะเกิดขึ้นตามมา การประเมินผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมก่อนการพัฒนานี้จะช่วยให้หน่วยงานของรัฐมีข้อมูลประกอบการพิจารณาตัดสินใจอนุมัติโครงการ

แม้ว่าการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมเบื้องต้น (Initial Environment Examination IEE) ของโครงการพัฒนาจะสามารถชี้ให้เห็นถึงข้อเปรียบเทียบระหว่างสิ่งแวดล้อมก่อนการพัฒนาและผลที่จะเกิดขึ้นจากโครงการพัฒนาแล้วก็ตาม แต่บางโครงการอาจมีความจำเป็นต้องมีการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมในรายละเอียด (Environmental Impact Assessment EIA) เมื่อทบทวนให้เกิดความแน่ใจว่าโครงการนั้น ๆ จะไม่ก่อให้เกิดปัญหาต่อสิ่งแวดล้อมในภายหลัง ปัจจุบันโครงการพัฒนาของภาครัฐบาลมักดำเนินการ โดยมีได้คำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่จะเกิดขึ้น จึงก่อให้เกิดปัญหาติดตามมา ซึ่งทำการแก้ไขได้ยาก

การประเมินสภาพแวดล้อมเบื้องต้น โครงการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดชลบุรี - ฉะเชิงเทราและสมุทรปราการนี้ จะทำการประเมินในภาพรวมทั้งพื้นที่ ไม่ประเมินจำเพาะเจาะจงเป็นโครงการ เมื่อเตรียมการป้องกันแก้ไขสำหรับพื้นที่ต่อไป เมื่อมีการอนุมัติโครงการแต่ละโครงการแล้ว จึงควรให้มีการศึกษาประเมินผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมในรายละเอียดของแต่ละโครงการต่อไป

โครงการที่ซึ่งเสนอให้มีการพัฒนาในทั้งสามจังหวัดดังกล่าวข้างต้น สามารถประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเบื้องต้นของแต่ละจังหวัดได้ดังนี้

5.7.1 จังหวัดชลบุรี

พื้นที่ของจังหวัดชลบุรีที่เสนอให้มีการพัฒนาการท่องเที่ยวแบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มบางแสน-ศรีราชา และกลุ่มนันทา-นาจอมเทียน กลุ่มท่องเที่ยวทั้งสองนี้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่เป็นที่รู้จักและได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ

1) กลุ่มบางแสน-ศรีราชา

สถานเวดลุ่มปัจจุบัน

บางแสน-ศรีราชา เป็นสถานที่ท่องเที่ยวตากอากาศประเภทหาดทรายชายทะเล สำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีชื่อเสียงมากในอดีต ต่อมาได้เสื่อมความนิยมลง เนื่องจากมีสถานที่ท่องเที่ยวประเภทเดียวกันได้รับการพัฒนาขึ้นใหม่เป็นจำนวนมาก สถานที่ท่องเที่ยวสำคัญคือ ชายหาดบางแสนประสบปัญหาสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ทั้งภัยและสิ่งอำนวยความสะดวกที่เสื่อมโทรม การกำจัดขยะ การระบายน้ำและบำบัดน้ำเสีย การจราจร เป็นต้น ต่อมาเมื่อได้มีการยกฐานะสุขาภิบาลแสนสุขขึ้นเป็นเทศบาลตำบลแสนสุข การแก้ไขปัญหาของชายหาดบางแสนได้ เริ่มดำเนินการอย่างจริงจัง สภาพการท่องเที่ยวได้ฟื้นตัวขึ้นมาเป็นลำดับ จนอาจกล่าวได้ว่าชายหาดบางแสนได้กลับมาเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญสำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทยอีกครั้งหนึ่ง แต่การแก้ไขปัญหาดังกล่าวยังไม่สามารถดำเนินการโดยสมบูรณ์แบบ เนื่องจากยังไม่มีแผนพัฒนาที่ชัดเจน ประกอบกับขาดงบประมาณสนับสนุนการพัฒนา

สถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญอื่น ๆ ในกลุ่มนี้ประกอบด้วย ได้แก่ สวนสัตว์เปิดเขาเขียว เป็นสวนสัตว์ซึ่งพัฒนาขึ้นแก่สัตว์ที่ป่าเสื่อมโทรมของ เขาเขียว สถานเวดลุ่ม โดยรอบเป็นพื้นที่เกษตรกรรม ศรีราชาปัจจุบันมีบทบาทการเป็นเที่ยวเชิงเบ็ดเตล็ดที่นักท่องเที่ยวมาข้ามเรือ ไปยังเกาะสีชัง แต่เนื่องจากเทศบาลตำบลศรีราชาตั้งอยู่ใกล้กับชุมชนอุตสาหกรรม และท่าเรือน้ำลึกแหลมมิ่ง ทำให้การพัฒนาเมืองขยายตัวอย่างรวดเร็ว ส่วนเกาะสีชังได้พัฒนาเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจแห่งแต่สถานและ โครงสร้างพื้นฐานยังไม่ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควร ในระยะต่อไปหากเอกชนเริ่มดำเนินการพัฒนาท่าเรือน้ำลึกและ โรงงานอุตสาหกรรมที่บนเกาะจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อสถานเวดลุ่มของเกาะนี้เป็นอย่างมาก หากไม่มีระบบการควบคุมและติดตามอย่างมีประสิทธิภาพ

สถานเวดลุ่มภายหลังการพัฒนา

โครงการพัฒนาที่ สนค. ได้ดำเนินการโดยกลุ่มท่องเที่ยวนี้ ส่วนใหญ่เป็นโครงการที่มุ่งแก้ไขปัญหสถานเวดลุ่มที่เสื่อมโทรมอยู่ในปัจจุบัน อาทิเช่น การระบายน้ำและบำบัดน้ำเสีย การกำจัดขยะ การปรับปรุงถนน การปรับปรุงภูมิทัศน์โดยรอบ จึงมีผลช่วยให้คุณภาพของสิ่งแวดล้อมดีขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน แต่ก็มีบางโครงการที่อาจเกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ได้แก่ โครงการตัดถนนเลี่ยงชายทะเลอ่างศิลา-บางไผ่ศรีวอ-บางทราย โครงการโรงบำบัดน้ำเสีย และสถานที่กำจัดขยะของเทศบาลตำบลแสนสุข การสร้างท่าเทียบเรือท่องเที่ยวศรีราชาและเกาะสีชัง (ตารางที่ 5.1)

ตัวชี้วัด (KPI)	ด้านคุณธรรม				ด้านวินัยและจรรยาบรรณ				ด้านความรู้ความสามารถ						ด้านผลสัมฤทธิ์				
	คุณประโยชน์	ความซื่อสัตย์	ความซื่อตรง	ความซื่อสัตย์สุจริต	ตรงต่อเวลา	รักษาวินัย	ปฏิบัติตามจรรยาบรรณ	ปฏิบัติตามจรรยาบรรณ	ความรู้	ความสามารถ	ทักษะ	ประสบการณ์	ผลงาน	ความพึงพอใจ	ความพึงพอใจ	ความพึงพอใจ	ความพึงพอใจ	ความพึงพอใจ	ความพึงพอใจ
จังหวัดชัยภูมิ กลุ่มบางแผน - ศรีราชา																			
ระยอง																			
1. ปรับปรุงภูมิทัศน์อาคารสถานที่ราชการบางแผน	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2. ปรับปรุงภูมิทัศน์อาคารสถานที่ราชการระยอง	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3. ขยายระบบน้ำประปา	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4. จัดทำระบบน้ำกินน้ำดื่ม	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5. จัดทำสถานที่ที่สะอาดและอุปโภคบริโภคที่สะอาด	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6. ขยายเขตขยายและดูแลรักษาพื้นที่	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
7. ขยายตัวอาคารถนนผ่านชุมชน บางแผนผ่านชุมชน	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
8. จัดทำถนนเลียบริมฝั่ง ชัยภูมิ - ศาลากลางระยอง	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
9. พัฒนาสวนสัตว์เปิดเขาเขียว	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
10. บูรณะพระธาตุขามแก่น	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
11. ปรับปรุงภูมิทัศน์อาคารพระธาตุขามแก่น	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
12. ปรับปรุงสถานที่ท่องเที่ยวเกาะช้าง	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ระยอง																			
1. ขยายตัวอาคารถนนผ่านชุมชน - อำเภอฉะเชิงเทรา	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2. ขยายตัวอาคารถนน อำเภอฉะเชิงเทรา - อ่าวฉะเชิงเทรา	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3. จัดทำถนนเลียบริมฝั่งอำเภอฉะเชิงเทรา - บางทราย	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4. ปรับปรุงภูมิทัศน์อาคารถนนทางหลวง - สวนสัตว์เปิด	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5. ปรับปรุงภูมิทัศน์อาคารถนนทางหลวง - สวนสัตว์เปิด	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6. ขยายปรับปรุงภูมิทัศน์อาคาร อำเภอฉะเชิงเทรา	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
7. จัดทำโครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณศรีราชา	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
8. จัดทำพื้นที่บริเวณเกาะช้าง	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

หมายเหตุ: 1. ในสถานะที่ว่าง หมายถึง ไม่มีความรับผิดชอบ 2. ในสถานะที่ว่าง หมายถึง รับผิดชอบการดำเนินงาน

หมายเหตุ: 3. 5 หมายถึง 5 ปี 4. 4 หมายถึง 4 ปี 5. 3 หมายถึง 3 ปี 6. 2 หมายถึง 2 ปี 7. 1 หมายถึง 1 ปี 8. 0 หมายถึง ไม่มีความรับผิดชอบ

2) กลุ่มนักศึกษา-สิดเจบ

สภาวะแวดล้อมก่อนการพัฒนา

กลุ่มนี้มีชายหาดนักศึกษา-นางจอมเทียน เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงแพร่ -
ในระดับนานาชาติ การเติบโตอย่างรวดเร็วจนระดมโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภค และ
สาธารณูปการ ซึ่งภาครัฐต้องจัดเตรียมให้ไม่เพียงพอต่อความต้องการ สร้างความเสื่อมโทรมต่อ
สภาพแวดล้อมและบรรยากาศการท่องเที่ยว โดยเฉพาะปัญหาการระบายน้ำและน้ำบาดาลเสีย การ
กำจัดขยะ การประปา การจราจร และการใช้ที่ดิน ซึ่งหน่วยงานที่รับผิดชอบและเกี่ยวข้องต่างได้
พยายามเข้าแก้ไขปัญหาดังกล่าว แต่ยังไม่สัมฤทธิ์ผลเท่าที่ควร

สภาวะแวดล้อมภายหลังการพัฒนา

เช่นเดียวกับกลุ่มบางแสน-ศรีราชา โครงการพัฒนาที่เสนอให้ดำเนินการใน
กลุ่มนี้ เป็นโครงการที่มุ่งแก้ไขปัญหาสภาวะแวดล้อมที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน หากสามารถดำเนินการ
พัฒนาได้ตามแผนที่กำหนดไว้ย่อมทำให้คุณภาพของสิ่งแวดล้อมได้ดียิ่งขึ้นอย่างแน่นอน แต่
ก็มีบางโครงการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ได้แก่ โครงการโรงบำบัดน้ำเสีย โครงการ
การสถานีกำจัดขยะ โครงการโครงการสาธารณูปโภค ซึ่งต้องศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมทั้งที่เขตทราย และ
โครงการท่าเทียบเรือท่องเที่ยว (ตารางที่ 5.2)

5.7.2 จังหวัดระยอง

สภาวะแวดล้อมก่อนพัฒนา

สถานที่ท่องเที่ยวส่วนใหญ่ของจังหวัดระยองเป็นสถานที่ท่องเที่ยวประเภท -
ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ที่สําคัญได้แก่ วัดโสธรฯ รางมวน จังหวัดท่องเที่ยวชาวไทยนิยม
ไทม์ฮิลล์เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะในวันเสาร์อาทิตย์ สถานที่ท่องเที่ยวที่กลับถึงหมดตั้งอยู่ภายใน
เขตชุมชน โดยเฉพาะเทศบาลเมืองระยอง ทวีปและเทศบาลเมืองแกลง มีเพียงสถานที่ท่องเที่ยว
ในบริเวณหาดกวนอู ซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่เกษตรกรรมของเกษตรกรส่วนใหญ่ สถานที่ท่องเที่ยวที่
สำคัญอีกประการหนึ่งคือ สวนผลไม้และการท่องเที่ยวชมไร่ผลไม้บางประเภท ซึ่งมีสภาวะแวดล้อม
และภูมิทัศน์ที่เป็นธรรมชาติกับวิถีชุมชนและเกษตรกรรม

สภาวะแวดล้อมภายหลังการพัฒนา

โครงการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เสนอให้ดำเนินการในด้านบริการในจังหวัด
และเชิงเขา ประกอบด้วยโครงการปรับปรุงภูมิทัศน์ตามสถานที่ท่องเที่ยว และการปรับปรุงขยาย
ผิวจราจรถนนเดิม เพื่อให้รถท่องเที่ยวสามารถเดินทางได้โดยสะดวกยิ่งขึ้น จึงมีผลกระทบต่อ
สภาวะแวดล้อมน้อยมาก (ตารางที่ 5.3)

ประเภทการดำเนินงาน	การดำเนินงาน			การติดตาม			การประเมินผล														
	ดำเนินการ	ประเมินผล	รายงาน	ประเมินผล	รายงาน	ประเมินผล	ประเมินผล	ประเมินผล	ประเมินผล	ประเมินผล	ประเมินผล	ประเมินผล	ประเมินผล	ประเมินผล	ประเมินผล	ประเมินผล	ประเมินผล	ประเมินผล	ประเมินผล	ประเมินผล	
จัดตั้งศูนย์ฯ กลุ่มอาชีพ - สหกรณ์	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
1. จัดทำแผนปฏิบัติการ	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
2. จัดทำโครงการ	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
3. จัดทำรายงานผลการดำเนินงาน	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
4. จัดทำรายงานผลการดำเนินงาน	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
5. จัดทำรายงานผลการดำเนินงาน	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
6. จัดทำรายงานผลการดำเนินงาน	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
7. จัดทำรายงานผลการดำเนินงาน	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
8. จัดทำรายงานผลการดำเนินงาน	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
9. จัดทำรายงานผลการดำเนินงาน	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
10. จัดทำรายงานผลการดำเนินงาน	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
11. จัดทำรายงานผลการดำเนินงาน	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
12. จัดทำรายงานผลการดำเนินงาน	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
13. จัดทำรายงานผลการดำเนินงาน	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
14. จัดทำรายงานผลการดำเนินงาน	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
15. จัดทำรายงานผลการดำเนินงาน	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
16. จัดทำรายงานผลการดำเนินงาน	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
17. จัดทำรายงานผลการดำเนินงาน	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
18. จัดทำรายงานผลการดำเนินงาน	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
19. จัดทำรายงานผลการดำเนินงาน	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
20. จัดทำรายงานผลการดำเนินงาน	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/

หมายเหตุ: 1/2 - 1/3 หมายถึง...
 1/2 หมายถึง...
 1/3 หมายถึง...

3 หมายถึง...
 2 หมายถึง...
 1 หมายถึง...
 0 หมายถึง...

5.7.3 จังหวัดสมุทรปราการ

สภาวะแวดล้อมปัจจุบัน

จังหวัดสมุทรปราการตั้งอยู่ไม่ห่างจากกรุงเทพมหานคร สถานที่ท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นสถานที่ท่องเที่ยวประเภทวัฒนธรรมที่สำคัญ ได้แก่ เมืองโบราณ กับฟาร์มจระเข้และสวนสัตว์ ซึ่งเป็นที่รู้จักแพร่หลายทั้งในหมู่นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ ก็เป็นของเอกชน สถานที่ท่องเที่ยวนอกจากสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญทั้งสองนี้ มีแรงดึงดูดต่ำ ได้รับความนิยมจากตลาดน้อยมากและส่วนใหญ่ ยังไม่ได้รับการพัฒนา ชุมชนจังหวัดสมุทรปราการเป็นชุมชนย่านอุตสาหกรรมซึ่งกำลังขยายตัวอย่างรวดเร็ว จนก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตสภาพโดยส่วนรวมของชุมชนยังต้องมีการพัฒนาอีกมาก

สภาวะแวดล้อมภายหลังการพัฒนา

โครงการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เสนอให้ดำเนินการในจังหวัดนี้ เป็นโครงการปรับปรุงขยายการจราจรและสร้างถนนสายใหม่ เพื่อแก้ไขปัญหการจราจรที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ขณะเดียวกันก็มีผลในทางเชื่อมโยงสถานที่ท่องเที่ยวให้สามารถเดินทางให้วงรอบได้และโครงการปรับปรุงภูมิทัศน์สถานที่ท่องเที่ยวในบางบริเวณโดยทั่วไป นับว่าก่อให้เกิดผลดีต่อการปรับปรุงและการพัฒนาคุณภาพของสิ่งแวดล้อม (ตารางที่ 5.4) นอกจากนี้บางโครงการที่เป็นโครงการใหม่ ได้แก่ โครงการพัฒนารางลิ-บางปู อาจต้องมีการประเมินผลกระทบต่อสภาวะแวดล้อมในรายละเอียดต่อไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 6

ร่างข้อกำหนดเพื่อการศึกษาแผนหลัก พัฒนาการท่องเที่ยว จังหวัดชลบุรี ฉะเชิงเทรา และสมุทรปราการ

6.1 ความเป็นมา

จังหวัดชลบุรี ฉะเชิงเทรา และสมุทรปราการ เป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ต่อเนื่องกัน และอยู่ในรัศมีการเดินทางจากกรุงเทพมหานคร เพียง 1-2 ชั่วโมง ทั้งสามจังหวัดนี้มีสถานที่ท่องเที่ยวและชนบทธรรมชาติที่สวยงามและน่าสนใจหลายประการ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจึงได้มอบให้สำนักบริการวิชาการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทำการศึกษาเบื้องต้นเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดทั้งสามดังกล่าวข้างต้น

ผลการศึกษาของสำนักบริการวิชาการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ชี้ให้เห็นว่า จังหวัดทั้งสามมีศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยว อันจะมีบทบาทอย่างสำคัญต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศ และการพัฒนาเศรษฐกิจของท้องถิ่น พร้อมนี้ได้เสนอแนวทางและโครงการพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดทั้งสาม ซึ่งการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเห็นสมควรให้มีการจัดทำแผนหลักพัฒนาการท่องเที่ยว จังหวัดชลบุรี ฉะเชิงเทรา และสมุทรปราการขึ้น เพื่อเป็นเครื่องมือการพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดทั้งสามต่อไป

6.2 วัตถุประสงค์

การศึกษาแผนหลักพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดชลบุรี ฉะเชิงเทรา และสมุทรปราการ มีวัตถุประสงค์ดังนี้

- 1) เพื่อพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีอยู่ ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศและเกิดผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสร้างงานให้แก่ท้องถิ่น
- 2) เพื่อให้การพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นไปอย่างเหมาะสมและยังคงอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและวัฒนธรรมอันมีค่าไว้สำหรับชนรุ่นหลัง
- 3) เพื่อใช้เป็นแม่บทในการวางแผนและจัดทำโครงการ ในรายละเอียดเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวในลำดับต่อไป ตลอดจนเป็นแนวทางในการประสานแผน โครงการและการปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ

6.3 พื้นที่ศึกษา

พื้นที่ที่จะทำการศึกษาประกอบด้วย พื้นที่จังหวัดชลบุรี ฉะเชิงเทราและสมุทรปราการ รวมทั้งสิ้นประมาณ 10,787 ตารางกิโลเมตร

6.4 ขอบเขตของการศึกษา

6.4.1 สํารวจ รวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์สภาพทั่วไปของพื้นที่ (Profile)

- 1) ลักษณะทางกายภาพ ได้แก่ การแบ่งเขตการปกครอง สภาพภูมิประเทศ ภูมิอากาศ อุทกวิทยา ทรัพยากรธรรมชาติ การใช้ที่ดิน ภัยธรรมชาติ และอุปสรรคต่อการท่องเที่ยว
- 2) ลักษณะทางด้านประชากร ได้แก่ ขนาดของประชากร การกระจายตัวของประชากร ในพื้นที่ และอัตราการเปลี่ยนแปลงประชากร
- 3) ลักษณะทางเศรษฐกิจ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์มวลรวมของพื้นที่ อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจ โครงสร้างการผลิต และรายได้ของประชากร
- 4) ลักษณะทางสังคม ได้แก่ ประวัติความเป็นมาของชุมชน ความเชื่อ ประเพณี วัฒนธรรม และการละเล่นท้องถิ่น ภาษาพูด การนับถือศาสนา และชนกลุ่มน้อย
- 5) โครงการพัฒนาต่าง ๆ ที่กำลังดำเนินการหรือมีแผนจะดำเนินการ ที่จะมีส่วนกระทบต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว

6.4.2 สํารวจ รวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ตลาดการท่องเที่ยว

- 1) สํารวจ รวบรวม วิเคราะห์ข้อมูล ลักษณะนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศ ในเรื่องสัญชาติ เชื้อชาติ แหล่งที่มา เพศ วัย การศึกษา อาชีพ ระดับรายได้ ขนาดและประเภทของกลุ่มที่ได้มาทางด้าน จำนวนครั้งที่เดินทางมายังพื้นที่นี้ และอื่น ๆ
- 2) สํารวจ รวบรวม วิเคราะห์ข้อมูล พฤติกรรมนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศ ในเรื่องวัตถุประสงค์ของการเดินทาง มุมเหตุสนใจในการท่องเที่ยว ช่วงเวลา และฤดูกาลท่องเที่ยว ยานพาหนะที่เลือกใช้ สถานที่ท่องเที่ยวที่เลือก สถานที่พักแรมที่เลือก ระยะเวลาวันพักแรม สินค้าและบริการที่เลือกซื้อหรือใช้ ประมาณการค่าใช้จ่าย ที่พักผ่อนและอื่น ๆ
- 3) สํารวจ รวบรวม วิเคราะห์ข้อมูล ลักษณะของตลาดการท่องเที่ยว ในเรื่องประเภทของตลาด ขนาดและการกระจายตัวของนักท่องเที่ยว ส่วนแบ่งของตลาด และอื่น ๆ
- 4) คาดประมาณขนาด ประเภท และแนวโน้มของตลาดในอนาคต พร้อมทั้งกิจกรรมความต้องการของนักท่องเที่ยว

6.4.3 สํารวจ รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูล สภาพที่ท่องเที่ยว ทัศนธรรมนิยมประเพณี ศิลปวัฒนธรรม และงานหัตถกรรมพื้นบ้าน ประเมินศักยภาพและขีดความสามารถในการรองรับ (Carrying Capacity) เพื่อวางแผนพัฒนาในลำดับต่อไป

6.4.4 สํารวจ รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลด้านที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญความสะดวกและบริการท่องเที่ยวทั้งในด้านปริมาณ คุณภาพ และความพอใจในการรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวที่จะเพิ่มขึ้นในอนาคต

6.4.5 สํารวจ รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลด้านการพัฒนาเมืองและชุมชน ระบบคมนาคม ระบบไฟฟ้า ระบบประปา ระบบระบายน้ำ ระบบบำบัดน้ำเสีย ระบบกำจัดขยะ และระบบโทรคมนาคม ทั้งในด้านปริมาณ คุณภาพ และความพอใจในการรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวที่จะเพิ่มขึ้นในอนาคต

6.4.6 สรุปความสัมพันธ์ระหว่างตลาด และอุปทานการท่องเที่ยว วิเคราะห์ตลาดการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพ และอุปทานการท่องเที่ยว ได้แก่ สถานที่ท่องเที่ยว กิจกรรม ที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญ และบริการท่องเที่ยวที่จะต้องพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด ตลอดจนปัญหา อุปสรรคและข้อจำกัดในการพัฒนา

6.4.7 กำหนดนโยบาย เป้าหมาย แนวทางและกลวิธีในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยส่วนรวม

6.4.8 จัดทำแผนพัฒนาและส่งเสริมด้านตลาด

- 1) กำหนดสํารูป (Image) ของการพัฒนา
- 2) กำหนดแนวทางพัฒนาการตลาดโดยส่วนรวม
 - 2.1) กำหนดกลุ่มเป้าหมาย
 - 2.2) กำหนดแผนการเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยว
 - 2.3) กำหนดแผนการขยายระยะเวลาพักแรม
- 3) กำหนดแนวทางและแผนการพัฒนาลาดภายในประเทศ (Domestic)
- 4) กำหนดแนวทางและแผนการพัฒนาลาดต่างประเทศ (International)
- 5) กำหนดแนวทางและแผนการส่งเสริมการท่องเที่ยว (Promotion Plan)

6.4.9 จัดทำแผนพัฒนา อุปทานการท่องเที่ยว

- 1) จัดทำแผนเฉพาะคณะโครงการพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยว (Tourist Attraction) และกลุ่มสถานที่ท่องเที่ยว (Tourist Cluster)
- 2) จัดทำแผนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน
- 3) เสนอแผนพัฒนาที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญความสะดวก และบริการท่องเที่ยว
- 4) เสนอแผนพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยวด้านประเพณีและวัฒนธรรม

6.4.10 จัดลำดับความสำคัญและกำหนดขั้นตอนโครงการพัฒนา รวมทั้งงบประมาณรายจ่ายที่ต้องใช้ในการพัฒนาตามช่วงเวลาของแผน โดยแบ่งออกเป็นโครงการระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว

6.4.11 วิเคราะห์ความเหมาะสมทางด้านเศรษฐกิจและการเงินของโครงการ รวมทั้ง รายได้ และภาวะการมีงานทำที่จะเกิดขึ้นจากการพัฒนาการท่องเที่ยวของแต่ละจังหวัด

6.4.12 ประเมินผลกระทบต่อสภาวะแวดล้อม ทั้งในด้านทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากร- นิเวศวิทยา คุณค่าการใช้ประโยชน์ของมนุษย์ และคุณค่าต่อคุณภาพชีวิต สังคม และเศรษฐกิจ

6.4.13 จัดทำแผนการดำเนินงานและจัดตั้งองค์กรขึ้น เพื่อทำหน้าที่บริหาร ประสานงาน และดำเนินการให้เป็นไปตามแผน รวมทั้งการออกกฎระเบียบที่จำเป็น เพื่อควบคุมการพัฒนาให้ เป็นไปตามทิศทางที่ต้องการ โดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายที่ระบุไว้ หรือยกร่างกฎหมายใหม่

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

แบบสอบถามนักท่องเที่ยวนัก

โครงการ การศึกษาเบื้องต้นเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดชลบุรี/ฉะเชิงเทรา
สมุทรปราการ
โดย สำนักวิทยบริการวิชาการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
เรื่อง แบบสอบถามทัศนคติของนักท่องเที่ยวที่มีต่อสถานที่ท่องเที่ยว

วันที่ ____ / ____ / 2533 เวลา ____ สถานที่ ____ ผู้บันทึก ____

เลขที่แบบสอบถาม

1. เพศ ชาย หญิง
2. อายุ ต่ำกว่า 15 ปี 16-25 ปี
 26-35 ปี 36-45 ปี
 46-60 ปี 60 ปีขึ้นไป
3. ที่อยู่ปัจจุบัน อำเภอ _____ จังหวัด _____
4. ระดับการศึกษา
 ประถมศึกษา มัธยมศึกษา ระดับอาชีวศึกษา (ปวส., ปวศ., ปวท.)
 ระดับอุดมศึกษา ปริญญาตรีขึ้นไป
5. อาชีพ รัฐบาล/รัฐวิสาหกิจ นักค้า/นักธุรกิจ รับจ้าง
 นักเขียน / นักศึกษา / แม่บ้าน / ทำงานโดยไม่ได้ค่าจ้าง
 อื่น ๆ ระบุ _____
6. รายได้ทั้งสิ้นสองท่านประมาณได้ละ
 ต่ำกว่า 1,500 บาท 1,500 - 3,000 บาท
 3,001 - 4,500 บาท 4,501 - 6,000 บาท
 6,001 - 7,500 บาท 7,501 - 10,000 บาท
 10,001 - 15,000 บาท 15,001 - 20,000 บาท
 20,001 - 30,000 บาท มากกว่า 30,000 บาท

7. ท่านเคยเดินทางมาเที่ยวที่ใดหรือไป ไปเคย เคย จำนวน _____ ครั้ง
8. ช่วงเวลาที่ท่านชอบเดินทางท่องเที่ยว ช่วงเดือน _____
9. ลักษณะการเดินทาง คนเดียว กลุ่มเพื่อน _____ คน ครอบครัว _____ คน
10. ยานพาหนะในการเดินทาง
 รถโดยสารประจำทาง (บขส.) รถโดยสารรับอากาศ (รถทัวร์)
 รถยนต์ส่วนตัว / รถตู้/รถกระบะ รถยนต์ของวิสาหกิจที่เช่า
 รถยนต์เช่าเหมา อื่น ๆ ระบุ _____
11. ท่านพักค้างคืนในการเดินทางครั้งนี้หรือไม่ พักค้างคืน ไม่พักค้างคืน
12. ประเภทของที่พักที่ท่านพักค้างคืน
 โรงแรม หิงกาโล Guest house บ้านญาติ/เพื่อน
 วัด/โรงเรียน _____ อื่น ๆ ระบุ _____
13. ระยะเวลาที่พัก 1 คืน 2 คืน 3 คืน มากกว่า 3 คืน
14. จุดประสงค์หลักของการเดินทางในครั้งนี้
 ท่องเที่ยว ชุมกิจ ราชการ เยี่ยมญาติ/เพื่อน
 อื่น ๆ ระบุ _____
15. สิ่งจูงใจที่ทำให้ท่านเดินทางมาท่องเที่ยว (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 มีคนแนะนำ/ชักชวน วารสารการท่องเที่ยว
 ภาพโฆษณาของวิสาหกิจที่เช่า วิทยุ, โกรททัศน์
 อื่น ๆ ระบุ _____
16. ประเภทของแหล่งท่องเที่ยวที่ท่านสนใจ (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 ชายหาด เกาะ ป่าเขา, น้ำตก
 สถานที่ทางประวัติศาสตร์ ตลาดผลไม้, สวนผลไม้
 ตลาดของที่ระลึก อื่น ๆ ระบุ _____

17. แหล่งท่องเที่ยวที่ห้ามแวะไปหาการท่องเที่ยวครั้งนี้

- ชลบุรี**
☐ เขาสามมุก	☐ บางแสน	☐ ท้องถนน
☐ หาดจอมเทียน	☐ สวนเบญจกิติ	☐ น้ำตกชันตาเถร
☐ หาดทรายทอง	☐ สวนสัตว์เปิดเขาเขียว	☐ ศรีราชา
☐ พัทยา	☐ เมืองจำลอง	☐ วัดญาณสังวราราม
☐ สยามคันทันต์	☐ สวนหิน	☐ หมู่บ้านช้าง
☐ สวนผีเสื้อ	☐ สวนพฤกษศาสตร์เมืองพัทยา	☐ การแสดงช้าง
☐ หมู่บ้านชาวเขา	☐ เกาะล้าน	☐ บางเสร่
☐ Sea sand club	☐ อื่น ๆ ระบุ _____	
- ฉะเชิงเทรา**
☐ วัดโสธรวรารามวชิราราม	
☐ ศูนย์ศึกษาธรรมชาติและสวนพฤกษศาสตร์ _____	☐ อื่น ๆ ระบุ _____
- สมุทรปราการ**
☐ พระสมุทรเจดีย์	☐ เมืองโบราณ	☐ ป้อมพระจุลจอมเกล้า
☐ สวนนกวิบูลย์	☐ บางปู	☐ ฟาร์มจระเข้
☐ งานสงกรานต์วัดพระปฐมเจดีย์	☐ อื่น ๆ ระบุ _____	

18. กิจกรรมท่องเที่ยวที่ห้ามเล่นไป

- ขับรถเล่น หนีรถแดง หนีรถทางน้ำ แวะชม

19. ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวครั้งนี้

☐ ค่าอาหารและเครื่องดื่ม	_____ บาท/วัน
☐ ค่าที่พัก	_____ บาท/วัน
☐ ค่ารถเช่า	_____ บาท/วัน
☐ ค่าประกันภัย	_____ บาท/วัน
☐ ค่าพาหนะ	_____ บาท/วัน
☐ ค่าใช้จ่ายด้านอื่น ๆ	_____ บาท/วัน
☐ ค่าใช้จ่ายด้านอื่น ๆ ระบุ _____	_____ บาท/วัน
☐ ค่าใช้จ่ายด้านอื่น ๆ ระบุ _____	_____ บาท

20. การท่องเที่ยวครั้งนี้ห้ามแวะจังหวัดอื่นนอกเหนือจากแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนี้หรือไม่

- ไม่แวะ แวะที่ _____

21. ท่านคิดจะเดินทางกลับมาจากที่ทำงานหรือไม่

มา ไม่มา

เหตุผลใจที่จะกลับมาจากที่ทำงาน (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ สบายที่ทำงานที่ทำงาน	☐ เดินทางใกล้ ถนนและการจราจรสะดวก
☐ ความปลอดภัย	☐ สิ้นค้าเก็บเบื่องและทองที่ระลึก
☐ ประเพณีและวัฒนธรรมที่ทำงาน	☐ การประชาสัมพันธ์
☐ ที่นั่งสะอาด สะดวกและปลอดภัย	☐ อื่น ๆ ระบุ _____

22. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว การบริการและสิ่งก่อสร้างอื่น ๆ ที่ท่านต้องการให้สร้างขึ้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Visitor Questionnaire

Project. Preliminary Study for Tourism Planning in Chaaburi,
Chachoengsao and Samut Prakan
By Unisearch Chulalongkorn University
Title Visitor questionnaire for tourism plan .

Date ____ / ____ /1991 Time _____ Place _____ Writer _____

Number of questionnaire

1. Your nationality _____
2. Your sex Male Female
3. Your Age under 15 years. 16 - 25 years.
 26 - 35 years. 36 - 45 years.
 46 - 60 years. over 60 years.
4. Your education Secondary school High school
 Vocational school College
5. Your occupation
 Professional/administrative of managerial
 Salesman / clerical or commercial employee
 Government or military employee
 Housewife or unpaid family worker
 Student/retired Unemployed.
 other (please specify) _____
6. How much your total household income per month?
 under 7,000 US\$. 7,001 - 12,000 US\$.
 12,001 - 15,000 US\$. 15,001 - 25,000 US\$.
 25,001 - 50,000 US\$. over 50,000 US\$.
7. Which is your favorite places? (You can choose more than one.)
 sea/sand islands Forest/waterfall
 historic building / site Orchard planting
 Shopping place Other (Please specify) _____
8. How do you travel?
 Alone With friends _____ persons. With Family _____ Persons

9. What are the reasons for you being in this place to day ?

- To see historic buildings / view and sites.
 To see tradition way of life.
 To do business.
 To visit friends or relatives.
 Other (Please specify) _____

10. Where did you get the information about this place ?

- Friends / Family Tourism magazine
 Advertising of Tour operator Radio/Television
 Other (Please specify) _____

11. What mode of transportation did you used to get to this place ?

- Private or hired car/van. Regular bus .
 Coach tour / special coach. Other (Please specify) _____

12. How long are you staying in this place ?

- You are day visitor . About _____ night.

13. What type of accommodation do you prefer ?

- Hotel Bungalow Guest house
 Staying with friends or relatives
 Your own house / condominium

14. Which place do you plae to visit in this trip ?

- Chonburi Sam Nak hill Bangsaen Beach Nong Mon
 The Khao Khiew Open Zoo Ko Sichang
 Bangphra Golf Courses The Scientific Marine Center
Pattaya Chom Lien Beach Orchid farms
 Siam Country Club Wat Yansangwararam
 Nong Nooch Village Hill Tribe village
 Bang Saray Pattaya's Elephant Kraal
 Mini Siam Ko Lun
Samut Prakan Crocodile farm Phra Samut Chedi
 Phra Chulachomklao Fortress The Ancient City
Chachoengsao Wat Sothon Wararam Woravihara
 Orchard planting River and klong trips

15. Will you visit other provinces than this ?

- No Yes I will visit: _____

16. Do you plan to return ?

- Yes No

17. What is the reason of your return ?

☐ Attractive Places	☐ Safety
☐ Attractive Culture	☐ Reasonable prices
☐ Hospitality	☐ Shopping
☐ Good tourism facilities	☐ Entertainment and night activities

18. Your expenses breakdown

☐ Food _____	US\$ per day.
☐ Accommodation _____	US\$ per day.
☐ Souvenirs _____	US\$ per day.
☐ Sports & Entertainment _____	US\$ per day.
☐ Transportation _____	US\$ per day.
☐ Others _____	US\$ per day.

Above expenses for _____ person(s).

19. Please feel free to add any further comments and recommendations in the space below .

Tourism places _____

Facilities _____

Others _____

I have no further question. Thank you for spending your time with me.

คณะผู้ศึกษา

หัวหน้าโครงการ	ผศ.ดร. ทวีวงศ์ ศรีบุรี
ฝ่ายวางแผนและจัดการโครงการ	นายชอุณหเดช พรหมเศรณี นายลือชัย ครุทน้อย นางภรณ์ นันทินัย
ฝ่ายเศรษฐกิจและการตลาด	นายชำนานญ เจริญรุ่งเรือง นายรังสรรค์ นันทกาวงศ์
ฝ่ายศิลป วัฒนธรรมและกิจกรรม	ดร.สุลักษณ์ ศรีบุรี
ฝ่ายสภาวะแวดล้อม	ผศ.ดร.ทวีวงศ์ ศรีบุรี
ฝ่ายวางแผนกายภาพ	
สถาปัตยกรรม	ผศ.ดร. วีระ สัจกุล
ภูมิสถาปัตยกรรม	นายสมิตร ชัยพัฒน์กุล
การผังเมือง	นายวิชัย ขจรปรีดานนท์
ฝ่ายวิศวกรรม	
วิศวกรรมโยธา	นายพรเจริญ ชนานาถ
วิศวกรรมสุขาภิบาล	นายสุภัทร สันติภิรมย์กุล
วิศวกรรมไฟฟ้า	นายพิษณุระ จันทรานุกวัฒน์
ฝ่ายธุรการ	นางสาวอำพร อุวีรกิจ นางสาววิภา สัจจวิทย์ นางสาวสุนีย์ พงศ์ภัทรจิตร
ฝ่ายศิลปกรรมและการผลิต	นายชัชวาล แดงศิริ นายรักษพล อัดตศาสตร์ นาย ไซติพันธ์ บุณนาค นายสุภเชษฐ์ อมาตย์กุล

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย